

॥ श्रीसूर्यायनम ॥

श्रीयाज्ञिकेनाथ विरचिता.

जातकचंद्रिका.

मूल श्लोक, अन्वय. गुजराती भाषांतर

अने स्पष्ट उदाहरण सहित

भाषांतर कर्ता

सुरत निवार्मा.

ज्योतिर्विद्, गौरीशंकर मल्लाशंकर.

दिनियामिति लघुर्वा. प्रामट कर्ता

जाम्नी गंगाशंकर मल्लाशंकर

रंक (राधेकवाल्.)

मूल्य रु० १ एक रुपीओ.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૬૧૭૮

વર્ગિક

પુસ્તકનું નામ જાલડ ચંદ્રિડા

વિષય 42 : ૮૬૪

॥ श्रीमूर्गनमः ॥
श्रीयाज्ञिकनाथ विरचिता.

ज त क ं त्रिका.

मूल श्लोक, अन्वय, गुजराती भाषांतर
अने स्पष्ट उदाहरण सहित.

भाषांतर कर्ता

मुरत निवासी.

ज्योतिर्विद् गौरीशंकर मंछाशंकर.

छपावी प्रसिद्ध कर्ता

शास्त्री गंगाशंकर मंछाशंकर

रैक (रायेकवाल.)

सुबोधिनी प्रिन्टिंग प्रेसमा वंद्य भगवानशाल त्रिमुबने मालेकने माटे छाप्युं

संवत् १९७२

सने १९९५

मूल्य रु० १ एक रुपीओ.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
ગુજરાતી કૌપીરાઈટ સંગ્રહ ૬૧૬૮

પુસ્તક મળવાના ઠેકાણા.

સુરત-શાસ્ત્રી ગંગાશંકર મંછાશંકર.

ડૃ. મહીપરપરા દાળગીયાનો મોહોલ્લો-સુરત.

અમદાવાદ-સરસ્વતી ડીપો. એલ. એન્ડ એલ વ્યાસની કું.

ખાડીયા કવેશ્વરની ગોળ સામે તથા મહાદેવ રામચંદ્ર નગરુડે.

ડૃ. ત્રણ દરવાજા અમદાવાદ.

મુંબઈ. પંડીત નારાયણ મુળજી શુકસેબર.

પંડીત જ્યોતારામ મુકુંદજી શુકસેબર.

હા. વસનજી ધરમાનંદ આહવાળા

ડૃ. કાળ્યાદેવીરોડ મુંબઈ.

સમળા નળીતા શુકસેબરો પાસેથી મળશે

આ પુસ્તક સંબંધી સર્વ હક સન ૧૮૬૭ ના ૨૫ મા આક્ટ પ્રમાણે રજીસ્ટર
કરી બાણાંતર કર્તાએ પોતાને સ્વાધીન રાખ્યા છે.

આ " જાતકચંદ્રિકા " મુંબઈ નં. ૩૦૫ બમરજેટ કોટ સુમોધિની પ્રેસમાં
વેશ બગવાનલાલ ત્રીલુવને છાપ્યું છે અને સુરતમાં મહીપરપરા દાળગીયાના
મોહોલ્લામાં શાસ્ત્રી ગંગાશંકર મંછાશંકરે પ્રગટ કર્યું છે.

અર્પણ પત્રિકા.

રા. રા. શ્રીચુત્ મહાશંકર અવજ્જરામ.

બી. એ. એલ એલ. બી.

વકીલ-હાઇકોર્ટ.

નિવાસ-મુંબઈ,

સુખ વિદ્યાવિલાસી મહાશય !

આપશ્રીએ શ્રીમંત કુટુંબમાં જન્મ લઇ સંસ્કૃત ભાષાદ્વારા આપણા શાસ્ત્રોનું, તેમાં મુખ્યત્વે કરીને જ્યોતિષશાસ્ત્રનું સેવન કરી યથાર્થ જ્ઞાન સંપાદન કરેલું હોવાથી, જે સમયે પશ્ચાત્ય વિદ્યાથી સંસ્કૃત થયેલા હાલના યુવક વર્ગથી જે જ્યોતિષશાસ્ત્ર બહેમરૂપ નિર્માણ થયું છે તે સમયેએ શાસ્ત્રની શ્રેષ્ઠતા તથા ખરું રહસ્ય સ્થાપિત કરવામાં આપે કરેલા પ્રયાસ તેમજ એ શાસ્ત્રના અભ્યાસની વૃદ્ધિ કરવાની આપની શ્રદ્ધા લક્ષમાં લઇ તથા સ્વધર્મ પ્રત્યે આપની અપૂર્વ પ્રીતિ અને એવાજ બીજા આપમાં રહેલા સર્વોત્કૃષ્ટ સદ્ગુણોથી આકર્ષાઈ આ લઘુ ગ્રંથ આપને નમ્રતા પૂર્વક અર્પણ કરવામાં મારામાં જાળપણથીજ વૃદ્ધિ પામેલા આપ પ્રત્યેના પૂજ્ય ભાવનો ઉદ્ધાર થયેલો માનું છું.

બી.

હું છું આપનો નમ્ર સેવક,

ગૌરીશંકર મહાશંકર,

પહેલી આવૃત્તિની પ્રસ્તાવના.

गच्छतः स्वकलनं कापिभवत्येवप्रमादतः ॥

हमंतिदुर्जनास्तत्र समादर्धतसाधवः ॥ १ ॥

“આલનાર મનુષ્યનું પ્રમાદથી અવશ્ય પડવું થાય છે. તેમાં દુર્જન મનુષ્યો હાસ્ય કરેછે. અને સાધુ પુરૂષો તેનું સાત્વન કરેછે.” એ ન્યાયવડે મહારા ભાષાંતરમાં કોઇ જગ્યાપર જામ પ્રમાદથી સ્પષ્ટન થયું હોયતો તે ગાયનારે સુધારી લેવું એવી મારી નમ્ર લખનાંતી છે

વિદ્વદ્વ્યંજ્યોતિવિદ્વ ‘આજ્ઞિકનાથ’ની જાતકચંદ્રિકા ભાષાંતર અને ઉદાહરણ સહિત પ્રસિદ્ધિમાં મુકતાં મને ધણો આનંદ થાય છે.

જ્યોતિષશાસ્ત્રના વેદના છ અંગોમાંનું એક અંગ છે; અને તેને વેદના નેત્રની ઉપમા આપવામાં આવી છે અર્થાત્ જ્યોતિષશાસ્ત્રનું જો સાર પદન કર્યું હોયતો તે વડે એક પ્રકારના દિવ્ય ચક્ષુ મનુષ્યને પ્રાપ્ત થાય છે. અને તેથી તેને ભવિષ્યનું દર્શન થાય છે.

જ્યોતિષશાસ્ત્રના મુખ્ય ત્રણ અંગ છે. (૧) સિદ્ધાંત, (૨) સંહિતા, (૩) હોરા, તેમાં આ જાતકચંદ્રિકામાં મુખ્યત્વે કરીને સિદ્ધાંત અને હોરાના વિષયની ચર્ચા કરી છે. અત્યારસુધીમાં જ્યોતિષને લગતા ધણા અંગે પ્રસિદ્ધ કરવામાં આવ્યા છે પણ તેમાં વિશેષે કરીને કૃળ ઉપર વધારે લક્ષ આપવામાં આવ્યું છે; પણ ગણીતના વિષય તરફ નેટલું લક્ષ આપવામાં આવેલું દેખાતું નથી એ દોષ દૂર કરવાના હેતુથી આ પુસ્તક પ્રસિદ્ધ કર્યું છે, અને એ પુસ્તકનો, ઉદ્દેશ પાર પાડવામાં કૃતેહમંદનીયડોતો મારી મહેનત સફળ થયેલી માની લઉં છ.

આ જાતકચંદ્રિકાના છ પ્રમેષ કરવામાં આવેલા છે તેમાં [૧-૨] પ્રમેષ માં જન્મોત્ત્રિમાં શું શું જોઈએ તે તેમજ અયન, ઋતુ, યોની ગણ, વગેરે બાબતોનો સમાવેશ કરવામાં આવેલો છે.

(૩) પ્રમેષ ધણોજ અગત્યનો અને પુસ્તકમાં પ્રધાન પદ ભોગવે છે; કારણ તેમાં જન્મોત્ત્રિ તૈયાર કરવાનો ગણીતનો વિષય ચર્ચાવવામાં આવેલો છે જેમકે સર્વર્ક્ષ, ગનેષ છટ્ટ ધરી વીગેરે કવીરીતે કાઢવાં તે એમાં ૨૧૯ જણાવવામાં આવેલું છે. દિનમાન તથા લગ્ન સિદ્ધ કરવાની રીત, તેમજ ભાવ હોરા, દ્રેષકાણુ, સપ્તમાશ, નવમાંગ, દાદશાંક, ત્રીશશ કુંડલીઓ સિદ્ધ કરવાની રીત ધણીજ સરળ રીતે એમાં સમજાવવામાં આવેલી છે, તે ઉપરાંત મૈત્રી, સપ્તકવર્ગ, અષ્ટક વર્ગ, વીગેરે ધણી ઝીણી ઝીણી બાબતો જોનો જન્મોત્ત્રિમાં સમાવેશ થાય છે તે સજ્ઞાં સિદ્ધ કરવાની રીતનું ચચાચ રપાજકરણ કરવામાં આવ્યું છે.

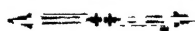
(૪-૫) પ્રબોધમાં ગ્રહ અને રાશીઓના સ્વરૂપની સંજ્ઞાઓ આપેલી છે.
(૬) પ્રબોધમાં મહાદેશા, અતરદેશા, ઉપદેશા, અને દિનદેશા વીજેરે બાબતોનો સમાવેશ કર્યો છે,

એ પ્રમાણે છ વિભાગ પાડી પુસ્તકની સમાપ્તિ કરવામાં આવી છે, અર્થાત્ આ પુસ્તકમાં એટલી બાબતોનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે કે તેના સંપૂર્ણ અધ્યયન પછી કોઇ પણ સાધારણ મનુષ્યને જ્યોતિષને લગતું ગણીત સમજવામાં કે કરવામાં કોઇ પણ જાતની હેરફેર પડશે નહીં.

આ પુસ્તકનું આશ્રય લેનાર એની શુભરાત્રી આપેલી ટીકા છે. મૂળ સંસ્કૃતમાં વિષયો સૂત્ર રૂપમાં ચર્ચાવેલા હોવાથી એટલા સંક્ષેપ અને શુદ્ધ રાખવામાં આવેલા છે કે તે ગુરૂ વગર સમજી શકાય તેવા નથી. એટલામાટે તે વિષયો વધુ સ્પષ્ટ રીતે સમજાવવાના ઉદ્દેશથી અહીં એક જન્મોત્તરી દૃષ્ટાંત રૂપે લીધી છે અને તેમાંથી વિષયોને અનુસરતા તે જન્મના ઉદાહરણો લઇ વિષયોમાં ઉત્પન્ન થતી શંકાઓનું સમાધાન વિસ્તાર પૂર્વક કર્યું છે; જેથી કોઇ પણ સાધારણ વાંચનારને એક વખત આ પુસ્તકના યથાર્થ અધ્યયન કર્યા પછી જન્મોત્તરી તૈયાર કરતાં અડચણ પડશે નહીં વળી તે ઉપરાંત જુદી જુદી કુંડલીઓ કોળકો, અને એકે આ પુસ્તકમાં ઉમેરી તેની ઉપયોગીતામાં વધારો કરવા બનતો પ્રયાસ કર્યો છે.

માણસ જીવને પાત્ર છે એટલે આ પુસ્તકમાં જીવો તો રહી ગઇ હશે પણ વિદ્વજ્ઞનો તે કૃપા કરી સુધારી લેશે; અને મારા ઉપર લખી જણાવશે તો તેનો ઉપકાર સહિત સ્વીકાર કરી જો આ પુસ્તકની અન્ય આવૃત્તિ પ્રસિદ્ધ કરવાનો સમય આવશે તો તે વખતે તેમાં દાખલ કરવા સુકીશ નહિં. * * *

બીજી આવૃત્તિની પ્રસ્તાવના.

સદરહુ પુસ્તકની પ્રથમાવૃત્તિ સંવત ૧૯૧૫ માં બહાર પડી હતી. તે વખતે જો કે વિદ્વજ્ઞનો તરફથી અને સારું ઉત્તેજન મળવાની આશા હતી પરંતુ આટલા ટુંકા વખતમાં મારે બીજી આવૃત્તિ બહાર પાડવી પડશે એ આશા નહોતી. છતાં વિદ્વજ્ઞનો તરફથી તથા અન્યસહૃદયો તરફથી આ પુસ્તકની કરવામાં આવેલી કદર અને બહારથી આવેલી અગણિત માગણીઓને લીધે આજે હું આ ત્રીજી બીજી આવૃત્તિ લખ્યા સુધારા સાથે બહાર પાડવા બાબવાન થયો છું. એટલું જણાવી અત્રેજી વિરમું છું.

લીં.

સુરત.	}	વિદ્વજ્ઞનકાંક્ષિ
સંવત ૧૯૭૧		
ઇ. સ. ૧૯૧૫		

આવશ્ય વલ કૃષ્ણ જન્મભાષી ને યુધવાર. મૈત્રીશંકર મંછાશંકર જોશી.

વિષયાનુક્રમણિકા.

વિષય	પૃષ્ઠ	વિષય	પૃષ્ઠ.
મંગલાચરણ.	૧	લંકાદયમાન.	૨૩
જન્મપત્રિકા લખવાનો ક્રમ.	૨-૬	પોતાના દેશના ઉદયમાન કરવાની રીત.	૨૩
અયન ઋતુ, વર્ષ, વિષે સમજ.	૭	સ્પષ્ટ ભ્રમ કરવાની રીત.	૨૩
પોની, ગણ, વિષે.	૮	ઋણ ભ્રમ ક્યારે કરવું ને ધન ભ્રમ	૨
વર્ગ વિષે.	૯	ક્યારે કરવું તેની સમજ	૨૪
યુગ્મ	૯	ઋણ ભ્રમ કરવાની રીત.	૨૫
પુરુષાકાર ચક્ર.	૯	ભ્રમપરથી છુટકાળ કાઢવાની રીત.	૨૭
સ્ત્રીયાકાર ચક્ર.	૧૦	ભાવ પ્રયોજન	૨૭
હંસ.	૧૦	ભાવ કાઢવાને નત કરવાનો પ્રકાર.	૨૭
અશ્વિન્યાદિ નક્ષત્રના પાયા ઉપર-		ભાવ કરવાની રીત.	૨૮
નામાક્ષરતું કોષક.	૧૧	હાલજાભાવ તથા તેની સંધી કર-	
અક્ષર રાશીતું કોષક.	૧૨	વાનો પ્રકાર	૨૯
સર્વક્ષ કરવાની રીત.	૧૪	સરખા ભાવ તથા સંધિ વિષે.	૩૦
સૂર્ય મહા નક્ષત્રના ઘટયાદિ સ્પષ્ટ		ચલીત ચક્રવિષે સમજ.	૩૧
સર્વક્ષના કોષકો.	૧૪	આરોહ અવરોહ વિષે.	૩૨
ધન ગતેષ્ટના પ્રકાર.	૧૫	મહના વિશેષા પા વિષે.	૩૨
સ્પષ્ટ સૂર્ય કરવાની રીત.	૧૫	અહોપરી અને ભાવોપરી સ્પષ્ટ દ્રષ્ટિ	
એકે દિવસે સૂર્યતું નક્ષત્રને જન્મ		કરવાની રીત.	૩૨
હોય તેના ગતેષ્ટની રીત.	૧૬	વિશેષ દ્રષ્ટિ કરવાની રીત,	૩૩-૩૪
ઋણ ગતેષ્ટથી સૂર્ય કરવાની રીત.	૧૬	ષડ્વર્ગના ચક્રોનો પ્રકાર.	૩૫
સ્પષ્ટ ચંદ્રમા કરવાની રીત.	૧૭	હોરા કુંડલી વિષે.	૩૫
મહોની ગતી કરવાની રીત	૧૭	કેન્ડાણ કુંડલી વિષે.	૩૫
ચંદ્રમા કરવાનો બીજો પ્રકાર.	૧૮	નવમાંશ કુંડલી વિષે.	૩૬
ભૌમાદી સ્પષ્ટ મહ કરવાની રીત.	૧૮	સપ્તમાંશ કુંડલી વિષે.	૩૬
અયનાંશ કાઢવાની રીત.	૧૯	હાલજાંશ કુંડલી વિષે.	૩૭
અક્ષપ્રભા તથા ચરખંડા કર-		ગીર્ણાંશ કુંડલી વિષે.	૩૭
વાના રીત.	૨૦	મહની નૈસર્ગિક મૈત્રી.	૩૮
દીનમાન કરવાની રીત.	૨૧	તારકાલી મૈત્રી કરવાની રીત.	૩૯
જંથુસરના ઉદયમાન.	૨૨	સપ્તકર્ગ વીષે.	૪૦
		નરાકાર ચક્ર અને તેતું ફળ.	૪૧

સૂર્યકાલાનલ ચક્ર અને તેનું ફળ.	૪૨
ચંદ્રકાળાનલ ચક્રને તેનું ફળ.	૪૩
અષ્ટકવર્ગ વિષે સમજ.	૪૪
અષ્ટક વર્ગનું ફળ.	૪૫
રેખિકયનું ફળ.	૪૬
સર્વોત્તમ ચક્ર રરવાની રીત.	૪૮
સર્વોત્તમચક્ર	૪૯
સર્વોત્તમ ચક્રમાં વેધ વીધે.	૪૯-૫૪
મધ્યમાયુ કરવાની રીત.	૫૫
જ્ઞાપ્ય કરવાની રીત.	૫૫
સ્પષ્ટાયુ કરવાનો પ્રકાર.	૫૭
ઉચ્ચરસ્મી કરવાની રીત.	૫૭
પદ્મ ચક્ર વિષે.	૫૭
પદ્મયા. શંકુ, ચંદ્રમાં, અને નક્ષ- ત્રના તારા વીગેરે ઉપરથી છબી કાળ કરવાના પ્રકાર.	૫૮-૬૧
અહો સરીરમાં કંઈ જગ્યાપર ચીન્હ કરે છે તે બાબત	૬૨-૬૩
રશીના ક્વામી બાબત.	૬૪
અહોની સંજ્ઞા બાબત.	૬૫
ઉચ્ચ નીચ વીધે.	૬૫
કેંદ્ર, પચુકર વીગેરે સ્થાનો વીધે.	૬૬
વર્ગોત્તમી અહો વિષે.	૬૬
મૂળ ત્રીકોણ વિષે.	૬૬
રશીઓની સંજ્ઞા બાબત	૬૭
રશીના સ્વરૂપ વિષે.	૬૮-૭૦
અહોની દ્રષ્ટી બાબત.	૭૧
અહોની સંજ્ઞા બાબત.	૭૩
અહોના સ્વરૂપ બાબત.	૭૪
મનુષ્યના ગુણ વીધે.	૭૫
જન્મ કુંડલી વિષે	૭૬
બારે જીવનમાં શું શું જોવાય તે વીધે.	૭૬-૭૮
કર્મ જીવ, પ્રકાર.	૭૮

મહાદશા બાબત	૭૯
મહાદશા કરવાની રીત.	૮૦
અંતરદશા કરવાની રીત	૮૧
ઉપદશા કરવાની રીત,	૮૧
દશાનાં ભેદ.	૮૨
નૈસર્ગીક દશા.	૮૨
દિનદશા.	૮૩
ગ્રંથની સમાપ્તી.	૮૪
શીલાયંત્રમાં	
એક માસનું પંચાંગ	૧
દીનમાન પત્ર.	૨
લગ્નપત્ર	૩
ભાવપત્ર.	૪
જન્મકુંડલી, રાશી, ચક્રીત, ષડ્વર્ગની કુંડલીઓ, મધ્યમાયુ, સ્પષ્ટાયુ, ઉચ્ચ, નીચ, ઉચ્ચરસ્મી.	૫
સૂર્યાદિ સ્પષ્ટ ચંદ્ર, હાદશાભાવ, આરોહ, અવરોહ, વિશેષા, અહોપરીદ્રષ્ટિ અને ભાવપરીદ્રષ્ટિ	૬
ગતિકોત સામાન્યદ્રષ્ટિ	૭
વિશેષદ્રષ્ટિ.	૮
હોરા કેષકાણુ નવમાસ સપ્તમાંસ હાદશાંશના કોષ્ટકો.	૯
ત્રીશાશ નૈસર્ગીક મૈત્રી, નાતકાલીક મૈત્રી અહોના સપ્તકવર્ગ.	૧૦
અષ્ટક વર્ગના કોઠા	૧૧
અષ્ટક વર્ગના સ્પષ્ટ કોષ્ટક.	૧૨
નરાકાર ચક્ર, સૂર્યકળા, ચંદ્રકળા, મધ્યમાયુ કરવાના કોઠા અ શાદી નં. ૧	૧૩
મધ્યમાયુના કોઠા કળાદીનં. ૨ તથા વિકળાદી નં. ૩.	૧૪
અષ્ટોતરી અંતરદશાના કોઠા.	૧૫
અહોની અંતરદશામાં ઉપદશાના કોઠા.	૧૬-૨૩
યોગીની અંતરદશાના કોઠા.	૨૪

॥ श्रीगणेशायनम ॥

श्री

जातकचंद्रिका.

सूर्यः शौर्यभयंकुरापदवीं सन्मंगलं मंगलः सद्बुद्धिं च
बुधो गुरुश्च गुरुतां शुक्रः सुखं शं शनिः ॥ राहुबाहुबलं-
करोतु विपुलं केतुः कुलस्योन्नतिं नित्यं प्रीतिकरा भवंतु
भवतां सर्वे प्रसन्नाः ग्रहाः ॥ १ ॥

भावार्थ—सूर्य, शार्थान वृद्धि करे, अंद्रमा उच्च पदवी आये,
मंगल सशमंगल कार्यनी वृद्धि करे, बुध सहबुद्धिनी वृद्धि करे;
शुक्र श्रेष्ठमाननी वृद्धि करे; शुक्र अने शनी सुखनी वृद्धि करे; राहु
बहु आहु भवनी वृद्धि करे, अने केतु कुलनी उन्नति करे ये प्रभाषे
अहनिश प्रीति करनाः सर्वे ग्रहो तमारी उपर प्रसन्न थाये.

विघ्नेशवाणीगिरिजारमेशपादांबुजान्येकधिया प्रणम्य ॥

अवासभंनानिकेतसौख्ये श्रीनाकुमातुश्चरणांबुजे च ॥ १ ॥

अ०—विघ्नेशवाणीगिरिजारमेशपादांबुजानि च अवाससन्ना,
कनिकेतसौख्ये श्रीनाकुमातुः चरणांबुजे एकधिया प्रणम्य (इयं
जातकचंद्रिका विरच्यते इति तृतीयश्लोकेनान्वयः) ॥ १ ॥

भावार्थ—नक्षुपती, सरस्वती, पार्वती, अने श्रीकृष्णना चरण
कमजने, तथा, स्वर्गस्थानना सुखने प्राप्त थयेला श्रीनाकु नामक-
मातुश्रीना चरणकमजने प्रणाम करीने (याज्ञिकनाथ आ ज्ञातयद्रिका
रच्ये अम त्रीम श्लोक साथे प्रबंध छे) १

वेदार्थरत्नाकरपारगामी तदुक्तकर्माचरणाभिमानी ॥

जंबूसरस्थद्विजपद्मद्वंद्वप्रकाशसूर्योहरजित्द्विजोऽभूत् ॥ २ ॥

अ०—वेदार्थरत्नाकरपारगामी तदुक्तकर्माचरणाभिमानी जंबू-
सरस्थद्विजपद्मद्वंद्वप्रकाशसूर्यः । “हरजित्” द्विजः अभूत् ॥ २ ॥

भावार्थ—वेद (ऋग्वेद, साम, अथर्वना अथर्वे ससुद्रनापार
पायेला अने वेदोक्तकर्माना आचरणना अभिमानी (अर्थात् श्रौत-
स्मार्तकर्मानुष्ठान तत्पर) अने जंबूसरमां रडेनार प्राद्वेषकमज
समूहने प्रकाश करना सूर्य जेवा ‘हरजित्,’ नामना प्राद्वेष होता. २

આચારરત્નાકરમંદરાદ્રિસ્તત્સૂનુરાસીદ્ધલભદ્રનામા ॥
તત્સૂનુના યાજ્ઞિકનાથનામ્ના વિરચ્યતે જાતકચંદ્રિકેયમ્ ૩

અ૦—તત્સૂનુઃ આચારરત્નાકરમંદરાદ્રિઃ “બલભદ્રનામા” આ-
સીતુ તત્સૂનુના “યાજ્ઞિકનાથ” નામ્ના ઇયં જાતકચંદ્રિકા વિરચ્યતે॥૩

ભાવાર્થ—તેના આચાર૩૫ સમુદ્રમાં મંદરાચળપર્વતજેવા “બળભદ્ર”
નામના પુત્ર હતા, તેના પુત્ર “યાજ્ઞિકનાથ” આ જાતકચંદ્રિકા રચેછે. ૩
ત્રિપુરવિજયકાલે શંકરેણાથ ધાત્રા નિજકૃતપરિસિદ્ધૈ
દેવતાહૃદૈઃ સ્મૃતો યઃ ॥ ત્રિભુવનજયકાર્યે કામદેવેન નૃનં
હરતુ સકલવિદ્ધં વિદ્ધરાજઃ સદેવઃ ॥ ૪ ॥

અ૦—અથ યઃ દેવઃ ત્રિપુરવિજયકાલે શંકરેણ નિજકૃતપરિ-
સિદ્ધૈ ધાત્રા દેવહૃદૈઃ ચ ત્રિભુવનજયકાર્યે કામદેવેન નૃનં સ્મૃતઃ સઃ
વિદ્ધરાજઃ (નઃ સકલ વિદ્ધં હરતુ ॥ ૪ ॥

ભાવાર્થ—ત્રિપુરાસુરના વિજય સમયે શંકરે, પોતાના કાર્યની
સિદ્ધિ માટે બ્રહ્મદેવે તથા બીજા સઘળા દેવતાઓએ અને ત્રિભુવનના
(સ્વર્ગ મૃત્યુ પાતાળના) વિજય સમયે કામદેવે જેનું સ્મરણ કયું
છે તે વિદ્ધરાજ અમારાં સર્વ વિદ્ધોને હરણ કરે. ૪

નિત્યં નૃત્યતુ તન્મુખાંગણગતા વાગ્દેવતા સુસ્થિરા પદ્મા
તન્નિલયાશ્રયા વિલસતાં કાંતિઃ શરીરે સ્થિરા ॥ આયુઃ
ભૂરિતરં શરીરમગદં નિત્યં પ્રસાદો હરેર્યસ્યેયં વિમલા
સુશાસ્ત્રરચિતા પત્રી મયા લિલ્લયન્તે ॥ ૫ ॥

અ૦—યસ્ય મયા ઇયં સુશાસ્ત્રરચિતા વિમલા પત્રી લિલ્લયન્તે
તન્મુખાંગણગતા વાગ્દેવતા નિત્યં નૃત્યતુ તન્નિલયાશ્રયા પદ્મા
સુસ્થિરા (ભવતુ) શરીરે સ્થિરા કાંતિઃ વિલસતાં આયુઃ ભૂરિતરં
શરીરં અગદં નિત્યં હરેઃ પ્રસાદઃ (અસ્તુ) ॥ ૫ ॥

ભાવાર્થ—જેની આ સુશાસ્ત્રરચિત નિર્મળ હું જન્મ પત્રિકા
લખું છું તેના મુખ ૩૫ દ્વારનેવિષે સરસ્વતી હસ્થેશાં નૃત્યકરે, તેનાં
ધરમાં રહેલી લક્ષ્મીજી સ્થિર થઈરહે, શરિરઉપર કાંતિ સ્થિરરહે, આયુ-
ધ્યવધો. શરિર રોગ રહિત થાઓ, અને અહનિશ ભગવાનની કૃપાથાઓ. ૫

સ્વકીયભાગ્યાન્યવગંતુમુચ્ચેરાપત્પયોરાશિમપિ પ્રતર્તુ ॥ ધનં તથોપાર્જયિતું નરાણાં હોરાં વિના નાન્યદ્દહાસ્ત્યુપાયઃ ॥૬॥

અ૦—ઈહ નરાણાં સ્વકીયભાગ્યાનિ અવગંતુ ઉચ્ચેઃ આપત્પયોરાશિ અપિ પ્રતર્તુ તથા ધનં ઉપાર્જયિતુ હોરાં વિના અન્યઃ ઉપાયઃ નાસ્તિ॥

ભાવાર્થ—પોતાનું ભાગ્ય જાણવાને, દુઃખરૂપ સમુદ્ર તરવાને અને દ્રવ્ય મેળવવાને મનુષ્યોને જ્યોતિઃશાસ્ત્ર વિના આ સંસારમાં બીજો ઉપાય નથી. ૬

રવિઃ પૈત્ર્યં માતૃર્વિધુરતિસહોત્થાદવાનિજો બુધઃસૌખ્યં સૌતં વિતરતુ ગુરુર્જીવિતમથા ॥ મૃગુઃ સુપ્રેયસ્યાઃ શનિરતિસુખં દાસજનિતં શિશોસ્તેષાં તેષાં ભવતુ ચ સુખં બાલજનિતં ॥૭॥

અ૦—રવિઃપૈત્ર્યં સુખં વિતરતુ વિધુઃ માતુઃ સુખં અવનિજઃ અતિસહોત્થાત્ બુધઃ સૌતં સૌખ્યં ગુરુઃ જીવિતં અથ મૃગુઃ સુપ્રેયસ્યાઃ શનિઃ દાસજનિતં અતિસુખં શિશોઃ તેષાં તેષાં (ગ્રહાણાં) વાસ્તવજનિતં સુખં ભવતુ ॥ ૭ ॥

ભાવાર્થ—સૂર્ય, પિતાના સુખની વૃદ્ધિ કરે, ચંદ્રમા, માતાના સુખની, મંગળ સહોદર (માઈ બેહેન) ની, બુધ પૌત્રની, બૃહસ્પતિ આયુષ્યની, શુક્ર સુંદર સ્ત્રીના સુખની, અને શનિશ્ચર સેવકોના સુખની વૃદ્ધિ કરે, બાળકને તે ને ગ્રહોનું અત્યંત સુખ થાઓ. ૭

હોરાવિધિર્યોયવનાદિસિદ્ધૈર્વિજ્ઞાપિતોઽહં વિવિધાંસ્તદર્થાન્ વિજ્ઞાય સમ્યગ્ધિષણાનુસારાત્કુર્વેઽધુના તં વિદુષાં સુસ્વાર્થમ્

અ૦—યઃ હોરાવિધિઃ યવનાદિસિદ્ધૈઃ વિજ્ઞાપિતઃ અહં વિવિધાન્ તદર્થાન્ સમ્યક્ વિજ્ઞાય અધુના ધિષણાનુસારાત્ સમ (હોરાવિધિ) વિદુષાં સુસ્વાર્થ કુર્વે ॥ ૮ ॥

ભાવાર્થ—યવનાચાર્ય પ્રભૃતિ વિદ્વાનો એ જે જ્યોતિઃશાસ્ત્રને કમ કહ્યો છે, તેના અનેક પ્રકારના અર્થોને સારી રીતે સમજીને મહારી બુદ્ધિ પ્રમાણે વિદ્વાનોના સુખને માટે તે કમને હું કહું છું. ૮ વિરંચિના યા લિખિતા લલાટપટે નરાણાં ભુવિ વર્ણપંક્તિઃ॥ હોરાદશા નિર્મલયા યથાવત્તાંદૈવવિદ્વાચયતીહ નાન્યઃ ૯

અ૦—ઈહ ભુવિ નરાણાં લલાટપટે વિરંચિના યા વર્ણપંક્તિઃ લિખિતા તાં નિર્મલયા હોરાદશા યથાવત્ દૈવચિત્ વાચયતિ અન્યઃ ના ॥૯॥

ભાવાર્થ—આ સંસારમાં મનુષ્યેના લલાટપટલમાં બ્રહ્મા એ જે વર્ણ, પંક્તિ લખી છે તેને નિમળદુઃખયોતિઃશાસ્ત્રરૂપ પ્રગ્લિવડે જ્યોતિ-
વિદ્ વાંચી શકે છે બીજા નહીં ૯
જ્યોતિર્વિજ્ઞાતવિલેખનક્રમો વિલેખિતું નો જનિપત્રિકાં
વિભુઃ ॥ અતોઽહમાદાવિદ્ લેખનક્રમં લિખામિ સજ્જાત-
કતોઽવબુધ્યહિ ॥ ૧૦ ॥

અ૦—અજ્ઞાતવિલેખનક્રમઃ જ્યોતિર્વિદ્ જનિપત્રિકાં વિલેખિતું નો
વિભુઃ અતઃ સજ્જાતકતઃ અવબુધ્ય અહં ઇદં આદૌ લેખનક્રમં લિખામિ ॥

ભાવાર્થ—લખવાના ક્રમથી અજ્ઞાત જ્યોતિર્વિદ્ જન્મપત્રિકા લખ-
વાને સમર્થ નથી, માટે હું પ્રાચીન જાતક શાસ્ત્રેમાંથી સમજીને
પ્રથમ જન્મપત્રિકા લખવાનો ક્રમ કરું છું ૧૦
સંવચ્છાકૌ ચાયનર્તુ ચ માસપક્ષૌ તિથ્યા સાંગયા યુક્
ચ વારઃ ॥ ઋક્ષં યોગસ્તાવુભાવંગયુક્તૌ લેખ્યૌ હોરાવે-
દિભિર્જન્મપત્ર્યામ્ ॥ ૧૧ ॥

અ૦—હોરાવેદિભિઃ જન્મપત્ર્યાં સંવચ્છાકૌ ચ અયનર્તુ ચ માસ-
પક્ષૌ સાંગયા તિથ્યા યુક્ વારઃ ઋક્ષં યોગઃ તૌ ઉપૌ અંગયુક્તૌ લેખ્યૌ ॥

ભાવાર્થ—સંવત્, શક, અયન, ઋતુ, માસ, પક્ષ, ઘટીપણેયુક્ત
તિથિ, વાર, નક્ષત્ર, અને યોગ એ જ્યોતિર્વિદોએ જન્મપત્રિકામાં લખવાં ૧૧
કરણં વિધુરાશિસંસ્થિતિર્દિ નવભાગપ્રમિતિઃ મદૈવતા ચ ॥
ઉદુયોનિગણૌ ચ વર્ણવર્ગૌ વયવર્ક્ષં યુજિહંસમૂર્યભાગાઃ ૧૨

અ૦—કરણં વિધુરાશિસંસ્થિતિઃ મદૈવતા નવભાગપ્રમિતિઃ ઉદુ-
યોનિ ગણૌ ચ વર્ણ વર્ગૌ વયવર્ક્ષં યુજિહંસમૂર્યભાગાઃ લેખ્યાઃ હૈ ॥ ૧૨ ॥

ભાવાર્થ—કરણ, જન્મરાશીના અંદ્રમાં નવમાશ અને તેના સ્વામી
નક્ષત્રની યોની, ગણ, વર્ણ, વર્ગ, વર્ગ અવયવનક્ષત્ર યુગ્મ, હસ, સૂર્યની-
રાશી, અંશ કળાને ત્રિકળા લખવાં ૧૨

પંચાંગશુદ્ધિસ્તિર્લિખ્યં જ્ઞાતિર્વટંકો જનકાભિધાનમ્ ॥
માતુસ્તથાહાપિ ચ બાલકસ્ય જન્માંગરાશ્યોર્વિલિખેચ્ચ ચક્રં

અ૦—પંચાંગશુદ્ધી ઇષ્ટઘટીઃ વિલગ્નં જ્ઞાતિઃ વટંકઃ જનકાભિધાનં
તથા માતુઃ આન્દા ચ બાલકસ્ય અપિ જન્માંગરાશ્યોઃ ચક્રં વિલિખેત્ ॥

ભાવાર્થ—પંચાંગશુદ્ધિ, ઇષ્ટ ઘટીકા, લગ્ન, જ્ઞાતિ, અટક, પિતાનુ-
નામ માતાનું નામ અને જન્મેલા બાળકનું નામ, જન્મચક્ર રાશીચક્ર લખવાં.

ફલં ચ પંચાંગભવં ગ્રહાણાં ચક્રં તતો દ્વાદશભાવચક્રં ॥
ભાવોદ્ભવં ચક્રમતઃ સ્વગાનાં ફલં વિલેખ્યં સ્વલુ ભાવગાનાં ॥

અ૦—પંચાંગભવં ફલં ચ ગ્રહાણાં ચક્રં તતઃ દ્વાદશભાવચક્ર
અતઃ ભાવોદ્ભવં ચક્રં ચ ભાવગાનાં સ્વગાનાં ફલં વિલેખ્યં સ્વલુ ॥૧૪॥

ભાવાર્થ—પછી પંચાંગફળ, સૂર્યાદિ ૨૫૯ ગ્રહોતુ' ચક્ર. લગ્નાદિ
દ્વાદશ ભાવતુ' ચક્ર લખવું, પછી ચલીત ચક્ર અને તેતુ' ફળ લખવું ૧૪
વિંશોપકાભાવભવાઃ સ્વગાનાં લેખ્યાઃ તતો દ્વાદશભાવચિં-
તા ॥ આરોહમંજ્રં ચ તથા વરોહમનિષ્ટજાત ચ ફલં વિલેખ્યં

અ૦—સ્વગાનાં ભાવભવા વિંશોપકાઃ લેખ્યાઃ તતઃ દ્વાદશભાવ-
ચિંતા તથા આરોહમંજ્રં ચ અવરોહમંજ્રં ચ અનિષ્ટજાતં ફલં વિલેખ્યં ॥

ભાવાર્થ—ગ્રહોના વિંશોપકાભાવ લખવા, પછી દ્વાદશભાવનો વિચાર,
આરોહ તથા અવરોહની સંજ્ઞા અને અનિષ્ટગ્રહોથી થનાર ફળ લખવું ૧૫
ગ્રહેષુ ભાવેષુ ચ દૃષ્ટિચક્રં સ્વગામિનાં દૃષ્ટિફલં વિલેખ્યં ॥
ષડ્વર્ગમૈત્રીપ્રભવં ચ ચક્રં લેખ્યં તતઃ સસકવર્ગચક્રમ્ ॥૧૬॥

અ૦—ગ્રહેષુ ચ ભાવેષુ દૃષ્ટિચક્રં ચ સ્વગામિનાં દૃષ્ટિફલં વિલેખ્યં
ચ ષડ્વર્ગમૈત્રીપ્રભવં ચક્રં તતઃ સસકવર્ગચક્રં લેખ્યં ॥ ૧૬ ॥

ભાવાર્થ—ગ્રહોતુ' તથા ભાવોતુ' દૃષ્ટિચક્ર, તેમની દૃષ્ટિતુ' ફળ
લખવું, પછી ષડ્વર્ગ મૈત્રી ચક્ર, તથા સસકવર્ગના ચક્ર લખવાં. ૧૬
મંદોત્થં વા સર્વતોભદ્રચક્રં લેખ્યં ચક્રં સૂર્યકાલનલં ચ ॥
શુભ્રાંશૂત્થં ચાષ્ટવર્ગસ્ય ચક્રાણ્યાલેખ્યાદૌ તત્ફલં લેખનીયં

અ૦—મંદોત્થં વા સર્વતોભદ્રચક્રં લેખ્યં ચ સૂર્યકાલનલં ચક્રં
શુભ્રાંશૂત્થં ચ આદૌ અષ્ટવર્ગસ્ય ચક્રાણિ આલેખ્ય તત્ફલં લેખનીયં ॥

ભાવાર્થ—શનીચક્ર, સર્વતોભદ્રચક્ર લખવું. સૂર્યકાલનલ, ચંદ્રકા-
લાનલ ચક્ર, પ્રથમ અષ્ટકવર્ગોના ચક્રો તથા તેમતુ' ફળ લખવું ૧૭
ગોચરં ફલમથાંગ ઋક્ષજં ચક્રમસ્ય ચ ફલં પરિલેખ્યં ॥
દ્વિગ્રહોદ્ભવમથાત્રિયોગજં રાજયોગજનિતં ફલં ચ યત્ ॥૧૮॥

અ૦—અથ ગોચરં ફલં ચ અંગઋક્ષજં ચક્રં તતઃ અસ્ય ફલં પરિ-
લેખ્ય અથ દ્વિગ્રહોદ્ભવં ત્રિયોગજં ચ રાજયોગજનિતં યત્ ફલં તત્
પરિલેખ્યં ॥ ૧૮ ॥

ભાવાર્થ—જોયરફળ, પડક્ષાનું ચક્ર અને તેનું ફળ લખવું પછી દ્વિ
અહથી, ત્રિઅહથી, અને રાજયોગથી ઉત્પન્ન થયેલાં ફળલખવાં ૧૮
ભંગસ્તતોડન્યેરુચકાદિયોગાઃ સપ્તદ્વિસંખ્યાસતુ વિલોક્ય
લેખ્યાઃ ॥ રાક્ષિપ્રભૂતં ફલમત્રલેખ્ય દીપ્તાદિયોગોપિ ચ
ચંદ્રયોગઃ ॥ ૧૯ ॥

અ૦—તતઃ મંગઃ રુચકાદિયોગાઃ સપ્તદ્વિસંખ્યાઃ અન્યે તુપુનઃ
(યોગાઃ) વિલોક્ય લેખ્યા અત્ર રાક્ષિપ્રભૂતં ફલં લેખ્યં દીપ્તાદિયોગઃ
ચ ચંદ્રયોગઃ અપિ (લેખ્યં) ॥ ૧૯ ॥

ભાવાર્થ—પછી તે તે યોગેના ભંગયોગ તેનું ફળ તેમજ બીજા
રુચકાદિ યોગો અને બીજા સત્તાવીશ યોગો લખવા; ઉચ્ચરશ્મીથી
ઉત્પન્ન થયેલું ફળ, દિપ્તાદિયોગ અને ચંદ્રયોગ લખવો. ૧૯
માર્તેન્દ્રયોગશ્ચ તતઃ પ્રવૃજ્યાયોગોઽથરિષ્ટાશ્ચ ભવો વિલેખ્યઃ ॥
તદ્ભંગયોગોઽપ્યથદાયપાકનિર્યાણયોગાશ્ચ વિલેખનીયાઃ ૨૦

અ૦—માર્તેન્દ્રયોગઃ ચ પ્રવૃજ્યાયોગઃ અથરિષ્ટાશ્ચ ભવો વિલેખ્યઃ
અથ તદ્ભંગયોગઃ અપિ (લેખ્યઃ) ચ દાયપાકનિર્યાણયોગઃ વિલેખનીયાઃ

ભાવાર્થ—સૂર્યયોગ, સન્યાસયોગ, રીષ્ટયોગ અને રીષ્ટભંગયોગ
લખવા, પછી આયુર્દાયક, મહાદશા અને અંતર્દશાના ચક્રો તથા
દશાઓનું ફળ અને નિર્યાણયોગ લખવો. ૨૦

इति श्रीयाज्ञिकनाथविरचितायां जातकचंद्रिकायां
विलेखनक्रमाभिधानः प्रथमप्रबोधः । १ ॥

૧૫૫

अथ द्वितीयप्रबोध प्रारंभ.

कर्कादिशट्के तरणौ तु याम्यं मृगादिके स्यादयनं च
सौम्यं ॥ मीनाजयोः स्यात्तरणौ वसंतो गोयुग्मयोर्ग्रीष्म-
समाह्वयः स्यात् । १ ॥

अ०—कर्कादिषट्के तरणौ याम्य अयनं स्यात् तु मृगादिके
(षट्के) सौम्यं च मीनाजयोः तरणौ मति वसंतः स्यात् गोयुग्मयोः
ग्रीष्मसमाह्वयः स्यात् ॥ १ ॥

लावार्थ—कर्कसंक्रांतिना आरब्धो धनसंक्रांतिनी आभर सुधी इक्षि-
ष्यायन अने मकरसंक्रांतिनी मिथुन संक्रांतिनी आभर सुधी उत्तरायन छे.
वर्षाभिधानो हरिकर्कयोर्हि शरदृतुर्वैधटकन्ययोश्च ॥
हेमंतनामालिभचापयोः स्यान्नके च कुंभे सति शिशिरश्च

अ०—च हरिकर्कयोः वर्षाभिधानः तु धटकन्ययोः शरदृतुः
अलिभचापयोः हेमंतनामालिभचापयोः सति शिशिरः (रुतुः स्यात्)॥

लावार्थ—मीन-मेघना सूर्यमां वसंतऋतु, वृषभ-मिथुनना
सूर्यमां ग्रीष्म ऋतु, कर्क-सिंहना सूर्यमां वर्षाऋतु, कन्या-तुला
सूर्यमां शरदृतु ऋतु, वृश्चिक-धनना सूर्यमां हेमंतऋतु, अने
मकर तथा कुंभसंक्रांति होय तो शिशिर ऋतु समझवी. २

कर्कालिमीनार्द्धिजराशयः स्युः क्षत्राणि चापाजमृगेन्द्रभानि
गोनककन्यास्तुविशो नृयुग्मतुलाघटाः शूद्रजना निरुक्ताः

अ०—कर्कालिमीनाः द्विजराशयः स्युः चापाजमृगेन्द्रभानि क्षत्रा-
णि तु गोनककन्याः विशः नृयुग्मतुलाघटाः शूद्रजनाः निरुक्ताः॥३॥

लावार्थ—कर्क, वृश्चिक, मीन, राशीनो आक्षेपवर्णः; मेघ, सिंह अने
धन राशीनो क्षत्रियवर्णः, वृषभ, कन्या, मकर, राशीनो वैश्यवर्णः; अने
मिथुन तुला, तथा कुंभ राशीनो शूद्रवर्णः समझवो. ३

तुरंगमो दस्रजलेशयोः स्याद्रजस्तु पौष्णांतकयोरथोविः॥
 अग्नीज्ययोरिंदुकयोर्भुजंगो मूलोशयोः श्वादितिसार्पयोश्च
 ओतुस्तथाखुभैगपैयनाम्नोः स्वात्यर्कनाम्नोर्महिषी पशुद्विट्
 चित्रेद्रवहयोर्मृगनामधेयो मैत्रेद्रयोः स्यादजपादवस्वोः॥५॥
 सिंहस्तथोभायमणोः पशुः स्याद्वसुस्तु वैश्वाभिजितोरधीशः
 कपिस्तु नीरश्रवसोरिहोक्ता नक्षत्रयोनिर्गणमत्र वक्ष्ये ६

अ०—दस्रजलेशयोः तुरंगमः स्यात् पौष्णांतकयोः गजः अथ
 अग्नीज्ययोः अविः इंदुकयोः भुजंगः मूलेशयोः श्वा च अदितिसार्पयोः
 ओतुः तथा भगपैयनाम्नोः आखुः स्वात्यर्कनाम्नोः महिषी चित्रे-
 द्रवन्धोः पशुद्विट् मित्रेद्रयोः मृगनामधेयः स्यात् अजपादवस्वोः सिंहः
 तथा उभायमणोः पशुः स्यात् वैश्वाभिजितोः वधुः अधीशः नीरश्र-
 वसोः कपिः इह नक्षत्रयोनिः उक्ता अत्र गणं वक्ष्ये ॥ ४ ॥ ५ ॥ ६ ॥

भावार्थ—अश्विनी, शत्तारिकानी अश्वथोनी; भरणी, देवतीनी
 हार्थीथोनी; कृत्तिका, पुष्यनी भेषथोनी; रोहिणी—मृगशीर्षा-
 नी सपथोनी, आर्द्रा, मूला नी श्वानथोनी; पुनर्वसु, अश्लेशानी,
 भाद्रपदथोनी; मघा, पूर्वाश्लेषुनीनी भूषकथोनि; हस्त, स्वातिनी भद्रि-
 थोनि; चित्रा—विशाखा नी व्याघ्रथोनि अनुराधा, ज्येष्ठा नी मृगथोनि
 पूर्वाभाद्रपद, धनिष्ठा नी सिंहथोनि; उत्तराभाद्रपद, उत्तराश्लेषुनीनी
 ज्येष्ठाथोनि; उत्तराषाढा, अभिजित नी नक्षत्रथोनि; अने पूर्वाषाढा, श्रवणुनी
 वानरथोनि ज्येष्ठा नी. ४-५-६

पूर्वोत्तरार्द्रांतककानि मर्त्या मैत्रश्रुतीज्यांत्यरवींदुदस्त्राः ॥
 देवप्रसूस्वातियुतास्तु देवा रक्षांसि यान्युर्वरितानि भानि ७

अ०—पूर्वोत्तरार्द्रांतककानि मर्त्याः च मैत्रश्रुतीज्यांत्यरवींदुदस्त्राः
 देवप्रसूस्वातियुताः देवाः यानि उर्वरितानि भानि (तानि) रक्षांसि ॥

भावार्थ—पूर्वाश्लेषुनि, पूर्वाषाढा, पूर्वाभाद्रपद, उत्तराश्लेषुनि,
 उत्तराभाद्रपद, उत्तराषाढा, आर्द्रा, रोहिणी, भरणी ये नक्षत्रेनो मनु-
 ष्यगणेषु जन्तुवो, हस्त, स्वाति, पुनर्वसु, अनुराधा, मृगशीर्ष, पुष्य,
 देवति, श्रवण, अश्विनी येन नक्षत्रेनो देवगणेषु जन्तुवो. भाद्रि-
 नानो (अर्थात् विशाखा, मूल, कृत्तिका, चित्रा, अश्लेशा, मघा, ज्येष्ठा,
 शततारका, धनिष्ठा, नक्षत्रेनो) राक्षसगणेषु सन्तुवो. ७

અવર્ગોહિતાર્ધ્યઃ કવર્ગો વિઢાલ અવર્ગસ્તુ સિંઃષ્ટવગસ્ત-
ધાશ્વા ॥ તવર્ગસ્તુ સર્પઃ પવર્ગસ્તથાશ્વર્યવર્ગો મૃગઃ સ્યાચ્છ-
વર્ગસ્તુમીઢઃ ॥ ૮ ॥

અ૦—અર્ધ્યઃ તાર્ધ્યઃ સ્યાત્ હિ કવર્ગઃ વિઢાલઃ તુ ચવર્નઃ સિંહઃ
તવર્ગઃ શ્વા તુ તવર્નઃ સર્પઃ તથા પવર્ગઃ આશ્વઃ યવર્ગઃ મૃગઃ શવર્ગઃ મીઢઃ

ભાવાર્થ—અ, આ, ઇ, ઉ, ઓ નો, ગૂઠવર્ગ જાણવો; ક, ખ,
ગ, ઘ, ઙ, નો માર્ગવર્ગ જાણવો; ચ, છ, જ, ઝ, ઞ, નો સિંહ
વર્ગ જાણવો; ટ, ઠ, ડ, ઢ, ણ, નો શ્વાનવર્ગ જાણવો, ત, થ, દ,
ધ, ન, નો સર્પવર્ગ સમજવો; પ, ફ, બ, ભ, મ, નો મૃગવર્ગ ય,
ર, લ, વ, નો શૂઘવર્ગ અને શ, ષ, સ, હ, નો મીઠકવર્ગ સમજવો.

ષડ્ભાનિ પૌષ્ણાદિહ પૂર્વયુંજા મધ્યાત્તથા દ્વાદશશંકરાચ
અંત્યાતુ પૌરંદરમાન્નવ સ્યાદ્ યુંજા ત્રિધેયંકથિતા મહદ્ધિઃ ॥

અ૦—ઈહ પૌષ્ણાત્ ષડ્ભાનિ પૂર્વયુંજા તથા શંકરાત્ દ્વાદશ
મધ્યાતુન્ન વ પૌરંદરમાત્ નવ મંત્રયુંજા મહદ્ધિઃ इयं त्रिधा युजा कथिता

ભાવાર્થ—રવાત, ચી મૃત્યુની સુધી અધ્યુંજા, આરુદ્રાથી અનુ-
રાધા સુધી મધ્યયુંજા અને જાષ્ઠીથી ઉત્તરાશાદ્રપદ નક્ષત્ર સુધીની
અંત્યયુંજા સમજવી. ૯

રવિમતઃક્રમ રે તત્ર શિરોગતં મુલગતં ત્રયમંસગતં દ્વયં ૨
મયુગલં ૨ સ્વત્તુ બાહુગતં દ્વય ૨ કરગતં હૃદયે ચ મપંચકં ॥
નાભૌ ગુદે ચૈક્રક્રમત્ર જાન્વોર્મયુગમમંધયોર્યુગલે મષટ્કં ॥
નરાહ્યચક્રં વિલસન્નિરુક્તમથાંગનાચક્રમતઃ પ્રવક્ષ્યે ॥૧૧॥

અ૦—અત્ર રવિમતઃ ત્રયં શિરોગતં ત્રયં મુલગતં દ્વયં અંસગતં
મયુગલં બાહુગતં સ્વત્તુ દ્વયં કરગતં ચ મપંચકહૃદયે ॥ અત્ર નાભૌ
ગુદે ચ એકક્રમયુગમ જાન્વોઃ અધ્યોઃ યુગલે મષટ્કં इहं नराह्य-
चक्रम् निरुक्तं निरुक्तं अथ अंगना चक्रं अतः प्रवक्ष्ये ११

અવયવશ્લોકે સમજ—મમા બે બેઠે છે, એક પુષ્પાકારયક છે.
અને બીજું સ્ત્રીયાકારયક છે, પુરૂષની જન્મપત્રિકામાં પુરૂષાકારયક, અને
સ્ત્રીની જન્મપત્રિકામાં સ્ત્રીયાકારયક જોવું તેમાં પહેલા પુરૂષાકારયક કહે છે.

ભાવાર્થ—સૂર્યના મહાનક્ષત્રથી દિનનક્ષત્ર સુધી ગણના કરવી તેમાં

१ थी ३ नक्षत्र सुधी भस्तक पर, ४ थी ६ सुधी सुभपर, ७-८
भाधपर ९-१० भाहुपर ११-१२ हाथपर १३-१४-१५-१६-१७ ह-
दयपर १८ नाभीपर १९ शुद्धपर २०-२१ ध्रुवपर २२ थी २७ सुधी
अरध (भेडपग) उपर पुत्राकारयकभां नक्षत्रो नक्षत्रां. १०-११

शिरसि भ्रमयमद्रिमितं मुखे गजमितं तु पयोधरगं लिखते॥
हृदयगं त्रितयं त्वय नाभिगं त्रयमथो गुदगं त्रितयं न्यसेत्॥

अ०-भ्रमयं शिरसि मुखे अद्रिमितं पयोधरगं गजमितं लिखेत्
अथ हृदयगं त्रितयं च नाभिगं त्रयं अथो गुदगं त्रितयं न्यसेत् १२

भावाथ—हवे आयाकारयक कहीयेछीये. आयाकारभां सूर्य
महानक्षत्रथी हीननक्षत्र सुधी गणना करवी, तेभां १ थी ३ भस्त
पर, ४ थी १० सुभ उपर ११ थी १८ स्तन उपर १९ थी २१
हृदय उपर, २२ थी २४ नाभी उपर, २५ थी २७ सुधी नक्षत्र शुद्ध
उपर अणुवा. १२.

अग्निर्भूमिर्वायुवारीति हंसाः प्रोक्ता मेषाद्राशयो जन्म-
काले ॥ एतत्पंचागाभिधं लेखनीयमादौ सम्यग्जन्ममत्र्यां
ततोऽन्यत् ॥ १३ ॥

अ०-जन्मकाले मेषात् अग्निःभूमिः वायु वारि इति राशयः
हंसःप्रोक्तःआदौ जन्मपत्र्यां एतत् पंचागाभिधं सम्यक् लेखनीयं ततः
अन्यत् (लेखनीयं)

भावाथ—जन्म कालभां मेषराशीथी अनुक्रमे, अग्नि, भूमि, वायु,
वारी, ये चार हंस छे; (अर्थात् मेष, सिंह- धननेो अग्नि हंस,
वृषभ कर्मा, भकरनेो भूमि हंस, मिथुन, तुला, कुंभनेो वायु हंस,
कर्क वृश्चिक, मीन, राशीनेो वारीहंस अणुवे) आ सधुं जन्म
पत्रीकाभां अणुव. १३

चेचोलादक्षमंयाम्यमंचलीलेलोऽप्यप्यप्यमंस्यात् ॥
ओवावीवूरोहिणीमार्गशीर्षवेवाकाकक्विक्रार्द्रकाच ॥
केकोहाहीचादिनेर्भचपुष्यंहेहाडाडी डेडोभुजंग ॥
मामी मोपेतृममोटटीदुभाग्यंटेटोपा चोफाभिधानं ॥
हस्तारुद्रात्पणाठाक्ष णेपेपोरारीसौत्रकारचवायुः ॥
रुरोताती तेतोखिदैवनानीनूनेमिभ्रमंप्रोक्तमत्र ॥ १४ ॥

ज्येष्ठाख्यस्याशोचयीयूचरक्षोयेयोभाभीभूधफाढांबुसंज्ञं ॥
 भेभोजाजीवैश्वभंचाभिजिद्रूजंजोखाखीखुखेखोश्रवश्च ॥
 गागीगूगेवासंवारुणगोसासिसूसेसोददीचाजपादं ॥
 अहिर्बुध्न्यदृजज्ञाथाक्षराणिदेदोचाचीपौष्णभप्रोक्तमत्र ॥

अ०—चूचचोला दसभं स्यात् च लालुलेलो याम्यभं च अइ-
 ञए अग्रिभं, ओवावीवू रोहिणी, च वेवोकाकी मागशीर्षं, च कुघळछ
 आर्द्रका, ॥ बेकोहाही आदितेः भं, च हूहेहोडा पुष्यं, च डीडुडेढोभु-
 जगं मासीमूमे पितृभं, मोटटीटू भाग्यं, च टेढोपापि उफाभिधान
 पुषणाठा अक्षराणि हस्ताख्यं स्यात् च पेपोरारी सौत्रकारं, च रूरे-
 राता वायुः च र्तातुतेतो द्विदैवं अत्र नानीनूने मित्रभं प्रोक्तं ॥ नोय-
 यीयू ज्येष्ठाख्यं च येयोभाभी रक्षः भूधफाढा अंबुसंज्ञं, भेभोजाजी
 वैश्वभं, च जूजेजोखा अभिजित् च खीखूखेखो श्रवः गागीगूगे वासवं,
 गोससीसू वारुणं, च सेसोददी अजपादं, च दृजज्ञाथ अक्षराणि
 अहिर्बुध्न्यं च देदोचाची पौष्णभं अत्र प्रोक्तं १४ १५ १६ १७ १८
 युथ्येयोला अम्विनी, अ पाथ्य श्लेषना वाचार्थं नाथे अष्टावेला
 षोडशमां २५४ सभलशे भाटे ओनुं वधु निवेद्यन अत्रे कथुं नथी.

नक्षत्र अ म क रो मृ आ पु पु अ म पू उ ह वि

१ पाद	चू	ली	ख	ओ	वे	कु	के	हु	डी	मा	मो	टे	पु	पे
२ पाद	वे	लू	इ	वा	वो	घ	कां	ह	डु	मी	ट	टो	ष	पो
३ पाद	चां	ले	उ	वी	का	ड	ह	हो	डे	मु	टि	प	णा	रा
४ पाद	ला	लो	ए	वु	की	छ	हि	हा	हो	मे	द्व	पि	ठा	री

नक्षत्र स्वा वि अ ज्ये मू पू उ अ श्र ध श पू उ रे

१ पाद	रू	नि	ना	नो	ये	धु	भे	जू	खी	गा	गो	से	हु	दे
२ पाद	रे	तु	नी	य	यो	घ	भो	जे	खू	गी	स	सो	न	दो
३ पाद	रो	ते	नू	यी	भा	फा	जा	जो	खे	गू	सी	द	झा	चा
४ पाद	ता	तो	ने	यु	भी	हा	जी	खा	खो	गे	सु	दी	था	ची

नक्षत्रवर्णाः कथिता मयैते प्रत्यंभिनामानि तदादिमानि ॥

आलाइमेवेति च राशियागादाः परेतोपि च नामधेयम् ॥

अ०—मया एते नक्षत्र वर्णाः कथिताः तदादिमानि प्रत्यंभिना-
 मानि (कथितानि) परे आलाइमेष इति राशियोगात् च अतः नाम
 धेयं आहुः ॥ १९ ॥

અથ તૃતીયપ્રબોધ પ્રારંભ.

ગતજનુર્જનિતં સદસચ યત્તદમલીકુરુતે खलु हौरिकं ॥
 तदवबुध्य जनुस्तनुसंभवं विरचयेत्सफलं गणितक्रमं॥१॥
 नानायांत्रैर्जन्मकालं विदित्वा तात्कालीनान्स्पष्टखेटांश्च
 कृत्वा ॥ लग्नं कार्यं स्वोदयैर्वक्ष्यमाणरीत्या सर्वे साधनीयाश्च
 भावाः ॥ २ ॥ वक्तुमक्षमतरः फलं नरः स्पष्टतां स्वचरसं-
 भवां विना ॥ पाकसंभवफलं द्युसदां वा स्पष्टता विधि-
 रथो ज्यते मया ॥ खगा विधेया करणोक्तरीत्या सिद्धांततां
 वा ग्रहसारणीतः समुक्तयः स्पष्टतरांस्तथा तान् गतेष्टमि-
 ध्यान्प्रवदामि शास्त्रात् ॥ ४ ॥

અ-ગતજનુર્જનિતં યત સત્ અસત્ ચ હૌરિકં અમલી કુરુતે
 તદ્ અવબુધ્ય જનુઃ તનુસંભવં સફલં ગણિતક્રમં વિરચયેત્ खलु ॥१॥
 નાનાયાંત્રૈઃ જન્મકાલં વિદિત્વા તાત્કાલિનાન્ સ્પષ્ટખેટાન્ કૃત્વા ચ
 સ્વોદયૈઃ લગ્નં કાર્યં ચ સર્વભાવાઃ વક્ષ્યમાણ રીત્યા સાધનીયા ॥૨॥
 અથ નરઃ સ્વચરસંભવાં સ્પષ્ટતાં વિના પાકસંભવફલં વા દ્યુસદાં ફલં
 વક્તું અક્ષમતરઃ (તસ્માત્) સ્પષ્ટતા વિધિઃ મયા ઉચ્યતે ॥ ૩ ॥ કર-
 ãાક્તરીત્યા સિદ્ધાંતતઃ વા ગ્રહસારણીતઃ ખગાઃ વિધેયાઃ તથા સમુ-
 ક્તયઃ સ્પષ્ટતરાન્ તાન્ ગતેષ્ટસિદ્ધાન્ શાસ્ત્રાત્ પ્રવદામિ ॥ ૪ ॥

ભાવાથ—ગતજન્મથી ઉત્પન્ન થયેલુ શુભ અને અશુભ ફળ તે
 જ્યોતિષ શાસ્ત્રજ નીર્માળ કરે છે, તે જાણીને જન્મકાળથી આરંભીને
 સઘળો ગણીતાક્રમ રચુહું નાનાપ્રકારના યંત્રો (ઘડીયાળ ઘડીકા વિગેરે)
 વડે જન્મકાળને સમય જાણીને તે કાળના સ્પષ્ટગ્રહ કરવા અને પોતાના
 ઉદયમાનથી લગ્ન કરીને આગળ ખતાવેલી રીતપ્રમાણે સઘળા ભાવ
 કરવા. મનુષ્યોના સ્પષ્ટગ્રહ કયાં વગર દશાથી ઉત્પન્ન થયેલા ફળને
 ખરાબર કહી શકાતું નથી માટે ગ્રહો સ્પષ્ટ કરવાના વિધિ કહુંછું. કરળ
 કુતુહલ નામના ગ્રંથમાં કહેલી રીતથી અથવા સિદ્ધાંતથી (સિદ્ધાંત
 શીરામજી, સૂર્યસિદ્ધાંત વિગેરે) નામના ગ્રંથ તથા ગ્રહસારણીની રીતથી
 ગ્રહો કરવા, તે ગ્રહો ગતેષ્ટ સિદ્ધિથી શાસ્ત્રમાં કહેલી રીતપ્રમાણે હું
 કહુંછું. ૧.૨૩-૪.

યતોદુનાઢ્યઃ સ્વરસચ્યુનાસ્તા યુતા વિધેયાગ્રિમચારનાઢ્યા ॥
ગતોદુગમ્યાંતરવારનાઢીયુતાશ્ચસર્વક્ષમિદં સ્વગનાં ॥ ૫ ॥

અ૦—યાતોદુનાઢ્યઃ સ્વરસચ્યુતાઃ તાઃ અગ્રિમચારનાઢ્યા યુતા
વિધેયાઃ ચ ગતોદુગમ્યાંતરવારનાઢીયુતાઃ (તત) इदं स्वगनां सर्वक्ष
(भवेत्) ॥ ५ ।

ભાવાર્થ—ગરેલા નક્ષત્રની ઘટીપાને ૬૦ માંથી બાદ કરવી, અને
આવતા નક્ષત્રની ઘટીકા ઉમેરવી પછી અચેલા નક્ષત્ર તથા આવતા
નક્ષત્રના અંતરવારની ઘટીકા ઉમેરવી તે ગણેતું સર્વક્ષ થાય

ટીકા—સંવત ૧૯૬૪ શકે ૧૮૨૯ પોષ શુદ્ધ ૨ ને રવીવારે ઉદયાત
ઘટી ૩૧ પળ ૦ સમયે જન્મ છે. પંચાંગ (પરિશિષ્ટ ૧) માં નવાથી માલમ
પાશે કે ઉક્ત જન્મકાળ અપે સૂર્ય મહા નક્ષત્ર પૂર્વાષાડા છે. માટે પૂર્વાષાડા
નક્ષત્રનું સર્વક્ષ કે તું જોઈએ, પૂર્વાષાડા નક્ષત્ર આગસ્ટ વદ ૮ ને શનીવારે
ઘટી ૨૯ પળ ૪૬ પછી બેસેછે; તેને ૬૦ માંથી બાદ કરતાં ૨૦ ૧૪ આવે;
તેમાં આવતું નક્ષત્ર ઉત્તરાષાડા, જે પો.પ શુદ્ધ ૮ ને શુક્રવારે ઘટી ૪૧ પળ ૩૪
પછી બેસેછે, તેના ઘટી ૪૧ પળ ૩૪ ઉમેરવાથી ૬૧ ૪૮ આવ્યા, તેમાં વચ્ચલા
દીવસ ૧૨ છે તેની એક દીવસની ૬૦ ઘટી પ્રમાણે ૭૨૦ ઘટી ઉમેરવાથી
૭૮૧-૪૮ થાય છે, આ સૂર્યમહાનક્ષત્રનું ઘટયાદિ સર્વક્ષ તેને સહે ગણવાથી
પલામક સર્વક્ષ ૪૬૯૦૮ થયું. આ નિચે જણાવેલાં સર્વક્ષો બ્રહ્મપક્ષના છે,

સૂર્યમહા નક્ષત્રના સર્વક્ષોમાં કાષ્ઠદિવસ એક પળનો પણ ફેરફાર થતો નથી.
માટે ૨૭ નક્ષત્રના ઘટયાદિ સર્વક્ષો નિચે કોષમાં આપ્યા છે.

અથ સૂર્યમહાનક્ષત્રાણાં ઘટ્યાદિસર્વક્ષાણિ

અ	મ	કુ	રો	મૃ	આ	પુ	પુ	અ				
૮૨૧	૮૨૭	૮૩૩	૮૩૮	૮૪૧	૮૪૩	૮૪૨	૮૪૦	૮૩૬				
૩	૫૧	૪૮	૩૭	૩૭	૨૭	૫૭	૫૫	૩૩				
મ	પૂ	ફા	ઉ	ફા	દ	ચિ	સ્વા	વિ	અ	જ્યે		
૮૩૧	૮૨૫	૮૧૭	૮૧૧	૮૦૪	૭૯૭	૭૯૧	૭૮૭	૭૮૪				
૪૬	૩૭	૩૮	૭	૪૧	૭	૪૯	૪૬	૫				
મૂ	પૂ.	બા	ઉ.	બા	શ્ર	ધ	શ	પૂ.	મા	ઉ.	મા	રે
૭૮૨	૭૮૧	૭૮૩		૭૮૫	૭૮૯	૭૯૩		૮૦૦	૮૦૭		૮૧૩	
૨૨	૪૮	૯		૩૯	૧૧	૫૧		૩૨	૨		૩૭	

આ જાતક્યંદ્રિકામાં સ્પષ્ટમક, ભાવ, પરવર્ગ, મૈત્રી સમકવર્ગ, વિગેરેનું જે સ્પષ્ટ ગણીત છે તે ઉક્ત દિવસ એટલે પોષ શુદ્ધ ૨ ને રવેઉ હ. ધરી ૩૧ પળ ૦ નું કરવામાં આવશે, ખીજા ઉદાહરણોમાં પણ જુદા જુદા ઇષ્ટકાળ લીધા છે પરંતુ સંપૂર્ણ ગણીત પોષ શુદ્ધ ૨ નું કરવામાં આવશે તે ધ્યાનમાં રાખવું.

खांग च्युता यात भनाडिका सा युतेष्टनाड्यांतरवारनाड्या॥
युतागतेष्टं द्युसदां खखाष्ट निघ्नं च सर्वक्षहृतं कलाद्यं ॥६॥

અ-યાતભનાડિકાઃ ખાંગચ્યુતાઃ તાઃ ઇષ્ટનાડ્યા યુતાઃ (તાઃ) અંતરવારનાડ્યા યુતાઃ (તત્) દ્યુસદાં ગતેષ્ટે ખલ્લાષ્ટનિઘ્નં સર્વક્ષ હૃતં (તત્) કલાદ્યં (ભવેત્) ॥ ૬ ॥

ભાવાર્થ—ગત નક્ષત્રની ધટીને ૬૦ માંથી બાદ કરવી. તેમાં છટધટી ઉમેરવી તથા અંતરવારની ધટીના ઉમેરવી એટલે શ્રદ્ધાનું ગતેષ્ટ કહેવાય, પછી તેને ૮૦૦ થી ગુણીને સર્વક્ષથી ભાગ લેતાથી કલાદીક કળા આવશે.

ટીકા—સંવત ૧૯૬૪ શકે ૧૮૨૯ માગશર વદ ૧૧ ને ભોમે ૬ વ. ૨૫ વ ૩૫ જન્મ છે માટે ગતનક્ષત્ર પૂર્વાષાડા, જે માગશર વદ ૮ ને શનીવારે મ. ૩૯-૪૬ પછી બેઠું છે. તેની ધટી ૩૯-૪૬ ને ૬૦ માંથી બાદ કરીએ તો ૨૦-૧૪ આવે, એમાં છટધટી ૨૫-૩૫ ઉમેરીએ તો ૪૫ ૪૯ આવ્યા; તેમાં અંતરવાર એટલે આઠેમ અને અગીયરમતા વચલા બે દિવસની ધટી ૧૨૦૦૦ ઉમેરીએ તો ૧૬૫-૪૯ આવે; એ શ્રદ્ધાનું ધટ્યાદિગતેષ્ટ આવ્યું; એનું પલાતમક મનેષ્ટ ૯૪૪૯ આવ્યું; એને ૮૦૦ થી ગુણી સર્વક્ષ ૪૬૯૦૮ થી ભાગીએ એટલે ૧૬૯ કળા અને ૪૦ વિકળા આવી.

गतर्क्षं खखनागैश्च गुणितं षष्टिभाजितम् ॥
लब्धं खरामसंभक्तं राश्यंशकलिकादिकं ॥

અ-ગતર્ક્ષં ધલ્લનાગૈઃ ગુણિતં ષષ્ટિભાજિતં લબ્ધં ધરામસંભક્તં રાશ્યંશકલિકાદિકં (તત્) રાશ્યંશકલિકાદિકં (ભવતિ) ॥ ૮ ॥

ભાવાર્થ—ગયેલા નક્ષત્રના અંકને ૮૦૦ થી ગુણવા અને ૬૦ થી ભાગવા શેષ રહે તે કળા; લબ્ધાંકને ૩૦ ભાગવા, શેષ રહે તે અંશ, ભાગમાં આવે તે રાશી બાણવી.

ટીકા—ગત નક્ષત્ર પૂર્વાષાડા ૨૦ મું છે. (ધનેન્યૂન ક્રમે સર્પૂર્ણ) અર્થાત્ ધન ગતેષ્ટ હોય તો એક બોલો કરવો અને ઋણ ગતેષ્ટ હોય તો સંપૂર્ણ અંક કાઢ્યમ રાખવા.) એ ન્યાય વડે આ ધન ગતેષ્ટ હોવાથી ૨૦ ના ૧૯ કરવા તેને ૮૦૦ થી ગુણીએ એટલે ૧૫૨૦૦ આવ્યા તેમાં ઉપર બાણાવેલી ૧૬૯ કલાને ૪૦ વિકળા ઉમેરી એને ૬૦ ભાગવાથી ૨૫૬ અંશ આવ્યા એ ૨૫૬ ને ૩૦ ભાગવાથી આઠ રાશી આવશે; એટલે સ્પષ્ટ સૂચ-૮-૧૧-૯-૪૦ આવશે.

**भुक्तर्क्षभागैः सहितं धने तु ऋणे ऋणं जन्मभूतो ग्रहः
स्यात् ॥ यदैकवारं खगचारकालौ चारेष्टयोर्यद्विवरं गनेष्ट ॥**

અ-ધને ભુક્તર્ક્ષભાગૈઃ સહિતં તુ ઋણે ઋણં જન્મભૂતો ગ્રહઃ
સ્યાત્ યદા એકવારે સ્વગચારકાલૌ (ચેત્ તર્હિ) ચારેષ્ટયોઃ યદ્
વિવરં (તદ્) ગતેષ્ટં (ભવતિ) ॥ ૭ ॥

ભાવાથ—ધન ગતેષ્ટ હોય તો જોગવાયલા નક્ષત્રનો ધન સં-
સ્કાર અને ઋણ ગતેષ્ટ હોય તો ઋણ સંસ્કાર કરવો તે જન્મ નક્ષત્રનો
યદ્ થાય છે. જે દિવસે સૂર્યનું મહાનક્ષત્ર બેસે તેજ દિવસે જન્મ હોય
તો નક્ષત્રનો અને ઇષ્ટ કાળનો વિવર કરવો એજ ગતેષ્ટ કહેવાય.

ટીકા—ભાગશર વદ ૮ શનેઉ ઉ. ધટી ૧૫ પળ ૨૫ જન્મ છે અને તેજ
દિવસે પુર્વોષાડા ધટી ૩૯-૪૬ બેસે છે; માટે તેનું વિવર કરવું એટલે જે
વધારે હોય તેમાંથી જે ઓછા હોય તેને બાદ કરવા. અર્થાત્ નક્ષત્ર ૨૯-૪૬
માંથી ઇષ્ટકાળ ૧૫-૨૫ બાદ કરીયે તો ૨૪-૧૧ ગતેષ્ટ થયું ત્યારપછી
ઉપર બતાવેલી રીત પ્રમાણે રાશી અંશ વીગેરે કાઢવા.

ઋણ સૂર્ય કરવાની રીત

इष्टं तु खांगच्युतमग्रचारनाड्यांतराहर्घटिकायुतं तत् ॥

ऋणं गनेष्टं खगजं रमापवर्त्यग्रचारे करणीयमेतत् ॥ ૮ ॥

અ-ઈષ્ટં તુ ધાંગચ્યુતમગ્રચારનાડ્યા અંતરાહર્ઘટિકાયુતં તત્ ॥
ઋણં ગનેષ્ટં (ભવતિ) સ્વગજં સમીપવર્તિ અગ્રચારે (સતિ) એના
કરણયિ ॥ ૮ ॥

ભા. થ—ઈષ્ટ ધટીકાને ૬૦ માંથી બાદ કરવી, તેમાં આવતા
નક્ષત્રની ધટીના ચુકત કરવી અને તેમાં અંતરવારની ધટીકા ઉમેરવી
તે ઋણ ગતેષ્ટ બાબતું જે મહાનક્ષત્ર પાસે હોય તેનું ગતેષ્ટ કરવું
(જન્મ દિવસથી જે ગત નક્ષત્ર પાસે હોય તો ધન ગતેષ્ટ કરવું અને
જે આવતુ નક્ષત્ર પાસે હોય તો ઋણગતેષ્ટ કરવું)

ટીકા—પોષ સુદ ૨ ને રવેઉ ઉ. ધટી ૩૧-૦ છે એટલે આવતું નક્ષત્ર ઉત્તરા
ષાડાપાસે છે માટે ઋણ ગતેષ્ટ કરવું ઇષ્ટ ધટી ૩૧-૦ ને ૬૦ માંથી બાદ
કરવાથી ૨૯-૦ આવે તેમાં આવતા નક્ષત્ર ઉત્તરાષાડાની ધટી ૯૧-૩૪ ઉમે-
રીયે તો ૭૦-૩૪ થાય એમાં અંતરવાર ૪ ના ધટી ૨૪૦ ઉમેરવાથી ૩૧૦-૩૪
આવે. તે ધટીબાદ ઋણ ગતેષ્ટ થયું તેનું ઉપર જણાવેલી રીતે પદામક ગતેષ્ટ
કરી કળા વચ્ચળા કાઢીયે તો ૩૧૭-૪૭ આવે હવે આ ઋણ ગતેષ્ટ હોવાથી
ઉપર જણાવ્યા પ્રમાણે નક્ષત્રના અંક સંપૂર્ણ એટલે ૨૦ લેવા તેને ૮૦૦ થી
ગુણીએ એટલે ૧૬૦૦૦ અઠવા તેમાંથી ૩૧૭-૪૭ બાદ કરીયે એટલે
૧૫૬૮૨-૧૩ ને રાશીને અંશ કરતાં ૨૫૭ સૂર્ય ૮-૨૧-૨૨-૧૩ આવે છે.

૨૫૭૮ ચંદ્રમા કરવાની રીત

ગતોદુનાઙ્યઃ સ્વરસચ્યુતાઃ પુતા વિધેયા જનનોદુનાઙ્યા ॥
ચાંદ્રોદુસર્વક્ષમથેષ્ટઋક્ષનાડીવિયોગો વિધુજં ગતેષ્ટં ॥ ૯ ॥

અ૦—ગતોદુનાઙ્યઃ સ્વરસચ્યુતાઃ તાઃ જનનોદુનાઙ્યા પુતાઃ
વિધેયાઃ (તત્) ચાંદ્રોદુસર્વર્થ અથેષ્ટઋક્ષનાડીવિયોગઃ વિધુજં ગતેષ્ટં ૯

ભાવર્થ—ગત નક્ષત્રની ઘટીકાને સાઠમાંથી બાદ કરવી તેમાં
જનનનક્ષત્રની ઘટીકા ઉમેરવી તે ચંદ્રમાનું સર્વર્થ કહેવાય; ઇષ્ટઘટી
અને નક્ષત્રને અંતર કરીયે તે ચંદ્રમાનું ગતેષ્ટ બાણુનું.

ટીકા—પોષ થુદ ૨ ને રવેઉ ઇષ્ટ ઘટી ૩૧-૦ છે માટે શ્રવણ નક્ષત્રમાં
જનન થયો છે તો ગત નક્ષત્ર ઉત્તરપાડા થયું તેની ઘટીકા ૧૪-૯ તેને ૬૦
માંથી બાદ કરીયે તો ૪૫-૫૧ આવે તેમાં જનન નક્ષત્ર શ્રવણની ઘટીકા
૧૦-૨ ઉમેરવાથી ૫૫-૫૩ આવ્યા એ ચંદ્રમાનું ઘટ્યાદિ સર્વર્થ થયું. એનું
પક્ષાત્મક સર્વર્થ ૩૩૫૩ થાય. હવે ઇષ્ટ ઘટી ૩૧-૦ માંથી ઉત્તરપાડાની ઘટી
૧૪-૯ બાદ કરવાથી ૧૬-૫૧ આવે એ ચંદ્રમાનું ઘટ્યાદિ ગતેષ્ટ થયું તેનું
પક્ષાત્મક ગતેષ્ટ ૧૦૧૧ ને ૮૦૦ થી ગુણીત સર્વર્થ ૩૩૫૩ થી ભાગ લઇએ
એટલે ૨૪૧-૧૩ આવે તેની રાશી અંશદિ કરતાં ૨૫૭૮ ચંદ્ર ૯-૧૪-૧-૧૩
આવે આ ધન ગતેષ્ટ હોવાથી જો પ્રમાણે ધન સૂર્ય કાઢવામાં આવે છે તે
પ્રમાણે ચંદ્રમા કાઢયો છે અને જો ઋણ ગતેષ્ટ હોય તો ઋણ સૂર્યની રીત
પ્રમાણે કરવું ૨૫૭૮ સૂર્યદિ મહેતું ચક્ર પરીશીષ્ટ ૫ માં જોવું.

મહેતનીગતી કરવાની રીત.

ઋક્ષાવશેષે ઋણસંશ્લિકં સ્યાદિષ્ટાવશેષે ચ ભવેદ્જનાભ્યં ॥
સ્વામ્રનાગાન્ધિમિતાઃ ૪૮૦૦૦ કાલાસ્તાઃ સર્વર્થમક્તા
દુગતિઃસ્વગાનાં ॥ ૧૦ ॥

અ૦—ઋક્ષાવશેષે ઋણસંશ્લિકં સ્યાત્ ચ ઇષ્ટાવશેષે ધનાભ્યં
ભવેત્ સ્વામ્રનાગાન્ધિમિતાઃ તાઃ કલાઃ સર્વર્થમક્તાઃ (સા) સ્વગાનાં
દુગતિઃ ॥ ૧૦ ॥

ભાવાર્થ—નક્ષત્રની ઘટી કરતાં ઇષ્ટઘટી વધુ હોય તો ધન સંજ્ઞા
અને ઇષ્ટઘટી કરતાં નક્ષત્રની ઘટી વધુ હોય તો ઋણ સંજ્ઞા બાણવી.
૪૮૦૦૦ કળાને મહેતના સર્વર્થમાં ભાગ લેવાથી મહેતની ૨૫૭૮ ગતી
આવે.

ટીકા—૪૮૦૦૦ કળાને સૂર્યના ઘટ્યાદિ સર્વર્થ ૭૮૧-૪૮ થી ભાગવાથી
સૂર્યની ૨૫૭૮ ગતી ૬૧-૨૩ આવે તેજ પ્રમાણે ચંદ્રમાના ઘટ્યાદિ સર્વર્થ
૫૫-૫૩ ભાગવાથી ચંદ્રની ૨૫૬ ગતી ૮૫૮-૫૫ આવે.

ચંદ્રમા કરવાની બીજી રીત.

અથ પ્રકારાંતરણેન્દુસાધન ॥ સ્વાંગાત્તં યાત્રમાનમિષ્ટનક્ષ-
ત્રાતેન ગતેન્નિર્ગતં ॥ નૈરવાસં ફલમંશકાદિ ત્રિંશ ૩૦
દ્વિભક્તં ભવનાદિરિદુઃ ॥ ૧૧ ॥

અ-યાત્રમાનં સ્વાંગાત્તં ઇષ્ટનક્ષત્રયાતેન યુતં દ્વિનિધનં નંદૈઃ
અવાસં અંશકાદેકલં ત્રિંશદ્વિભક્તં ભવનાદિઃ રિદુઃ મવતિ ॥ ૧૧ ॥

ભાવાર્થ—ગત નક્ષત્રના અંકને ૬૦ થી ગુણવા તેમાં નક્ષત્રનું
યાત્ર કરીને ઉમેરવું પછી તેને બમણા કરવા અને ૬ થી ભાગવા
અને લખ્યાંકને ૩૦ થી ભાગવા તે પ્રકારાંતર ચંદ્ર પ્રહેવાય.

નક્ષત્રનું યાત્ર નીચે પ્રમાણે કરવું. યાત્ર બે પ્રકારના છે એક
ઋણ તથા બીજું ધન યાત્ર. ઋણયાત્ર આ પ્રકારે કરવું.

નક્ષત્રની ઘડી કરતાં ઇષ્ટઘડી જોઈ હોય તો ગત નક્ષત્રની ઘડીને
૬૦ માંથી બાદ કરવી અને તેમાં ઇષ્ટઘડી ઉમેરવી તેને સાઠે ગુ-
ણીએ તે ગતેષ્ટ થયું તેને પાછું ૬૦ વડે ગુણી સર્વર્ક્ષથી ભાગીએ
તો યાત્ર થાય છે. હવે ધનયાત્ર આ પ્રકારે કરવું. ઇષ્ટ ઘડીથી નક્ષત્રની
ઘડી જોઈ હોય તો જેમ ચંદ્રમાનું ગતેષ્ટ કરીએ છીએ તેમ ગતેષ્ટ
કરી તેને ૬૦ થી ગુણી સર્વર્ક્ષથી ભાગ લે તો યાત્ર આવશે.
જેમકે ચંદ્રમાનું પક્ષાત્મક ગતેષ્ટ ૧૦૧૧ છે તેને ૬૦ ગુણીએ એટલે
૬૦૬૬૦ આવ્યા તેને ચંદ્રમાના સર્વર્ક્ષ ૩૩૫૩ ભાગીએ તો ૧૮-૫-૨૮
એ યાત્ર થાય છે.

હવે ગતનક્ષત્ર ઉત્તરાષાઢા ૨૧ સું છે, તેને ૬૦ ગુણનાં ૧૨૬૦
આવ્યા તેમાં ઉપર કૌણું નક્ષત્રનું યાત્ર ૧૮-૫-૨૮ ઉમેરીએ એટલે
૧૨૭૮-૫-૨૮ થાય તેના બમણા કરીએ એટલે ૨૫૫૬-૧૦-૫૬
થયા અને ૬ વડે ભાગવાથી ૨૮૪-૧-૧૩ આવશે તેને ૩૦ એ
ભાગવાથી ૨૫૭૮ચંદ્ર ૬-૧૪-૧-૧૩ આ પ્રકારાંતરચંદ્ર બળુવે.

લોભાદિ ૨૫૭૮ચંદ્ર કરવાનો પ્રકાર.

વેર્ગતેષ્ટેન ગતિર્મગ્નાં નિમ્નાદિનાથેન તુ સ્વાંગમક્તા ॥
યુતોનિતા અંશ-સ્થેન સ્વેટાઃ સ્ફુટા ભવેયુર્ધનહીનગત્યાં ૧૨
ગતાવધિસ્થા ત્વગતાવધિસ્થાઃ સ્વેટા ગતેષ્ટેવાધે જેઘનર્ણે ॥
યુતા નિતા અશમુસ્થેન સ્વેટાસ્તત્કાલજાતા વિશદા ભવંતિ
ગતે ગત્યોર્થ-ચક્રજાતિઃ ફલં ધનં વ્યસ્તમિદં વિજાતિઃ ॥
સિ-ગતજાતા મ્યુદયાસ્તતો વા ગતે ગત્યાં તુ વિચાલનીયાઃ

અ૦—રવે: ગતેષ્ટેન ગ્રહાણાં ગતિ: નિઘ્ના તુ દિનાથેન સ્વાંગમક્તા
ધનહીનગત્યાં અંશાદિમુલ્હેન સ્વેદા:યુતોનિતા: (તે) સ્ફુટા: ભવેયુ: ॥
ગતાવધિસ્થા: તુ અગતાવધિસ્થા: સ્વેદા: ગતેષ્ટે અવધિજે ધનેર્ણ અંશ-
મુલ્હેન યુતોનિતા: સ્વેદા: નત્કાલજાતા: વિશ્વદા: ભવંતિ ॥ યદિ ગ-
તેષ્ટગત્યા: એકજાતિ: તર્હિ ફલં ધનં ઇહં યદિ વિજાતિ: તર્હિ
ફલં વ્યસ્તં તત: સિદ્ધાંતજાતાભ્યુદયા: વા ગતેષ્ટગત્યા તુ વિચાલ-
નીયા: ॥ ૧૨ ॥ ૧૩ ॥ ૧૪ ॥

ભાવાર્થ—જે દિવસના ગ્રહો કરવા હોય તે દિવસના સ્વીના ગતેષ્ટ
વડે ગ્રહોની ગતીને ગણવી પ્રથમ ૬૦ ભાગ લેવો તેમજ ધન
ઋણ ભાગમાં અંશાદિ મુખ્ય ગ્રહને જોડી દેવો અથવા બાદ કરવો
તે સ્પષ્ટગ્રહ થાય, ગયેલા અવધિ તથા આવતા અવધિમાં રહેલા ગ્રહો
ગતેષ્ટના અવધિથી ઉત્પન્ન થયેલું ધન તથા ઋણ કૃણ અંશાદિકમાં
યુક્ત કરવું અથવા બાદ કરવું તે તે વખતનો સ્પષ્ટ ગ્રહ થાય છે. જે
ગતેષ્ટ અને ગતી બન્ને એક ભતિ (એટલે મન્ને ઋણ અથવા ધન)
હોય તો યુક્ત કરવું) તેમજ જે જુદા (એટલે એક ધન અને એક
ઋણ) હોય તો ગ્રહમાંથી આવેલા કૃણને બાદ કરવું પછી સિદ્ધાંતથી
ઉત્પન્ન થયેલા તથા ગતેષ્ટથી ઉત્પન્ન થયેલા ગ્રહોનું ચાલન કરવું.

ટીકા—ધારોકે આપણને સ્પષ્ટ મંગળ કાઢવો છે તો પાછળ બતાવેલું સૂ-
ચનું ગતેષ્ટ ૩૧૦-૩૪ છે તેને ૬૦ એ ભાગવાથી ૫-૧૦-૩૪ એ ચાલન
આવ્યું તેને ગોમુત્રકાના પ્રકાર વડે ગ્રહોની ગતીને ગણનાં અર્થાત્ મંગળની
ગતી ૪૧-૫ વડે ગુણતા ૦-૩-૩૨-૩૬ આવશે આ ઋણ ગતેષ્ટ હોવાથી
તેને મંગળ ધન (જુવો પચાગમ) છે એટલે ૧૧-૬-૩૧-૧ માંથી બાદ
કરતાં સ્પષ્ટ મંગળ ૧૧-૨-૫૮-૨૨ આવે, એ પ્રમાણે બીજા ગ્રહોનું કરવું.

અયનાંશ કરવાનો પ્રકાર.

અથાયનાંશા: શરવેદવેદ નિનેષ્ટશાક: સ્વ સૌર્વમક્ત: ગતિ
સ્તદીયેષુવિલિસિકા: સ્યુર્માસ ચ માસં પ્રતિશાકકાલાત્

અ૦—અથ શરવેદ-નિનેષ્ટશાક: શરસૈ: વિમક્ત: તદીયા ગતિ:
ચ પ્રતિ શાકકાલાત્ માસં માસં ઇષુવિલિસિકા: અયનાંશા સ્યુ: ॥૧૫

ભાવાર્થ—જન્મ શાકમાંથી ૪૪૫ બાદ કરી ૬૦ થી ભાગવા;
પછી દરેક માસે મા : પાંચ પાંચ વિકળા એવે માસથી ઉમેરવી તે
અયનાંશ થાય છે.

ટીકા-શકે ૧૮૨૯ પોષ શુદ્ધ ૨ જન્મ છે. શકે ૧૮૨૯ માંથી ૪૪૫ આદ કરતાં ૧૩૮૪ આવે તેને ૬૦ ભાગતા ૨૩ ભાગનાં આવેને શેષ ૪ રહે. ચૈત્ર માસથી ગણ્યતાં ભાગશર ૧૬ ૩૦ સુધીની વિકળા ૪૫ થાય તે ઉમેરવાયા ૨૫૪૮ અયનાંશા ૦—૨૩—૪—૪૫ આવ્યા.

અક્ષપ્રભા તથા ચરખંડા કરવાની રીત.

વેદાનાગાંભોધયો નાર્મદીભા યામ્યે સૌમ્યે યોજને વ્યંગુલેન ॥
 િના યુક્તા સ્વીયદેશેઽક્ષભા સ્યાન્નિઘ્નાશા ૧૦ ણા ૮ શા ૧૦
 ભિરંતે ત્રિભક્તા ॥ ૧૬ ॥

ચરાખ્યલંહાનિ પલાત્મકાનિ સ્વદેશજાતાનિ ભવંતિ તાનિ
 રાશિત્રયેણૈવ ભુજે તુ પૂર્ણે યદૈક્યમેષાં હિ પરં ચરં સ્યાત્ ॥
 ણ્યૂનં ભુજઃ સ્યાત્ ત્ર્યધિકેન હીનં માર્ધ્વતતઃ પુષ્ટમિદં વિભાર્દ્ધં
 નવાધિકં ચેદ્ભગનાદિશોઘ્યં કોટિર્ભવેદ્ભાત્રિતયં ભુજાનં ॥

અ૦-વેદાનાગાંભોધયઃ નાર્મદીભાઃ યામ્યે યોજને વ્યંગુલેન હીનાઃ
 ચ સૌમ્યે [યોજનેવ્યંગુલેન] યુક્તા (સા) સ્વીયદેશે અક્ષભા સ્યાત
 આશાષ્ટાશાભિઃ નિઘ્ના અંતે ત્રિભક્તાઃ તાનિ સ્વદેશજાતાનિ પલાત્મ-
 કાનિચરાખ્યલંહાનિ ભવંતિ ॥ રાશિત્રયેણ એવ પૂર્ણ ભુજઃ તુ યદા પૂર્ણ
 એક્યં એષાં હિ પરંચરં સ્યાત્ ॥ ણ્યૂનં ભુજઃ સ્યાત્ ત્ર્યધિકેન માર્દ્ધ
 હીનં તતઃ પુષ્ટં વિભાર્દ્ધં ઇદં નવાધિકં ચેદ્ ભગનાત્ વિશોઘ્યં કોટિઃ
 (ભવેત્) ॥ ૧૬ ॥ ૧૭ ॥ ૧૮ ॥

ભાવાર્થ—૪-૪૮ અક્ષપ્રભા નર્મદાતીર્થની છે નર્મદાતીર્થથી દક્ષી-
 ણ્યમાં જેટલા યોજન પોતાના દેશ હોય તેટલા વ્યંગુળ ઓછા કરવા
 અને ઉત્તરમાં જેટલા યોજન હોય તેટલા ઉમેરવાથી પોતાના દેશની
 અક્ષપ્રભા આવે પછી તેને ૧૦-૮-૧૦ ગુણવા અને અંતે ૩ થી ભાગવા
 તે પોતાના દેશની પલાત્મક ચરખંડા થાય છે. ૩ રાશી સુધી ભુજ
 કહેવાય છે. શૂન્ય રાશી આવી હોય તો એક રાશીના માન વડે ગણી
 જે ચરખા આવ્યા હોય તે જોડી દેવાં ૩ રાશીથી ઓછી રાશીનું
 ભુજ હોય છે. જો ત્રણથી વધારે હોય તો ૬ માંથી બાદ કરીયે, ૬ થી
 વધુ હોય તો રાશીમાંથી ૬ રાશી બાદ કરીયે અને ૬ થી વધારે
 હોય તો ૧૨ માંથી બાદ કરીયે ત્રણ રાશી હોય તો કેટી કહેવાય છે.

ટીકા—નર્મદાની અક્ષપ્રભા ૪-૪૮ છે હવે સુરત નર્મદાની દક્ષિણે ૪
 યોજન દુર છે એટલે ૪ વ્યંગુળ ઓછા કરતાં ૪-૪૪ સુરતની અક્ષપ્રભા

આવી તેને ૧૦-૮-૧૦ ગોમુત્રિકા પ્રકારથી ગુણી છેવટે ત્રણે ભાગ લેવાથી પલાતક ચરખડા ૪૭-૩૮-૧૬ આવે (જેટલી રકમે ભાગ લીધો હોય તેના અડધા ભાગ ઉપરાંત શેષ હોય તેા એક ઉમેરી લેવે)

દિનપ્રકાશેન વિના યથા ન પ્રકાશતા લોચનજા નરાણાં ॥

તથા પ્રકાશદિનમાનજાતં વિના નતં તદ્ રચનાં પ્રવક્ષ્યે ॥ ૧૯

અ૦-યથા દિનપ્રકાશેન વિના નરાણાં લોચનજા પ્રકાશતા ન તથા દિનમાનજાતં વિના નત પ્રકાશં ન તદ્ રચનાં પ્રવક્ષ્યે ॥ ૧૯

ભાવાર્થ—જમ સૂર્યના પ્રકાશ વગર મનુષ્યોના નેત્રોના પ્રકાશ નથી તેમ દિનમાન વગર નત સિદ્ધ થતું નથી માટે દિનમાન ક રવાનો પ્રકાર કહ્યું છે.

સચ્ચલનાર્કભુજાંકમિતિ ક્રમાચરદલપ્રયુતિસ્ત્વગતાહતાન્ ॥

લવમુખાત્ સ્વગુણાસફલેન યુક્ ચરપલાનિ ચ તત્પુતર્જિતાઃ

નાહ્યઃ શરેંદુપ્રમિતાસ્તુગોલે સૌમ્યે ભવેતાં દિનરાત્રિચંડે ॥

યામ્યે વિલોમં ત્વજતો ધટાચ્ચ ષટ્કે રવઃ સ્વધ્યામ્યગો લૌ

અ૦-સચ્ચલનાર્કભુજાંકં ઇતિ ક્રમાત્ ચરદલપ્રયુતિઃ અગતાહ-તાત્ લવમુખાત્ સ્વગુણાસફલેન ચરપલાનિ યુક્ ચ શરેંદુપ્રમિતાઃ નાહ્યઃ તુ પુનઃ સૌમ્યે ગોલે યુતં તત્ દિનાર્દ્ધં ચ વર્જિતાઃ તત્ ગ-ચ્ચર્દ્ધં ભવેત્ યામ્યે વિલોમં અજત. ષટ્કે રવૌ ઉત્તર ગોલઃ ધટાત ષટ્કે રવૌ યામ્ય ગોલઃ ॥ ૨૦ ॥ ૨૧ ॥

ભાવાર્થ—અયનાંશાએ સહિત સૂર્ય કરવો, પછી રાશીના પ્રમાણથી અનુક્રમે ચરખડાના પ્રયોજનને આવતા માનથી ગુણવા, પછી અંશથી ગણેલાને ૩૦ થી ભાગવા પછી આવેલા ફળમાં ચરખડા ઉમેરવાં પછી તે; પ્રમાણ કરેલી ૧૫ ઘટીકામાં ઉમેરવાથી ઉત્તર ગોળમાં દિનાર્ધ આવે અને બાદ કરવાથી રાત્રિનું અર્ધ આવે અને દક્ષિણ ગોળ હોય તેા ઉમેરવાથી રાત્રિ અર્ધ અને બાદ કરવાથી દિનાર્ધ આવે એવથી ૬ સંક્રાંતિ સુધી ઉત્તરગોળ અને તુલાથી ૬ સંક્રાંતિસુધી દક્ષિણગોળ સમજવો.

ટીકા—સૂર્ય ૮-૨૧-૨૨-૧૩ નું દિનમાન કરવાનું છે માટે તેમાં અ યનાંશા ૦-૨૩-૪-૪૫ ઉમેરવા એટલે ૮-૧૪-૨૬-૫૮ આવશે એ સાધનસૂચ્યે થયો પછી તેનું ભુજ કરવું જોઇએ રાશી ૯ ઉપરાંત છે માટે તે ઉપર જણાવ્યા પ્રમાણે ૧૨ માંથી બાદ કરવી જોઇએ એટલે ૨-૧૫-૩૩-૨ આવ્યા. આમાં રાશી એ હોવાથી અંશાદિ ૧૫-૩૩-૨ ને આવતી રાશી ત્રીજી રાશીના માન ૧૬ થી ગુણવા એટલે ૨૪૮ અંશ આવશે તેને ૩૦ ભાગવા એટલે ૮

આવશે તેમાં ચરપળ અર્થાત્ આગલી રાશીના માન ઉમેરવા જોઇએ તેથી ૮ માં ૪૭ તથા ૩૮ ઉમેરીએ તો ૮૩ પળ આવશે તેની ધટી ૧-૩૩ આવે આ જન્મ દક્ષિણ ગોળમાં હોવાથી ૧૫ ધટીકામાંથી બાદ કરીએ તો ૧૩-૨૭ દિનાર્ધ આવે અને ૧૫ ધટીમાં ૧-૩૦ ઉમેરીએ તો ૧૬-૩૩ રાત્ર્યર્ધ થયું દિનાર્ધને બમણું કરીએ તો દિનમાન થાય એટલે આ પ્રસંગે ૨૬-૫૪ દિનમાન આવે છે દિનમાન નક્કી હોવાથી તેની જુદી ગણતરી કરવાની જરૂર નથી તે પરિણામ ૨ પાના ૭ જામાં આપેલું છે તે જોઇ લેવું.

યથાતનૂત્પાદનમંતરૈવ પરાંગસંપાદનમત્ર મિથ્યા ॥

વિના વિલગ્નં પરભાવસિદ્ધિરતતઃ પ્રવક્ષ્યે હિ વિલગ્નસિદ્ધિ ॥

અ૦—અત્ર યથા તનૂત્પાદનં અંતરા એવ પરાંગસંપાદનં મિથ્યા તથા વિલગ્નં વિના પરભાવાસિદ્ધિઃ મિથ્યા તતઃ વિલગ્નસિદ્ધિ વક્ષ્યે હિ ભાગ્યર્થ—જન્મ પોતાનું શરીર સંપાદન કીધા વગર પારદા શરીર હું સંપાદન મિથ્યા છે તેમ લગ્ન વગર ભાવની સિદ્ધિ પણ મિથ્યા છે માટે લગ્ન સિદ્ધિનો પ્રકાર કહ્યું છું.

નંદદિનેત્રાઃ ૨૨૯ સ્વરસાશ્વિન ૨૬૦ જ્વનગાભ્રરામા ૩૦૭
નવરામરામાઃ ૩૩૯ ॥ નાગાગ્નિરામા ૩૩૭ નગવાહુરામા ૩૨૭

જંબૂસરેમાનમજાદેષ્ણાં ॥ ૨૩ ॥ તુલાદિ ષણ્ણાં તુ વિલોમતઃ
સ્યાત્તતો નિરક્ષોદયમાનમાહુઃ ॥ નાગાદ્રિદસ્રા ૨૭૮ નવ-
નંદદસ્રા ૨૯૯ સ્ત્રિવાહુરામાઃ ૩૨૩ ક્રમતોત્ક્રમસ્થાઃ ॥ ૨૪ ॥

અ૦—નંદાદિનેત્રાઃ સ્વરસાશ્વિનઃ ચ નગાભ્રરામાઃ નવરામરામાઃ
નાગાગ્નિરામાઃ નગવાહુરામાઃ જંબૂસરે અજાદિષ્ણમાનં તુલાદિ ષણ્ણાં
તુ વિલોમતઃ સ્યાત્ તતઃ નિરક્ષોદયમાનં આહુઃ નાગાદ્રિદસ્રાઃ નવ-
નંદદસ્રાઃ ત્રિવાહુરામાઃ ક્રમતઃ ઉત્ક્રમસ્થાઃ (સ્યાત) ॥ ૨૩ ॥ ૨૪ ॥

નીચે જણાવેલા માન મેષરાશ્મીથી ૬ રાશીનું પ્રમાણ જાણવું એ જન્મસરના માન છે પછી તુલારાશ્મીથી ૬ રાશીસુધિ વિપરીત ગણવું. હવે લંકાદેશમાન કહ્યું ૨૭૮-૨૮૯-૩૨૩ એ સવળાં અને પછી અવળાં લખવાં

ક્રમોત્ક્રમ પૈશ્વરચંદ્રકૈઃ સ્વૈર્વિહીનયુક્તા ભવનોદયાઃ સ્યુઃ ॥
એવં વિધેયા વિબુઘૈઃ સ્વદેશજાતોદયાઃ સ્વીયવિલગ્નસિદ્ધયૈઃ

અ૦—ક્રમોત્ક્રમસ્થૈઃ ચરચંદ્રકૈઃ વિહીનયુક્તાઃ ભવનોદયાઃ સ્યુઃ
એવં વિબુઘૈઃ સ્વદેશજાતોદયાઃ સ્વીયવિલગ્નસિદ્ધયૈઃ વિધેયાઃ ॥ ૨૬ ॥

ભાવાર્થ—સવળાં અને અવળાં એવા પોતાના ચરખાંડાવડે લંકાદેશ માનમાંથી બાદ કરવા અને તેમાં યુક્ત કરવા એ પોતાના દેશના ઉદયમાન આવે, એ પ્રમાણે પડીતો એ પોતાના દેશના માનથી લગ્ન સિદ્ધિ કરવી.

જંબુસરનામાન નીચે પ્રમાણે.	લોકોદયમાન ચરખંડા	સુરના ઉદયમાન
મે ૨૨૯ મી મેષ.	મીન-૨૭૮-૪૭	અદકરવાં ૨૩૧ ૨૬૧ ૨૭૭
૪ ૨૬૦ કું વૃષભ.	કુમ્ભ-૨૯૯-૩૮	
મિ ૩૦૭ મ મિથુન.	મકર-૩૨૩-૧૬	
ક ૩૩૯ ધ કર્ક	ધન-૩૨૩-૧૬	યુક્તકરવાં ૩૨૯ ૩૩૭ ૩૨૫
સિ ૩૩૭ તૃ સિંહ.	ગૃધ્રિક-૨૯૯-૧૬	
ક ૩૨૭ તુ કન્યા	તુલા-૨૭૮-૪૭	

સાયનાંશરવિભોગ્યલવગ્નાત્ સ્વોદયાત્ સ્વગુણહૃદ્યવિભોગ્યં ॥
 શોધ્યમિષ્ટાલતોઽગ્નિમમાનાત્ શેષમન્નગુણનિઘ્નમશુદ્ધૈઃ
 ભાજિતાંશમુશ્વયુક્તમશુદ્ધં ચાયનાંશરહિતં તુ વિલગ્ન ॥
 એવમત્ર ધનલગ્નવિચારોથો ઋણાલ્પચરન્ત્રમિહ વક્ષ્યે ॥૨૭॥

અ-સાયનાંશરવિભોગ્ય લવગ્નાત્ સ્વોદયાત્ સ્વગુણહૃત્ રવિ-
 ભોગ્યં ઇષ્ટપલતઃ શોધ્ય અગ્નિમમાનાત્ (શોધ્યં) શેષં અન્નગુણનિઘ્નં
 અશુદ્ધૈઃ ભાજિતં અંશમુશ્વયુક્ત અશુદ્ધં ચ અયનાંશરહિતં વિલગ્નં એવં
 અત્ર ધનલગ્નવિચારઃ અથ ઇહ ઋણાલ્પચરનાં વક્ષ્યે ॥ ૨૬ ॥ ૨૭

ભાગ્યથ-અયનાંશાએ સંકિત સાયનનું ભોગ્ય કરવું; પછી પો-
 તાના ઉદયમાન વડે અંશાદિથી ગુણી ૩૦ એ ભાગવા તે સૂર્યનું
 ભોગ્યકૃત આવે, તેને ઇષ્ટપળમાંથી માફ કરવા પછી આગળના માન
 જેટલા જાય તેટલા બાદ કરવા પછી શેષ રહે તેને ૩૦ એ ગુણવા
 અને અશુદ્ધ માનથી ભાગવા અને જે અશુદ્ધ માન થયું હોય તે
 રાશીમુદ્ધાં તેમાંથી અયનાંશા બાદ કરવા એ ધન લગ્ન જાયું હવે
 ઋણ લખના પ્રકાર કહું છું.

ટીકા-સૂર્ય ૮-૨૧-૨૨-૧૩ છે તેમાં અયનાંશા ૦-૨૩-૪-૪૫ ઉમેરીયે
 એટલે એટલે સાયનસૂર્ય ૮-૧૪-૨૬-૫૮ થાય હવે આનું ભોગ્ય કરવું
 એટલે રાશી એમને એમ રહેલા દર્ઠ અંશાદિ ૧૪-૨૬-૫૮ ને ૩૦ અશ-
 માંથી બાદ કરીએ એટલે ૮-૧૫-૩૩-૨ ભોગ્ય આવ્યું હવે રાશિના પહેલા
 ભાગમાં જન્મ છે માટે આમાં એટલે ભોગ્યમાં ૬ રાશી ઉમેરીયેને અંશાદિક
 કાયમ રાખીએ એટલે ૩-૧૫-૩૩-૨ આવે હવે આમાં રાશી ૩ હોવાથી
 તે ઉપર જણાવેલા ઉદયમાન પ્રમાણે ૩૩૮ થી ૧૫-૩૩-૨ ને ગુણવા
 અને ૩૦ ભાગવા એટલે ૧૭૫-૪૩-૧૬ આવશે એ સૂર્યનું ભોગ્યકૃત આવ્યું
 આ ઉદાહરણમાં ઇષ્ટપળ ૨૪૬ છે એટલે તેમાંથી ૧૭૫-૪૩-૧૬ ને બાદ

કરીએ તો ૭૦-૧૬-૪૪ આવે આ ૭૦-૧૬-૪૪ આવતિ એટલે ચોથી રાશીના માન ૩૩૭ કરતાં ઓછું છે. માટે ચોથી રાશીનું માન અશુદ્ધ થયું એટલે ૭૦-૧૬-૪૪ ને ૩૦ થી ગુણી અશુદ્ધમાન ૩૩૭ થી ભાગીએ તો ૬-૧૫-૨૨ આવશે તેમાં આવતાં અશુદ્ધ માનની રાશી ઉમેરીએ એટલે ૪-૬-૧૫-૨૨ થશે એમાંથી અયનાંશા ૦-૨૩-૪-૪૫ બાદ કરીએ એટલે ૩-૧૩-૧૦-૩૭ ૨૫૬૮ લગ્ન થયું (લગ્નપત્ર અને ભાવપત્ર પરિશિષ્ટ ૩ ને ૪ માં આપેલાં છે તે જોઈ લેવું.)

ઋણલગ્ન ક્યારે કરવું અને ધનસમ્પન્ન ક્યારે કરવું તે વિષે.

ઋણં વિલગ્નં દિનરાત્રિ-શેષે ગતે ધનં સૂક્ષ્મફલાય કાર્યં ॥
ઈષ્ટં યદા પશ્ચિમરાત્રિગં સ્યાત્ સ્વાંગ ચ્યુતં તત્ક્ષણદાવશેષં ॥

અ-દિનરાત્રિશેષે ઋણં વિલગ્નં કાર્યં ગતે ધનં સૂક્ષ્મફલાય કાર્યં
 યદા પશ્ચિમરાત્રિગં ઈષ્ટં સ્યાત્ સ્વાંગચ્યુતં તત્ ક્ષણદાવશેષં । ૨૮॥

ભાવાર્થ—દિવસ અને રાત્રિના શેષ ભાગમાં (એટલે મધ્યાનથી સાયંકાળ સુધી અને મધ્ય રાત્રિથી પ્રાતઃકાળ સુધીમાં જન્મ હોય તો) ઋણુ લગ્ન કરવું તેમજ દિવસ અને રાત્રિના ગત ભાગમાં (એટલે સુર્યોદયથી મધ્યાન સુધી અને સાયંકાળથી મધ્ય રાત્રિ સુધીમાં) જન્મ હોય તો ધન લગ્ન કરવું જો મધ્ય રાત્રિ પછી જન્મ હોય તો ઇષ્ટ ઘટીને ૬૦ માંથી બાદ કરીએ તે શેષરાત્રિ કહેવાય છે.

વિશોદ્યમિષ્ટં દિનામતસ્તદિવાવશેષે ઋણલગ્નમત્ર ॥

દિવાવશેષે હિ સપદ્મસૂર્યાન્નિશાવશેષે હિ યથાસ્થિનાર્કાત્

અ-દિનમાનતઃ ઈષ્ટં વિશોદ્યં તત્ દિવાવશેષં અત્ર ઋણલગ્નં
 હિ દિવાવશેષે સપદ્મસૂર્યાત્ નિશાવશેષે યથા સ્થિનાર્કાત્ હિ ॥૨૯॥

ભાવાર્થ—દિનમાનમાંથી ઇષ્ટકાળ બાદ કરીએ તો દિનશેષ કહેવાય અને તેમાં ઋણુ લગ્ન કરવું દિવસના શેષ ભાગમાં તેમજ રાત્રિના પ્રથમ ભાગમાં સપડમ સૂર્ય કરી ગણવું અને રાત્રિના શેષ ભાગમાં તેમજ દિવસના પ્રથમ ભાગમાં જો સૂર્ય હોય તેજ કાયમ રાખવો (અર્થાત્ સપડમ સૂર્ય કરવો નહિ)

ઋણુલગ્ન કરવાનું રીત—

સાયનાંશરવિમુક્તવલગ્નાત્ સ્વોદયાત્ સ્વગુણ દ્વદ્રવિમુક્તં ॥
શોદ્યમિષ્ટપલતશ્ચ વિલોભાત્ શષમન્નગુણ નિમ્નહરાસાં ॥૩૦॥
કાર્યં ચશુદ્ધાદિગમંશપૂર્વં ચલાંશહીનં તુ ઋણં વિલગ્નં ॥

અ૦—સાયનાંશરવિભુક્તલવદ્વાત્ સ્વોદયાત્ સ્વગુણ વદત્ રવિ
 મુક્તં ઇષ્ટપલતઃ શોધ્યં ચ વિલોમાત (શોધ્યં) શેષં અભ્રગુણનિઘ્ન-
 દરાત્ અંશપૂર્વં અશુદ્ધં ઋણં કાર્યં ચ ચલાંશહીનં તુ ઋણં વિલગ્નં ૩૧.

ભાવાર્થ—અયનાંશાએ સહિત સૂર્યનું ભુકત કરવું તેને પોનાના
 ઉદયમાન વડે અંશાદિથી ગુણવા અને ૩૦ થી ભાગવાતે ભુકતફળ આવે
 તેને ઇષ્ટપળમાંથી બાદ કરીએ તથા અવળાંમાન જેટલાં બાક તેટલા બાદ
 કરવાં (જે માન નહિ જતુ હોય તે અશુદ્ધ માન કહેવાય) શેષ રહે
 તેને ૩૦ થી ગુણી અશુદ્ધમાનથી ભાગ લેવો અને અંશાદિફળ લાવવું
 પછી આવેલા ફળની આગલી રાશી લઈ તેમાંથી ફળ બાદ કરી તે-
 માંથી અયનાંશા બાદ કરીએ તો ઋણ લગ્ન આવે આવેલા ફળની
 પૂર્વ રાશી લઈને તેમાંથી ફળ બાદ કરીએ.

ટીકા—સૂર્ય-૮-૨૧-૨૨-૧૩ છે તેમાં અયનાશા ૯-૨૩-૪-૪૫ ઉમે-
 રીએ એટલે સાયન સૂર્ય ૯-૫૪-૫૧-૫૭ થયો આનિ રાશી ૯ હોવાથી તેનું
 માન ૩૩૭ વડે ૧૪-૫૧-૫૭ ને ગુણી ૩૦ થી ભાગીએ એટલે ૧૫૨-૭-૩૧
 બુકતફળ આવે એને આ ઉદાકરણમાં લીધેલાં ઇષ્ટપળ ૨૭૫ માંથી બાદ
 કરીએ તો ૧૨૨-૫૨-૨૩ આવે હવે એમાંથી અવળી રાશી એટલે આઠ
 રાશીનું માન ૩૩૯ બાદ જતુ નહીં હોવાથી તે અશુદ્ધ માન થયું કહેવાય
 એટલે ૧૨૨-૫૨-૨૩ ને ૩૦સે ગુણી અશુદ્ધમાન ૩૩૭ થી ભાગીએ એટલે
 અંશાદિ ફળ ૧૦ ૫૨-૨૫ આવે એને ૩૦માંથી બાદ કરીએ એટલે ૧૯-
 ૭-૩૫ ભોગ્ય થયું તેમા અશુદ્ધમાનની રાશી ૮ મુકીએ એટલે ૮-૧૯-૭૩૫
 અવ્યા તેમાંથી અયનાશા ૦-૨૩-૪-૪૫ બાદ કરીએ એટલે ૭-૨૬-૨-૫૦
 એ ૨૫૭૮ ઋણ લગ્ન આવ્યું.

ત્રિંશદ્ગુણેષ્ટે રવિભોગ્યહીનેઽર્કઃ સ્વોદયાસાંશયુતો વિલઃ
 ત્રિંશદ્ગુણેષ્ટાદ્રવિભુક્તહીનાદાસોનિતોઽર્કઃસ્તુ ઋણં વિલગ્નં ।
 રાત્રીષ્ટકાલે તુ સપદ્મસૂર્યાત્કાર્યવિલગ્નં તત્ ઇષ્ટકાલઃ ૩૨

અ૦—રવિભોગ્યહીને ત્રિંશદ્ગુણેષ્ટે સ્વોદયાસાંશયુતઃ અર્કઃ વિ-
 લગ્નં ૩૧ રવિભુક્તહીનાત્ ત્રિંશદ્ગુણેષ્ટાત્ આસોનિતઃ અર્કઃ તુ ઋણં વિ-
 લગ્નં રાત્રીષ્ટકાલે તુ સપદ્મસૂર્યાત્ વિલગ્નં કાર્યં તત્ ઇષ્ટકાલઃ ॥૩૨॥

ભાવાર્થ—રવીના ભોગ્યથી ઇષ્ટપળ બાકી હોય તો એનેજ
 (એટલે ઇષ્ટપળને) ૩૦ થી ગુણી એજ માનથી ભાગ લેવો અને

આવેલાફળમાં સૂર્ય ઉમેરીએ એજ લગ્ન ભણવું. હવે રવીના ભુક્તથી ઇષ્ટપળ ઓછાં હોય તો તેને (એટલે ઇષ્ટપળને) ૩૦ થી ગુણી એજ માનથી ભાગ લેવાથી આવેલા ફળને સૂર્યમાંથી બાદ કરવું તે ઋણ લગ્ન ભણવું રાત્રિનો ઇષ્ટકાળ હોય તો સપડમ સૂર્યથી લગ્ન કરવું.

ટીકા—ઇષ્ટપટી ૦-૫૦ પોષશુદ્ધ ૨ ને રવીવારે છે પૂર્વોક્તરીતે ભોગ્યફળ કાઢતાં ૧૬૪-૩૨-૪૬ આવશે; આ ભોગ્યફળ ઇષ્ટપળ કરતા વધારે છે માટે ઇષ્ટ-પળ ૫૦ ને ૩૦ થી ગુણી તેના માન ૩૦૦ થી ભાગતાં ૦-૪-૫૩-૯ આવશે; આમાં સૂર્ય ૮-૨૦-૫૦-૨૯ ઉમેરતાં ૭-૨૫-૪૩-૩૮ ૨૫૭૮ લગ્ન આપ્યું.

ઋણ લગ્ન આ પ્રમાણે કરવું ઇષ્ટપટી ૨૫-૩૫ છે અને તે દીવસે દીનમાન ૨૬-૪૬ છે, દીનમાન ૨૬-૪૬ માંથી ઇષ્ટપટી ૨૫-૩૫ બાદ કરીએ તો ૧-૧૧ આવે તેનું સપડમ સાયનના અશ્વિની ગુણી ભુક્તતાવવું એટલે ૧૦૪-૨૪-૩૪ આવશે ઇષ્ટપળ ૭૧ ભુક્તફળ કરતાં ઓછાં હોવાથી તેને ૩૦ થી ગુણી તેના માન ૩૩૯ થી ભાગીએ એટલે ૦-૬-૧૬-૫૯ આવશે. આ ફળને સપડમ સૂર્ય ૨-૧૬-૯-૪૦ માંથી બાદ કરવાથી ૨-૯-૫૨-૪૧ એ ઋણ લગ્ન થયું.

સાયનાંશતનુભુક્તલવગ્નાત્ સ્વોદયાત્ સ્વગુણ ૩૦ લઘ્વ-
ફલાલ્લ્યં ॥ સૂર્યભોગ્યમથ મધ્યગમાનૈયુક્તમત્ર તનુતઃ સમયઃ
સ્યાત્ ॥ ૩૩ ॥ એકરાશિગતલગ્નરવી ચેત્ સાયનાવથતયો-
ર્વિવરગ્નાત્ ॥ સ્વોદયાત્ સ્વગુણલઘ્વફલં યત્સ્યાન્તદિષ્ટસ-
મયસ્ત્ત- તોસ્માદ્ ॥ ૩૪ ॥

અ૦—અથ સાયનાંશતનુભુક્તલવગ્નાત્ સ્વોદયાત્ સ્વગુણ લઘ્વ-
લાલ્લ્યં સૂર્યભોગ્યં મધ્યગમાનૈઃ યુક્તં અત્ર તનુતઃ સમયઃ સ્યાત્ ॥ અથ-
એકરાશિગતલગ્નરવી ચેત્ (તદિ) સાયનો તયોઃ વિવરગ્નાત્ સ્વોદ-
યાત્ યત્ સ્વગુણલઘ્વફલં તત્ અસંત્ તનુતઃ ઇષ્ટસમયઃ સ્યાત્ ॥ ૩૪ ॥

ભાવાર્થ—લગ્નમાં અયનાંશયુક્ત કરવા અને તે રાશીના ઉદય-
માનથી ગુણી ૩૦ થી ભાગવા, લગ્નના ફળને સૂર્યના ભોગ્યમાં યુક્ત
કરવા અને તેમાં મધ્યગમાન (એટલે જેટલા માન ઇષ્ટપળમાંથી
મયાં હોય તેટલાં) ઉમેરવા તે જન્મનો ઇષ્ટકાળ સમજવો. સૂર્ય
અને લગ્ન બન્ને એક રાશીમાં હોય તો (લગ્નમાં અયનાંશ યુક્ત
કરવા એટલે સાયનલગ્ન થશે) તે સાયનલગ્ન અને સાયન સૂર્યનો
અંતર કરવો પછી તેને પોતાના માનથી ગુણી ૩૦ થી ભાગ લેવાથી
જે ફળ આવે તે જન્મનો ઇષ્ટકાળ ભણવો.

ટીકા—લગ્ન ૩-૧૩-૧૦-૩૭ છે તેમાં અયનાંશ ૦-૨૩-૪-૪૫ ઉમેરીએ એટલે ૪-૬-૧૫-૨૨ એ સાયન લગ્ન થયુ તેને ૪ રાશીના માન ૩૩૭ વડે ૬-૧૫-૨૨ ને ગુણવા ૩૦ સે ભાગવા એટલે ૭૦-૧૬-૬૭ આવશે એને આગળ આવેલા સૂર્યના ભોગ્યફળ ૧૭૫-૪૩-૧૬માં ઉમેરવાથી ૨૪૫-૫૯-૫૩ આવશે, આમાં મધ્યગમાન નહીં ઉમેરવાના હોવાથી એજ ઇષ્ટપળ આવ્યા. એટલે ઇષ્ટકાળધડી ૪-૬ ભણવો.

ટીકા—મય અને લગ્ન એ એક રાશીના જેમકે લગ્ન ૮-૨૫-૪૩-૩૮ અને સૂર્ય ૮-૨૦-૫-૨૯ હોય તો લગ્નમાં અયનાંશ ઉમેરવા એટલે સાયન લગ્ન ૯-૧૮-૪૮-૨૩ થયું આ ફળનું અને સૂર્ય સાયનનો અંતર કાઢવો. આમાં સાયન સૂર્ય ૯-૧૩-૫૫-૧૪ સાયન લગ્ન કરતાં ઓછો હોવાથી તેમાંથી બાદ કરતાં ૦-૪-૫૩ ૯ આવશે આ ફળને પોતાની રાશી ૯ ના માન ૩૦૭ થી ગુણી ૩૦ ભાગ લેવાથી ઇષ્ટકાળ ૫૦ પળ થાય છે.

સ્વાંતાધીનં કાર્યજાનં નરાણાં ભાવાધીનં સ્વેચરાણાં ફલં યત્ તસ્માદ્વક્ષ્યે સંધિભાવસ્ફુટત્વં તન્મુખ્યત્વં જન્મયાનાદિષુ- સ્યાત્ ॥ ૩૬ ॥

અ૦—યત્ નરાણાં જાતં કાર્યં સ્વાંતાધીનં (તત્) સ્વેચરાણાં ફલ ભાવાધીનં તસ્માત્ સંધિ ભાવસ્ફુટત્વં વક્ષ્યે જન્મયાનાદિષુતન્મુખ્યત્વં સ્યાત્ ॥ ૩૬ ॥

ભાવાર્થ—જેમ મનુષ્યોનું પોતાનું કાર્ય પોતાના આધિનમાં છે તેમ ગ્રહોનુ ફળ ભાવસંધિને આધિન છે માટે સ્પષ્ટ જન્મના ભાવ સંધિ કહું છું તે મુખ્યત્વે કરીને જન્મમાં તથા પ્રયાણ આદિમાં ભવાય છે. ઇષ્ટ દિનાર્થ ત્પતિતં નતં પ્રાગિષ્ટાદિનાર્દ્ધં યદિ પશ્ચિમં તત્ નિશાગતં યુક્ શુદ્ધલેન પશ્ચાચ્છેષં નિશઃ પ્રાક્ ચુ લેનયુક્તં

અ૦—દિનાર્દ્ધાત્ ઇષ્ટ પતિતં પ્રાગ્ નતં (સ્યાત્) યદિ ઇષ્ટાત્ પતિતં દિનાર્દ્ધં તત્ પશ્ચિમં નિશાગતં શુદ્ધલેન યુક્ પશ્ચાત્ (નતં) શુદ્ધલેન યુક્તં નિશઃશેષં પ્રાગ્ નતં (સ્યાત્) ॥ ૩૬ ॥

ભાવાર્થ—દિનાર્ધમાંથી ઇષ્ટકાળ બાદ થતો હોય તો પૂર્વનત ભણવું અને ઇષ્ટકાળમાંથી દિનાર્ધ બાદ થતું હોય તો પશ્ચિમ નત ભણવું. ગતરાત્રિ દિનાર્ધમાં યુક્ત કરવાથી પશ્ચીમનત થાય છે અને શેષરાત્રિ દિનાર્ધમાં જોડી દેવાથી પૂર્વનત થાય છે,

ટીકા—નત ચાર પ્રકારના છે અને તે નીચે પ્રમાણે કરવાં, ઇષ્ટ ૦-૧૦ છે અને દિનાર્ધ ૧૩-૨૭ છે તો ઇષ્ટ ધરીને દિનાર્ધમાંથી બાદ કરીએ તો ૧૨-૩૭ આવ્યા એ પૂર્વનત સમજવું; ઇષ્ટકાળ ૨૫-૩૫ છે અને દિનાર્ધ

૧૩—૩ છે માટે ઇષ્ટકાળમાંથી દિનાર્ધ બાદ કરીએ તો ૧૨-૧૨ પશ્ચિમ નત આબ્યુ, મધ્યરાત્રિ પહેલાં જન્મ હોય તો ગતરાત્રિ આવે; અને મધ્ય રાત્રિ પછી જન્મ હોય તો શેષરાત્રિ કાઢવી, ઇષ્ટકાળમાંથી દિનમાન બાદ કરીએ તો ગતરાત્રિ આવે. તેમજ ૬૦ માંથી ઇષ્ટકાળ બાદ કરીએ તો શેષ રાત્રિ આવે; હવે ઇષ્ટધટી ૩૧-૦ છે તેમાંથી દિનમાન ૨૬-૫૪ બાદ કરતાં ગતરાત્રિ ૪-૬ આવી તેમાં દિનાર્ધ ૧૩-૨૭ ઉમેરતાં ૧૭-૩૩ પશ્ચિમનત થયું તેમજ ઇષ્ટધટી ૫૫-૨૫ છે તેને ૬૦ માંથી બાદ કરતાં શેષરાત્રિ ૪-૩૫ આવી તેમાં દિનાર્ધ ૧૩-૨૭ ઉમેરતાં ૧૮-૨ પૂર્વનત થયું.

નિશાદલ દાઘુદલં નતં પ્રાગર્હદલાદ્રાત્રિદલં ચ પશ્ચાત્ ॥
પૂર્વે નતે સ્યાદ્રણભાવસિદ્ધિઃ પશ્ચાન્નતં ચેદ્વનનામધેયઃ ॥૩૭॥

અ૦—નિશાદલાત આઘુદલં પ્રાગ્ નતં ચ અર્હદલાત રાત્રિદલં પશ્ચાત્ નતં સ્યાત્ પૂર્વે નતે ઋણભાવસિદ્ધિઃ પશ્ચાત્ નતં ચેત્ ધનનામધેયઃ સ્યાત્ ॥ ૩૭ ॥

ભાવાર્થ—રાત્રિના અર્ધથી દિવસના અર્ધસુધી પૂર્વનત હોય છે તેમજ દિવસના અર્ધથી રાત્રિના અર્ધસુધી પશ્ચાત્નત જાણવું. પૂર્વનત હોય તો ઋણ ભાવ કરવો અને પશ્ચિમનત હોય તો ધન ભાવ કરવો ભાવ કરવાની રીત—

રવેશ્ચલાંશૈઃ સહિતસ્ય ભોગ્યભાગઘ્નલંકોદયસ્વાગ્નિભાગઃ ॥
શોઘ્યોનતાદગ્રિમરાશિમાનાત્ શેષં ચરામૈર્નિહતં વિભક્તં
અશુદ્ધમાનૈર્લવમુખ્યયુક્તમશુદ્ધમાનં ચ ચલાંશહીનં ॥

સ્વભં ભવેત્ તત્સરસં સુખં ચ લગ્નં સપદ્મં વનિતા વિલગ્નં
 અ૦—ચલાંશૈઃ સહિતસ્ય રવેઃ ભોગ્યભાગઘ્નલંકોદયસ્વાગ્નિ-
 ભાગઃ નતાદ્ શોઘ્યઃ અગ્રિમરાશિમાનાત્ શોઘ્યઃ શેષં ચરામૈઃ નિહતં
 અશુદ્ધમાનૈઃ વિભક્તં લવમુખ્યયુક્તં અશુદ્ધમાનં ચ ચલાંશહીનં સ્વભં ભવેત્
 તત્ સરસં સુખં ચ લગ્નં સપદ્મં વનિતા વિલગ્નં સ્યાત્ ॥ ૩૯, ૪૦ ॥

ભાવાર્થ—રવી, અયનાંશ, સાયન સહિત ભોગ્યના અંશાદિવડે લંકોદયમાનને ગણી ૩૦ થી ભાગલઘ્ન ભોગ્યકુળ લાવવું અને નતના ઇષ્ટપળ કરી આગલી રાશીના માન શોધવા જે શેષ રહે તેને ૩૦ થી ગુણી અશુદ્ધમાનવડે ભાગલઘ્ન અંશાદિ કુળ લાવીને તેમાંથી અયનાંશ બાદ કરવાથી લગ્નથી દશમે ભાવ આવશે તેમાં ૬ રાશી ઉમેરીએતો એથી ભાવ આવશે અને લગ્નમાં ૬ રાશી ઉમેરવાથી ૭ મો ભાવ આવશે.

ટીકા—જેવી રીતે આગળ ચાર પ્રકારના લગ્ન કરેલાં છે તેવીજ રીતે ચાર પ્રકારના ભાવ કરવાના છે કેર માત્ર એટલેજ કે તેમાં જેમ પ્રકારાળ લેવાય છે તેમ આમાં હજીકાળને બદલે નત લેવું.

હાદશભાવ સંધિ કાઢવાનો પ્રકાર—

વિલગ્નવેદમાંગલવાહ્યલગ્નં મુહુઃચતુર્થાવધિમંધિભાવાઃ ॥
ત્રિંશચ્ચ્યુતાંશાદિયુતં પુનસ્તત્સપ્તાવાધિસ્થા હિ સપ્તમ-
તોઽન્યે ॥ ૪૦ ॥

અ૦—વિલગ્નવેદમાંગલવાહ્યલગ્નં મુહુઃ ચતુર્થાવધિમંધિભાવાઃ સ્યુઃ
પુનઃ ત્રિંશચ્ચ્યુતાંશાદિયુતં તત્સપ્તાવાધિસ્થાઃ સંધિભાવાઃ સ્યુઃ હિ
અન્યે સપ્તમતઃ (સંધિભાવા સ્યુઃ) ॥ ૪૧ ॥

ભાવાર્થ—ચોથા ભાવમાંથી લગ્ન બાદ કરી તેનો પચ્છાંશ કાઢીને
વારવાર ચોથા ભાવસુધી અંગલવ બેડવા પાછા તેને ૩૦ માંથી
બાદ કરીને સાતમાં ભાવ સુધી બેડવા, પછી બીજા ભાવોને માટે દરેકમાં
૬ રાશી ઉમેરવી.

ટીકા—લગ્ન ૦-૧૩-૧૦-૩૧ તેને ઉપર પ્રમાણે કાઢેલા ચોથા ભવ ૬ ૮
૫-૧૭ માંથી બાદ કરતા ૨-૨૬-૪૮-૪૦ આવ્યા તેને ૬ થી ભાગીએ એટલે
૦-૧૪-૨૮-૬-૪૦ આવશે અને લગ્ન ૩-૧૩-૧૦ ૩૭-૦ માં વારંવાર ઉમે-
રીએ એટલે ૩-૨૭-૩૮-૪૩-૪૦ એ પેટેલા ભાવનો સંધિ આવ્યો તેમાં વળી
પાછા ૦-૧૪ ૨૮-૬-૪૦ ઉમેરીએ એટલે બીજો ભાવ આવશે એ પ્રમાણે ઉમેરતા
ઉમેરતાં ૬-૮-૫૮-૧૭ સુધી પાંચીએ એટલે ચોથો ભાવ આવી રહેશે હવે
પાછા ૦-૧૪-૬-૪૦ ને ૩૦ માંથી બાદ કરીએ એટલે ૦-૧૫-૩૧-૫૩-૨૦ આવશે
તેમાં ચોથો ભાવ ૬-૮-૫૮-૧૭ ઉમેરીએ એટલે ચોથો ભાવનો સંધિ આવશે
એ સંધિમાં પાછા ૦ ૧૫-૩૧-૫૩-૨૦ ઉમેરીએ એટલે પાંચમો ભાવ આવશે
એ પ્રમાણે સાતમો ભાવ આવે ત્યાસુધી ઉમેરવા પેટેલા ભાવમાં ૬ રાશી ઉમેરીએ
તો સાતમો ભાવ આવે તેજ પ્રમાણે બીજા ભાવમાં ૬ રાશીએ તો આઠમો ભાવ
આવે, આપ્રમાણે બીજા ભાવો કાઢવા વધુ માટે જુઓ પાછળ પાતું છઠું.

નતં શ્વરામચ્ચ તસુભતં સ્યારત્તાન્યદિક્ શ્વામ્બુવિધિસ્તથાતઃ
અહર્હલે રાત્રિદલે જનુશ્વેત્સ્વમં શ્વરાંશુઃ ક્રમતોંબુભાવઃ ૪૧
વિલગ્નસંજાતનિશા લાયલ્લંકોદયૈર્બધુગૃહં તદેવ ॥
કાંતાગૃહાહ લતશ્વતદ્વલ્લગ્નં ભવેત્તદશમાભિધાનં ॥૪૨॥

અ૦--સ્વરામચ્યુતં નતં નતાન્યદિક ઉક્તસં ર્યાત્ તતઃ સ્વાંબુવિધિઃ
તથા અહર્દલે રાત્રિદલે જનુઃ ચેત્ (તદા) સ્વરાંશુઃ સ્વમ્ ચ ક્રમતઃ અંબુ-
ભાવઃ વિલગ્નસંજાતનિશાદલાત્ લંકોદયૈઃ યત્ લગ્ન તદેવ બંધુમૃદ્ધ સ્યાત્-
ચ (પુનઃ) કાંતામૃદ્ધાહર્દલતઃ તદ્વત્ દશમાભિધાનં ભવેત્ ॥૪૧॥૪૨॥

ભાવાર્થ—નતને ૩૦ માંથી બાદ કરીયે તો ઉક્ત થાયછે તે નતને
બીજે પ્રકાર છે (એમ કરવાથી ધન ભાવ હોય તો ઋણ કરવો પડેછે
અને ઇષ્ટ હોય તો ધન કરવો પડેછે) તેનાથી ચોથો ભાવ આવેછે
મધ્યાન્હે તથા મધ્યરાત્રિએ જન્મ હોય તો સૂર્ય એજ દશમો ભાવ
સમજવો એમાં છ રાશી ઉમેરીયે તો ચોથો ભાવ અનુક્રમે જાણવો.

ટીકા—નત જે ૧૫ કરતાં વધુ હોય તો તેને ૩૦ માંથી બાદ કરવા અને
પછી તેનો ભાવ કરવાથી ચોથો ભાવ આવે (આ ભાવ કાઢવાનો માત્ર બીજે
પ્રકાર હોવાને લીધે બહુ ઉપયોગમાં આવતો નથી) સમાનભાવ તથા સધિ.

સમાનભાવા દ્વયરિનાગસૂર્યા રાવિ ૮૧૨ સ્ત્રિપંચનંદેશમિતા
૩૫૧ ૧૧ નગેંદ્ર ૭૧૧ દિગ્ધિ ૧૦૪ માનાવયસંઘયઃ મ્પુ
સ્તુલ્યાધરાક્ષીણિ ૧૨ શરાન્ધિ ૫૪ સંઘયૌ ॥ નગેમસંઘયૌ-
ચદિગીશમાનો ૭૮૧ ૦૧૧ ત્ર્યંકાંગસૂર્યા રાવિ ૮૧૨ સ્તુ-
લિતા મહદ્ગિઃ ॥ ભાવાધિકશ્ચેત્સ્વચરોગ્રમંધેઃ પુષ્ટસ્તદગ્રિમ-
ગ્રિમભાવગઃ સ્યાત્ ॥ ૪૩ ॥૪૪ ॥

અ૦—દ્વયરિનાગસૂર્યાઃ ત્રિપંચનંદેશમિતાઃ નગેંદ્ર દિગ્ધિમાનો
સમાનભાવાઃ સ્યુઃ ધરાક્ષીણિ શરાન્ધિસંઘયૌ નગેમસંઘયૌ ચ દિગીશ-
માનો ત્ર્યંકાંગસૂર્યાઃ મહદ્ગિઃ તુલિતાઃ તુલ્યાઃ સંઘયઃ સ્યુઃ સ્વચરઃ
ભાવાધિકઃ અગ્રમંધેઃ પુષ્ટઃ ચેત્ તદા મઃ અગ્રિમભાવગઃ સ્યાત્ ॥

ભાવાર્થ—૨-૬-૮-૧૨ એ સરખા ભાવ છે. ૩-૫-૯-૧૧ એ
સરખા ભાવ છે. ૧૦-૪ એ સરખા છે અને ૧-૭ એ સરખા ભાવ છે.
હવે સંધિ ૧-૨ ભાવની સંધિ બરાબર છે ૫-૪ તેમજ ૭-૮-૧૦-૧૧ ની
સંધિ સરખી છે અને ૧-૩-૬-૬-૧૨ મા ભાવની સંધિઓ પણ
બરાબર છે. જે શ્રદ્ધ ભાવ તથા સંધીથી વધારે હોય તો તે શ્રદ્ધ
આગલા ભાવમાં ચલીને જાય છે.

ભાવાત્સ્વસંધેરપિ હૈનિસ્વેટઃ ફલં વિધત્તે ગતભાવજાતં ॥
ગ્રહો યદા ભાવલલૈ સમાનો ભાવોદ્ભવં પૂર્ણફલં વિધત્તે ૪૫

સંધ્યંશતુલ્યઃ સ્વરો યદા સ્પાદસૌ તદા સંધિગતો વિલેખયઃ
સંવિસ્થિતો નોગ્રિમભાવયાતો ભાવોદ્ભવં દાતુમસૌ સમર્થઃ

અ૦—ભાવત્ત્વ સ્વસંધેઃ અપિ હીનઃ સ્વેદઃ ગતભાવજાતં ફલં
વિધત્તે યદા ગ્રહઃ ભાવલઘૈઃ સમાનઃ (તદા) ભાવોદ્ભવં પૂર્ણફલં વિધત્તે
॥૪૫॥ યદા સ્વરોઃ સંધ્યંશતુલ્યઃ સ્પાત્ તદા અસૌ સંધિગતઃ વિલેખયઃ
સંધિસ્થિતઃ નોચેત્ અગ્રિમભાવયાતઃ અસૌ ભાવોદ્ભવં દાતું સમર્થઃ ॥૪૬॥

ભાવાર્થ—અહ, ભાવ તેમજ પોતાની સંધિ કરતાં પણ ઓછો હોય
તો પાછલા ભાવમાં જઈ તે ભાવનું ફળ આપે છે. જે અહ તથા ભાવનઃ
અંશ બરાબર હોય તો જે ભાવમાં અહ હોય તેજ ભાવનું સંપૂર્ણ ફળ
આપે છે જે અહ સંધિના અંશની બરાબર હોય તો તે સંધિગત
છે એમ લખવું સંધિમાં રહેલો અહ બન્ને ભાવના ફળ આપે છે.

ભાવતાંધિકતરઃ સ્વરોગ્રસંધિતો વિરહિતઃ ચ યદોનઃ ॥
પૂર્વસંધિરહિતો વિવરં યદ્ભાવસંધિવિવરેણ વિભક્તં ॥૪૭॥
આરોહસંજ્ઞં ફલમેતદૂનેઽવરોહકં સ્પાદધિકે ચ સ્વેટે ॥
એતત્ફલં ભાવભવં સ્વગાનાં ત્રૈરાશિકાદત્ર નિયોજનીયં ॥૪૮

અ૦—સ્વરોઃ ભાવતઃ અધિકતરઃ તદા અગ્રસંધિતઃ વિરહિતઃ
ચ યદા હનઃ તદા પૂર્વસંધિરહિતઃ યદ્ વિવરં તદ્ ભાવસંધિવિવરેણ
વિભક્તં ॥ ૪૭ ॥ અનેસ્વેટે એતત્ આરોહસંજ્ઞં ફલં ચ સ્વેટે અધિકે
અવરોહકં સ્પાત્ સ્વગાનાં એતત્ ભાવજં ફલં અત્ર ત્રૈરાશિકાત્
નિયોજનીયં ॥ ૪૮ ॥

ભાવાર્થ—અહ ભાવથી અધિક હોય તો આગલા સંધીમાંથી બાદ
કરવો તેમ જો ઓછો હોય તો પાછલા સંધિમાંથી બાદ કરવો જે વીવર
આવ્યું હોય તેને ભાવ તથા સંધિના વિવરથી ભાગ લેાયે, એ પ્રકારે
ભાવ કરતાં અહ ઓછો હોય તો આરોહ સંજ્ઞા જાણવી અને ભાવ કરતાં
અહ વધારે હોય તો અવરોહ સંજ્ઞા જાણવી એ પ્રમાણે અહોના ભાવથી
ઉત્પન્ન થયેલાં ફળની ત્રિરાશીથી કલ્પના કરવી.

ટીકા—જેમકે સૂ. ૮-૨૧-૨૨-૧૩ છે, એ ૬ ઠા ભાવ ૮-૧૨-૬-૫૦ કરતાં
વધારે હોવાથી આગલી સંધિ ૮-૨૭-૩૮-૪૩ માંથી બાદ કર્યો એટલે ૦-૬-૧૬
-૩૦ વિવર આવ્યું તેને ભાવ સંધિના વિવર ૧૫-૩૧-૫૩ થી ભાગતાં ૦-૨૪-
૧૨ આવશે હવે ૨વી ભાવની અધિક હોવાને લીધે આરોહ સંજ્ઞા જાણવી આરોહ
અવરોહ તથા વિશેષકા પરીચીષ્ટ ૪ પાનું ૬ માં આપ્યા છે તે જોઈએ.

संधिखेटविवरात् स्वभुज २० घ्राद्भावसंधिविवरात्तविशोपाः
रामभक्तमथभावफलं यत्ते भवन्ति खगभावविशोपाः ॥४९॥

अ०—संधिखेटविवरात् स्वभुजत्रात् भावसंधिविवरात्तविशोपाः
अथ यत् रामभक्त भावफलं ते खगभाव विशोपाः भवन्ति ॥ ४९ ॥

लवार्थ—अधि तथा अहुना विवरने २० थी गुगुवा अने लाव
सधिन विवरवडे लागवाथी विशेषा आवशे अथवा उपर अतावेला
अहुना आरोह अवरोह ने उ थी लागवाथी अहुना विशेषा आवशे.

अडोपरी अने लावोपरी द्रष्टि करवानो प्रकार.

पुरोगतं वस्तु नरो न पश्येद्यथा विदृष्टिस्तु तथा खगानां ॥
दृष्टिं विना भावफलं न किंचित्ततः प्रवक्ष्य खगदृष्टिसिद्धिं ५०

अ०—यथा विदृष्टिः नरः पुरोगतं वस्तु न पश्येत् तथा खगा-
नां दृष्टिं विना किंचित् भाव फलं न ततः खगदृष्टिसिद्धिं प्रवक्ष्ये ॥

लावार्थ जेम द्रष्टि वगर पासो रडेगी वस्तु देखाति नथी, तेम
अडोनी द्रष्टि वगर भाव इण पळु भराभर भाषी शकातुं नथी माटे
द्रष्टिनेा प्रकार कहुछु.

द्रष्टा विहीने स्वलु दृश्यखेटे चेदेकराशिर्दलितः लवाटक् ॥
द्वौ चेत्तुवा घस्युतास्त्रयश्चेद्भोग्यांशकाद्द्विखगुणप्रयुक्तं ॥५१॥
वेदा यदा भोग्यलवा हि दृष्टिः पंचाधिकश्चेद्विगुणा लवाटक् ॥
षड्भाधिको दिक्पतिनोर्धितो दृक्नगाष्टनदाधिकतो पि
तद्वत् ॥ ५२ ॥

अ०—दृष्टां निहीने दृश्यखेटे एकराशिः चेत् लवा दलितः सा
टक् खलुद्रौ चेत् लवाः घस्युताः त्रयः चेत् भोग्यांशकाद्द्वि खगुण-
प्रयुक्तं यदा वेदा चेत् भोग्यलवा दृष्टिः हि पंचाधिकः चेत् द्विगुणा-
लवाटक् षड्भाधिकः दिक्पतितः अर्धितः टक् नगाष्टनदाधिकतः
अपि तद्वत् ॥ ५१ ॥ ५२ ॥.

लावार्थ—दृश्य अहुमांथी द्रष्टा अहुने भाट करीये, ओक राशी आवेतो
अंशादिकतुं अर्ध करवुं ओज द्रष्टि; जे आवेतो इकत अंशमां १५
उभिरवा; उ आवेतो लोभ्यतुं अर्ध करवुं अने अंशमां ३० उभिरवा;
४ आवेतो लोभ्य ओज द्रष्टि; ५ आवेतो अंशादिने भमळु करवा. अने

૬, ૭, ૮, ૯ રાશી આવેતો રાશીને દશમાંથી પાડી તેમજ અંશાદિને ૩૦ માંથી પાડી રાશી સહિત અર્ધ કરવા એજ દ્રષ્ટિ

ટીક—સૂર્યનીકપર મંગળની દ્રષ્ટિ કરતાનીએ એટલે સૂર્ય ૮-૨૧-૨૨-૧૩ માગા મંગળ ૧૧-૨-૫૮-૨૨ બાદ કરીએ; એટલે ૮-૧૮-૨૩-૫૧ આવશે, આગાં રાશી ૯ હોવાથી તેને ૧૦ માંથી બાદ કરી અંશાદિકને ૩૦ માંથી બાદ કરવા એટલે ૧-૧૧-૩૬-૯ આવશે તેના અર્ધ કરતાં ૨૦-૪૮-૪ આવ્યા એ દ્રષ્ટિ જાણવી એ રાશી ત્રણ હોયતો તેના અંશાદિને ૩૦ માંથી બાદ કરવાથી તેનું ભોગ્ય આવશે રાશી ૧૦-૧૧-૦ આવેતો તેની દ્રષ્ટિ ન હોવાથી તેના ૦-૦ ૦ મુકવાહવે અહીં વીશેષ દ્રષ્ટિને પ્રગટ કરું છું.

ત્રિકર્મધીર્મચતુર્ગજેષુ શનીજ્યભૂમીસુતજા વિશેષા ॥

દ્રષ્ટિઃ ક્રમાત્ પૂર્વભવા સુયોજ્યા સ્ફુટાભવેત્તદ્રણિતં પ્રવક્ષ્યે

અ૦—ત્રિકર્મ ધીર્મચતુર્ગજેષુ શનીજ્યભૂમિસુતજા વિશેષા દ્રષ્ટિઃ

ક્રમાત્ પૂર્વભવા સુયોજ્યા સ્ફુટા ભવેત્ તદ્રણિતં પ્રવક્ષ્યે ॥ ૫૩ ॥

ભાવાર્થ—અહીં જે સ્થાનમાં હોય ત્યાંથી ત્રીજે અને દશમે શનીની સપૂર્ણ દ્રષ્ટિ; પાંચમે અને નવમે ગુરૂની સપૂર્ણ દ્રષ્ટિ, તેમજ એથે તથા આઠમે મંગળની સપૂર્ણ દ્રષ્ટિ છે; એનું સ્પષ્ટ ગણીત કરું છું.

શુક્તભોગ્યલવસ્વંડનિયોગો ભૂસુતે કરરસે ત્રિનગે વા ॥

**શુક્તભોગ્યલવયુક્ ગુરુજાતે ત્રિસ્વરે ૩૭ ગજયુગે ૮૪ પ્ય-
વશેષે ॥૬૪॥ ભોગ્યાંશશુક્તાસ્ત્રિહતા દ્વિભક્તાઃ શેષે શને-
નંદકરે ૧૨ છત્રંદ્રે ૮૧॥ દ્રષ્ટિઃ સ્ફુટા સ્યાદિહ સ્વેચરાણાં
નાનાદગુત્થાનિ ફલાનિ યસ્માત્ ॥ ૫૫ ॥**

**અ૦—ભૂસુતે કરરસે શુક્તલવસ્વંડનિયોગઃ વા ત્રિનગે ભોગ્યલ-
વસ્વંડનિયોગઃ ગુરુજાતે ત્રિસ્વરે અવશેષે શુક્તલવયુક્ ગજયુગે અવ-
શેષે અપિ ભોગ્યલવયુક્ શનેઃ નંદકરે શેષે ભોગ્યાંશઃ ત્રિહતા દ્વિ-
ભક્તાઃ (ચ) અષ્ટચંદ્રે શેષે ભુક્તાંશઃ ત્રિહતા દ્વિભક્તાઃ (સા) દ્રષ્ટિઃ
સ્ફુટા સ્યાત્ યસ્માત્ ઇહ સ્વેચરાણાં નાનાદગુત્થાનિફલાનિ (સ્યુઃ)**

ભાવાર્થ—મંગળની વિશેષ દ્રષ્ટિ ૨-૬ રાશી આવે તો ભુક્તાંશનું અર્ધ કરી સામાન્ય દ્રષ્ટિમાં જોડવું. તેમજ ૩-૭ રાશી આવે તો ભોગ્યાંશનું અર્ધ કરી સામાન્ય દ્રષ્ટિમાં જોડવું. ગુરૂની વિશેષ દ્રષ્ટિ ૩-૭ રાશી આવે તો સામાન્ય દ્રષ્ટિમાં ભુક્તાંશ જોડવા; અને ૪-૮ રાશી આવે તો ભોગ્યાંશ સામાન્ય દ્રષ્ટિમાં જોડવા; શનિની વિશેષ દ્રષ્ટિ ૨-૬ રાશી શેષ હોય તો ભોગ્યાંશને ૩ થી ગુણી એ એ ભોગ્યાં અને સામાન્ય દ્રષ્ટિમાં જોડવા તેમજ ૧-૮ રાશી આવે તો ભુક્તાંશને ૩ થી ગુણી એ એ ભોગ્યાં સામાન્ય દ્રષ્ટિમાં જોડવા એ દાષ્ટ જાણવી.

ટીકા—ઉપર જણાવેલી રીતે મંગળની દ્રષ્ટિ કરતા ૯-૧૮-૨૩-૫૧ આવે છે એમાં ૯ રાશીને બદલે ૨-૬ રાશી નેમજ ૩-૭ રાશી આવે છે તે મંગળની વિશેષ દ્રષ્ટિ થાત, ધારોકે મંગળ ૯-૧૮-૨૩-૫૧ ને બદલે ૨-૧૮-૧૩-૫૧ હોત તો એનું બુકતાશ ૧૮-૨૩-૫૧ નું અર્થ કરી જે પ્રમાણે ૯-૧૮-૧૩-૫૧ ની સામાન્ય દ્રષ્ટિ ૨૦-૪૮-૪ કાઢી છે તેજ પ્રમાણે ૨-૧૮-૨૩-૫૧ ની સામાન્ય દ્રષ્ટિ કાઢી તેમાં ઉમેરી દેવાથી વિશેષ દ્રષ્ટિ આવશે. આજ પ્રમાણે મૂળ શ્લોકમાં જણાવેલી જુદી જુદી રાશી આવે ત્યારે તેમાં લખ્યું છે તેમ કરવાથી વિશેષ દ્રષ્ટિ આવશે. ૨૫૫૮ દ્રષ્ટિના કોષ્ટક પરીશિષ્ટ ૪ પાનું ૬૪માં જોવું.

અથોચ્યતે દૃક્ ગણિતે ઝલસાનાં મિદ્ધા સુસ્વાર્થે રચિતાસુ
કોષ્ટૈઃ ॥ દ્રષ્ટ્રા વિહીને સ્વચરેશરા-યોઃ સંપાતજાતા સ્વગસિ-
દ્ધા ણિઃ ॥ ૫૬ ॥ શનીઝ્યભૂમીતનયોદ્ધવાપિ સિદ્ધા વિશેષા
લવરાશિયોગે ॥ ત્રૈરાશિકાત્સા વિશદાવિધેયા દિગ્મ્ય-
ધિકે સા ન ભવેત્કદાપિ ॥ ૫૭ ॥

અ૦—અથ ગણિતે અલસાનાં સુસ્વાર્થે સિદ્ધા મુકોષ્ટૈઃ રચિતા દૃક્ ઉચ્યતે દૃષ્ટ્રા વિહીને સ્વચરે અશગડ્યાઃ સંપાતજાતા (સા) સ્વગમિદ્ધદ્રષ્ટિઃ ॥ ૫૬ ॥ શનીઝ્યભૂમિતનયોદ્ધવા અપિ લવરાશિયોગે સિદ્ધા વિશેષા સા ત્રૈરાશિકાત્ વિશદા વિધેયા સા દિગ્મ્યઃ અધિકે કદાપિ ન ભવતુ ॥ ૫૭ ॥

ભાવાર્થ—ગણિત કરવામાં આજણુ જ્યોતિષિકેના સુખને માટે દ્રષ્ટિના સિદ્ધ કોઠા કરીને બતાવ્યા છે (આ કોઠા પરીશિષ્ટ ૫ માં પાનું ૭, ૮ માં આપેલા છે) તેમાં દ્રશ્ય અહમાંથી દ્રષ્ટાઅહને બાદ કરીને જે રાશી અંશ આવ્યા હોય તે પ્રમાણે કોઠામાં જોવું તે કોઠામાં જે હોય તે દ્રષ્ટિ જાણવી, શની, ગુરુ, અને મંગળની પણ રાશી અંશના યોગથી વિશેષ દ્રષ્ટિના કોઠા સિદ્ધ કરીને નોંખ્યા છે તે પ્રમાણે તેમાં જોઈ લેવું ૧૦ થી ઉપર રાશી હોય તેની દ્રષ્ટિ નથી.

મિત્રત્રિકોણોચ્છગ્રહોપગાનાં સ્વગામેનાં સ્યાત્ફલમત્ર યાદૃક્
ષડ્વર્ગશુદ્ધસ્ય ફલં તથા સ્યાત્ષર્ગસિદ્ધિ પ્રવદામિ તસ્માત્

અ૦—અત્ર મિત્રત્રિકોણોચ્છગ્રહોપગાનાં સ્વગામિનાં યાદૃક્ ફલં સ્યાત્ તથા ષડ્વર્ગશુદ્ધસ્ય ફલં સ્યાત્ તસ્માત્ ષડ્વર્ગસિદ્ધિ પ્રવદામિ

ભાવાર્થ—મિત્ર, ત્રિકોણ, ઉચ્ચ અહોના વર્ગમાં રહેલા અહોનું જે ફળ હોયછે, તેજ ફળ ષડ્વર્ગનું છે, માટે ષડ્વર્ગ સિદ્ધિનો પ્રકાર કહ્યું છે.

ગ્રહં ચ હોર દિવ્યોદય ભાગો નગાર્કભાગશ્ચ સર્વિન્દ્રશઃ ॥

વર્ગક્રમોયં સમુદીરિતોઽન્ન શુભશ્ચ સૌમ્યોચ્ચ : હૃદ્ગ્રહોત્થઃ ૫૦.

અ૦-ગ્રહં ચ હોરા ત્રિલોકભાગઃ નગાર્કભાગઃ સર્વિન્દ્રશઃ
અયં વર્ગક્રમઃ સમુદીરિતઃ અન્ન સૌમ્યોચ્ચહૃદ્ગ્રહોત્થઃ શુભઃ ૬૦

ભાવાર્થ—અહ, હોરા, દ્રેષ્યાણુ, નવમાંશ, સપ્તમાંશ, દ્વાદશાંશ અને
ત્રિંશાંશ, એ પદ્ધતિના ક્રમ કહેવા છે એમાં શુભગ્રહ ઉચ્ચ મિત્રગ્રેત્રિ ગ્રેષ્ઠ છે.

આચા હોરા ચોજ ત્રી ગ્હેઃ સ્યાદ્યુગ્મે ચાંદ્રી પ્રોચ્યતે ધોમ્નિ-
ભાગઃ ॥ આચે સ્વીયઃ પંચમઃ સ્યાત્ ॥ ત્રીયે નંદાર્ધાશસ્યૈવ
મઃ સ્યાત્તૃતીયે ॥ ૬૦ ॥

અ૦-ઓજરાશો રવેઃ આચાહોરા સ્યાત્ ચ યુગ્મે ચાંદ્રી પ્રોચ્યતે
અથ અગ્નિભાગઃ આચે સ્વીયઃ દ્વિતીયે પંચમઃ સ્યાત્ તૃતીયે નંદા-
ર્ધાશસ્યૈવ મઃ સ્યાત્ ॥ ૬૦ ॥

ભાવાર્થ—જન્મનું લગ્ન વિષમ એટલે એકિ રાશીનું ૧૫ અંશની
અંદર હોય તો હોરા કુંડલીમાં સૂર્યની રાશીનું (સિંહ) લગ્ન મુકવું,
અને ૧૫ થી ૨૦ અંશ સુધી હોય તો કર્ક લગ્ન મુકવું, તેમજ એકિ
રાશીના ૧૫ અંશ સુધી હોય તો ચંદ્રની રાશીનું (કર્ક) લગ્ન મુ-
કવું, અને ૧૫ થી ૩૦ અંશ સુધી હોય તો સિંહલગ્ન મુકવું અને
અહો પણ એજ પ્રમાણે મુકવા. હવે દ્રેષ્યાણુને પ્રકાર કહું છું—જન્મ
લગ્ન ૧૦ અંશ સુધી હોય તો દ્રેષ્યાણુ કુંડલીમાં એજ લગ્ન એટલે
જન્મનું લગ્ન મુકવું, તેમજ ૧૦ થી ૨૦ અંશ સુધી હોય તો જન્મ
લગ્નની રાશીથી પાંચમી રાશીનું લગ્ન મુકવું, અને ૨૦ થી ૩૦ અંશ
સુધી હોય તો જન્મ લગ્નથી નવમી રાશીનું લગ્ન મુકવું. અને અહો
પણ એજ રીતે બેસાડવા.

ટીકા—જન્મ લગ્ન કર્ક ૧૩ અંશ ને ૧૦ કળાનું છે. કર્ક એકિ રાશી હોવાથી
અને તેના અંશ ૧૫ ની અંદર છે માટે હોરાકુંડલીમાં ચંદ્રની રાશીનું કર્ક લગ્ન
મુકવું. અહોના સંબંધમાં લખવાનું કે સૂર્ય પત્ન રાશીના ૨૧ અંશે છે.
તેની રાશી એકિ હોવાથી અને અંશ ૧૫ ની ઉપર હોવાથી સૂર્યને કર્ક રાશીના
ગણવે એ પ્રમાણે ખીજા અહો પણ સમજવા. દ્રેષ્યાણુ કુંડલી—આમાં કર્ક
લગ્ન ૧૦ અંશ કરતાં વધારે એટલે ૧૩ અંશને ૧૦ કળાનું હોવાથી કર્કથી
પાંચમી રાશી ગણતાં દ્વિતીય લગ્ન મુકવું. ખીજા અહોનું પણ એમજ સમજવું.
હોરા દ્રેષ્યાણુ નવમાંશ, સપ્તમાંશ દ્વાદશાંશ વગેરે કેટલાક પાતું છતાં છે.

મેષાસિંહધનુષઃ ક્રિયમુખ્યાનક્રમોયુવતયો મૃગપૂર્વાઃ ॥

તૌલિજિત્મકલશાશ્ચતુલાઘાઃ કર્કવૃશ્ચિકલ્પાઃ કુલિરાઘાઃ

અ૦—મેષાસિંહધનુષઃ ક્રિયમુખ્યાઃ નક્રમોયુવતયઃ મૃગપૂર્વાઃ
તૌલિજિત્મકલશાઃ તુલાઘાઃ ચ કર્કવૃશ્ચિકલ્પાઃ કુલિરાઘાઃ ૬૧

આવાર્થ—મેષ, સિંહ, ધન મેષાદિ છે વૃષભ, કન્યા, મકર એ
ત્રણ મકરાદિ છે, મિથુન, તુલા, કુંભ, એ ત્રણ તુલાદિ છે અને કર્ક
વૃશ્ચિક, મીન એ ત્રણ કર્કાદિ છે

ટીકા—કર્ક લગ્ન ૧૩ અંશ ૧૦ કળા છે એ અંશ કળા નીચેના કો-
ઠામાં ત્રીજા આસનમાં આપેલી અશ કળા ૧૦-૦ કરતાં વધારે હોવાથી તેને
ચોથા આસનમાં સમાવેશ થાય છે, અને કર્ક લગ્ન કર્કાદિ છે એટલે ૬૦
રાશીથી ચોથી રાશી તુલા લગ્નમાં મુકવી અને અંદા પછુ એજ પ્રમાણે મુકવ,
ધારે કે સિંહ લગ્ન ૭ અંશ ૧૦ કળા છે એ અશ કળા નીચેના કોઠાના બીજા
આસનમાં લખેલી અંશ કળા કરતા વધારે છે અને તેથી ત્રીજા આસનમાં
તેના સમાવેશ થાય છે અને સિંહ લગ્ન મેષાદિ છે એટલે મેષથી ત્રીજી રાશી
ગણુતાં મિથુન રાશી આવે એટલે નવનાંશ કુડલીમાં લગ્ને મિથુન લગ્ન મુકવ,
અને અંદા પછુ એજ પ્રમાણે મુકવા.

	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯
અંશ	૩	૬	૧૦	૧૩	૧૬	૨૦	૨૩	૨૬	૩૦
કળા	૨૦	૪૦	૦	૨૦	૪૦	૦	૨	૪૦	૦

ઓજે નગાંશા નિજરાશિતઃ સ્યુ યુગ્મે તતો ઘૂનગૃહાઙ્ગવંતિ ॥
સ્યુદ્વાદનાંશા નિજમાઢિચિલ્યાદિઘાંદામાગાન્નથ સંપ્ર-
વચ્ચિમ ॥ ૬૨ ॥

અ૦—ઓજે નગાંશાઃ નિજરાશિતઃ સ્યુઃ તતઃ યુગ્મે ઘૂનગૃહાઙ્ગ
મવંતિ દ્વાદશાંશાઃ નિજમાત વિચિંત્યાઃ સ્યુઃ અથ ત્રિશાંશ માગાન
સંપ્રવાચ્ચિમ ॥ ૬૨ ॥

આવાર્થ—જન્મ લગ્ન એજ એટલે એકી રાશીનું હોય તો પો-
તાની રાશીથી ગણુવું અને જો યુગ્મ એટલે બે રાશીનું હોય તો
જન્મ લગ્નથી સાતમી રાશીથી ગણુવું. તેમજ દ્વાદશાંશ કુડલીમાં
પોતાની રાશીથીજ ગણુવું તથા ત્રિશાંશ કરવાનો પ્રકાર કહ્યું છે.

ટીકા—જન્મ લગ્ન સિંહ રાશી ૭ અંશ ૧૦ કળાનું છે તો તેના સ-
માવેશ નીચે લખેલા કોઠાના બીજા આસનમાં થય છે સિંહ એકી રાશી છે
એટલે તેનાથી બીજી રાશી ગણુતા રાશી કન્યા લગ્નમાં કુડલીમાં લગ્ને મુકવી.
હવે કર્ક લગ્ન ૧૩ અંશ ૧૦ કળા નીચેના કોઠાના ચોથા આસનમાં સમાય છે. કર્ક

એકી રાશી છે એટલે તેનાથી સ્નામી રાશી ૩૪૨ અને મરદયા ૦ જોતાં એકી રાશી કેષ સ્નામી રાશી કુંડલીના લગ્નમાં મુકી ખીજા ગ્રહે પછી એજ પ્રમાણે મુકવા.

	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭
અંશ	૪	૮	૧૨	૧૭	૨૧	૨૫	૩૦
કળા	૧૭	૩૪	૫૧	૮	૨૫	૪૨	૦

ટીકા—જન્મલગ્ન કર્કરાશીનું ૧૩ અંશ ૧૦ કળા નીચે જણાવેલા કોઠાના ૬ કા આસનમાં સમાય છે માટે કર્કરાશીથી ૬ ઠી રાશી ધન છે માટે ૬૧૬શાશ કુંડલીમાં લગ્ને ધન રાશી મુખી ખીજા ગ્રહે પછી એનજ ગણવવા.

૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨
૨	૫	૧૭	૧૦	૧૨	૧૫	૧૭	૨૦	૨૨	૨૫	૨૭	૩૦
૩૦	૦	૩૦	૦	૩૦	૦	૩૦	૦	૩૦	૦	૩૦	૦

ઓંજ રાશૌ વાળવાણા છસમવાણા ખૌમાર્કીજ્યવિદ્વાર્ગવેશાઃ
યુગમે વાણાદ્રીભવાણેષવઃ સ્યુઃ કાવ્યજ્ઞેજ્યાર્કીરિસામંભવેશાઃ

અ—ઓંજે રાશૌ વાળવાણા છસમવાણાઃ ખૌમાર્કીજ્યવિદ્વાર્ગ-
વેશાઃ યુગમે વાણાદ્રીભવાણેષવઃ કાવ્યજ્ઞેજ્યાર્કીરિસામંભવેશાઃ સ્યુઃ ૬૪
ત્રીશાંશ કુંડલી કવાવિષે કોષ્ટક પાતુ ૧૦ ૮૦ ૬ માં જોવું.
ભાવાર્થ—એકી રાશીમાં યુગમરાશીમાં

અંશ	૫	૫	૮	૭	૫	અંશ	૫	૭	૮	૫	૫
અહ	મ	શ	ગ	ભ	ક	અહ	ક	ભ	ગ	શ	મ
આજરા.	મે	કુ	ચ	મી	ત	યુગમરાશી	ક	ક	મી	મ	ક

ટીકા—જન્મલગ્ન સિંહ ૭ અંશ ૧૦ કળાનું છે તે રાશી એકી છે, એટલે એકી રાશીના કોષ્ટકમાં જોતાં જણાશે ૬ તેના અંશ પહેલા અને ખીજા આસનના અંશના સરવાળા કરતાં વધારે નથી, એટલે તે શનીના આસનમાં સમાય છે હવે ઉપર આપેલા કોષ્ટક પરથી જણાશે કે શનીની એકી રાશી કુંભ છે માટે ત્રીશાંશ કુંડલીમાં કુમલગ્ન મુકવું. હવે યુગમ એટલે એકી રાશી કર્કલગ્નના ૧૩ અંશ ૧૦ કળા છે તે ઉપર આપેલા એકી રાશીના કોઠામાં ત્રીજા આસનના અંશના સરવાળા કરતાં વધારે નથી એટલે તે ગુરુના કોઠામાં સમાય છે તે ગુરુની એકી રાશી મીન છે તેથી ત્રીશાંશ કુંડલીમાં લગ્ને મીન રાશી મુકવી.

ત્રિંશદ્વિભક્તા નિજવર્ગનિપ્પા ગૃહાંશકાસ્તે સ્વરહેષ્ટવર્ગાઃ ॥
વામિન્નગે રોષગવર્ગસંસ્થઃ સ્વેદો બલીયાન્ રહિતો નિરોજાઃ ॥

અ—તે ગ્રહાંશકઃ નિજવર્ગનિપ્પાઃ ત્રિંશદ્વિભક્તાઃ સ્વરહેષ્ટવર્ગાઃ
સ્યુઃ સ્વામિન્નગે રોષગવર્ગસંસ્થઃ સ્વેદઃ બલીયાન્ રહિતઃ નિરોજાઃ સ્યાત્ ॥

ભાવાર્થ—ચંદ્રના અંશને પોતાના વગથી ગણી ૩૦ થી ભાગવા તે પોતાનો ૬૫૨વર્ગ આવે છે, તે ગ્રહ સ્વગ્રહી, મીત્રક્ષેત્રી અને હિતચનો હોય તે ભગવાન બાબુવો અને તેથી રહીત હોય તે નિર્ભંગ બાબુવો.

સ્વેઃ સન્ધાયો ગુરુભૌમચંદ્રાઃ શત્રુસિતાર્કી ચ બુધઃ સમઃ સ્યાત્ વિધો ન શત્રુઃ સુહૃદૌ રવિજ્ઞૌ શનીજ્યભૌમોગનસઃ સમાઃ સ્યુઃ જોરિઃ કુજસ્યાર્કદિમાંશુપૂજ્યા મિત્રાણિ મંદોગનસૌ સર્મા ચ જસ્યાર્કશુક્રૌ સુહૃદૌ કુજેજ્યમંદાઃ સમાઃ સ્યુસ્ત્વહિતો દિમાંશુઃ ગુરોર્ભૃગુજ્ઞાવહિતૌ સન્ધાયૌ રવીંદુભૌમાસ્તુજ્ઞાનિઃ સમઃ સ્યાત્ ॥ ભૃગોઃ સન્ધાયૌ જનિચંદ્રપુત્રૌ શત્રુ રવીંદુ ચ સર્મા કુજેજ્યૌ ॥ ૬૫ ॥ ૬૬ ॥ ૬૭ ॥

મંદસ્ય શુક્રેંદુસુતૌ સન્ધાયૌ ગુરુઃ સર્માકેંદુકુજાસ્તુ નેષ્ટાઃ તન્કાલમૈત્રીકરણોપયોગ્યા નિર્સર્ગમૈત્રી કથિતા મયાત્ર ॥

અ૦—સ્વેઃ ગુરુભૌમચંદ્રાઃ સન્ધાયઃ સિતાર્કી શત્રુ ચ બુધઃ સમઃ સ્યાત્ વિધોઃ શત્રુઃ ન રવિજ્ઞૌ સુહૃદૌ શનીજ્યભૌમોગનસઃ સમાઃ સ્યુઃ કુજસ્ય જ્ઞઃ અગિઃ અર્કદિમાંશુપૂજ્યાઃ મિત્રાણિ મંદઃ જનસૌ સર્મા જસ્ય અર્કશુક્રૌ સુહૃદૌ કુજેજ્યમંદાઃ સમાઃ તુ દિમાંશુ અહિતઃ સ્યુઃ ગુરોઃ ભૃગુજ્ઞૌ અહિતૌ રવીંદુભૌમાઃ સન્ધાયઃ તુ જ્ઞાનિઃ સમઃ સ્યાત્ ભૃગોઃ જનિચંદ્રપુત્રૌ સન્ધાયૌ રવીંદુ શત્રુ ચ કુજેજ્યૌ સર્મા મંદસ્ય શુક્રેંદુસુતૌ સન્ધાયૌ ગુરુઃ સમઃ તુ અર્કેંદુકુજાઃ નેષ્ટાઃ તન્કાલમૈત્રીકરણોપયોગ્યા નિર્સર્ગમૈત્રિ મયા અત્ર કથિતાઃ ૬૫ ॥ ૬૬ ॥ ૬૭ ॥ ૬૮ ॥

ભાવાર્થ—સૂર્યના ગુરુ મંગળ અને ચંદ્રના મિત્ર છે; શુક્ર, શની, શત્રુ છે; અને બુધ સમ છે ચંદ્રમાનો કૌઠ પાતુ શત્રુ નથી. રવી, બુધ મીત્ર છે; શની, ગુરુ, મંગળ, શુક્ર, સમ છે. મંગળને બુધ શત્રુ છે; સૂર્ય, ચંદ્ર, ગુરુ, મિત્ર છે; શની, શુક્ર, સમ છે બુધના સૂર્ય, શુક્ર, મિત્ર છે. મંગળ, ગુરુ, શની, સમ છે. ચંદ્રમા શત્રુ છે- ગુરુના શુક્ર, બુધ શત્રુ છે. રવી. ચંદ્ર. મંગળ, મિત્ર છે શની સમ છે. શુક્રના શની, બુધ મિત્ર છે. રવી, ચંદ્ર. શત્રુ છે, મંગળ. ગુરુ, સમ છે. શનીના શુક્ર, બુધ, મિત્ર છે, ગુરુ, સમ છે, અને સૂર્ય, ચંદ્ર, મંગળ, શત્રુ છે, આ પ્રમાણે અહોની તારકાલીક મૈત્રિ કરવા માટે નેસર્ગીક મૈત્રિ કહી છે. (નેસર્ગીક મૈત્રીનો કૌઠ પાતુ ૧૦ નં. ૧ માં છે તે જોવો.)

राहोः सखायो बुधमंदशुक्रा गुरुः समोऽकेंदुकुजास्तु नेष्टाः
अरिस्तमोऽकेंदुमहीसुतानां मंदास्फुजिदज्ञागिरसा हितः
म्यात् ॥ ६९ ॥

अ०—राहोः बुधमंदशुक्राः सखायः गुरुः समः तु अकेंदुकुजाः
नेष्टाः तमः अकेंदुमहीसुतानां अरिः मंदास्फुजितज्ञागिरसां हितः म्यात्

भावार्थ—राहुना बुध शनी. शुक्र, मित्र छे, शुक्र सम छे, सूर्य.
अद्र. भंजग, शत्रु छे. सूर्य. अद्र. भंजजनेः राहु शत्रु छे, तेभज
गनी. शुक्र बुध, शुक्रने राहु मित्र छे.

विनापि तत्कालभवं सखित्वं न ज्ञायते सप्तकवर्गवीर्यं ॥
दशादिजानं च फलं खगानां नेनोच्यते संप्रति मैत्रिचक्रं ॥

अ०—तत्कालभवं सखित्वं विना सप्तकवर्गवीर्यं च दशादिजान
खगानां फलं अपि न ज्ञायते तेन संप्रति मैत्रिचक्रं उच्यते ७०

भावार्थ—१.२३ मित्र मित्र शत्रु विरेदे मयथा ५०२ सप्तकव-
र्गसु अत्र तेभज अहे तं भद्र दश. अंतर्दशसु ६०५ अरिभद्र अहो
दशात् नका. नटे हये तान्मालिख मैत्रिचक्र उडेवाय ३.

ख २गमऽबंधुऽव्ययऽरत्नाभऽखऽ० म्याः खगामिनस्ते सु-
हृदो मिथः स्युः एकेऽपु० सप्ताऽरिर्द्वनवा०ष्ट० संस्थास्तत्काल
जाना रिपवो भवन्ति ॥ ७१ ॥

अ०—स्वराभवधुव्ययलाभस्थः खगामिनः ते मिथः सुहृदः
स्युः एकेषु सप्तादिनाष्टसंस्थाः तत्कालजानाः रिपवः भवन्ति ७१

भावार्थ—२-३-४-१२ ११-१० भां स्थानमां रडेला अडे। परस्पर
मित्र छे, अंत १-५-६-७-८-९ स्थानमां रडेला अडे। परस्परशत्रु छे.

अरिः पुनश्चेदरितामवाप्तो ग्रहस्तदा सोऽध्यरितामुपेयात् ॥
स चेत्सखित्वं समधामगामी समारिभावं भजतथ सारिः
समागतश्चेत्सखिनां सखैव मित्रोरिभावं समतामुपेयात्
सखा पुनश्चेत्सखिनामवाप्तोऽधिमित्रसंस्थानभवोधिकारी

अ०—अरिः ग्रह. पुनः अरितां अवाप्त. चेत् तदा सः अध्य-
रितां उपेयात् सः सखित्वं चेत् समधामगामी समः अरिभावं भजते
सः अरिः समागतः सखितां चेत् सखा एव मित्रः अरिभावं सः

સમતાં ઉપેયાત્ પુનઃ સત્વા સચિતાં અવાપ્તઃ ચેત્ તર્હિ અધિમિત્રસંસ્થા-
નભવો ધિકારી ૭૨, ૭૩

ભાવાર્થ—શત્રુ થઇને શત્રુના સ્થાનમાં ગ્રહ રહ્યો હોય તો તે અધિશત્રુ જાણવો. શત્રુ થઇને મિત્રના સ્થાનમાં હોય તો સમ સ-
મજવો; સમ થઇને શત્રુના સ્થાનમાં હોય તો શત્રુ જાણવો, સમ
થઇને મિત્રના સ્થાનમાં હોય તો મિત્ર સમજવો, મિત્ર થઇને શત્રુના
સ્થાનમાં હોય તો સમ જાણવો અને મિત્ર થઇને મિત્રના સ્થાનમાં
ગ્રહ બેઠો હોય તો તે અધિમિત્ર જાણવો.

ટીકા—જેમકે વસ્તુ કુંડલીમાં સ્થિત થાય ત્યજ પીજ સ્થાનમાં મિત્ર છે;
અને નેમગીક મિત્રમાં ચંદ્રમાં મિત્ર છે અને ચંદ્ર શત્રુ છે માટે અર્થનો ચંદ્રમાં
અધિમિત્ર થયો અને શુક્ર સમ થયો એ પ્રમાણે દરેક ગ્રહને માટે સમજવું.
તે વાલિક મત્રી ચક્ર પાતું ૧૦ મું નં ૨ માં આપેલું છે તે જોવાથી સ્પષ્ટ સમજાશે.

અથોચ્યતે સસર્ગચક્રં સ્વગામિનાં તદ્વલસાધનાર્થ ॥ બલં
વિના શ્વેટફલં ન વક્તું ભાવાદિજાતં ચ નરઃ ક્ષમઃ સ્યાત્ ॥૭૪॥

અ૦—અથ નરઃ બલંવિના ભાવાદિ જાતં શ્વેટ ફલં વક્તું ક્ષમ-
ન મ્યાન તદ્ સ્વગામિનાં બલસાધનાર્થ સસર્ગચક્રં ઉચ્યતે ॥૭૪॥

ભાવાર્થ—સૂર્યાદિ ગ્રહોના બળ વગર ભાવથી ઉત્પન્ન થયેલું
હોયુ ક્ષમ મનુષ્યથી કહી શકાયુ નથી માટે તે બળ જાણવા માટે
સસર્ગચક્રનાં ચક્ર કહું છું.

ષડ્ધર્વગા ન ગામેતાશ્ચતિર્યક્ સ્થાપ્યાઃ સુરેસ્વા નગવર્ગઃ કે-
તિર્યગ્ભવંત્યત્ર તુ પંચકોષ્ટાશ્ચાધઃ સ્થિતાઃ સપ્ત ભવંતિ કોષ્ટાઃ
ગેહાદિવર્ગાઃ પ્રથમેષ્ઠધોધઃ સ્થાપ્યા દ્વિતીયે સ્વગભોગવર્ગાઃ ॥
તુર્ત્યકોષ્ટે ચ તદીયરાશિનાર્થશ્ચતુર્થે પરમિત્રમુખ્યાઃ ॥૭૬॥
અગરહોરાત્રિનવા દ્રિસૂર્યાશ્ચિન્નાશ્ચાશ્ચભાગાઃ ક્રમતોદ્રિવર્ગાઃ
સ્વસૌમ્યમિત્રાધિસુહૃદ્ગ્રહોત્થાઃ સ્વગામિનસ્તે ફલદાનશક્તાઃ

અ૦—નગવર્ગચક્રે ષડ્ ધર્વગા ચ નાગમિતા તિર્યક્ સુરેસ્વાઃ
સ્થાપ્યાઃ અત્ર તિર્યક્ તુ પંચકોષ્ટાઃ ભવંતિ ચ અધઃ સ્થિતાઃ સપ્ત-
કોષ્ટાઃ ભવંતિ પ્રથમે દિ અધોધઃ ગેહાદિવર્ગાઃ સ્થાપ્યાઃ દ્વિતીયે સ્વગ-
ભોગવર્ગાઃ તુર્તીયકોષ્ટે તદીયરાશિઃ ચ ચતુર્થે નાથાઃ ચ પરમિત્ર-
મુખ્યાઃ અગરહોરાત્રિનવાદ્રિસૂર્યાઃ ત્રિશાશ્ચભાગાઃ ક્રમતઃ અદ્રિવર્ગાઃ
સ્વસૌમ્યમિત્રાધિસુહૃદ્ગ્રહોત્થાઃ સ્વગામિનઃ તે ફલદાનશક્તાઃ ॥

ભાવાથ—સપ્તકવર્ગ ચક્રમાં ૬ ઉભી અને ૮ આડી હીંદ્રીઓ કાઢવી, તેથી આઠા પાંચ કોઠા અને ઉભા સાત કોઠા થશે. પ્રથમ કોષ્ટકમાં મહા, ધીજામાં મહાને લોગવર્ગ, ત્રીજામાં મહાની રાશી, ચોથામાં તેનો સ્વામિ અને પાંચમાં કોષ્ટકમાં મીત્ર, સમ, શત્રુ, વગેરેની સંજ્ઞા લખવી, ઉભા સાત કોષ્ટકમાં મહા, હોરા, દ્રેષ્યાણુ, નવમાંશ, સપ્તમાંશ, દ્વાદશમાંશ, અને ત્રિંશમાંશના નામ લખવાં તે સપ્તકવર્ગ ચક્ર ઠહેવાય છે, તેમાં સ્વમહી, અધિમિત્ર, મિત્ર, સમ, વગેરે મહો હોય તે શુભાશુભ ફળ આપે છે. (આહુ જન્મ કુંડલીને લગતા સપ્તકવર્ગના ચક્રો પરિશિષ્ટ ૧૧ પાનું ૧૦ માં આપેલાં છે.

નરાકારચક્ર વિષે સમજ (નરાકારચક્ર ૧૩ માં પાનામાં છે તે જોવું.)

અક્રં નરાકારમથો વિલેખ્યં દેયાનિ જન્મર્ક્ષત એવ ભાનિ ॥
 નક્ષત્રમેકં તુ શિરોવિભાગે મુખે ત્રયં ગુહ્યગતં ત્રયં ચ ॥૭૮॥
 નેત્રે તુ યુગ્મં હૃદિ પંચકં ચ વામે કરે વેદમિતં પ્રદેયં ॥
 ભાનાં ત્રયં વામપદે ચ ભાનાં ત્રયં તથા દક્ષિણપાદસંસ્થં ॥
 ચત્વારિ દેયાનિ ચ દક્ષિણાખ્યે પાળૌ પ્રણિતં શનિચક્રમેતત્
 જન્મોદ્ભુતો યત્ર ભવેચ્છનેર્મ ફલં પ્રવક્ષ્યે ક્રમતસ્તદીયં ૮૦
 રોગાર્થલાભઃ ક્ષિતિરાસિસૌખ્યં બંધશ્ચ પીઢાવિલસત્પ્રયાણં
 લાભશ્ચ મંદે ઋજુમાર્ગગે ચ ફલં વિલોમં તતગામેનીહ ૮૧

અ૦—અથ નરાકારચક્રં વિલેખ્યં એવ જન્મર્ક્ષતઃ ભાનિ દેયાનિ નક્ષત્રં એકં શિરોવિભાગે તુ ત્રયં મુખે ચ દ્વયં ગુહ્યગતં યુગ્મં નેત્રે તુ પંચકં હૃદિ ચ વેદમિતં વામકરે પ્રદેયં ભાનાં ત્રયં વામપદે ચ ત્રયં દક્ષિણપાદસંસ્થં તથા ચ દક્ષિણાખ્યે પાળૌ ચત્વારિ દેયાનિ એતત્ શનિચક્રં પ્રણિતં જન્મોદ્ભુતઃ યત્ર શનેઃ મં ભવેત્ તદીયં ક્રમતઃ ફલં પ્રવક્ષ્યે રોગાર્થલાભઃ ક્ષિતિઃ આસિ સૌખ્યં બંધઃ ચ પીઢા વિલસત્ પ્રયાણં લાભઃ મંદે ઋજુમાર્ગગે ફલં ચ ફલં દુતગામિનિ વિલોમં (ફલંસ્યાત્) ૭૮ ૭૯ ૮૦ ૮૧

ભાવાર્થ—હવે નરાકારચક્ર લખવું. તેમાં પોતાનાં જન્મ નક્ષત્રથી નક્ષત્રો લખવાં ૧ મસ્તક પર, ૩ મુખ પર, ૨ શુદ્ધ (હીંગ) પર, ૨ નેત્ર પર, ૫ હૃદય પર, ૪ ડાબા હાથ પર, ૩ ડાબા પગ પર, ૩ જમણા પગ પર, અને ૪ જમણા હાથ ઉપર લખવાં. આ નરાકારચક્રનું નામ શનીચક્ર પણ છે. હવે જન્મ નક્ષત્રથી શનીનું નક્ષત્ર જોવાનું

ઉપર હોય તેનું અનુક્રમે ક્ષણ કહું છું. રોગ, અર્થ, લાભ, સ્થિતિ પ્રાપ્તિ સુખ, અધન, પીડા, પ્રયાણ, લાભ એ અનુક્રમે શની ચક્રને વિષે ઋજુ માર્ગથી ક્ષણ છે અને ઉપર દર્શાવેલાં ક્ષણથી ઉલટું ક્ષણ શીઘ્રચારીનું છે સૂર્યકાલાનલ ચક્ર પરિશિષ્ટ ૧૩ પાતું ૧૩ અખંડ છે તે જોવું.

ઉર્ધ્વ ત્રિશૂલાઃ સરલાશ્ચ તિસ્સસ્તિર્યક્ તથા મધ્યગતાશ્ચ રેખા દ્વે દ્વે તથા કોણગતે ચ રેખે ત્રિશૂલકોણાંતરગાન્યરેખાઃ ૮૦ તદગ્રયોઃ શ્રંગયુગં વિધેયં મધ્યત્રિશૂલસ્ય ચ મૂલતોસ્માત્ ॥ રવેર્ભતો ભાનિ ચ સામિજિચ સ્થાપ્યાનિ સર્વાણિ ચ સવ્યમાર્ગે

અ૦—ઉર્ધ્વત્રિશૂલાઃ ચ સરલાઃ તિસ્સઃ તિર્યક્ તથા મધ્યગતાઃ ચ રેખા તથા દ્વે દ્વે કોણગતેચરેખે ત્રિશૂલકોણાંતરગાઃ અન્યરેખાઃ તદગ્રયોઃ શ્રંગયુગં વિધેયં ચ અસ્માત્ મધ્યત્રિશૂલસ્ય મૂલતઃ રવેઃ ભતઃ ભાનિ સામિજિત્ સવ્યમાર્ગે સર્વાણિ સ્થાપ્યાનિ ॥ ૮૨ ॥ ૮૩ ॥

ભાવાર્થ—ઉર્ધ્વભાગે ત્રણ ત્રિશૂળ, અને સિધ્ધિ ત્રણ રેખા તેમજ આડી ત્રણ રેખા તથા બે ખુણા ઉપર બે બે રેખા અને ત્રિશૂળના કોણ ઉપર એક બીજી આડી રેખા અને તે રેખાના અગ્ર ભાગ ઉપર બે સ્ત્રંગ (શીંગડાં) બનાવવાં અને મધ્યના ત્રિશૂળના મૂળ (અધે - ભાગ) થી સૂર્યના નક્ષત્ર અલીજીત સહિત સઘળાં સવ્ય માર્ગે લખવાં રેખાગતં તજ્જનનોદુ યત્ર ફલં પ્રવક્ષ્યેં સદસચ તસ્માત્ ॥ ભંગો ભવેચ્છ્રંગયુગે ત્રિશૂલે મૃત્યુસ્તથાધસ્ત્રિતયે ક્રમેણ ॥ ચિંતાવધશ્ચ પ્રતિબંધનાનિ જયોર્થલાભસ્ત્વપરેષુ ભેષુ ॥ વા પ્રયાણામયસંગરેષુ કાલાનલં સૌરમિદં વિલોક્ય ॥ ૮૨ ॥

અ૦—યત્ર રેખાગતં જનનોદુ તત્ સત્ અસત્ ચ ફલં પ્રવક્ષ્યેં તસ્માત્ શ્રંગયુગે ભંગઃ ભવેત્ ત્રિશૂલે મૃત્યુઃ તથા અથઃ ત્રિતયે ક્રમેણ ચિંતાવધઃ પ્રતિબંધનાનિ ચ અપરેષુ ભેષુ જય અર્થલાભઃ इदं મૌરં કાલાનલં વાદપ્રયાણામયસંગરેષુ વિલોક્ય ॥ ૮૪ ॥ ૮૫ ॥

ભાવાર્થ—જે રેખા ઉપર જન્મ નક્ષત્ર આવે તેનું ક્ષણ કહું છું, બે શુભ ઉપર હોય તો ભંગ થાય, ઉપરના ત્રિશૂળ પર હોય તો મૃત્યુ થાય, અને ત્રિશૂળના અધોભાગે હોય તો અનુક્રમે ચીંતા, વધ, પ્રતિબંધ થાય એ શીવાય આકીના નક્ષત્ર જય અને અર્થ લાભ આવે છે આ સૂર્યકાલાનલ ચક્ર, વિવાહ, યાત્રા રોગ, યુદ્ધને વિષે જોવાય છે.

ચંદ્રકાલાનલ ચક્ર—પશ્ચિમ ૧૪ પાનું ૧૩ માં આપ્યું છે તે બેવું.

કર્કાટકેનેહ વિધાય વૃત્તં રેખાયમોદકપરપૂર્વગાશ્ચ ॥
લેખ્યા બહિર્ગાં વિલશત્રિશૂલાઃકોણાશ્ચરેખાક્ષિતયેન સાધ્યાઃ
પૂર્વત્રિશૂલે સ્વલુ મધ્યસંસ્થે ચંદ્રોદુલેખ્યં તદનુક્રમેણ ॥
પ્રદક્ષિણેનૈવ બહિસ્તદંતઃ કાલાનલં ચંદ્રમસોનિરક્તં ॥૮૭॥

અ૦—ઈહ કર્કાટકેન વૃત્તં વિધાય યમોદકપરપૂર્વગાઃ રેખાઃ
લેખ્યાઃ ચ બહિર્ગાઃ ત્રિશૂલાઃ દ્વિતયેન સાધ્યાઃ ચ કોણાઃ રેખાઃ વિલસત્
પૂર્વત્રિશૂલે મધ્યસંસ્થે ચંદ્રોદુ લેખ્યં સ્વલુ તદ્ અનુક્રમેણ બહિસ્તદંતઃ
પ્રદક્ષિણેન એવ (લેખ્યં તત્) ચંદ્રમસઃ કાલાનલં નિરક્તં ૮૬ ૮૭

ભાવાર્થ—પ્રથમ કર્કાટક (૪ પાસ) થી ગોળ કુંડાળુ કરવું અને
ચારે બાજુ બે બે ત્રિશૂળ તેમજ પૂર્વ, પશ્ચિમ ઉત્તર, દક્ષિણ, રેખા
કાઢવી પૂર્વ ત્રિશૂળના મધ્ય ભાગમાં ચંદ્રના નક્ષત્ર અનુક્રમથી સ્વયં
બાગે બહાર તથા અંદર લખવાં તેનું નામ ચંદ્રકાલાનલચક્ર છે.

રણપ્રયાણાદિષુ જન્મમં ચેત્રિશૂલગં મૃત્યુકરં પ્રદિષ્ટં ॥
સ્વરપ્રવીણૈર્ગદિતં મુનીર્દૈરંતર્વહિસ્થં બહુલાભકારી ॥૮૮॥

અ૦—સ્વરપ્રવીણૈઃ મુનીર્દૈઃ રણપ્રયાણાદિષુ જન્મમં ત્રિશૂલગં ચેત્
મૃત્યુકરં પ્રદિષ્ટં અંતર્વહિસ્થં બહુલાભકારી ગદિતં ૮૮

ભાવાર્થ—યુદ્ધ, યાત્રાદિમાં ચંદ્રકાલાનલ ચક્ર બેવાય છે. બે જ-મનું
નક્ષત્ર ચક્રના ત્રિશૂળ પર હોય તો મૃત્યુ થાય, અને અંદર તથા
બહાર હોય તો ઘણો લાભ થાય છે, એમ સ્વરશાસ્ત્રમાં પ્રવીણ આ-
ચાર્યોએ કહ્યું છે

અથોચ્યતે ચાષ્ટકવર્ગરેખા સ્પર્શમેનાં પાકફલાં બુધ્યૈ ॥
તથા ચ તદ્ગોચરભાવજાતફલાવબોધાય ચ તદ્બલાર્થ ૮૯
પૂર્વાચાર્યૈર્જાતકે યાનિબદ્ધા સૂર્યાદીના મષ્ટવર્ગોત્થરેખા ॥
સિદ્ધાકોષ્ટૈઃ સ્થાપિતા નોદિતા સા વિસ્તારાન્મે ગ્રંથવિ-
સ્તારમીત્યા ॥ ૯૦ ॥

અ૦—અથ સ્વગામિનાં પાકફલાંબુધ્યૈ તથા ચ તદ્ગોચરભાવ-
જાત ફલાવબોધાય ચ તદ્ બલાર્થ અષ્ટકવર્ગરેખા ઉચ્યતે પૂર્વાચાર્યૈઃ યા
સૂર્યાદીનામ અષ્ટગોત્થરેખા જાતકે નિબદ્ધા સા કોષ્ટૈઃ સિદ્ધાઃ સ્થા-
પિતા મે ગ્રંથ વિસ્તારાત્ ન ઉદિતા ૮૯ ૯૦

ભાવાર્થ—સૂર્યાદિ ગ્રહોનું દશા ક્રમ જાણવા માટે તેમજ ગોચર ભાવથી ઉત્પન્ન થયેલાં ક્રમને જાણવા સારું અને તેના બળાબળ જાણવા માટે આ અષ્ટકવર્ગ રેખા કહે છે. પ્રાચીનના આચાર્યોએ સૂર્યાદિ ગ્રહોના અષ્ટકવર્ગની રેખાઓ જાતકશાસ્ત્રમાં કહી છે. તે કોષ્ટકમાં સિદ્ધ કરી મેં અહીં સ્થાપન કરી છે કેમકે મારા ગ્રંથનો ધ્યેય વિસ્તાર થાય એ ભયથી મેં કહી નથી. (આ બાબતના કોઈ પરિશિષ્ટ ૧૧ પાનુ ૧૧ માં આપેલા છે તે જોવા.)

રાશૌહિ યસ્મિન્ સ્થિતિકૃદ્ધિમાંશુઃ પ્રોક્તઃ સ રાશિઃ સ્વલુ જન્મકાલે ॥ એવં સલગ્નાઃ સકલાસ્તુ સ્વેદાઃ પુંસાં ન કિં સ્યુઃ કિલ જન્મભાનિ ॥ ૧૧ ॥ અષ્ટૌ નરાણામિતિ રાશયઃ સ્યુઃ શુભાશુભાન્યત્ર ફલાનિ તેભ્યઃ ॥ રેવેન્વ્યવિશ્લેષ્ય તયેવ તાવદ્વાચ્યં ફલં વાષ્ટકવર્ગજાતં ॥ ૧૨ ॥

અ૦—જન્મકાલે યસ્મિન્ રાશૌ સ્થિતિકૃદ્ધિમાંશુઃ સઃ રાશિઃ પ્રોક્તઃ સ્વલુ એવં તુ સલગ્નાઃ સકલાઃ સ્વેદાઃ પુંસાં જન્મભાનિ કિંન સ્યુઃ કિલ ૧૧ ઇતિ નરાણાં અષ્ટૌ રાશયઃ સ્યુઃ અત્ર તેભ્યઃ શુભાશુભાનિ ફલાનિ રેવેન્વ્યવિશ્લેષ્ય તથા એવાવ તાવત્ અષ્ટકવર્ગજાતં ફલં વાચ્યમ્

ભાવાર્થ—જન્મકાળે જે રાશીમાં સ્થિતિ કરીને ગ્રંથમાં રજા હોય તેજ રાશી કહી છે, એ પ્રમાણે લગ્ન સહિત સઘળા ગ્રહો લખવા અને તે જન્મ લગ્નનું ક્રમ કેમ નહિં આપે ? અર્થાત્ તે ગ્રહ ક્રમ આપવાને સમર્થ છે. મનુષ્યોની આઠ રાશી છે અને તેનું શુભાશુભ ક્રમ પણ રેખાના એકમ (૧૦૮) થી અષ્ટકવર્ગનું ક્રમ કહે છે.

સૌમ્યોદ્ભવાઐદધિકાશ્ચ સૌમ્યં પાપાધિકત્વેપ્યશુભાધિકત્વં ॥ ગંગાચ્ચૌઽકાંબુધિઃ ૪૯ નંદરામા ૩૯ યુગેષ્વૌ ૫૪ ગાક્ષકરેષ્વઃ સ્યુઃ ॥ ૧૩ ॥ નવામ્ય૩૯ શ્રામિયુગાઃ ૪૩ ક્રમેણ ચ લગ્ન૨૨૪૦ દિવસોત્થેરેલાઃ ॥ સર્વેષ્વિહૈવાષ્ટકવર્ગચક્રેષ્વાલે નીયંજનિલગ્નમેવ ॥ ૧૪ ॥

અ૦—સૌમ્યોદ્ભવાઃ અધિકાઃ ચેત સૌમ્યં ચ પાપાધિકત્વેઽપિ અશુભાધિકત્વં ગંગાચ્ચૌઽકાંબુધિઃ નંદરામા યુગેષ્વઃ અંગાક્ષકરેષ્વઃ નવામ્યઃ અગ્નિયુગઃ ચ ક્રમેણ લગ્નસૂર્યાદિલગ્નોત્થ રેલાઃ સ્યુઃ ૩૬૦૦ સર્વેષુ અષ્ટકવર્ગચક્રેષુ જનિલગ્નં એવ આલેખનીયં ૧૩ ૧૪

ભાવાર્થ—શુભ ગ્રહોની અધિક રેખા હોય તો શુભ ફળ આપે છે અને પાપગ્રહોની અધિક રેખા હોય તો અશુભ ફળ આપે છે. સૂર્યની રેખા ૪૮ છે, ચંદ્રમાંની ૪૬, મંગળની ૩૬, બુધની ૫૪, શુક્રની ૫૬, શુક્રની ૫૨, શનીની ૩૬ અને લગ્નની રેખા ૪૩ છે. સઘળા અષ્ટકવર્ગમાં જન્મનું જ લગ્ન લખવું. ચાલુ જન્મ કુંડલીના અષ્ટકવર્ગની કુંડલીઓ આપેલી છે તે પરિશિષ્ટ ૧૪ પાનુકુલ ૧૨ માં છે તે બેવું. યો યત્ર રાશૌ સ્થિતિકારિગ્વેદસ્તદ્રાશિતસ્તત્ર ચ તત્ર લેખ્યાઃ ॥ રેખાઃ સ્વચક્રે રવિપૂર્વકાળાં વાચ્યં ફલં ચાષ્ટકવર્ગજાતં ॥ ૯૫ ॥ કોષ્ટકાંકમિતિતસ્તિવહરેગ્વાર્ષિદવસ્તદિતરસ્થલગાશ્ચ ॥ એન્મેવ સ્વલુ સર્વસ્વગાનામષ્ટવર્ગરચના તુ વિધેયા ॥ ૯૬ ॥

અ૦—યત્ર રાશૌ સ્થિતિકારિ યઃ સ્વેદઃ તત્રતત્ર ચ તદૂરાશિતઃ સ્વચક્રે રવિપૂર્વકાળાં રેખાઃ લેખ્યાઃ ચ અષ્ટકવર્ગજાતં ફલં વાચ્યં ઇદ્ કોષ્ટકાંક મિતિતઃ ચ તદિતર સ્થલગાઃ રેખાર્ષિદવઃ (લેખ્યાઃ) એવં તુ સર્વ સ્વગાનાં અષ્ટવર્ગરચના એવ વિધેયા સ્વલુ ॥ ૯૬ ॥

ભાવાર્થ—જે રાશીમાં સ્થાન કરી ગ્રહ રહ્યા હોય તે રાશીથી તે તે (એટલે આગળ બતાવેલા કોષ્ટકમાં લખેલા) સ્થાનમાં સૂર્યાદિનિષેધાના ચક્રમાં રેખા લખવી અને અષ્ટકવર્ગનું ફળ કહેવું. કોષ્ટકમાં જે અંક કહ્યા છે ત્યાં રેખા લખવી અને જે અંક નહીં હોય ત્યાં ખીંટુ લખવાં આ પ્રમાણે સઘળા ગ્રહોના અષ્ટકવર્ગની રચના સમજવી. રાશિપ્રવેશે રવિભૂમિપૂત્રૌ રાશ્યધમાગે ભૃગુજામરેજ્યૌ ॥ પ્રાંતેશર્નાંદૃ ચ સદેંદુસૂનુઃ ફલં પ્રયચ્છંતિ હિ ગોચરોત્થં ॥

અ૦—રાશિપ્રવેશે રવિભૂમિપુત્રૌ રાશ્યર્ધમાગે ભૃગુજામરેજ્યૌ શર્નાંદૃ ચ સદા ઇંદુસૂનુઃ ગોચરોત્થં ફલં પ્રયચ્છંતિહિ ॥ ૭ ॥

ભાવાર્થ—સૂર્ય, મંગળ, રાશીના પ્રવેશ સમયે ફળ આપે છે; તેમજ રાશીના અર્ધ ભાગે શુક્ર, શુક્ર અને રાશીના અર્ધ ભાગે શની, ચંદ્રમા ફળ આપે છે, તેમાં બુધ નીરંતર ગોચરનું ફળ આપે છે. સ્પાદેકરેખા કલિદાર્થહાનિર્દ્વાભ્યાં તુ દુઃખં તિસ્ટમિઃ સમત્વમ્ ॥ અંબોધિમિઃ પંચભિરત્ર ગોચર્ય ષટ્ત્વમિર્ધનં સસમિરેવ સંપત્ ॥ ૯૮ ॥ સ્થિરાષ્ટમિઃ સ્વાત્ત્વમ્ કમલામલા ચ

પ્રત્યેકરેખાફલમામનંતિ । રાગાષ્ટવર્ગસ્ય ચ રાશિભોગ-
માનાષ્ટભાગેષુ ફલં પ્રકલ્પ્યમ્ ॥ ૯૯ ॥ કષ્ટપ્રદઃ સ્યાદિદ્
વિંદુભાગો રેખાવિભાગઃ સુખદઃ પ્રદિષ્ટઃ ॥ સર્વગ્રહાણામિદેર-
સ્વકૈઃ ચૈરેતત્ફલં વાવિબુધૈઃ પ્રવાચ્યં ॥ ૧૦૦

અ૦—૧કરેખા કલિદા દ્વાભ્યાં તુ અર્થહાનિઃ પ્રિયુષિઃ દુઃખં અંબોધિ-
ભિઃ સમત્વ અત્ર પંચભિઃ સૌખ્યં ષડ્ભિઃ ધનં સપ્તભિઃ એવ સંપત્ અષ્ટભિઃ
સ્થિરા કમલામલા ચ સ્યાત્ એવં પ્રત્યેકરેખા ફલં આમનંતિ રાશિ-
ભોગ માનાષ્ટ ભાગેષુ રાગાષ્ટ વર્ગસ્ય ફલં પ્રકલ્પ્યમ્ ૧૦૧ વિંદુભાગઃ કષ્ટ-
પ્રદઃ સ્યાત્ રેખાવિભાગઃ સુખદઃ પ્રદિષ્ટઃ ૧૦૨ વિબુધૈઃ સર્વગ્રહાણાં વા
રેખકૈઃ ચૈઃ એતત્ ફલં પ્રવાચ્યં ૧૦૦

ભાવાર્થ—જે એક રેખા હોયતો કલેશ થાય, જે હોયતો હાની,
ત્રણે દુઃખ, ચાર હોયતો સાધારણ, પાંચ હોયતો સુખ, છ હોયતો
ધન આપે, સાત રેખા હોયતો સંપત્તી આપે, અને આઠ રેખા હોય
તો સ્થિરતા અને નિર્ભય લક્ષ્મી આપે છે. આ પ્રમાણે દરેક રેખા
ફળ આપે છે, ગ્રહોના અષ્ટકવર્ગને વિષે રાશીભોગ; માનાષ્ટભોગને
વિષે ફળની કલ્પના કરવી અષ્ટકવર્ગમાં બીજી ભાગ કષ્ટપ્રદ આપનાર છે
અને રેખા ભાગ સુખ આપનાર છે સઘળા ગ્રહોની રેખાઓનું એકથ
કરી પડીતોએ શુભાશુભ ફળ કહેવું (હવે રેખાના એકથનું ફળ કહું છું.)
નાશસ્તુ સસેંદુભિ ૧૭ રષ્ટભૂમિ ૧૮ ધનક્ષયશ્ચાંકધરાભિ
૧૯ રત્ર ॥ બંધુપ્રપીડાકલહન્યયૌ ચ વિંશન્મિતાભિ ૨૦
વિંધુબાહુભિશ્ચ ૨૧ ॥ ૧ ॥ સ્વજ્ઞાતિદુઃખં દ્વિભુજઃ ૨૨
સ્તુદૈન્યં પરાભવજ્ઞત્વમિદં પ્રદિષ્ટં ॥ ત્રિવર્ગહાનિસ્ત્રિભુજૈ
૨૩ ધનાર્તી ચતુર્ભુજૈઃ ૨૪ પંચભુજૈ ૨૫ સ્તથા સ્યાત્ ॥૨॥
કાલેસ્ત્તુ ષડ્બાહુરૂપભિરદ્રિદોર્ભિઃ ૨૬ સામ્યં ધનાર્થિર્ગજબાહુ
૨૮ મિશ્ર ॥ પૂજ્યો નરશ્ચાંકભુજૈ ૨૯ સ્તુ લોકે ત્રિંશન્મિતાભિ
૩૦ સ્વકૃતં ચ માનં ॥ ૩ ॥ દ્રવ્યં સુતાસિર્વિધુરામસંખ્યૈ ૩૧
દ્વિરામસંખ્યૈ ૩૨ સ્તુ સુખં નરાણાં ॥ વેદાગ્રિરામાગ્નિ ૩૩ ૩૪
મિરત્ર રં પદૈકૈકૃદયા તુ સમસ્તસંપત્ ॥ ૪ ॥ વિંદ્યાધિકો
યઃ સ્વચરો દશાયાઃ પ્રવેશકાલે બહુકષ્ટદાયી રેખાધિક-
સ્યૈવ ફલં તુ પૂર્ણં શ્રેષ્ઠં પ્રવીણૈર્ગદિતં મુનીંદ્રૈઃ ॥ ૫ ॥

અ૦—અત્ર (રેલૈકયૈ) સર્વેદુભિઃ નાશઃ અષ્ટભૂમિઃ ધનક્ષયઃ અક-
ધરાભિઃ બંધુમપીઢા વિંશન્મિતાભિઃ કલહઃ ચ વિધુવાહુભિઃ વ્યયૌ
દ્વિભુજૈઃ સ્વજ્ઞાતિદુઃખં તુ દૈન્યં ઇહ પરાભવજ્ઞત્વં પ્રદિષ્ટં ત્રિભૂજૈઃ ત્રિવ-
ર્ગાહાનિઃ ચતુર્ભુજૈઃ ધનાર્તો પંચભુજૈઃ તથા સ્યાત્ ષડ્વાહુભિઃ કલિ
અદ્રિદોર્ભિઃ સામ્યં ચ ગજવાહુભિઃ ધનાભિઃ ચ અંકં ભુજૈઃ લોકે પૂજ્યઃ
નરઃ તુ વિંશન્મિતાભિઃ સ્વિકૃતં માનં વિધુરામસંઘૈઃ દ્રવ્યં સુતાભિઃ
દ્વિરામસંઘૈઃ નરાણાં સુખં અત્ર વેદાગ્નિરામાગ્નિભિઃ સંપત્તિર્બિદ્વાધિકઃ
યઃ સ્વચરઃ દશાયાઃ પ્રવેશકાલે બહુકષ્ટદારી (તુ) રેલાધિકસ્ય પૂર્ણ
શ્રેષ્ઠં ફલં પ્રવીણૈઃ મુનીંદ્રૈઃ ગદિતપેવ ॥ ૧ ॥ ૨ ॥ ૩ ॥ ૪ ॥ ૫ ॥

ભાવાર્થ—(રેખૈકય ૧૬ ની અહર આવતુ નથી.) રેખકય ૨૭ હો-
યતો નાશ થાય, ૧૮ આવેતો ધનક્ષય, ૧૯ હોયતો બંધુને પીડા, ૨૦
આવેતો કલેશ થાય, ૨૧ આવેતો વ્યય કરાવે, ૨૨ આવેતો પોતાની
સ્પૃતિથી દુઃખ તથા દૈન્ય તેમજ પરાભવ પમાડે, ૨૩ હોયતો ત્રિવર્ગ-
ની હાની કરે, ૨૪-૨૫ હોયતો ધન તરફથી ચીંતા કરાવે, ૨૬ આ-
વેતો કલેશ કરાવે, ૨૭ હોયતો સાધારણ, ૨૮ હોયતો દ્રવ્યની પ્રાપ્તી
કરે, ૨૯ આવેતો મનુષ્યમાં સારો ગણાય, ૩૦ આવેતો સુકૃત તથા
માન મેળવે, ૩૧ આવેતો દ્રવ્ય તથા પુત્રની પ્રાપ્તી કરાવે, ૩૨ હો-
યતો ગણું સુખ મેળવે, ૩૩-૩૪ રેખકય હોયતો સંપત્તિ સારી પ્રાપ્ત
કરે. તેમજ આગલ જેમજેમ એકેક વધુ હોય તેમ તેમ ઘણું સુખ
સંપાદન કરે છે, જે ગ્રહના બિંદુ વિશેષ હોય તે ગ્રહ તેની દશામાં
ઘણું કષ્ટ આપે છે અને રેખા વિશેષ હોયતો તે ગ્રહ પોતાની દશા-
માં શ્રેષ્ઠ ફળ આપે છે એમ પૂર્વના આચાર્યોએ કહ્યું છે.

વિના સર્વતોભદ્રમારુયાનુમિષ્ટમનિષ્ઠં નૃણાં રિષ્ટજાતં ક્ષ-
મોન ॥ મનિષ્ઠ્યર્ક્ષવર્ણઃ સ્વરૈરાંકિતં તત્ પ્રવક્ષ્યેધુના સર્વ
તોભદ્રચક્રં ॥ ૧૦૬ ॥

અ૦—નૃણાં રિષ્ટજાતં (ઈષ્ટં અનિષ્ટં, ફલે) સર્વતોભદ્રં વિના
આરુયાતું ન ક્ષમઃ (અતઃ) અધુના મ તિથિ ક્ષવર્ણ સ્વરૈઃ અંકિતં
તત્ સર્વતોભદ્રચક્રં પ્રવક્ષ્યે ૧૦૬

ભાવાર્થ—મનુષ્યોના રિષ્ટયોગનું શુભાશુભ ફળ નર્વતો ભદ્રચક્ર
વિના કહી શકાતું નથી માટે નક્ષત્ર તિથી રાશી વર્ણ અને સ્વરેથી ૨
એક સર્વતોભદ્રચક્ર કહ્યું છે.

રેખા લેખ્યા વારુણેન્દ્રોર્ધ્વસંસ્થા યામ્યોદકસ્થાઃ સેંદુમાનાઃ
સમાનાઃ ॥ એકાશીત્યા સંમિતાઃ કોષ્ટકાઃ સ્યુસ્તચ્ચક્રં
સ્યાત્ત્વતોભદ્રસંજ્ઞં ॥ ૧૦૭ ॥

અ૦—વારુણેન્દ્રોર્ધ્વસંસ્થાઃ યામ્યોદકસ્થાઃ સેંદુમાનાઃ, સમાનાઃ
રેખા લેખ્યાઃ (તે) એકાશિત્યા સંમિતાઃ કોષ્ટકાઃ સ્યુઃ તચ્ચક્રં સર્વતો
ભદ્રસંજ્ઞં સ્યાત્ ॥ ૧૦૭

ભાવાર્થ—પૂર્વ, પશ્ચીમ. તથા ઉત્તર દક્ષણમાં ૬૨ સમાન રેખા
કાઢવી તેથી ૮૧ કોષ્ટક થશે તેનું નામ સર્વતોભદ્રચક્ર છે.

કોણાન્વિહાયેશદિશઃ તારાઃ કૃશાનુતસ્તત્પરિધૌ વિ-
લેખ્યાઃ ॥ ईशानतः कोणचतुर्षु लेख्या अथाईईकर्णपथे-
ध्वधोधः ॥ ८ ॥ उऊऊऊचाथल्लूचणएओऔचअंअस्त-
नइंद्रतोतः ॥ नंदादितः पूर्वदिशः क्रमेण मध्ये च लेख्यास्ति-
थकोष चक्रे ॥ ९ ॥ कादधस्त्ववकहाडवसानाभाग्यतोमट-
परास्तवसानाः ॥ ऐंद्रतो नयभजाः खवसानाधारुणाद्रसद-
चालवसाना ॥ १० ॥ गोजित्मककर्कावकहादधस्ताल्लेयस्त्रि-
जूकाष्टपरादधस्तात् ॥ यभाजतो धोखलिचापनक्राघटं त्य-
मेषाः सदचादधस्तात् ॥ ११ ॥

અત્ર ચક્રે કોણાન્ વિહાય તત્પરિધૌ કૃશાનુતઃ શશદિશઃ તારાઃ
વિલેખ્યાઃ ચ ईशानतः कोणचतुर्षु अ आ इ ई लेख्याः कर्णपथेषु
अधोधः उ ऊ ऋ ऋ अथ च लृ लृ ए ऐ च ओ औ अं अः ततः पूर्व-
दिशः क्रमेण इंद्रतः अंतः नंदादितः तिथयः मध्ये च लेख्याः तु कात्
अधः अ व क ह ङ वसाना भाग्यतः म ट प राः त अ वसानाः ऐंद्रतः
न य भ जाः ख अ वसानाः वारुणात् ग स द च अ ल वसाना वकहात्
अधस्तात् गोजित्मकर्काः टपरात् अधस्तात् लेयस्त्रिजूकाः यभाजतः
अधः अलिचापनक्राः सदचात् अधस्तात् घटांत्यमेषाः लेख्याः

ભાવાર્થ—કોણના કોષ્ટક મુકીને ઇશાન ખુણાથી કૃતિકાદિ ૨૮
નક્ષત્રો પરિધિમાં, લખવાં, ઇશાન ખુણાથી ચારે કોણમાં અ, આ, ઇ,
ઈ, લખવાં અને ઠણું મારાંથી નીચેના ભાગમાં ઉ, ઊ, ઋ, ઋ, ઈ,
ઈ, એ. ઐ, ઓ, ઐ, અં, અઃ લખવાં, અને પૂર્વ દિશાથી અનુક્રમે,
નંદા, ભદ્રા, જયા, શિકતા, તિથીઓ અને મધ્યમાં પૂર્ણા તિથી લખવી,

રેહિણી નક્ષત્રની નીચે અનુક્રમે, અ, વ, ઠ, ઢ, ઠ, અક્ષરો લખવા,
પૂર્વાશ્વિની નક્ષત્રની નીચે અનુક્રમે મ, ટ, ધ, ર, ત. અક્ષરો લખવા,
જ્યેષ્ઠા નક્ષત્રની નીચે અનુક્રમે ન, ય, ભ, જ, ખ, અક્ષરો લખવા અને
શતતારકા નક્ષત્રની નીચે અનુક્રમે ગ, સ, હ, ચ, લ. અક્ષરો લખવા.
વ, ઠ, ઢ, ની નીચે વૃષભ, મિથુન, કર્કે એ રાશીઓ લખવી, ટ, ધ,
ર, ની નીચે સિંહ, કન્યા, તુલા, એ રાશીઓ લખવી, ય, ભ, જ, ની
નીચે વૃશ્ચિક, ધન, મકર, એ રાશીઓ લખવી, અને સ, ચ, હ, ની
નીચે, કુંભ મીન, મેષ, એ રાશીઓ લખવી.

એ સર્વતોભદ્ર ચક્ર નીચે આપ્યું છે તે જોવાથી સ્પષ્ટ સમજાયે.

અથ સર્વતોભદ્રચક્રમિદમ્

અ	ક	રો	મૃ	આ	પુ	પુ	અ	આ
મ	ઝ	અ	વ	ક	હ	હ	ઝ	મ
અ	છ	લ	વૃ	મિ	ક	લ	મ	પૂ
રે	ચ	મે	ઓ	ન	આ	સિ	ટ	ઝ
ઝ	વ	મી	રિ	પૂ	મે	કે	પ	હ
પૂ	સ	કું	અ	જ	અ	તુ	ર	ચિ
શ	ગ	પે	મ	ધ	વૃ	પ	ત	સ્વા
ધ	ઋ	લ	જ	મ	ય	ન	ઋ	વિ
ઈ	શ્ર	અ	ઝ	પૂ	મૂ	જ્યે	અ	હ

વર્ણાશ્ચ રાશયો યેમી સ્થાપ્યાઃ પૂર્વદિશઃ ક્રમાત્ ॥

જાતં તુ સર્વતોભદ્રં ચમત્કૃતિકરં પરં ॥ ૧૨ ॥

અ૦—અમી યે વર્ણાઃ ચ રાશયઃ પૂર્વદિશઃ ક્રમાત સ્થાપ્યાઃ તુ
પરં ચમત્કૃતિકરં સર્વતોભદ્રં જાતમ્ ॥ ૧૨ ॥

ભાવાર્થ—જોઈ તથા સર્વે રાશીઓ પૂર્વ દિશાના અનુક્રમે લખવાં,
તેથી અત્યંત ચમત્કાર કરનાર “સર્વતોભદ્ર” નામનું ચક્ર રચાય છે,
હવે સર્વતોભદ્રચક્રમાં વેધ જોવા વિષે કહું છું.

ભરણ્યકારૌ વૃષભં ચ નંદાં ભદ્રાં તકારઅવર્ણ વિશાસ્વાં
તુલાં ચ વિધ્યેદનલક્ષસંસ્થો ગ્રહોત્ર ચક્રે પરિવેદિતવ્યઃ ॥
વકારમૌકારમુકારદાન્ત્રે સ્વાતિરક્તારં મિથુનં ચ કન્યાં ॥
તથાભિજિ ત્સંજ્ઞકમં ચ વિધ્યેત્ત્રાહ્યયક્ષસંસ્થો હિ ભવેત્
સ્વર્ગેન્દ્રઃ ॥ ૧૪ ॥ કર્કે કકારં ચ હરિં પકારં ચિત્રાં ચ પોષ્ણાં

ચ તથા લકારં ॥ અકારકં વૈશ્વભ્રમત્ર વિધ્યેત્તં નભોમં-
ડલગો મૃગસ્થઃ ॥ ૧૫ ॥ હકારલટ્કારટકારહસ્તાન્ વકાર-
બુધ્યેત્ત્વકારકૌ ચ ॥ પૂષાં ચ વિધ્યેત્તિષ્ઠવભ્રમસ્થિતોસૌ
પાપો નભોમંડલગોત્ર ચક્રે ॥ ૧૬ ॥ પૂષાં ચ મૂલંડકમાન
દકારં મેષં વૃષંચોત્તરફાલ્ગુનીં ચ ॥ પુનર્વસુસ્થાનવિરાજ-
માનો વિધ્યેદલંપાપસ્વગોશુભાય ॥ ૧૭ ॥ હકારમૂકારસ-
કારયુગ્મમોકારમીનેશતતારકાં ચ ॥ જ્યેષ્ઠાં ચ પૂર્વાં સ્વલુ
પુણ્યસંસ્થો નભોવિલાસી બહુવેધકારી ॥ ૧૮ ॥ મઘાં ડકારં
ચગકારં મૌનંદાં ચ તિક્તામથ કર્કરાશિ ॥ મૈત્રં ધનિષ્ઠાં
સ્વચોત્ર વિધ્યેત્તદંદશૂકર્ક્ષગતઃ કિલસ્યાત્ ॥ ૧૯ ॥ મકા-
રસ્ત્રોષારગયામ્યભે ચ હરિં ચ સિંહં મકરં ચ ભદ્રાં ॥ જયાં
ચ વિધ્યેત્ત્વચરો મઘાસ્થઃ પાપો બલીયાનિહ મૃત્યુકારી ॥

અ-અત્ર ચક્રે ભરણિ અકારૌ ચ વૃષભનંદાં ભદ્રાં તકારં શ્રવણં
વિશાખાં ચ તુલાં અનલર્ક્ષસંસ્થઃ ગ્રહઃ વિધ્યેત્ત્વ પરિવેદિતવ્યઃ વકારં
ઉકારાત્ અસ્રે ચ સ્વાતિં રકારં તથાચ મિથુનં કન્યાં અભિજિતસંજ્ઞક-
ભંબ્રાહ્મચર્ક્ષસંસ્થઃ હિ ભવેત્ત્વ સ્વર્ગેદઃ વિધ્યેત્ત્વ કર્કં કકારં ચ હરિં પકાર
ચિત્રં પૌષ્ણં તથા ચ લકારં અકારકં વૈશ્વભ્રમં નભોમંડલગઃ મૃગસ્થઃ
વિધ્યેત્ત્વ અલં અત્ર ચક્રે હકાર ટકાર હસ્તાન્ ચ વકારબુધ્યેત્ત્વ લટ્કાર-
રકૌ ચ પૂષાં નભોમંડલગઃ શિવભ્રમસ્થિતઃ અસૌ પાપઃ વિધ્યેત્ત્વ પૂર્વાં ચ
મૂલંડકમાન્ દકારં મેષં ચ વૃષં ઉત્તરફાલ્ગુનીં પુનર્વસુસ્થાનવિ-
રાજમાનઃ પાપસ્વગઃ વિધ્યેત્ત્વ અલં અશુભાય હકાર ઉકાર સકારયુગ્મં
ઓકારમીને શતતારકાં ચ જ્યેષ્ઠાં પૂર્વાં નભોવિલાસી પુણ્યસંસ્થઃ
બહુવેધકારી સ્વલુ અથ મઘાં ડકારં ચ ગકારકુંભૌ નંદારિત્તા કર્ક-
રાશિં મૈત્રં ધનિષ્ઠાં અત્ર દંદશૂકર્ક્ષગતઃ સ્યાત્ ચેત્ત્વ વિધ્યેત્ત્વ કિલ મકાર
સ્ત્રોષારગયામ્યભે હરિં સિંહં મકર ભદ્રાં ચ જયાં મઘાસ્થઃ સ્વચરઃ
વિધ્યેત્ત્વ ઇહ બલીયાન્ પાપઃ મૃત્યુકારી ૧૩-૨૦

આવાર્થ--કૃતિકા નક્ષત્રમાં રહેલો ગ્રહ ભરણી, અકાર, વૃષભ, નંદા;
ભદ્રા, તકાર, શ્રવણ, વિશાખા અને તુલારાશીને વેધે છે--વકાર, આ-
કાર, ઉકાર, અશ્વિની, સ્વાતિ, રકાર, મિથુન, કન્યા, અભિજિત નક્ષત્રને
રોહિણી નક્ષત્રમાં રહેલો ગ્રહ વેધે છે. કર્ક, ડકાર, સિંહ, પકાર, ચિત્રા,

રેવતી, લકાર; અકાર અને ઉત્તરાષાઢા નક્ષત્રને મૃગશીર નક્ષત્રમાં રહેલો ગ્રહ વેધે છે. હકાર; લકાર, ટકાર; હસ્ત; વકાર, ઉત્તરાભદ્રપદ લકાર; અકાર; અને પૂર્વાષાઢા નક્ષત્રને આર્દ્રા નક્ષત્રમાં રહેલો પાપ ગ્રહ વેધે છે—પૂર્વાભાદ્રપદ; મૂળ, ડકાર, કકાર; મકાર, દકાર, મેષ, ર્ષભ, અને ઉત્તરાશ્લેષીને પુનર્વસુમાં રહેલો પાપગ્રહ વેધે છે; અને તે સંપૂર્ણ અશુભ ફળ આપે છે. હકાર ઉકાર, સકાર, મિથુન; બોહાર, મીન; શતતારકા; જ્યેષ્ઠા અને પૂર્વાશ્લેષીને પુષ્યનક્ષત્રમાં રહેલો ગ્રહવેધ કરે છે—મઘા, ડકાર, ગકાર, કુંભ; નંદા, રિક્તા, ઠક, અનુરાધા, અને ધનિષ્ઠા નક્ષત્રને અશ્લેષા નક્ષત્રમાં ખેટલો ગ્રહ વેધ કરે છે. મકાર; અકાર; અશ્લેષા ભરણી; શ્રવણ, સિંહ, મકર, ભદ્રા, અને જ્યા નિથીને મઘા નક્ષત્રમાં રહેલો ગ્રહ વેધ કરે છે, અને તેમાં બલીષ્ટ પાપગ્રહનો વેધ હોય તો મૃત્યુ કરે છે.

અકારદાસે ચ તથા ટકારે કન્યાં ચ ચ પાજમયોઽભિ-
જિહ્વં ॥ ઉકારપુષ્યે ચ્ચલુ વિધ્યતીહ નભોવિલાસીભગમો-
ગમાક્ ચેત્ ॥ ૨૧ ॥ તુલાલિવૈશ્વાન્ ડમપાન્ ભકારં પુન-
ર્વસુ પૌષ્ણમુફાસ્થિતશ્ચેત્ ॥ રલ્લટકાં યહકા માદ્રાં નૈરત-
થૈકારમુખાં કરસ્થઃ ॥ ૨૨ ॥ તંનંપકૌપૂમકુલીરસિંહાન્
ચાંદ્રં ચ મૂલં ગજધારિભસ્થઃ ॥ ઋરૌવમૌકારયુગે ચ કન્યા-
મૈંદ્રંકમંવારુણમાનિલસ્થઃ ॥ ૨૩ ॥ મૈત્રં વસું તંતુલમં વૃષ-
ચ નંદાં ચ ભદ્રામમથાનલંચ ॥ દ્વિદૈવતારોદ્ધવભોગભારો
વ્યોમાધિકારીનિયતં મિનત્તિ ॥ ૨૪ ॥ ક્રીશંતકાજાલે-
જપાશ્ચરિક્તાં નલંચસાર્પં ચ્ચલુ મિત્રસંસ્થઃ ॥ ધનેજ્ય-સ્વા-
નિલભાનિ મીનમોયંનં ચંચિધ્યાતિ શક્રસંસ્થઃ ॥ ૨૫ ॥

અ-અથ અકારદાસે તથાચ ટકારં કન્યાં ચાપાજં અભિજિહ્વં
ઉકારપુષ્યે ઇહ નભોવિલાસીભગમોગમાક્ ચેત્ વિધ્યતિ ચ્ચલુ તુલા-
લિવૈશ્વાન્ ડમપાન્ ભકારં પુનર્વસું પૌષ્ણં ઉફાસ્થિતઃ વિધ્યેત્ રલ્લ-
ટકારં યહકારં આર્દ્રાં તથા ઇકારં ઉખાં કરસ્થઃ વિધ્યેત્ તંનં પકૌ
પૂમકુલીરસિંહાન્ ચાંદ્રં ચ મૂલં ગજધારિભસ્થઃ વિધ્યેત્ ઋરૌ વમૌ-
કારયુગે ચ કન્યાં મૈંદ્રંકમં અનિલસ્થઃ વિધ્યેત્ અથ મૈત્રં વસું તં તુલમં
વૃષં ચ નંદાં ભદ્રાં અં ચ અનલં વ્યોમાધિકારી નિયતં દ્વિદૈવતારોદ્ધ-

વભોગભારઃ મિનત્તિ દ્વીશાંતકાજાલિજપાઃ ચ રિક્તાં નલં સાર્પે મિત્ર-
સંસ્થઃ વિધ્યેત્ત્વલુ ધનેજ્યદસ્રાનીલભાનિ મીનં અઃ યં ક્રુચં શક્ર-
સંસ્થઃ વિધ્યતિ ॥ ૨૧ ॥ ૨૨ ॥ ૨૩ ॥ ૨૪ ॥ ૨૫ ॥

ભાવાર્થ—અક ૨, અશ્વિની, ટકાર, કન્યા; ધન, મેષ, અભિજીત
ઉકાર અને પુખ્ય નક્ષત્રને પૂર્વાશ્વિની નક્ષત્રમાં રહેલો અહ વેધ કરે
છે—તુલા વૃશ્ચિક, ઉત્તરાષાઢા; ડકાર મકાર, પકાર ભકાર, પુનર્વાસુ અને
રેવતી નક્ષત્રને ઉત્તરાશ્વિની નક્ષત્રનો અહ વેધ કરે છે—રકાર, લકાર,
કકાર, ચકાર, હકાર, આરદ્રા પૂર્વાષાઢા એકાર અને ઉત્તરાભાદ્રપદ નક્ષત્ર-
ને હસ્ત નક્ષત્રમાં રહેલો અહ વેધ કરે છે—તકાર, નકાર, પકાર, કકાર, પૂ-
ર્વાભાદ્રપદ, કર્ક. સિંહ, મૃગશીર્ષ અને મૃગ નક્ષત્રને ચિત્રા નક્ષત્રનો
અહ વેધ કરે છે—ઋકાર, રકાર, આકાર, મિથુન, કન્યા, જ્યેષ્ઠા, રાહિણી
અને શતતારકા નક્ષત્રને સ્વાતિ નક્ષત્રમાં રહેલો અહ વેધ કરે છે—અનુ-
રાધા, ધનિષ્ઠા, તકાર, તુલા, વૃષભ, નંદા, ભદ્રા, અકાર, અને કૃતિકા
નક્ષત્રને વિશાખા નક્ષત્રનો અહ વેધ કરે છે. વિશાખા, ભરણી, મેષ,
વૃશ્ચિક, જ્યા, રિક્તા, નકાર, ભકાર, અને અશ્લેષા નક્ષત્રને અનુરાધા
નક્ષત્રનો અહ વેધ કરે છે. ધન, પુખ્ય, અશ્વિની, સ્વાતિ, મીન, અઃ, ચકાર,
ઋકાર, અને ચકારને જ્યેષ્ઠા નક્ષત્રનો અહ વેધ કરે છે.

ચિત્રાદિતી પૌષ્ણઘટૌ ચનક્રંદંમનત વિધ્યતિ મૂલસંસ્થઃ॥
ઉમાર્કશૈવાનિ સજૌપરૌ ચ એએચપૂષાં વિલસન્નિહંતિ ૨૬
ઉફાંતુલાલીપમ્ભવાનિગં ચમૃગં ચપૃમાં ચલુ વિશ્વસંસ્થઃ॥
અંકારજોટં ભગવારુણે ઋકન્યેધનં કેત્વભિજિહ્નશ્ચ ॥ ૨૭ ॥
મદ્રાં જયાં સિંહમૃગૌ વસું ચ ચમૌ મધામ્ની શ્રવણાધિરુદઃ॥
દ્વીશોરગૌ કર્ણઘટૌ ચ કર્કે નંદાં ચ રિક્તાં ચ ડગૌ વસુ-
સ્થઃ ॥ ૨૮ ॥ બ્રહ્માનિલેજ્યાન્ મિથુન્ ચ ઋક્ષંહંમીનમોકાર-
મર્ચિદ્રમસ્થઃ ॥ વિશ્વાદિતીત્વાષ્ટભગોજરાશીન્ દકૌલ્લગૌ
હંત્યજપાદગામી ॥ ૨૯ ॥ શિવાર્કનાં ાણિ લ્હંચવસું જમૌ-
કારમેવં હિ મિનત્યુમાસ્થઃ ॥ મૂલેદુષ્કોફામપિ નક્રકુંભૌ
દલાવમૌવિધ્યતિ પૌષ્ણસંસ્થઃ ॥ ૩૦ ॥ કમ્બેદ્રભાગ્યં ધનમી-
નમં ચ મુકારયૌ વિધ્યતિ દસ્રગામી ॥ મધાગ્નિમૈત્રાણિ-
નલૌ ચ રિક્તાં જયાં ચ મેષાલિખંત્યસ્થઃ ॥ ૩૧ ॥

અ૦—ચિત્રાદિતી પૌષ્ણઘટૌ ચ નક્રં દંભં નતં મૂલસંસ્થઃ વિધ્યતિ
 ઉપાર્કશૈવાનિ સજૌપરૌ ચ ઇ ઇ ચ પૂષાં વિલસત્ નિહંતિ ઉફાં તુલા-
 લોપ મલ્વાનિગં ચ મૂળં પૂર્ષાં વિશ્વસંસ્થઃ વિધ્યતિ સ્વલુ અંકાર જોટં
 મગવારુણે ઋ કન્યે ધનં તુકં અભિજિદ્રતઃ વિધ્યતિ મદ્રાં જયાં સિંહ-
 મૂર્ગૌ ચ વસું સ્વમૌમઘાગ્નિ શ્રવણાધિરુદઃ વિધ્યતિ દ્વીશોરગૌ કર્ણઘટૌ
 ચ કર્કનંદા ચ રિક્તા ચ ઊર્ગા વસુસ્થઃ વિધ્યતિ બ્રહ્માનિલેજ્યાન્ મિથુનં
 ચ ઋક્ષં દં મીનં ઓકારં અવિંદ્રમસ્થઃ વિધ્યતિ વિશ્વાદિતી ત્વાન્દ્રમ્મગો-
 જરાશીન્ દકૌ સ્વર્ગાં અજપાદગામી હંતિ શિવાર્ક નીરાણિ લૂચં વસું
 જં ઇકારં ઇવં દિ ઉપાસ્થઃ મિનત્તિ મૂલેદુ ચ ઉફાં નક્રકુંભૌ દલૌ
 અઘૌ અપિ પૌષ્ણ સંસ્થઃ વિધ્યતિ કમ્બેદ્રમ્મગ્યં ધનમીનમં અઃ ઉકારગાં
 દસ્રગામી વિધ્યતિ મધ્યાગ્નિમૈત્રાણિનલૌ ચ રિક્તાં જયાં ચ મેષાલિખ
 અંતકસ્થ વિધ્યતિ ॥ ૨૬ ॥ ૨૭ ॥ ૨૮ ॥ ૨૯ ॥ ૩૦ ॥ ૩૧ ॥

ભાવાર્થ ચિત્રા પુતર્વસુ રેવતી, કુંભ, મકાર, હકાર, લકાર, નકાર, અને તકારને મૂળ નક્ષત્રનો અહ વેધ કરે છે—ઉત્તરાશાદ્રપદ હસ્ત આર્દ્રા, સકાર, જકાર, ઐકાર, અને ઐકારને પૂર્વાષાઢા નક્ષત્રનો અહ વેધ કરે છે—ઉત્તરાશ્લેષુની, તુલા, વૃશ્ચિક, પકાર, ભકાર, અકાર, ગકાર, મૃગશીર્ષ અને પૂર્વાશાદ્રપદને ઉત્તરાષાઢા નક્ષત્રનો અહ વેધે છે—અંકાર, જકાર, ટકાર, વકાર પૂર્વાશ્લેષુની, શતતારકા, ઋકાર, કન્યા, ધન, અને રોહિણી નક્ષત્રને અભિજિત્ નક્ષત્રનો વેધ કરે છે—ભદ્રા, જયા; પિંડ, મકર, ધનિષ્ઠા, ખકાર, મકાર, મઘા અને કૃતિકા નક્ષત્રને શ્રવણ-મા રહેલો અહ વેધે છે—વિશાખા અરલેશા, શ્રવણ, કુંભ, કકં નંદા, રિક્તા, ઉકાર અને ગકારને ધનિષ્ઠા નક્ષત્રનો અહ વેધ કરે છે.—અ-ભિજિત્, સ્વાતિ, પુષ્ય, મીથુન, ઋકાર, સકાર, હકાર, મીન અને ઓઠા-રને શતતારકા નક્ષત્રનો અહ વેધ કરે છે—ઉત્તરાષાઢા, પુતર્વસુ, ચિત્રા, વૃષભ, મેષ, હકાર, કકાર, ખકાર, અને ગકારને પૂર્વાશાદ્રપદનો અહ વેધ કરે છે.—આર્દ્રા, હસ્ત પૂર્વાષાઢા લકાર અકાર, વકાર, સકાર, જકાર, અને ઐકારને ઉત્તરાશાદ્રપદ નક્ષત્રનો અહ વેધે છે. મૂળ, અગ્રશીર્ષ, ઉત્તરાશ્લેષુની, મકર, કુંભ, હકાર, લકાર, અકાર, તથા ભકારને રેવતી નક્ષત્રનો અહ વેધ કરે છે—રોહિણી જેષ્ટા પૂર્વાશ્લેષુની ધન મીન અઃ, ઉકાર અને ચકારને અશ્વનીનો અહ વેધે છે—મઘા, કૃતિકા, અનુરાધા, નકાર, લકાર, રિક્તા, જયા, મેષ અને વૃશ્ચિક રાશીને ભરણીનો અહ વેધે છે.

उच्छठाघणषट्पञ्चशास्ते नोदितास्थफण्षास्त्वह वेधे ॥
आत्मवर्गजवधे स्ववधः स्यादादिकोणगवधस्तवधः ३२

अ०-अथ ङङठाघणषढाधवन्ताः ते वर्णाः इह वेधे नउदिताः
थफझषाः आत्मवर्गजवधे स्ववधः स्यात् आदिकोणगवधः तुपुनः
अवधे अपि स्यात् ॥ ३२ ॥

સાવાર્થ-૯, છ, ઠ, ધ,ણ, વ, ઢ, ઘ; ન શ, થ, ફ, ઝ, પ, એ સઘળા અક્ષરોને સર્વતે દયકમાં વેધ કહ્યો નથી, કેમકે, જ્યાં પોતાના વર્ગને વેધ હોય ત્યાં તેનો વેધ સમજી લેવો અને અકારોને વેધછે તે છતાં પણ કોણના અક્ષરોનો વેધ સમજવો.

अमो भवेधेक्षरजे च हानिर्व्याधिः स्वरे भीश्चतिथौ निरुक्ता
राशिप्रवेधे महदन्तराथो नरः कथं जीवति पंचवेधे ॥ ३३ ॥

अ०—भवेधे भ्रमः च अक्षग्जे हानिः स्वरै व्याधिः च तिथौभीः
निरुक्ता राशिप्रवेधे महदंतगयः (तु) पंचवेधे नरः कथं जीवति ३३

ભાવાર્થ-જે નક્ષત્રોને વેધ હોય તેો જન પ્રાચે અક્ષરોનો વેધ હોય તેો હાની કરાવે, સ્વરનો વેધ હોયતો વ્યાધિ ઉત્પન્ન કરે, તિથીનો વેધ હોય તેો વાય થાય, રાશીનો વેધ હોયતો મોટું વિઘ્ન થાય, અને જે પાંચે પ્રકારના વેધ આવ્યા હોય તેો નિશ્ચે મૃત્યુ થાયછે.

दायसाधनविधिं विना फलं हौरिकं तु सकलं विफलं स्यात्
प्रोच्यते तदधुनैव तद्विधिः पूर्वसूरिविहितेन कर्मणा ३४

अ०—दायसाधनं विधिं विना सकलं हौरिकं फलं विफलं भवेत्
तद् पूर्वं सूरिविहितेन कर्मणा तद्विधिः अधुना एव प्रोच्यते ३४

ભાવાર્થ-આયુષ્યનું સ્પષ્ટિકરણ કર્યાવિના જ્યોતિ:શાસ્ત્રનું કૃણ મૃષા છે માટે પૂર્વના આચાર્યોએ જેમ કહ્યું છે તે પ્રકારે આયુર્હાનું ગણીત કહ્યું છે.

गजाभ्रमूमिर्निहता ग्रणां राश्यंशल्लिप्ताः खरसैस्तु तष्टा
लिप्ताविलिप्तास्तु लवाः खरामैस्तष्टाः फलं चोपयोजनायं
ये राश्यो भास्करशेषिताश्च भवन्त्यवासं भगणाः पुनस्ते ॥
अर्कावशिष्टास्तु समाद्यमायुः स्फुटं विधेयं तु भचक्रहान्या

अ०-ग्रहाणां राश्यंशलिप्ताः गजाभ्रभूमिः निहता तु लिप्तावि-
लिप्ता खरमैः तष्टा त ल्वाः खरमैः तष्टाः च फलं उपरियोजनीयं

માસ્કર શેષિતાઃ ચે રાશયઃ ચ ભગનાઃ અવાસં ભવંતિ પુનઃ અર્કાવ-
શિષ્ટાઃ તે ભવક્રદાન્યા સમાદ્યમાયુઃ સ્ફુટં વિધેયં તુ ॥૩૫॥૩૬॥

ભાવાર્થ-અહોની રાશી તથા અંશાદિને ૧૦૮ વડે ગુણવા, કળા
વિકળાને ૬૦ થી ભાગ લેવો અને અંશને ૩૦ થી ભાગવા, જે ફળ આવે
તેને ઉપર ભેડી દેવું. રાશી આવે તેને બારે ભાગવા, જે ભગણુ આવે તેને
ફરી બારે ભાગવાથી વર્ષાદિ આયુર્દા અ.વે તેને ભચક રાશીથી સ્પષ્ટ કરવું.

ટીકા-સૂર્ય-૮-૨૧-૨૨-૧૩ છે તેને ૧૦૮ થી ગુણવા પછી જે વિકળા
હોય તેને ૬૦ થી ભાગવા એટલે ભાગમાં ૨૩ આવશે અને શેષ ૨૪ રહે તે
પણ ગણવા. ભાગમાં આવેલા ૨૩ ને કળા ૨૨ ને ૧૦૮ થી ગુણતાં જે ફળ
આવ્યું હોય તેમાં ઉમેરી દેવા એટલે ૨૩૯૯ આવશે તેને ૬૦ થી ભાગીએ
એટલે ભાગમાં ૩૯ અને શેષ ૫૯ આવશે તે ૫૯ ઘડા સમજવી; પછી અંશ
૨૧ ને ૧૦૮ થી ગુણી જે ફળ આવ્યું હોય તેમાં ૩૯ ઉમેરવા અને ૩૦ થી
ભાગવા એટલે ભાગમાં ૧૬ આવી શેષ ૨૭ રહેશે તે દીવસ ગણવા; પછી
રાશીને ૧૦૮ થી ગુણી ૧૬ ઉમેરીને બારે ભાગીએ એટલે ભાગમાં ૧૮ આવી
શેષ ૪ રહેશે તે માસ સમજવા ૧૮ ને બારે ભાગીએ તો ૬ શેષ રહે તે
વર્ષ સમજવાં. આવી રીતે સૂર્યનું મધ્યમઃયુ ૬-૪-૨૭-૫૯-૨૪ આવ્યું એ
પ્રમાણે દરેક ગ્રહનું કરવું (મધ્યમાયુ કરવાના સ્પષ્ટ કોષ્ટકો પારશિષ્ટ ૧૨ અંશાદિ,
નં. ૧, કલાદિ નં. ૨, વિકલાદિ નં. ૩, પાનું ૧૩-૧૪માં આપ્યા છે તેની રીત
પણ ત્યાં અતારી છે તેમ કરવાથી તથા શ્લોક પ્રમાણે કરવાથી બરાબર આવશે.

લગ્નાયુરેવં બલવદ્વિલગ્ને વર્ષેયુતં રાશિમિતૈર્લવાયે ॥

દ્વિગ્નેષુભક્તાઃ ફલમત્ર માસાદિકં તુ તન્માસમુલ્લેષુ યોજ્યં ॥

અ-એવં બલવદ્ વિલગ્ને રાશિમિતૈઃ વર્ષેઃ યુતં કાર્યં ચે લવાઃ
દ્વિગ્ના ઇપુ ભક્તા અત્રફલમ્ માસાદિકં તુ તન્માસમુલ્લેષુ યોજ્યમ્ ૩૭

ભાવાર્થ-એ પ્રમાણે લગ્નનું પણ મધ્યમાયુ કરવું, હવે લગ્નના
સ્પષ્ટાયુનો પ્રકાર કહે છે. જે લગ્ન બળવાન હોય તો તેટલા વર્ષ
યુક્ત કરવા અને અશક્તિને જેથી ગુણી પાંચ થી ભાગવા જે ફળ
આવે તેને માસ દીવસ આદિમાં ભેડી દેવા (લગ્ન નીર્ભળ હોય તો
મધ્યમાયુ એજ સ્પષ્ટાયુ સમજવું.)

ટીકા-લગ્નને પોતાનો સ્વામી દેખતો હોય અથવા તે શુભ ગ્રહથી યુક્ત
હોય તો લગ્ન બળવાન ગણવું. ધારો કે જન્મ કુંડલીમાં કંઈ લગ્નને

તનો સ્વામી ચંદ્રમાં સંપૂર્ણ દ્રષ્ટિથી જુવેછે, તેમજ ભગ્ન શુભ ગ્રહે યુક્ત છે એટલે ભગ્ન બળવાન થયું છે. ઉપરના શ્લોકમાં બતાવેલી રીત પ્રમાણે ભગ્નનું મધ્યમાયુ કદતાં ૬-૧૧-૧૩-૬-૩૬ આયુષ્ય છે. એનું ૨૫૦ટાયુ કરતાં ૧૦-૪-૨૩-૨૧-૨૪ આયશી. (૨૫૦ટાયુને માટે બખવાનું કે જે સ્વધર્મ અને સત્કર્મને વિષે તત્પર હોય; જીર્ણિમ્ય પથ બોજન કરનાર; સત્યવક્તા દેવપ્રાહ્ન-શ્ચપર ભક્તિવાળો અને સત્વશુષ્ણી હોય, તેને માટે ૨૫૦ટાયુ છે અન્યને માટે નથી. અથવા કેટલાક કારણોને લીધે ગ્રહોમાં ફેરફાર પડવાથી ૨૫૦ટાયુ મળતું નથી માટે એનું વધુ વિવેચન અહીં ક્યું નથી.)

સ્ફુટં ભવેલ્લગ્નમવાયુરેવં સ્વગાયુષઃ સંકૃતિઃ વક્ષ્યે ।વર્ગો-
ત્તમસ્વગૃહદ્વક્સ્વભાગસ્થિતે ગ્રહે તદ્વિગુણં સકૃત્ સ્યાત્ ॥
વક્રોચ્ચયોસ્તેત્રિગુણં વિધેયં દ્વિત્રિપ્રસંગે ત્રિગુણં સકૃત્ સ્યાત્
ગ્રહોરિગેહે હરતે સ્વદાયાત્ ત્ર્યંશં તથાર્ધં યદિ નીચગામી ॥
અસ્તંગતોર્ધં ચ વિહાય શુક્રશનૈશ્વરો નૈવતયોસ્તુહાનિઃ ॥
ગ્નગૃહાદાવ્યયગામિપાપઃ પદ્મભાણવેદત્રિલવાર્ધસર્વાન્ ॥
ભાગાન્સ્વદાયાદ્ધરતેથ સૌમ્યસ્તદર્ધમેવાતિબલોઽવિલેષુ ॥
સ્થિતેષુષ્વેદકગૃહેઽથથોભૌ સ્વાંશં હરત્યેવ બલોત્કટોયઃ ॥

અ૦-એવં લગ્નમવં સ્ફુટાયુઃ ભવેત્ અત્ર સ્વગાયુષઃ સંકૃતિઃ વક્ષ્યે
વર્ગોત્તમસ્વગૃહદ્વક્સ્વભાગસ્થિતે તદ્ સકૃત્ દ્વિગુણં સ્યાત્ વક્રોચ્ચયો
તત્ ત્રિગુણં વિધેયં દ્વિત્રિપ્રસંગે સતિ સકૃત્ ત્રિગુણં સ્યાત્ ગ્રહઃ અરિ-
ગેહે સતિ સ્વદાયાત્ ત્ર્યંશં હરતેયદિગ્રહઃ નીચગામી ચેત્ તદા અર્ધં હરતે
અસ્તંગતઃ શુક્રઃ અર્ધં આયુઃ વિહાય હરતે ચ અસ્તંગતઃ શનૈશ્વરઃ
તયોઃ હાનિઃ ન ઇવ અથ સૌમ્યઃ અતિબલઃ અવિલેષુ સ્વદાયાત્
ભાગાન્ હરતે અતિબલઃ તદર્ધં હરતે ઉભૌ એકગ્રહે સ્થિતેષુ ક્રમેણેવ
બલોત્કટોયહઃ સ્વાંશં હરતિ ॥ ૩૮ ॥ ૩૯ ॥ ૪૦ ॥ ૪૧ ॥

ભાવાર્થ-એ પ્રમાણે ભગ્નનું ૨૫૦ટાયુ કરવું. હવે ગ્રહોનું ૨૫૦ટાયુ
કરવાનો પ્રકાર કહું છું-જેગ્રહ નવમાંશમાં વર્ગોત્તમી અને દ્રેષ્ઠાશુમાં
સ્વગ્રહી હોય તેનું દ્વિગુણ કરવું જન્મકાળે વહી તથા ઉચ્ચનો ગ્રહ
હોય તો ત્રણ ગણું કરવું. અને જ્યાં દ્વીગુણ અને ત્રીગુણ બન્નેનો
પ્રસંગ હોય ત્યાં ત્રણ ગણું કરવું. ગ્રહ શુક્રશનૈશ્વરી હોય તો પોતાના
ભાગમાંથી ત્રીજો ભાગ હરે, અને જો નીચનો હોય તો અર્ધભાગ હરે

છે, અને શની અસ્તનો હોયતો પણ તેની ચક્રાની નથી, સાતમા સ્થાનથી દ્વાદશ સ્થાનસુધિમાં જો પાપગ્રહ હોય તો અનુક્રમે ષષ્ટાંશ, પંચમાંશ, ચતુર્થાંશ, ત્રીઅંશ, દ્વિઅંશ, અને બારમે હોયતો સંપૂર્ણ ભાગને હરે છે. અને જો શુભગ્રહ હોય તો તેનું અર્ધભાગ હરણ કરે છે; અને જો એક સ્થાનમાં બધા ગ્રહ બેઠા હોય તો તેમાં જો બળવાન હોય તે પોતાનો અંશ હરે છે, તેમજ જો ગ્રહ બેઠા હોય તો તેમાં જો બહીષ્ટ હોય તે પોતાનો અંશ હરે છે.

नीचोनखेटो रसतोधिकश्चेत् चक्राद्विशुद्धोस्य च भे सरूपे लवादिका ये द्विगुणा भवेयुरुच्चाभिधाना ग्रहरश्मयस्ते ॥

અ૦-નીચોન લેટ: રસતઃ અધિકઃ ચેત્ તદા ચક્રાત્ વિશુદ્ધઃ ચ અસ્ય ભે સરૂપે યે લવાદિકાઃ દ્વિગુણાઃ તે ઉચ્ચાભિધાનાઃ ગ્રહ-રશ્મયઃ ભવેયુઃ ॥ ૪૨ ॥

ભાવાર્થ-ગ્રહના નીચમાંથી ગ્રહને બાદ કરવો ૬ રાશીથી વધારે હોય તો ૧૨ માંથી બાદ કરીએ પછી રાશીમાં એક ઉમેરીએ અને અંશાદિને બમણા કરવા તેગ્રહની ઉચ્ચરશ્મી બાણવી.

ટીકા-મૂર્થ-૮-૨૧-૨૨-૧૩ ની ઉચ્ચરશ્મી કરવી છે. હવે સૂર્યનું નીચ ૬-૧૦-૦-૦ છે તેમાંથી રવી ૮-૨૧-૨૨-૧૩-બાદ કરતાં ૮-૧૮-૩૭-૪૭ આવે તે ૬ થી વધારે છે માટે ૧૨ માંથી બાદ કરવા એટલે ૧-૧૧-૨૨-૧૩ આવશે જો રાશીમાં એક ઉમેરવો અને અક્ષાંશ ૧૧-૨૨-૧૩ ને બમણા કરવા એટલે ૩-૨૨-૪૪-૨૬ સૂર્યની ઉચ્ચરશ્મી થઈ, એપ્રમાણુ દરેક ગ્રહનું કરવું,

आद्यं जनुर्भे दशमं च कर्म सांघातिकं षोडशमृक्षमाद्यात्
अष्टादशं तत्समुदायसंज्ञं विनाशं स्यात्त्रिकरोन्मितं च॥
तत्त्वोन्मितं मानसनामधेयमुक्तानि षड्भानि च जन्मकाले
मृतिः कालि हानिररिष्टमुक्तं क्लेशो व्यथाषड्भफलं क्रमेण॥

અ૦-આદ્યં જનુર્ભે ચ આદ્યાત્ દશમં કર્મ સાંઘાતિકં ષોડશમ્
ઋક્ષમ્ અષ્ટાદશં તત્સમુદાયસંજ્ઞં વિનાશમં ચ ત્રિકરોન્મિતં સ્યાત્
તત્ત્વોન્મિતં માનસનામધેયમ્ સ્યાત્ ઉક્તાનિ ષડ્ભાનિ જન્મકાલે મૃતિઃ
કાલિઃ હાનિઃ અરિષ્ટં ક્લેશઃ વ્યથા ક્રમેણ ષડ્ભફલં ઉક્તં ૪૩ ૪૪

ભાવાર્થ-પ્રથમ જન્મનક્ષત્ર બાણવું બીજા ૧૦ ની કર્મસંજ્ઞા છે. ત્યાર પછી ૧૬ સુધી નક્ષત્રની સાંઘાતિક સંજ્ઞા બાણવી, અઠાર સુધી સમુદાય સંજ્ઞા બાણવી, તથા ૨૩ સુધી વિનાશ સંજ્ઞા છે, અને ૨૫ સુધી

માનસ સંશ્લ બાણવી, એ પ્રમાણે જન્મકાળે પદ્મચક્ર કહ્યું છે તેનું ફળ મૃત્યુ; કૌશલ દાનિ અરિષ્ટ, દુઃખ, અને વ્યથા, એ અનુક્રમે સમજવું અષ્ટકાલં રવિચંદ્રભાતાંધુના પ્રવક્ષ્યે જનિકાલસિધ્યૈ । પાદપ્રભાદૌ વિબુધૈઃ પ્રસાધ્યા સમ્યક્ તુ સપ્તાંગુલશંકુભાવા ।

અ૦—અથ અધુના જનિકાલસિધ્યૈ રવિચંદ્રભાતઃ ઇષ્ટકાલં પ્રવક્ષ્યે આદૌ વિબુધૈઃ પાદપ્રભા પ્રસાધ્યા તુ સમ્યક્ સપ્તાંગુલશંકુભાવા પ્રમા પ્રસાધ્યા ॥ ૪૫ ॥

ભાવાર્થ—જન્મકાળની સિદ્ધિને માટે હમણાં સૂર્ય, ચંદ્ર, અને નક્ષત્રના તારા ઉપરથી ઇષ્ટકાળ કરવાનો પ્રકાર કહ્યું છે. તેમાં પંડિતોએ પગની છાયાથી તથા સરળ સાત આંગળના શંકુથી છાયા ભરવી. (સિદ્ધાંતશીરોમણી, સૂર્યસિદ્ધાંત, આદિગ્રંથોમાં બાર આંગળનો શંકુ કહ્યો છે.)

આ છાયા ગણીત કરવાનું કાણું કહ્યું હોવાથી એને ગમે તેવી રીતે સ્પષ્ટ કરવા છતાં માણસના મગજમાં બરાબર એસસે નહીં માટે એનું સ્પષ્ટ ગણીત કોઈ વિદ્વાન્ જ્યોતિષપાસે બરાબર સમજીને કરવું.

ત્રિદ્વીંદુ ૩૨૧૧ સેંદ્રાક્ષિ૦૧૨કૃશાનુ ઐવેદાઠવાણાંગ ૫૧૬
વાણાંબુધિ ૫૧૪ મધ્યપાદાઃ ॥ મેષાદિરાશિમભવાઃ ક્રમેણ સ્થૂ
લાઈમેસૂક્ષ્મતરાન્પ્રવચ્ચિમ ॥ ૪૬ ॥

અ૦—इमे त्रि द्वि इदु ख इंदु अक्षि कशानु वेदा वाण अंग वाण अंग अंबुधि मध्यपादाः क्रमेण मेषादिराशिप्रभवः स्थूलाः सूक्ष्मत रान् प्रवच्यि ॥ ४६ ॥

ભાવાર્થ—મેષ સંક્રાંતિમાં મધ્યાનહકાળે ૩ છાયા આવે; વૃષભ ૨, મિથુનમાં ૧, કર્કમાં ૦, સિંહમાં ૧, કન્યા સંક્રાંતિમાં ૨, તુલા સંક્રાંતિમાં ૩, વૃશ્ચિક સંક્રાંતિ હોય તો ૪, ધન સંક્રાંતિમાં ૫, મકરમાં ૬, કુંભમાં ૫ અને મીન સંક્રાંતિમાં ૪, મધ્યાનહકાળે ૫૬ છાયા આવે એમ અનુક્રમે બાણવું આસ્થૂળમાન કહ્યું, હવે સૂક્ષ્મમાન કહ્યું છે. સ્વદિનવર્જિતઃ ૮૮૫ પરં દિનં શરહતં રસહત્ શુદલપ્રમા । વિરાહિતા ચ તયેષ્ટપદપ્રમા નગયુતા ટ્રિગુણા ચ તથા હતાં નગહતં નિન્માનમતઃ ફલં ગતઘટીદિનપૂર્વદલે ભવેત્ ॥ પરદલે યદિ ચૈષઘટી તતો રજાંનકે ઘટિં પ્રવદેધુના ॥ ૪૮ ॥

અ૦— અત્ર પરં દિનં સ્વદિનવર્જિતં શરહતં રસહત્ શુદ્ધલપ્રમા
સ્યાત્ ચ તયા ઇષ્ટપદપ્રમા વિરાહિતા નગયુતા દ્વિગુણા ચ તયા હૃતં નગ-
હતં દિનમાનં અતઃ ફલં દિનપૂર્વદલે ગતઘટી ભવેત્ યદિ પરદલે
શેષઘટી ભવેત્ તતઃ અધુના રજનિકેષ્ટઘટી પ્રવેદે ૪૭-૪૮

ભાવાર્થ—પર દિનમાન (એટલે વધારેમાં વધારે જે દિનમાન
હોય તે) માંથી સ્વદિનમાન (એટલે જે દિવસે ઇષ્ટઘટી કાઢવી હો-
યતે) બાદ કરવું તેને પાંચે ગુણવા, અને છએ ભાગવા એ મધ્યાનની
છાયા આવશે, એને ઇષ્ટપદપ્રમા (એટલે જે છાયા આપણે બરી હો-
યતે) માંથી બાદ કરીએને તેમાં ૭ ઉમેરીએ, બેથી ગુણી તેનાં પળ
કરવાં. પછી સ્વદિનમાનને સાતે ગુણી તેનાં પળ કરવાં, અને ઉપર
આવેલા પળથી ભાગવા તે મધ્યાન પહેલાં હોય તો ગતઘટી જાણુ-
વી, અને મધ્યાન પછી હોય તો શેષઘટી જાણવી, હવે રાત્રિની ઇષ્ટ-
ઘટી કરવાનો પ્રકાર કહ્યું છું.

ટીકા—સંવત ૧૯૬૪ શકે ૨૮૨૯ બાદરવા વદિ ૩ ને ૨વેઉ મધ્યાન ૬ પ-
છીની છાયા ૮ બરી હતી તે દિવસનું દિનમાન ૩૦-૩૧ છે અને પર દિ.
માન ૩૩-૨૨ છે, તેમાંથી સ્વદિનમાન ૩૦-૩૧ બાદ કરીએ એટલે ૨-૫૧ આવે
તેને પાંચથી ગુણીએ એટલે ૧૪-૧૫ આવે, એને ૬ એ ભાગ લેતાં ૨-૨૨
મધ્યાનની પદ છાયા આવી. એને ઇષ્ટકાળની પદછાયા ૮ છે તેમાંથી બાદ
કરીએ તો ૫-૩૮ આવે તેમાં ૭-ઉમેરીએ તો ૧૨-૩૮ આવે તેને ૫મણી
કરી ૬૦ થી ગુણતાં ૧૫૧૬ આવે. હવે સ્વદિનમાન ૩૦-૩૧ ને ૭ થી
ગુણી ૬૦ થી ભાગતાં ૧૨૮૧૭ આવે તેને ઉપર આવેલા ૧૫૧૬ થી ભાગ
લેવો એટલે ૮-૨૭ આવે છે એ મધ્યાન પછીની છાયા છે માટે ૮ ઘટીને
૨૭ પળ દીવસ શેષ છે એમ જાણવું એ શેષઘટીકાને દિનમાનમાંથી બાદ
કરીએ તો સુર્યોદયાત્ ગતઘટી ૨૨ પળ ૪ આવે તે ઇષ્ટકાળ સમજવો.

તિથિ પ્રમાણેન હૃતં નિશાયાઃ પ્રમાણમૂનં ચ યુતં મુજાભ્યાં
કૃષ્ણે સિતેયાસ્તિથિમક્તનાઙ્યશ્ચંદ્રાદયેચાસ્તમયસ્ય તાઃ
સ્યુઃ ॥ ૪૯ ॥ યોગાંતરંકૃષ્ણસિતેતયોર્યદ્યુતોનિતં ગોલવ-
શાત્ સ્વચ્છૈ ॥ સ્યાદ્વિષ્ટકાલે રજનીમવોયં સ્વમધ્યનક્ષ-
ત્રમયં પ્રત્યક્ષમ ॥ ૫૦ ॥

અ૦—નિશાયાઃપ્રમાણં તિથિપ્રમાણેન હૃતં કૃષ્ણે ચ સિતેપક્ષે
મુજાભ્યાં યુતં ચ યુતં યાઃ તિથિ મક્તનાઙ્યઃ તાઃ ચંદ્રોદયે ચ અસ્ત-
મયે સ્યુઃ તયોઃ કૃષ્ણસિતે યોગાંતરં કાર્યં ગોલવશાત્ સ્વચ્છૈ યુતોનિતં
અયં રજનિમયઃ ઇષ્ટકાલઃ સ્યાત્ સ્વમધ્યનક્ષત્રમયં (ઇષ્ટકાલ) પ્રત્યક્ષ

ભાવાર્થ—તિથીના પ્રમાણથી રાત્રિમાનને ગુણવા તેમાંથી કૃષ્ણપક્ષ હોયતો એ બાદ કરવા અને શુકલપક્ષ હોયતો એ ઉમેરવા, ૧૫ થી ભાગ લઇએ તે શુકલપક્ષ હોયતો તેટલી ઘટીકા સુધિ ચંદ્રમા રહેશે એમ સમજવું અને કૃષ્ણપક્ષ હોયતો તેટલી ઘટીકાએ ચંદ્રમા ઉગે એમ જાણવું. પછી તેનો યોગ અને અંતર ઉત્તરગોળ હોય તો ૩૦ ઉમેરવા તથા દક્ષિણગોળ હોય તો ૩૦ બાદ કરવા એમ કરતાં જે શેષ રહે તે રાત્રિનો ઇષ્ટકાળ સમજવો. હવે રાત્રિએ નક્ષત્રના તારાપરથી ઇષ્ટકાળ જ્ઞાનનો પ્રકાર કહું છું.

રવિભતો ગગનાંતરગાવધિ ભગણમૂનિતમદ્વિભિરાહતં ॥
નગ્વમિતૈર્વિભજેદ્ગગનેચરૈર્ભવતિ લબ્ધઘટીરજનીગતા ॥૫૧॥

અ૦—રવિભતઃ ગગનાંતરગાવધિ ભગણં અદ્વિભિઃ ક્રુનિતં નગ્વમિતૈઃ આહતં ગગનેચરૈઃ વિભજેત્ લબ્ધઘટી રજનીગતા ભવતિ ॥૫૧॥

ભાવાર્થ—રાત્રિએ નક્ષત્રના તારા ઉપરથી ઇષ્ટકાળ કાઢવો હોયતો તેમાં સૂર્યનું જે મહાનક્ષત્ર ચાલતું હોય તેમાંથી આઠાશમાં જે નક્ષત્ર દેખાતું હોય ત્યાંસુધિ ગણવું પછી તેમાંથી ૭ બાદ કરી ૨૦ થી ગુણવા અને ૬ થી ભાગવા જે શેષ રહે તેટલી રાત્રી ગઇછે એમ સમજવું.
મધ્યાન્હપાદાઃ શશિરાશિતઃ સ્યુનંક્તેષ્ટકાલે રવિરાશિ-
તોદ્ધિ ॥ રમણમધ્યાન્હમયાવિહીનં કાર્યં બુધેદ્રૈર્દિશતં મુ-
જોનં ॥ ૫૨ ॥ શંકુપ્રભામધ્યમયાવિહીનં સાંગાદ્રિનિગ્ના
ચ તયા વિભક્તં ॥ લબ્ધં ગતાપૂર્વદલે દિનસ્ય પરેદલે ના-
ત્વચશેષનાઢ્યઃ ॥ ૫૩ ॥

અ૦—નક્તેષ્ટકાલે મધ્યાન્હપાદાઃ શશિરાશિતઃ સ્યુઃ અન્દિહ રવિ-
રાશિતઃ બુધેદ્રૈઃ રમણમધ્યાન્હમયા દિશતં વિહીનં કાર્યં મુજોનં (કાર્યં)
શંકુપ્રભા મધ્યમયા વિહીના (કાર્યા) સાંગા દ્રિનિગ્ના ચ તયા વિભક્તં
તા લબ્ધં દિનસ્ય પૂર્વદલે ગતા નાઢ્યઃ તાઃ તુ પરદલે અવશેષનાઢ્યઃ સ્યુઃ

ભાવાર્થ—રાત્રિના ઇષ્ટકાળમાં મધ્યરાત્રિની પ્રભા ચંદ્રની રાશીથી ગણવી; તેમજ દિવસે રવીની રાશીથી ગણવી, પછી વીદ્વાનોએ ૬ થી ગુણીને ૨૦૦ ઓછી કરવી પાછી એ ઓછી કરવી, પછી શંકુપ્રભાને મધ્યાન્હની પ્રભામાંથી બાદ કરવી, તેમાં ૬ ઉમેરીએ અને બેથી ગુણી ઉપર જે આવ્યું છે તેને ભાગવાથી જે શેષ રહે તે દિવસના પૂર્વદળમાં હોય તો ગતઘટી જાણવી અને મધ્યાન્હ પછી હોયતો શેષઘટીકા જાણવી.

યા તર્જની મેરુરથો ધરાન્યા મધ્યા ઘટીનાં ત્રિતયં પાયાઃ॥
દ્વયં દ્વયં તામિરહોદલં સ્યાત્પૂર્વે દલેન્હો વિગતશ્ચ શેષઃ૫૪
મધ્યાદિસપ્તાંગુલયઃ સમસ્તાદ્યુત્તાનિતાસ્તર્જનિકોર્ધ્વગા સા
મન્વંડપર્વદ્વિતયેન સાધ્યા કાર્યા તથૈવેષ્ટઘટી સ્ફુટા સા ॥

અ૦-યા તર્જની મા મેરુઃ અથો અન્યાઃ ધરા મધ્યા ઘટીનાં ત્રિતયં
પરાયાઃ દ્વયં દ્વયં તામિઃ અહોદલં સ્યાત્ અન્હઃ પૂર્વદલે વિગતઃ નાહ્યઃ
ચ પરદલે શેષઃ સ્યાત્ સમસ્તાઃ મધ્યાદિસપ્તાંગુલયઃ ઉત્તાનિતાઃ યા
તર્જનિકા સા ઉર્ધ્વગા મન્વંડપર્વદ્વિતયેનસાધ્યા તથૈવ મા ઇષ્ટઘટી
સ્ફુટા કાર્યા ॥ ૫૪ ॥ ૫૫ ॥

ભાવાર્થ -જે તર્જની (જેટલે અંગુઠાની જોડની આંગળી) છે તે
મેરુ સમજીએ, અને બાકીની બીજી આંગળીઓને પૃથ્વી સમજવી,
મધ્યની આંગળી (જેટલે અંગુઠાથી બીજી આંગળી) ની ત્રણ ઘટીકા
ગણવી, અને બાકીની આંગળીઓની બે, બે, ઘટીકા ગણવી, તે અ-
હોદળ કહેવાય છે. તે દિવસના પૂર્વદળમાં (જેટલે મધ્યાન્હ પેહેલાં)
હોય તો ગતઘટી જાણવી. અને મધ્યાન્હ પછી હોય તો શેષઘટી
જાણવી. સઘની મધ્યની આદિ લઇને સાત આંગળીઓને સરખી રા-
ખીને તર્જની આંગળીને બીજા ખડથી બરાબર ઉચી કરવી પછી તેનો
પડછાયો જેટલી આંગળીપર પડે તે પ્રમાણેની ઘટીકા સમજવી.

જે વખતે ઇષ્ટઘટી કાઢવી હોય તે વખતે બે હાથની આઠ આં-
ગળીઓએ તેમાં જમણા હાથની તર્જનીને ઉચી કરવી તે એવી રીતે
કે સરખા બીજી આંગળીઓ ઉપર એ તર્જનીનો પડછાયો પડે. એમાં
જેટલી આંગળીસુધી પડછાયો પડે તેટલાંની ઘટીકાઓ ગણવી. તેમાં
બે હાથની વચલી આંગળી બે છે તેની ત્રણ ત્રણ ઘટીકા અને બાકીની
જે પાંચ રહી તેની બે બે ઘટીકા સમજવી. ધારોકે તર્જનીનો પડ-
છાયો માત્ર બે આંગળી ઉપરજ પડેછે તો પહેલીની ત્રણ અને બીજી-
ની બે મળી પાંચ ઘટીકા સૂચ્ય ઉઘ્યાને થઇ છે એમ સમજવું.

इति श्रीमद्भूलभद्रात्मजयाज्ञिकनाथविरचितायां जातकचं-
द्रिकायां गणितप्रक शकोनामर्तुतीयःप्रबोधःसमाप्तः॥ ३ ॥

॥ अथ चतुर्थःप्रबोधःप्रारंभः ॥

अविदितपरिभाषो दैवविचक्षणः स्यात् फलमिह परिवक्तुं
हौरिकं मानवानां ॥ इति खलु परिभाषा प्रोच्यते जात-
कार्त्विं सकलमपिविगाह्याजादिरव्यादिकानां ॥ १ ॥

अ०—इह अविदितपरिभाषः दैववित् मानवानां हौरिकं फलं
परिवक्तुं क्षमः न स्यात् इति सकलम् अपि जातकार्त्विं विगाह्य अजा-
दिरव्यादिकानां परिभाषा प्रोच्यते खलु ?

ભાવાર્થ—જ્યોતિષશાસ્ત્રની પરિભાષાથી વિમુખ દૈવવિત્ (જોષી) મનુષ્યોના જન્મ સમય સંબંધી શુભાશુભ ફળ કહેવાને સમર્થ થતો નથી. માટે સંપૂર્ણ જ્યોતિષશાસ્ત્રમાં પ્રવેશ કરીને મેષાદિ રાશીઓની તથા સૂર્યાદિગ્રહોની પરિભાષા કહીએ છીએ

મેષः कमास्यं वृषभो न्युग्मं करौ च कर्को हृदयं च सिंह ॥
तुंदं च कन्यैव कटिस्तु बस्तिस्तुलंबगुह्यं च सरीसृपः स्यात् ॥
ऊरु धनुः स्यात् मकरस्तु जानू जंघे च कुंभश्चरणौ ब्रह्मश्च
खगो हि यत्रावयवे स्थितोसौ चिन्हं विधत्तेवयवेषु तेषु ॥

अ०—મેષઃ કં સ્યાત્ વૃષભઃ આસ્યં ન્યુગ્મં કરૌ, ચ કર્કઃ હૃદયં, સિંહઃ તુંદં, કન્યા એવ કટિઃ, તુ તુલા એવ બસ્તિઃ, સરીસૃપઃ ગુહ્યં સ્યાત્ ધનુઃ. ઉરુ સ્યાત્ મકરઃ જાનૂ, કુંભઃ જંઘે, ચ બ્રહ્મઃ ચરણૌ. હિ યત્રાવયવે સ્થિતઃ અસૌ યગઃ તેષુ અવયવેષુ ચિન્હં વિધત્તે ૨ ૨

ભાવાર્થ—મેષરાશીનું સ્થાન મસ્તક છે, વૃષભનું મુખ, મિથુનરાશીનું બે હાથ કર્કરાશીનું હૃદય, સિંહનું ઉદર, કન્યાનું કટીસ્થાન, તુલાનું બસ્તીસ્થાન, વૃશ્ચિકનું ગુહ્યસ્થાન, ધનુનું ઉર (સાથળ) મકરનું જાનૂ (ધુટણ) કુંભનું જાંઘઉપર અને મીનરાશીનું સ્થાન પગપર છે, જે શરીરના અવયવોને વિષે ગ્રહો રહ્યા હોય તે અવયવોમાં વક્તૃભાષ્યચિન્હ કરે છે.

रविर्त्रेण काष्ठचतुष्पदोत्थं शृंग्यंबुचारिप्रभवं विधुश्च ॥

ज्जोत्સજાતં વિષવન્દિજં નિચ્છનિર્દૃષદ્વાયુમવં વિધત્તે ॥

अ०—रविः काष्ठ चतुष्पदोत्थं, वृणं विधत्ते, च विधुः शृंग्यंबुचारि प्रभवं च कुजः अस्त्रजातं विद्विषवन्दिजं शनिः दृषद्वायुमवं व्रणं विधत्ते

ભાવાર્થ—કાષ્ટ અથવા ઔષધા જનાવરથી સૂર્યાચિન્હ કરે છે, ચં-
દ્રમા શીંગડાવાળા જનાવરથી અથવા જળચરપ્રાણીથી, મંગળશસ્ત્રથી,
બુધ વીષ તથા અગ્નિથી ચિન્હ કરે છે, અને શની પાષાણથી તથા
વાયુના ઉપદ્રવથી ચિન્હ કરે છે.

કુર્વંતિ પાપા વ્રણમે યાતા યુક્તેક્ષિતાઃ સૌમ્યસ્વગૈસ્તુ લક્ષ્મ
સ્વરાશિભાગસ્થિરગા સહોત્થમાગંતુકંતદ્વિપરીતસંસ્થાઃ ॥

અ૦—પ્રશ્ન યાતાઃ પાપાઃ વ્રણં કુર્વંતિ તુ (પુનઃ) સૌમ્ય સ્વગૈઃ
યુક્તે ક્ષિતાઃ લક્ષ્મ (કુર્વંતિ) સ્વરાશિભાગસ્થિરગાઃ તુ મહોત્થં તદ્વિ-
પરીત સંસ્થાઃ આગંતુકં કુર્વંતિ ૫

ભાવાર્થ—પૂર્વોક્ત સ્થાનમાં રહેલા પાપગ્રહો શરીરપર વ્રણ કરે છે
અને શુભગ્રહોથી યુક્ત હોય અથવા શુભગ્રહો દેખતા હોયતો લાખું
કરે છે તેમજ પોતાના નવમાંશમાં રહેલા હોયતો જન્મથીજ વ્રણ કરે
છે અને તેનાથી વીપરીત હોય તો ઓચીંતુ કંઈક ચિન્હ કરે છે.
બુધેન યુક્તં સ્વચરત્રયં ચેત્તત્ર વ્રણં રાશિસમાનદેશે ॥ પાપ-
સ્તુષટ્કોણગ તો વ્રણં ચ સૌમ્યસ્તિલં સૌમ્યયુતોપિ લક્ષ્મ ॥

અ૦—બુધેન યુક્તં સ્વચરત્રયં ચેત્ તત્ર રાશિસમાનદેશે વ્રણં સ્પાત
ચ પદકોણગતઃ પાપઃ (ચેદ્) વ્રણં સૌમ્યઃ (ચેદ્) તિલં ચ સૌમ્યયુતઃ
અપિ લક્ષ્મ સ્પાત ૬

ભાવાર્થ—બુધે યુક્ત વ્રણ ગ્રહ હોયતો તે રાશીના સમાન દેશ-
માં વ્રણ કરે છે તથા પાપગ્રહ પાંચમા અથવા છઠા સ્થાનમાં હોય
તો પણ વ્રણ કરે છે. શુભગ્રહ હોયતો તે સ્થાનમાં તલ કરે છે અને
શુભગ્રહ યુક્ત હોય તો લાખું કરે છે.

શિરોક્ષિણી કર્ણનસે કપોલૌ હનુમુખં ચાદિમકે દ્વકાણે ॥
કંઠાંસકૌં બાહુયુગં ચ પાર્શ્વે હૃત્ક્રોડનાભિઃ કથિતો દ્વિ-
તીયે ॥ ૭ ॥ બસ્તિસ્તતો લિંગગુદે ચ મુષ્કાવૃદ્ધયં જાનુ-
યુગે ચ જંઘે ॥ પાદૌ તૃતીયેભ્યુદિતં ચ વામં વિલગ્નતો
દક્ષિણમન્યદર્ધં ॥ ૮ ॥

અ૦—શિરોક્ષિણી કર્ણનસે ચ કપોલૌ હનુઃ મુખમ આદિમકે
દ્વકાણે કંઠાંસકૌં, બાહુયુગં ચ પાર્શ્વે, હૃત્ક્રોડનાભિઃ દ્વિતીયે (દ્વકાણે)
કથિતા બસ્તિઃ તથા લિંગગુદે ચ મુષ્કૌ ઋદ્ધયં જાનુયુગં ચ પાદૌ

તૃતીયે (દક્ષિણે) વિલમ્બતઃ વામં અભ્યુદિતં અન્યદ્ અર્ધં દક્ષિણમ્
(અભ્યુદિતં) ॥ ૭ ॥ ૮ ॥

ભાવાર્થ—મસ્તક, નેત્ર, કર્ણ, નાસિકા, ગડસ્થળ, દાઢી, મુખ એ પ્રથમ દ્રેષ્યમાન વિષે. કંઠ, બે ખભા, બે હાથ, બે પાંસા, હૃદય, અને નાભી, એ બીજા દ્રેષ્યમાન કહ્યાં છે. ખરતી, લીંગ, ગુદા. મુઠ્ઠ, (વધણ), બે જાંઘ, જાનુ, પગનો નળો, અને બે પગો, એ ત્રીજા દ્રેષ્યમાન કહ્યાં છે. લગ્નથી ઉતરે અર્ધ કહ્યું છે, ને બાકીનું અર્ધ દક્ષિણે કહ્યું છે.

સિંહાદ્રવિશ્વકદલાધિકારી કર્કાદિલોમાત્તુ હિમાંશુરેવ ॥
ભૂરિપ્રતાપા રવિગેહયાતાશ્ચાંદ્રેષુ તે કોમલતા વિલાસાઃ ॥

અ૦—સિંહાદ્ર ચક્રદલાધિકારી રવિઃ સ્યાત્ તુ વિલોમાત્ કર્કાત્
હિમાંશુઃ રવિગેહયાતાઃ ભૂરિપ્રતાપાઃ (સ્યુઃ) ચાંદ્રે તુ કોમલતાવિલાસા (સ્યુઃ)

ભાવાર્થ—સિંહરાશીથી ચક્રદળનો અધીકારી સૂર્ય છે, અને તેથી વીજોમ કર્ક રાશીથી ચક્રદળનો અધીકારી ચંદ્રમા છે સૂર્યના ઘરમાં રહેલા ઘણા પ્રતાપી છે, અને ચંદ્રના ઘરમાં રહેલા ઘણા કૌમળ તેમજ વિલાસી છે.

વિક્રમં સમવલોક્ય મૃગેંદ્રે સ્વીયમાસ્પદમધાદ્રવિરત્ર ॥

શીતમાનુરપિ તં નિકટત્વાત્કર્કટં નિજગૃહં હ ચકાર ॥

અ૦—રવિઃ અત્ર મૃગેંદ્રે વિક્રમમ્ સમવલોક્ય સ્વીયમ્ આસ્પદં
અધાત્ શીતમાનુઃ અપિ તન્નિકટત્વાત્ કર્કટં નિજગૃહં ચકાર હિ ૧૦

ભાવાર્થ—સૂર્યે સિંહરાશીમાં પરાક્રમ જોઈ તેમાં પોતાનું સ્થાન ક્યું છે, અને ચંદ્રમા પણ સિંહરાશીની પાસે છે માટે કર્કરાશીમાં પોતાનું સ્થાન ક્યું છે.

તયોઃ સમીપં ક્રમતઃ સમેતા યેન્યેગ્રહા યાચનયા ગૃહાણામ્
દત્તાને તેભ્યો ભવનાનિ તાભ્યાં સર્વે તતો યુગ્મગૃહાસ્તુ
જાતાઃ ॥ ૧૧ ॥

અ૦—તયોઃ સમીપં ક્રમતઃ યે અન્યે ગ્રહાઃ ગ્રહાણાં યાચનયા સમેતાઃ
તેભ્યઃ તાભ્યાં ભવનાનિ દત્તાનિ તતઃ સર્વે યુગ્મગૃહાઃ જાતાઃ ૧૧

ભાવાર્થ—સૂર્ય અને, ચંદ્રની પાસે જોમાદી ગ્રહો સ્થાનની યાચના કરવા માટે આગ્યા, ત્યારે, સૂર્ય અને ચંદ્રમાએ તેઓને (જોમાદિગ્રહોને) જોકેક સ્થાન આપ્યું તેથી તેઓ બે, બે, રાશીના અધીપતી થયા.

રાશિના ૬૨ અંશસુધી સૂર્ય નીચનો સમજવો.) ૩-૬-૧૦-૧૧ એ સ્થાનોની ઉપચય સંજ્ઞા, અને ૧-૪-૭-૧૦ એ સ્થાનોની કેંદ્ર અથવા કંટક સંજ્ઞા બાબતી.

અગ્રતઃ પળપરાહ્યમથાપોક્તિમસંજ્ઞાદિતં ચલુ કેંદ્રાત્ ॥
ત્રિત્રિકોણમુદિતં નવમં વા પંચમં ચ નવમં તુ ત્રિકોણમ્ ॥
પાતાલસંજ્ઞાં હિબુકં સુખાહ્યં વેદમાંબુસંજ્ઞાં ચ ચતુર્થકં સ્યાત્
દુશ્ચિક્યસંજ્ઞાં સહજં તૃતીયકોણાભિધાનં ચલુ પંચમં સ્યાત્ ॥

અ૦—ચલુ કેંદ્રાત્ અગ્રતઃ પળપરાહ્યં અથ આપોક્તિમસંજ્ઞા ઉદિતં નવમં ત્રિકોણં (ઉદિતં) પંચમં ચ નવમં ત્રિકોણં ઉદિતં પાતાલમંજ્ઞાં હિબુકં સુખાહ્યં ચ (પરં) વેદમાંબુસંજ્ઞાં ચતુર્થકં (સ્યાત્) દુશ્ચિક્ય-સંજ્ઞાં સહજં તૃતીયં સ્યાત્ ચલુ કોણાભિધાનં પંચમં સ્યાત્ ૧૭

ભાવાર્થ—પ્રથમથી ગણતાં કેંદ્ર, પશુકર, અને આપોક્તિમ, એ અનુક્રમે સંજ્ઞા બાબતી. અર્થાત્ ૧-૪-૭-૧૦ એ કેંદ્રસ્થાન, ૨-૫-૮-૧૧ એ પશુકરસ્થાન, અને ૩-૬-૯-૧૨ એ આપોક્તિમસ્થાન છે. નવમા સ્થાનની ત્રિકોણ એવી સંજ્ઞા છે, અને, પાંચમાં તથા નવમાં સ્થાનની ત્રિકોણ સંજ્ઞા છે. પાતાળ, હિબુક, સુખ, વેદમ, અબુ, એ ચોથા સ્થાનની સંજ્ઞા છે. દુશ્ચિક્ય, અને સહજ, એ ત્રીજા સ્થાનની સંજ્ઞા છે, અને પંચમસ્થાનની, કોણ એવી સંજ્ઞા છે. ૧૭

આયે નવાંશે ચરરાશિયાતે સ્થિરે તથા મધ્યનવાંશગઞ્ચ
ચેત્ દ્વિઃસ્વભાવે ચરમે નવાંશે વર્ગોત્તમોયં મુનિભિઃપ્રદિષ્ટઃ

અ૦—આયે નવાંશે ચરરાશિયાતઃ તથા સ્થિરે મધ્યનવાંશગઃ ચ દ્વિઃસ્વભાવે ચરમે નવાંશે ચેત્ અય વર્ગોત્તમઃ મુનિભિઃ પ્રદિષ્ટઃ ૧૮

ભાવાર્થ—પ્રથમ નવમાંશમાં (૩ અંશ ૨૦ કળાની અંદર) ચર રાશીના ગ્રહ હોય તો વર્ગોત્તમી બાબતો, સ્થિર રાશીના મધ્ય નવમાં-શમાં (૧૩-૨૦ પછી ૧૬-૪૦ સુધી) હોય તો તે વર્ગોત્તમી બાબતો, અને દ્વિઃસ્વભાવ રાશીના છેલ્લા નવમાંશમાં (૨૬-૪૦ પછી ૩૦-૦ સુધીમાં) ગ્રહ રહ્યા હોય તો તે વર્ગોત્તમી છે, એમ મુનીઓએ કહ્યું છે. ૧૮

મૂલત્રિકોણાને રવેર્મૃગેંદ્રગોમે કન્યાધનતૌલિંભાઃ ॥

રવીજ્યમૃગ્વારશનૈશ્વરાણાં વિંશસ્તૃષ્ટૈસ્તત્પરતઃ સ્વભં સ્યાત્ ॥

તંગાંશકેષૂચ્ચફલો હિમાંશુર્મૂલાત્રિકોણે પરતો વૃષે સ્યાત્ ॥

વિદઃ સ્વતંગાંશકતઃ શરાંશૈર્મૂલાત્રિકોણં પરતસ્વભં ચ ॥

અ૦—રવેઃ મૃગેદ્રગોમેષકન્યાધનતૌલિકુંભાઃ રવીજ્યમૃગ્વારશનેશ્વ-
નાં વિંશલ્લવૈઃ મૂલત્રિકોણાનિ (સ્યુઃ) તત્પરતઃ સ્વમં સ્યાત્ ૧૯
માંથુઃ તુર્ગાંશકેષુ હ્રસ્વફલઃ સ્યાત્ પરતઃ મૂલત્રિકોણે ચ પરતઃ વૃષે
તત્ત્રિવિદઃ સ્વતુર્ગાંશકતઃ શરાંશૈઃ મૂલત્રિકોણં સ્યાત્ પરતઃ સ્વમં સ્યાત્

ભાષાર્થ—(સિંહનો સૂર્ય, વૃષભનો ચંદ્ર, મેષનો મંગળ, કન્યાનો
વ, ધનનો શુક્ર, તુલાનો શુક્ર, કુંભનો શની, એ મૂલત્રીકોણી ગ્રહ
હવાય છે, રવી, શુક્ર, શુક્ર, મંગળ, શની, એ વીશ અંશની અંદર
ય તો મૂળ ત્રીકોણી કહેવાય છે, અને વીશ અંશ પછીના
તાની રાશીના કહેવાય છે. ચંદ્ર, વૃષભના ત્રણ અંશ સુધી
અને ત્રણ અંશથી ૨૦ અંશ સુધી મૂલ ત્રીકોણી અને પછી-
વરખ રાશીનો કહેવાય છે. તેમજ બુધ પંદર અંશ સુધી ઉચ્ચનો,
દુરથી ૨૦ સુધી મૂલ ત્રીકોણી અને પછી પોતાની રાશીનો છે. ૧૯ ૨૦
મિહાજગોચાપમૃગાદિભાગાશ્ચતુષ્પદાખ્યાસ્તુ જલાભિધા-
તાઃ ॥ મૃગાંત્યભાગઃ પૃથુરોમકુંભૌ દ્વિપાદસંજ્ઞાસ્તુલયુગ્મ-
ન્યાઃ ॥ ૨૧ ॥ ગોકર્કચાપાજમૃગાસ્તુ પૃષ્ઠોદયાઃ સયુગ્મા-
જનીબલાસ્તે ॥ જૂકાલિકન્યાઙ્ગણલેયકુંભાદિવાબલાસ્તે
શિરસઃ સયુગ્માઃ ॥ ૨૨ ॥

અ૦—મિહાજગોચાપમૃગાદિભાગાઃ ચતુષ્પદાખ્યાઃ (સ્યુઃ) તુ
ર્ગાંત્ય ભાગઃ પૃથુરોમકુંભૌ જલાભિધાનાઃ (સ્યુઃ) તુ તુલયુગ્મકન્યાઃ
પાદસંજ્ઞાઃ (સ્યુઃ) ગોકર્કચાપાજમૃગાઃ પૃષ્ઠોદયાઃ (સ્યુઃ) તુ સયુગ્માઃ
રજનીબલાઃ જૂકાલિકન્યાઙ્ગણલેયકુંભાઃ દિવાબલાઃ (સ્યુઃ) સયુગ્માઃ
શિરસઃ (સ્યુઃ) ૨૧-૨૨

ભાષાર્થ—મેષ, વૃષભ, મિહ, ધન અને મકરરાશીનું પૂર્વાર્દ ચતુ-
દ રાશી કહેવાય છે, મકર રાશીનું ઉત્તરાર્દ, કુંભ, અને મીન
બીજા ચાર રાશીઓ છે. મિથુન કન્યા, તુલા, એ દ્વીપાદ રાશીઓ છે.
વ, વૃષભ, કર્ક, ધન, મકર, એ પૃષ્ઠોદય, રાશીઓ છે. અને એ રા-
ઓ તથા મિથુન રાશી, રાત્રી એ બળવાન છે. સિંહ, કન્યા, તુલા,
શ્રક, કુંભ, મીન, એ રાશીઓ દીવસે બળવાન છે, અને મિથુન
શિસાહિત એ રાશીઓ શિર્ષોદયી છે.

પાદિભાગો દ્વિપદાભિધાનો દ્વયોપદાખ્યઃ કથિતો ઙ્ગણ
લેયસ્તથા તાન્નૈસંજ્ઞકશ્ચ જિત્મઃ કુલીરસ્ત્વથ લયસંજ્ઞાઃ ॥

પાથોનનામા ક્રમશોઽથજૂકઃ કૌર્પિસ્તથા તૌક્ષિકસંજ્ઞિ-
તોન્યઃ ॥ આકોકરાલ્યઃ ક્રમશસ્તુ મેષાદ્ હ્રદ્રોગસંજ્ઞઃ
કથિતસ્તુ રિષ્કઃ ॥ ૨૪ ॥

અ૦—ચાપાદિભાગઃ સ્પિદાભિધાનઃ (સ્યાત) જ્ઞપ્તઃ ઉભયોદયાલ્યઃ
કથિતઃ તથા ક્રિયઃ તાવુરિસંજ્ઞકઃ જિત્મઃ કુલીરઃ અથ લેયસંજ્ઞઃ ક્રમશઃ
પાથોનનામા અથ જૂકઃ કૌર્પિઃ તથા તૌક્ષિકસંજ્ઞિતઃ અન્યઃ આકો-
કરાલ્યઃ હ્રદ્રોગસંજ્ઞઃ (તુપુનઃ) રિષ્કઃ મેષાત્ ક્રમાત્ કથિતઃ ૨૩ ૨૪

ભાવાર્થ—ધન રાશીનું પૂર્વાર્દ દ્વિપાદ કહેવાય છે. મીન રાશી
ઉભયોદયી છે કીય, તાઉરી. જિત્મ, કુલીર, લેય, પાથોન, જૂક કૌર્પી,
તૌક્ષિક, આકોકર, હ્રદ્રોગ, રિષ્ક એ મેષ રાશીથી અનુક્રમે સજ્ઞા બાજુવી ૨૩

રક્તઃ શ્વેતઃ પીતકઃ પાટલાભઃ પાંડુશ્ચિત્રઃ કૃષ્ણવર્ણઃ પિશંગઃ
પીનશ્ચાતઃ કર્કુરો બભ્રુવર્ણો માલિન્યો જાદ્રાશિવર્ણાઃ ક્રમેણ

અ૦—અજાત્ ક્રમેણ રક્તઃ શ્વેતઃ પીતકઃ પાટલાભઃ પાંડુઃ ચિત્રઃ
કૃષ્ણવર્ણઃ પિશંગઃ પીતઃ કર્કુરઃ બભ્રુવર્ણઃ માલિન્યઃ રાશિવર્ણઃ કથિતઃ

ભાવાર્થ—મેષ રાશીનો વર્ણ રાતો છે. રૂપભનો મદ્રેત, મિથુનનો
પોપટીયો, કર્કનો ચુલાળી, સિંહનો ધુમ્ન કન્યાનો ચિત્રવિચિત્ર, તુલાનો
કૃષ્ણ, રશ્મિકનો, સુનેરી, ધનનો પીળો, મકરનો કાબરચીત્રો, કુંભનો
બજુ, અને મીનનો મત્સ્ય વર્ણ છે.

ઋક્ષશ્ચરો વેદપદોદ્રિચારી રક્તોનિશબ્દોલ્પસવેદ્રદિક્વપઃ॥
અહશ્ચરો ના વિષમોદ્રમી ચ મેષો ભવેન્મીઢકરૂપધારી ॥

અ૦—ઋક્ષઃચરઃ વેદપદઃ અદ્રિચારી રક્તઃ અતિશબ્દઃ અલ્પસ-
વેદ્રદિક્વપઃ અહશ્ચરઃ ના વિષમોદ્રમી ચ મેષઃ મીઢકરૂપધારી ભવેત્ ૨૬

ભાવાર્થ—ઋક્ષ. ચર, ચતુષ્પદ, પર્વત ઉપર ગતી કરનાર, રક્ત,
વાયાળ, પુરૂષ, અલ્પજીવી, પૂર્વ દીશાપતી, દીવસે કરનાર, વિષમ સ્થળે
ગતી કરનાર, અને મેઢાના રૂપવાળી મેષ રાશી છે; ૨૬

ષોંગના રુક્ષતનુઃ સ્થિરશ્ચ્યામ્યેશ્વરો તાત્રેચરોન્ધિપાદઃ॥
પૃથ્વીચરો-તિત્તમરસ્તુ ઋક્ષો મધ્યમજઃ સ્યાદ્વિષમોદ્રમી ચ ॥

અ૦—અજ્ઞના રુક્ષતનુઃ સ્થિરઃ ચ ચામ્યેશ્વરઃ તાત્રિચરઃ અન્ધિ-
પાદઃ પૃથ્વીચરઃ શીતમરઃ તુ ઋક્ષઃ મધ્યમજઃ વિષમોદ્રમી રૂપઃ સ્યાત્

ભાવાર્થ—મી, શ્વેતવર્ણી, સ્થિર, રક્ષણદીશાપતી, રાત્રીએ કરનાર,
ચતુષ્પદ, પૃથ્વી ઉપર ગતી કરનાર શીતમદ્રુતિનાળી મધ્ય પ્રબળાન,
ઋક્ષ, અને, વિષમસ્થાનમાં ગતી કરનારી, રૂપ રાશી બાજુવી. ૨૭

युग्मः पुमान् द्विप्रकृतिर्देवागः स्निग्धस्तु शून्यौविषमो-
द्गमी च ॥ मध्यप्रजः पश्चिमपो द्विपादो भूरिस्वनोष्णो
युगलस्वरूपः ॥ २८ ॥

अ०—पुमान्द्विप्रकृतिः दिवागः स्निग्धः तु शून्यः विषमोद्गमी च
मध्यप्रजः पश्चिमपः द्विपादः भूरिस्वनः ऊष्णः युगलस्वरूपः जित्मः
स्यात्) २८

भावार्थ—पुरुष, द्विःस्वभाव, दीवसे इरनार, स्निग्ध, शून्य, विषम
स्थानपर गती करनार, मध्य प्रजान, पश्चिमदिक्पती, द्वीपाद, दी-
र्घशब्दी, उष्ण अने युग्म स्वरूपवाणी मिथुन राशी भक्षुवी. २८

अंगना बहुस्रवश्च पाटलो रात्रिगो जलगतश्च शीघ्रगः ॥
स्निग्धभूरिचरणोत्तराधिपः श्लेष्मलः कमलभूश्च कुलीरः ॥

अ०—अंगना बहुस्रवः च पाटलः च रात्रिगः जलगतः च शीघ्रतः
स्निग्धभूरिचरणोत्तराधिपः श्लेष्मलः च कमलभूः कुलीरः स्यात् २९

भावार्थ—औ, अतीश्राव करनार, पाटलवर्ण, रात्रीये इरनार,
जलभां गती करनार, शीघ्रगामी, स्निग्ध, दीर्घपदी, उत्तर दीशापती.
पित्तप्रकृति, अने कमलार्थी उत्पन्न थनारी कठं राशी भक्षुवी. २९

अल्पप्रसूवैदपदो युचारी दृढः स्थिरः प्राक्पतिरुष्णतेजाः ॥
शब्दाधिकोरण्यचरोथ रुक्षः सिंहस्तथा धूसरविग्रहश्च ॥

अ०—अथ अल्पप्रसूः वेदपदः युचारी दृढः स्थिरः प्राक्पतिः
ऊष्णतेजाः शब्दाधिकः अरण्यचरः रुक्षः तथा धूसरविग्रहः सिंहः स्यात्

भावार्थ—अल्प प्रजवान, अतुष्पदी, दीवसे गती करनार, दृढ,
स्थिर, पूव दिक्पती, उष्ण स्वभाव (प्रतापी) अधीक शब्द करनार,
अरण्यभां इरनार, रुक्ष अने यीत्रवीचीत्र शरीरवाणी सिंह राशी भक्षुवी.

याम्येश्वरो रात्रिचरो द्विपादः शीतोङ्गना द्विप्रकृतिर्विचित्रः
तुल्योद्गमी भूमिचरोल्पसूश्च ऋक्षोङ्गनाख्यो युवतिस्वरूपः ॥

अ०—याम्येश्वरः रात्रिचरः द्विपादः शीतः अङ्गना द्विप्रकृतिः
विचित्रः तुल्योद्गमी भूमिचरः अल्पसूः च रुक्षः युवतिस्वरूपः अङ्ग-
नाख्यः स्यात् ३१

भावार्थ—दक्षिण दीशापती, रात्रीये गती करनार, द्विपदी, औ, शीत,
द्विःस्वभाव, वीचीत्र, समानोदयी, पृथ्वीपर इरनार, अल्प प्रजवान,
रुक्ष, अने औना स्वरूपवाणी कन्या राशी भक्षुवी. ३१

ચરોલ્પસૂ: પશ્ચિમપો દ્વિપાદ: સ્નિગ્ધોતિઋણો દિનરાત્રિ-
ચારી ॥ તુલ્યોદય: સ્યાત્ પુરુષસ્તથોઽણસ્તુલાસ્વરૂપા તુ
તુલા નિરુક્તા ॥ ૩૨ ॥

અ૦—ચર: અલ્પસૂ: પશ્ચિમપ: દ્વિપાદ: સ્નિગ્ધ: અતિકૃષ્ણ: દિન-
રાત્રિચારી તુલ્યોદય: તથા પુરુષ: ઋણ: તુલાસ્વરૂપા તુલા નિરુક્તા
ભાવાર્થ—ચર, અલ્પ પ્રસવ કરનાર, પશ્ચિમ દીશાપતી, દ્વિપદી,
સ્નીગ્ધ, અતી કૃષ્ણ વર્ણ. દીવસે અને રાત્રીએ ગતી કરનાર તુલ્ય ઉ-
દયવાળી, પુરુષ, ઋણ અને તાજવાના આકારની તોળા રાશી જાણવી.
અહોરાત્રિગ: પીતવર્ણ: કફી સ્યાદરણ્યપ્રચારોત્તરાશાપ-
તિશ્ચ ॥ સમાનોદયો ભૂરિપાદ: સ્થિરશ્ચ પ્રમૂતૌ ચ મુક્તોંગ-
નાલિ: સતેજા: ॥ ૩૩ ॥

અ૦—અહોરાત્રિગ: પીતવર્ણ: કફી અરણ્યપ્રચારોત્તરાશાપતિ: ચ
સમાનોદય: ભૂરિપાદ: સ્થિર: અપ્રમૂતિ: અઙ્ગના સતેજા: અલિ સમુક્ત:

ભાવાર્થ—દીવસે અને રાત્રીએ ગતી કરનાર, પીતવર્ણી, કફપ્રકૃતી,
અરણ્યમાં કરનાર, ઉત્તર દીશાપતી, સમાનોદયી, ઘણા પગવાળી, સ્થિર,
પ્રસવહીન, સ્ત્રી તેજસ્વી અને નિહુના આકારની વૃશ્ચિક રાશી જાણવી ૩૩
તુલ્યોદ્ગમી શીતરુચિર્દિવાગ: પીતોતિશબ્દો પુરુહૂતદિક્પ:
લઘુર્નર: સ્યાદ્દિશરીરરાશિર્ધનુ: સ્થિરો ધનનામધેય: ॥

અ૦—તુલ્યોદ્ગમી શીતરુચિ: દિવાગ: પીત: અતિશબ્દ: પુરુહૂત-
દિક્પ: લઘુ નર: દિશરીરરાશિ: ધનુ:સ્વરૂપ: ધનનામધેય: (સ્યાત્)

ભાવાર્થ—સમાન ઉદયવાળી, સ્વેત, દિવસે કરનાર, પીળા વર્ણ-
વાળી, દીર્ઘશબ્દી, પૂર્વ દીશાપતી, ધનુષ ધારણ કરનાર, પુરુષ, દ્વિ:સ્વ-
ભાવ, ધનુષના આકારની ધન રાશી જાણવી ૩૪

યામ્યેશ્વરો રાત્રિચરોઽન્ધિપાદશ્ચરોલ્પસૂ સ્ત્રી તુહિનશ્ચ ઋક્ષ:
પાથશ્ચર: કર્બુરેણરૂપો બુધૈર્નિરુક્તો મકરાભિધાન: ॥૩૫॥

અ૦—યામ્યેશ્વર: રાત્રિચર: અન્ધિપાદ: ચર: અલ્પસૂ: સ્ત્રી તુહિન:
ચ ઋક્ષ: પાથશ્ચર: કર્બુર: ણરૂપ: બુધૈ: મકરાભિધાન: નિરુક્ત: ૩૫

ભાવાર્થ—દક્ષિણ દીશાપતી, રાત્રીએ કરનાર, ચતુષ્પાદ, ચર, અલ્પ,
પ્રજાવાન, સ્ત્રી, શીત પ્રકૃતી, ઋક્ષ, જળમાં ગતી કરનાર, ચીત્રવીચીત્ર
મૃગનાસરખી આકૃતીવાળી મકર રાશી જાણવી ૩૬

સ્થિરો દ્વિપાદ: પુરુષ: સતેજ મધ્યપ્રાર્ધ્યસ્રચરોલ્પવક્તા ॥
વારિપ્રચાર: પરદિક્પતિશ્ચ કુંભ: પ્રદિષ્ટો વિષમોદયશ્ચ ॥

અ૦-સ્થિરઃ દ્વિપાદઃ પુરુષઃ સતેજાઃ મધ્યમસૂઃ ઘસ્રચરઃ અલ્પ-
વક્તા વારિપ્રચારઃ પરદિક્ષપતિઃ ચ વિશમોદયઃ કુંભઃ પ્રાદિષ્ટઃ ॥૩૬॥

ભાવાર્થ--સ્થિર, દ્વીપાદ, પુરુષ, તેજસ્વી, મધ્યમ પ્રખ્યાત, દીર્ઘસે
કરનાર, થોડું બેઠનાર, જળના પ્રવાહરાણી, પશ્ચિમદીશ પતી, અને
વીષમ ઉદયવાળી કુંભ રાશી બન્યુવી.

દ્વિપાદોંબુગો રાત્રિચારીકફીસ્ત્રીસતેજાઃ સદા ભૂરિસ્મદ્દિઃ-
સ્વભાવઃ ॥ બુધૈર્મત્સ્યરૂપોત્તરાશાપતિશ્ચ નિરુક્તસ્તુ મીનો-
તિમાલિન્યશાલી ॥ ૩૭ ॥

અ૦-દ્વિપાદઃ અંબુગઃ રાત્રિચારી કફી સ્ત્રી સતેજાઃ સદા ભૂરિસૂઃ
દ્વિઃસ્વભાવઃ મત્સ્યસ્વરૂપોત્તરાશાપતિઃ તુ (પુનઃ) અતિમાલિન્યશાલી
બુધૈઃ મીનઃ નિરુક્તઃ ૩૭

ભાવાર્થ--દ્વીપદી, જળમાં રહેનાર, રાત્રીએ કરનાર, કફપ્રકૃતીવાળી,
સ્ત્રી, તેજસ્વી અતીપ્રખ્યાત, દ્વિઃસ્વભાવ, ઉત્તરદીશાપતી, અતીમલીન
અને મત્સ્યના આકારની મીનરાશી બન્યાવી

તુલ્યોદયા દીર્ઘતરાઃ વક્રોદયા કર્કાદિતોથો મૃગપૂર્વકાઃ ષટ્ ॥
વક્રોદયા હ્રસ્વતરા ઘટાજૌ હ્રસ્વૌ ન દિર્ઘાબુદિતૌ તુ તુલ્યૌ
મૈત્રિસ્વવર્ગે સબલા નિરુક્તા હોરાત્રિભાગં મૃશમત્ર ચિંત્યમ્
ફલં સમગ્રં સ્વલુ રાશિજાતં રાશિસ્વરૂપેણ બુધૈરવાદિ ॥

અ૦-અથો કર્કાદિતઃ ષટ્ તુલ્યોદયાઃ દીર્ઘતરાઃ (સ્યુઃ) મૃગ-
પૂર્વકાઃ ષટ્ વક્રોદયાઃ હ્રસ્વતરાઃ ઘટાજૌ હ્રસ્વૌ ન દીર્ઘૌ (સ્યાતાં)
તુ તુલ્યૌ બુદિતૌ સ્વવર્ગે સબલા મૈત્રી નિરુક્તા અત્ર હોરાત્રિભાગં મૃશં
ચિંત્યમ્ રાશિજાતં સમગ્રં ફલં રાશિસ્વરૂપેણ બુધૈઃ અવાદિ સ્વલુ ૩૮

ભાવાર્થ--કર્ક, મિંહ, કન્યા, તોલા, વૈશ્યક, ધન, એ છ રાશી
સમાન ઉદયવાળી અને દીર્ઘતર છે. મકર, કુમ્ભ, મીન, મેષ, વૃષભ,
મિથુન એ છ રાશીઓ વક્રઉદયવાળી અને હ્રસ્વતર છે; કુંભ, અને મેષ
રાશી ઘણી હ્રસ્વ નથી તેમ ઘણી દીર્ઘ નથી કીંતુ સમાન ઉદયવાળી
છે. પેતાના વર્ગમાં મૈત્રી બળવાન કહેલી છે, અને તેમાં હોરા તથા
દ્રેષ્ટાણનો વિચાર કરવો અને ત્યારપછી રાશીથી ઉત્પન્ન થયેલું સંપૂર્ણ
કુળ રાશીના સ્વરૂપથી પડિતોએ કથન કરવું

અજાલિપો ભૂતનયસ્તુ શુક્રસ્તુલાવૃષેંદ્રો મિશ્રનાંગનાપઃ ॥
બુધસ્તુ કર્કાધિપતિર્હિમાંશુર્ધનુર્જેષેંદ્રો ધિષણાભિધાનઃ ॥
શનૈશ્ચરઃ કુંભમૃગાધિપઃ સ્યાત્તિસહાધિપો ભાસ્કરનામધેયઃ ॥
કૃષ્ણેન્દુસૂર્યારશનૈશ્ચરાહ્યાઃ પાપાસ્સમસ્તૈર્યુતંદુજોપિ ॥

અંગનૈવ સદનં તમસઃ સ્યાદુચ્ચમુક્તલવયુદ્ધ મિથુનંચ ॥
નીચમસ્ય ચ ધનુર્ગ્રહવિદ્વિરવાદિતમસોગ્રહભાવઃ ॥૪૨॥

અ૦—અજાલિપઃ ભૂતનયઃ તુ (પુનઃ) તુલા દુષ્પેદ્રઃ શુક્રઃ મિથુનાંગનાપઃ બુધઃ તુ પુનઃ કર્કાધિપતિઃ હિમાંશુઃ ધનુઃશ્વેદ્રઃ ધિષણાભિધાનઃ સ્યાત્ કુંભમૃગાધિપઃ શનૈશ્ચરઃ સિંહાધિપઃ ભાસ્કરનામધેયઃ (સ્યાત્) કૃષ્ણેન્દુસૂર્યારશનૈશ્ચરાશ્યાઃ ચ તમઃ પાપાઃ તૈઃ યુતઃ ઇન્દુજઃ (પાપાઃ) તમસઃ અંગનાઃ એવ સદનં સ્યાત્ ઉક્તલવયુક્ મિથુનં ઉચ્ચં સ્યાત્ ચ અસ્ય નીચં ધનુઃ તમસઃ ગૃહભાવઃ યૈઃ ગૃહવિદ્વિઃ અવાદિઃ ૪૧॥૪૨॥

ભાવાર્થ—પ્રેષ, અને વૃશ્ચિકનો સ્વામી મંગળ છે, વૃષભ અને તુલાનો સ્વામી શુક્ર છે, મિથુન અને કન્યાનો સ્વામી બુધ છે, કર્કનો સ્વામી ચંદ્રમા છે, ધનુ મીનનો સ્વામી ગુરુ છે, મકર અને કુંભનો સ્વામી શની છે, સિંહનો સ્વામી સૂર્ય છે, કૃષ્ણપક્ષનો ચંદ્ર; સૂર્ય મંગળ શની અને રાહુએ પાપ ગ્રહો છે, અને પાપગ્રહોની સાથે બુધ હોયતો તે પણ પાપગ્રહ જાણવો. રાહુ કન્યાનો સ્વગ્રહી અને મિથુન રાશીના ૨૦ અંશ સુધી ઉત્થનો છે, અને ધનુ રાશીના ૨૦ અંશ સુધી નીચનો છે, આ પ્રમાણે રાહુનો ગ્રહભાવ પડીતોએ કહ્યા છે.

નિજેશસૌમ્યેગ્રહવીક્ષિતો વા યુતો હિ રાશિર્બલવાનિરુક્તાઃ
વિલોકિતઃ પાપસ્વર્ગેયુતો યઃ સૌત્યંતનૈર્બલ્યવિમર્દિતઃ સ્યાત્

અ૦—નીજેશસૌમ્યગ્રહવીક્ષિતઃ વા યુતઃ હિ રાશિઃ બલવાન્ નિરુક્તઃ યઃ પાપસ્વર્ગઃ વિલોકિતઃ વા યુતઃ મઃ અત્યંતનૈર્બલ્યવિમર્દિતઃ સ્યાત્

ભાવાર્થ—જે રાશીને પોતાનો અધીપતી તેમજ શુભગ્રહો જોતા હોય અથવા તેનાથી યુક્ત હોય તો તે રાશી બળવાન છે. અને જે રાશીને પાપગ્રહો જોતા હોય અથવા યુક્ત હોય તો તે અત્યંત નિર્બળ છે. ૪૩ પश्यंति पादं दशमे तृतीये द्विपाददृष्ट्या नवपंचमे च ॥

पादोनदृष्ट्या चतुरष्टसंज्ञे संपूर्णदृष्ट्या समसप्तमे च ॥૪४॥

અ૦—દશમે તૃતીયે પાદં પश्यंति ચ નવપંચમે દ્વિપાદદૃષ્ટ્યા ચતુરષ્ટસંજ્ઞે પાદોનદૃષ્ટ્યા ચ પુનઃ સમસપ્તમે સંપૂર્ણદૃષ્ટ્યા પश्यंति ૪૪

ભાવાર્થ—જે સ્થાનમાં ગ્રહો રહ્યા હોય ત્યાંથી ત્રીજે અને દશમે એક પાદજીવે છે, પાંચમે અને નવમે દ્વિપાદ દેખે છે. ચોથે અને આઠમે ત્રણ પાયા દેખે છે તેમજ પ્રથમે અને સાતમે સંપૂર્ણ દ્રષ્ટિથી દેખે છે. ૪૪

इति श्रीबिलभद्रात्मजयाज्ञिकनाथविरचितायां जातकचंद्रिकायां राशिप्रभेदाभिधानं नाम चतुर्थः प्रबोधः समाप्तः ॥ ४ ॥

॥ अथ पंचमः प्रबोधः प्रारंभः ॥

रवीज्यभूमितनयाः पुमांसः स्त्रियौ सितेन्दू शशनी च पंदौ
 ईज्यास्फुजितभूतनयेदुपुत्रा वेदेश्वरास्ते कथिता ग्रहज्ञैः॥१॥
 रक्तौ कुजाकौ च सितौ कवीन्दू पीतौ विदीज्यावसितः
 शनिः स्यात् ॥ सौम्यग्रहाश्चिन्हमसौम्यखेटो व्रणं स्ववर्ण-
 प्रतिमं विधत्ते ॥ २ ॥ सुरासुरेज्यौ खलु विप्रवर्णौ क्षत्रौ
 धरासूनुदिवामणी स्तः ॥ वैश्यः शशांकः शशिजश्चशूद्र-
 स्तमः शनीम्लेच्छजना निरुक्तौ ॥ ३ ॥ रविः पिता शीत-
 करश्च माता भौमः सहोत्थस्तु सुतो बुधः स्यात् ॥ बंधुः
 सुरेज्यो भृगुजोंगना च शनिस्तथा दासजनश्च चित्यः ॥

अ०—रवीज्यभूमितनयाः पुमांसः सितेन्दू स्त्रियौ शशनी पंदौ
 ईज्यास्फुजितभूतनयेदुपुत्राः वेदेश्वराः ग्रहज्ञैः कथिताः कुजाकौ रक्तौ
 कवीन्दू सितौ विदीज्यौ पीतौ शनिः असितः सौम्यग्रहाः चिन्हं विधत्ते
 असौम्यखेटः स्ववर्णप्रतिमं व्रणं (विधत्ते) सुरासुरेज्यो विप्रवर्णौ खलु
 धरासूनुदिवामणी क्षत्रौ स्तः शशाङ्कः वैश्यः च शशिजः शूद्रः तमः शनी
 म्लेच्छजनौ निरुक्तौ रविः पिता च शीतकरः माता भौमः सहोत्थः बुधः
 सुतः सुरेज्यः बंधुः भृगुजः अङ्गना तथा शनिः दासजनः चित्यः १ २ ३ ४

ભાવાર્થ—રવી, મંગળ, અને શુક્ર એ પુરુષ ગ્રહ છે ચંદ્ર, અને
 શુક્ર, સ્ત્રી ગ્રહ છે, બુધ, શની, નપુસક છે ઋગવેદનો સ્વામી શુક્ર છે.
 યજુર્વેદનો શુક્ર, સામવેદનો મંગળ, અને અથર્વવેદનો સ્વામી બુધ છે,
 એમ પંડીતો કહે છે. સૂર્ય, મંગળ, નો રાતો રંગ છે. શુક્ર અને
 ચંદ્રમાનો સફેદ છે. બુધ, શુક્ર પીળા વર્ણના છે. શની શ્યામ છે.
 શુભ ગ્રહો પોતાના વર્ણ સમાન ચીન્હ કરે છે. અને પાપ ગ્રહો
 પોતાના વર્ણ સમાન વસ્તુ કરે છે. શુક્ર, શુક્ર, વિપ્રવર્ણ છે. મંગળ,
 રવી ક્ષત્રી છે. ચંદ્રમા વૈશ્ય છે. બુધ શૂદ્ર છે, અને શની, રાહુ
 મ્લેચ્છ છે, સૂર્ય પિતા છે, ચંદ્ર માતા છે. મંગળ સહોદર છે. બુધ
 પુત્ર છે. શુક્ર બંધુ છે, શુક્ર સ્ત્રી છે, અને શની સેવકજન છે,

नात्युच्चदेहो मधुर्पिङ्गनेत्रः शूरोत्पकेशः पटुधी सुरूपः ॥
 पिप्तास्थिसारश्चतुरङ्गः स्यात्सूर्योऽङ्गः स्निग्धवर्णभीरुः॥

गौरो मृदुः कुञ्चितकृष्णकेशः ॥ राजीवनेत्रो भृगुजः सकामः
 रक्ताधिकः शुभ्रवपुर्मृगाङ्कः प्राज्ञो युवा वातकफस्वभावः ॥
 हिंस्रो ह्रस्वो दीप्तकायोत्तिकांतिः शूरस्त्यागी पैत्तिकस्ताम-
 सश्च ॥ मज्जासारो रक्तगौरो युवा स्यात्कूरचण्डः पिंगलाक्षो
 महीजः ॥ ७ ॥ दूर्वालताश्यामवपुस्त्रिदोषी ह्रस्वः सदा
 मध्यमरूपधारी ॥ आरक्तनेत्रो मृदुवाक्कलाज्ञः शिरालनो-
 ऽस्तु रजोधिकः स्यात् ॥ ८ ॥ उत्कृष्टबुद्धिः कलधौतगौरः
 कफात्मकः पिंगललोचनश्च ॥ प्राज्ञो गुरुः सिंहरवः ससत्त्वो
 मदाधिको ह्रस्वतनुश्च दक्षः ॥ ९ ॥ कुटिलचिकुरभारः
 शुक्रसारोत्तिकामी करिकरनिभबाहुः श्लेष्मवाताधिकश्च ॥
 समदकरटिगामी कांतिमान् आयताक्षः सजलजलदवर्णो भा-
 र्गवो राजसः स्यात् ॥ १० ॥ पिंगेक्षणः कृष्णवपुः शिरालो-
 चः खोलसः स्थूलनखः खलात्मा ॥ क्रोधी जरावान् मलिनः
 कृशाङ्गः स्नायवाततः सूर्यसुतोतिदीर्घः ॥ ११ ॥

अ०—नात्युच्चदेहः मधुपिंगनेत्रः शूरः अल्पकेशः पटुधीः सुरूपः
 पित्तास्थिसारः चतुरस्रगः स्निग्धवपुः गभीरः अरुणः सूर्यः स्यात् ॥
 गौरः मृदुः कुञ्चितकृष्णकेशः राजीवनेत्रः सुभगः सकामः रक्ताधिकः
 शुभ्रवपुः प्राज्ञः युवा वातकफस्वभावः मृगाङ्कः (स्यात्) ॥ हिंस्रः ह्रस्वः
 दीप्तकायः अतिकांतिः शूरः त्यागी पैत्तिकः तामसः मज्जासारः रक्तगौरः
 युवा कूरः चण्डः पिंगलाक्षः महीजः स्यात् ॥ दूर्वालताश्यामवपुः
 त्रिदोषी ह्रस्वः मध्यमरूपधारी आरक्तनेत्रः मृदुवाक् कलाज्ञः शिरा-
 लतः रजोधिकः ङः स्यात् ॥ उत्कृष्टबुद्धिः कलधौतगौरः कफात्मकः
 पिंगललोचनः च प्राज्ञः सिंहरवः ससत्त्वः मदाधिकः ह्रस्वतनुः दक्षः गुरुः
 स्यात् ॥ कुटिलचिकुरभारः शुक्रसारः अतिकामी करिकरनिभबाहुः
 श्लेष्मवाताधिकः च समदकरटिगामी कांतिमान् आयताक्षः सजलजल-
 दवर्णः राजसः भार्गवः स्यात् ॥ पिंगेक्षणः कृष्णवपुः शिरालः मूर्खः
 अलसः स्थूलनखः खलात्मा क्रोधी जरावान् मलिनः कृशाङ्गः स्नायवा-
 ततः अतिदीर्घः सूर्यसुतः (स्यात्) ५-११

भावार्थ—साधारण उँया ढढनो, भध सरभा पीजां नेत्रवाजो
 शूरवीर, शैशवाणवाजो, तीव्र बुद्धिमान्, सुहर इषवान्, पीत प्रभृतिनो

અતુરજી ગમન કરનાર, સિન્ધુ શરીરવાળો, ગંભીર, અને રકત, સૂર્ય
અહ છે. ગૌરવર્ણનો, કામલ તથા કુટીલ કેશવાળો, કમલ સરખાં નેત્ર
વાળો, ભાગ્યશાળી, કામી, રૂપવાન, બુદ્ધિમાન, વાત કહની પ્રકૃતિવાળો,
અને યુવાન ચંદ્ર અહ છે. હીંસા કરનાર, હસ્ત, તેજસ્વી, કાંતીવાન,
શૂરવીર, ત્યાગી, પીત્ત પ્રકૃતિવાળો, તામસી, બલીષ્ટ, રકત ગૌર,
યુવાન, કૂંચદ્રષ્ટીવાળો, પ્રચંડ અને પીળાં નેત્રવાળો મંજળ અહ છે. દુર્વા
સરખા શ્યામ શરીરવાળો, ત્રીદોષી, વામન, મધ્યમ રૂપધારી, રકતનેત્ર
વાળો, મૃદુ ભાષણ કરનાર, ઘણી શીરાવાળો કળાકુશળ, અને રજેશુણી બુદ્ધ
છે બુદ્ધિશાળી, રૂપાના સરખા ગૌર વર્ણનો, કંઈ પ્રકૃતિવાળો, પીળાં નેત્ર,
પ્રાજ્ઞ, અધિકમાંસવાળો, સિંહના સરખી અર્જુના કરનાર, બળવાન હસ્ત
શરીરવાળો અને કુશળ, ગુરૂ છે. કુટીલ કેશવાળો, અતી વીર્યવાન
અત્યંત કામી, હાથીની સુઠ સરખા જેના હાથ છે, પીત્ત તથા વાયુની
પ્રકૃતિવાળો, મહોન્મત્ત હાથીના સમાન ગમન કરનાર, કાંતીમાન, વિશાળ
નેત્રવાળો, સજળમેઘસમાન વર્ણનો અને રજેશુણી શુક છે. પીળાં
નેત્રવાળો, કૃષ્ણવર્ણનો, ઘણી શીરાવાળો, મૂર્ખ. આળસુ, ઘોરા નખ-
વાળો, ખળ, ક્રોધી, વૃદ્ધ, મલીન, શરીરે કૃશ, સ્નાયુવાળો અને અત્યંત
દીર્ઘ, શનીઅહ છે. ૫ ૬ ૭ ૮ ૯ ૧૦ ૧૧

ર્વાદુદેવેશપુરોહિતાસ્તુમત્વાઃ સિતજૌ રજોગુણૌસ્તઃ ॥

તમોગુણૌભૌત્ત્વૈશ્વરૌયત્ર્યંશાંશગોર્કસ્યગુણીનરઃસ્યાત્ ॥

અ૦—ર્વાદુદેવેશપુરોહિતાઃ મત્ત્વઃ સિતજૌ રજોગુણૌ સ્તઃ ધૈમ-
શનૈશ્વરૌ તમોગુણૌ (સ્તઃ) ત્રિંશાંશગઃ અર્કસ્ય ગુણી નરઃ સ્યાત્ ૧૨

ભાવાર્થ—રવી, ચંદ્ર, અને ગુરૂ, સત્વશુણી છે, શુક રજેશુણી છે.
મંજળ ને શની તમો શુણી છે, ત્રીંશાંશ કુંડલીની જે રાશીમાં સૂર્ય
રહ્યા હોય તે રાશીના સ્વામી જેવો તે માણસનો ગુણ હોય છે. ૧૨
તનોર્ગ્દ્વાંશાધિપતેઃસમાનામૂર્તિર્વિચિંત્યાબલશઃ ॥

વિધોર્નવાંશાધિપતેસ્તુવર્ણઃપરંવિચાર્યાઃકુલજાતિદેશાઃ ॥

અ૦—તનોઃનવાંશાધિપતેઃ સમાના મૂર્તિઃ વિચિંત્યા વા બલશ-
લિનઃ (મૂર્તિઃ) વિચિંત્યા તુ વિધાઃ નવાંશાધિપતેઃ વર્ણઃ (વિચાર્યઃ)
ચ, કુલજાતિવર્ણાઃ વિચાર્યાઃ ॥ ૧૩ ॥

ભાવાર્થ—જનના નવમાંશનાં સ્વામી સમાન આકૃતિ બધવી
અથવા જે જણો બળવાન હોય તેના જેવી આકૃતિ બધવી અને

અંદ્રમાના નવમાંશના અધીપતી સરખો (એટલે નવમાંશ કુંડલીમાં અંદ્ર જે રાશીમાં હોય તે રાશીના સ્વામી જેવો) વર્ણ બાણવો, તેમજ પોતાના કુળ તથા જાતીના વર્ણોનો પણ વિચાર કરવો.

દિક્સ્વામિનઃ સૂર્યસિતાશ્ચ મૌઞસ્ત્વ મોયમેદ્વિદુઃ જીવસંજાઃ પ્રોક્તાબુધૈઃ પૂર્વાદિશઃ ક્રમેણ તત્ર સ્થિતાસ્તે ચાલેન ગ્રહેન્દ્રાઃ ॥

અ૦—પૂર્વાદિશઃ ક્રમેણ સૂર્યસિતાશ્ચ મૌમતમોયમેદ્વિદુઃ જીવસંજાઃ બુધૈ દિક્ સ્વામિનઃ પ્રોક્તા તત્ર સ્થિતાઃ તે ગ્રહેન્દ્રાઃ ચલિનઃ (સ્યુઃ)

ભાવાર્થ—પૂવ દીશાના અનુક્રમથી, સૂર્ય, શુક્ર, મંગળ, રાહુ, શની, અંદ્ર, બુધ, ગુરુ. એ આઠે દીશાના અધીપતી છે. અને તે પોતાની દીશામાં રહ્યા હોય તો તે વધારે બળવાન છે.

તનુર્ધનં સોદગ્ર મેત્રત્રયશ્ચ પ્રિયા મૃત્યુ શુભાઃ ક્રમેણ ॥

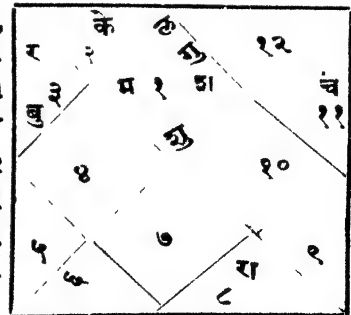
કર્માયસંલ્લયનામધેયં લગ્નાદિભાવાવિબુધૈરિહોક્તાઃ ॥

લેખ્ય ચક્રં રવિભેદભિન્નં તન્વાદિગાદ્રાદશરાશયોઽત્ર લેખ્યાસ્તુ વામાત્સ્વચ નિધેયા યદ્રાશિગાસ્તત્ર ફલାନિ તેભ્યઃ ॥ ૧૬ ॥

અ૦—ઈહ ક્રમેણ તનુઃ ધનં સોદરમિત્રપુત્રગણપ્રિયા મૃત્યુ શુભાઃ કર્માયસંલ્લયનામધેયાઃ વિબુધૈઃ લગ્નાદિભાવાઃ ઉક્તાઃ રવિભેદભિન્નં ચક્રં વિલેખ્ય અત્ર વામાત તન્વાદિગઃ દ્વાદશરાશયઃ લેખ્યાઃ તુ યદ્રાશિગાઃ સ્વચરાઃ તત્ર નિધેયાઃ તેભ્યઃ ફલાનિ ॥ ૧૬ ॥

ભાવાર્થ—તનુ, ધન, સહોદર મિત્ર,

પુત્ર, શત્રુ, સ્ત્રી, મૃત્યુ, શુભ, કર્મ, આય અને વ્યય, એ પ્રમાણે ખાસે ભાવની સંજ્ઞા પાંડીતોએ કહી છે. બાબુમાં જેમ કુંડલી કાઢેલી છે તેમ અથવા બાર કોંટકની કુંડલી ચીતરવી અને તેની અંદર જે ભાગમાં જન્મ થયો હોય તે ભાગથી અનુક્રમે રાશીઓ વામબાબુથી મુકવી અને ગ્રહો લખવા, અને જે સ્થાનમાં ગ્રહો રહ્યા હોય તેનું કુળ જોવું.

વયઃ પ્રમાણં સુખદુઃસ્વરૂપં લક્ષ્માણ્યથો સાહસજાતિવર્ણાઃ
વિલોકનીયા તનુતોઽત્ર સમ્યક્ હોરાગમજ્ઞાનવિરાજમાનૈઃ ॥

अ०-अथो होरागमज्ञानविराजमानैः अत्र तनुतः सम्यक् वयः
प्रमाणं सुखदःस्वरूपं दृक्ष्माणि साहसजातिवर्णाः विलोकनीयाः १७

ભાવार्થ—શરીરતું પ્રમાણ, સુખ, દુઃખ, લાખુ, કાકલ, જાતી, વર્ણ,
એ પ્રથમભાવમાં જોવું એમ, જ્યોતિષશાસ્ત્ર જાણનારા પંડીતોએ કહ્યુંછે.
દંડબધાતવ્યવહારરત્નકોશાભિધાનાનિ ચ સંગ્રહશ્ચ ॥

होराविलासैर्मुनिभिर्विलोकया धनाभिधाने भवने पदार्थाः॥

अ०-होराविलासैः मुनिभिः धनाभिधाने भवने कुटुंबधातुव्य-
वहाररत्नकोशाभिधानानि च संग्रहः एते पदार्थाः विलोक्याः ॥ १८

ભાવાર્થ—કુંદુળ ધાતુ વ્યવહાર, ૨૧, કૌષ, (ભંડાર) સંગ્રહ,
એ બીજા ભાવમાં જોવું.

भृत्यविक्रमसहोदरसौख्यमंतिजीवसुखदष्ट विलोक्यम्॥

जातकार्णवानियामकमुख्यैः साधुतापि सहजाभिधनाम्नि ॥

अ०-जातकार्णवनिःशमकमुखैःसहजाभिधभावे भृत्यविक्रमस-
होदर सौख्यं अंतिजीवमुखं साधुता अपि प्रविलोक्यं ॥ १९ ॥

ભાવાર્થ—નોંકર, રાંકર, લાંબાંડુ, વૃદ્ધવસ્થાનુંસુખ, અને સાધુતા, એ ત્રીજા ભાવમાં જોવું.

ग्रामगेहजननीपठतो यत्क्षेत्रजोद्यमविदेशजरत्नं ॥

सूरिभिः सकलमत्र विलोक्य मित्रदेहसुखमंबुनिकेने ॥

अ०-अत्र अबुनिकेते मूरिभिः ग्रामगेहजननिपशुतः यत्क्षेत्र-
जोद्यमविदेशज सौख्यं मित्रदेहसुखं सकलं विलोक्यं । ३० ॥

ભાવાથ—ગામ, ઘર, માતા, પશુ, વાહન, ક્ષેત્રજ ઉદ્યમ, (ખેતી-વાડી) વિદેશ, મન અને દેહનું સુખ ચોથા ભાવમાં જોવું.

नीतिगर्भविनयात्मजविद्यामंत्रबुद्धिकिलकान्यकृतिश्च ॥

चिंतनीयमिदमत्र विशेषाद्वैरिकैस्तनयधाम्नि नैकेते॥२१॥

अ०—अत्र तनयधाम्नि निकृते हौरिकैः विशेषात् नीतिगर्भवि-
नयात्मजविद्यामंत्रबुद्धिकिल्काव्यकृतिः इदं चिंतनीयं ॥ २१ ॥

ભાવાર્થ—નીતી, ઝર્જ, વીનય, પુત્ર, વિદ્યા, મંત્ર, ખુદ્દિ, કવીતા
શક્તિ. ઇત્યાદિ પાંચમા સ્થાનમાં જોવું.

रकमंग-शत्रुवेद्यारो मातृपक्षः स्वमप्यखिलं यत् ॥

चितनीयमिह यत्पशुजातं ह्यौरिकैररिनिकेतनतश्च ॥ २२ ॥

અ૦—હૌરિકૈઃ રૂઢ અરિનિકેતનતઃ ક્રૂરકર્મગદશત્રુવિચારઃ ચ માતૃપક્ષસુખં યત્ પથુજાતં (સુખં) તદ્ અશ્વિલં ચિંતનીયં ॥૨૨॥

ભાવાર્થ—ક્રૂરકર્મ રોગ, શત્રુ, મેલસાળપક્ષનું સુખ તથા પથુનું સુખ એ છઠ્ઠા ભાવમાં બેબું.

જાયાવાણિકર્મ જાપ્રયાણસૌખ્યં તથા માર્ગભવં વિલોક્યઃ દૌરોદરં સ્તેયભવો વિચારો જાયાભિધાને ભવનેઽત્ર સમ્યક્

અ૦—અત્ર જાયાભિધાને ભવને જાયાવાણિકર્મજપ્રયાણસૌખ્યં તથા માર્ગ ભવં દૌરોદરં સ્તેયભવઃ વિચારઃ (એતત્) સમ્યક્ વિલોક્યં॥

ભાવાર્થ—સી, વ્યાપાર, રણ (યુદ્ધ,) પ્રયાણ, માર્ગનું સુખ, ઘુત અને તરકરવિદ્યા, એ સાતમા ભાવમાં બેબું.

આયુર્નદીતારવિચારદુર્ગવૈષમ્યશસ્ત્રાચતિ પંકટં ચ ॥

વિલોકનીયં સ્વલુ સર્વમેતદ્રંધ્રાભિધાને ભવને સુધીભિઃ ॥

અ૦—સુધીભિઃ રંધ્રાભિધાને ભવને આયુઃ નદીતારવિચારદુર્ગવૈષમ્ય શસ્ત્રાદિ અતિસંકટં એતત્ સર્વં વિલોકનીયં સ્વલુ ॥૨૪॥

ભાવાર્થ—આયુષ્ય, નદીમાં તરવાનું, દુર્ગ, વિષમસ્થાન, શસ્ત્રથી સંકટ એ સધળું આઠમા સ્થાનમાં બેબું.

આચારાભિધાનાર્ણવપારયાતૈરનિપ્રવચ્યૈરિહ ધર્મભાવે ॥ ૨૫ ॥

અ૦—ઇહ ધર્મભાવે હોરાભિધાનાર્ણવપારયાતૈઃ મુનિપ્રવચ્યૈઃ આચારભાગ્યોદયધર્મતીર્થપુરાણભાવાઃ વિલોકનીયાઃ ॥૨૫॥

ભાવાર્થ—શુભાશુભ આચાર, ભાગ્યોદય, ધર્મ તીર્થયાત્રા, અને પુરાણ ઇતિહાસની કથા વગેરેનું નવમા ભાવમાં બેબું.

વ્યાપારાદ્યપદાસિરાજ્યનરેદ્રમાનાનિ ચ કર્મજીવઃ ॥

પિતુઃ સ્ત્રિસાસિઃ સકલં વિલોક્ય રાજ્યાભિધાને ભવને સુધીભિઃ

અ૦—સુધીભિઃ રાજ્યાભિધાને ભવને વ્યાપારમુદ્રા ઉચ્ચપદાતિરાજ્યનરેદ્રમાનાનિ ચ કર્મજીવઃ પિતુઃ સ્ત્રિસાસિઃ સકલં વિલોક્યં ૨૬

ભાવાર્થ—વ્યાપાર, ઉચ્ચસ્થાન પ્રાપ્તિ, રાજ્ય, કર્મ, છવ, અને પીતાનું સુખ વગેરે દશમા ભાવમાં બેબું.

ત્નવસ્ત્રાશિષિકાગજેભમંડનાનિષ્ટ મંગલલાભઃ ॥

અશ્વયાનઃ સ્વમત્રાવેલોક્યં લાભનામભવને નિવચ્યૈઃ ॥૨૭॥

અ૦—અત્ર લાઘનામભવને મુનિવર્યૈઃ રત્નવસ્ત્રાશિવિકાગજેમમં-
દનાનિ ગૃહમંગલલાભઃ અશ્વયાનમુલં વિલોક્ય ॥ ૨૭ ॥

ભાવાર્થ—રત્ન, વસ્ત્ર, પાદબી, હાથી, સુવર્ણના આભુષણ, મંગળ
કાર્ય, લાભ અને અશ્વયાન વીગેરે અગીયારમા ભાવમાં ભેવું ૨૭
કારાગેહેબંધનંદાન ગાનેદંડશ્ચાથોલોકનીયોવ્યયશ્ચ ॥

एतत्सर्वं है हितं भावेवाच्यं होराशास्त्रतस्तत्फलं हि ॥ २८ ॥

અ૦—અથો હૌરિકૈઃ અંત્યભાવે કારાગેહે બંધનં દાનહાનિઃ દંડઃ
ચ વ્યયઃ एतत् सर्वं विलोकनीयं होराशास्त्रतः तत्फलं वाच्यं २८

ભાવાર્થ—કારાશ્રદ્ધમાં બંધન, દાન, હાની, દંડ અને વ્યય એ સઘળું
ખારમા ભાવમાં ભેવું એમ જ્યોતિષશાસ્ત્ર બ્રહ્મનારા આચાર્યોએ કહ્યું છે.

दिवाजनुश्चेज्जनकोरविः स्यात्माता भृगुः पंगुविधुः निशायां
दिवा भृगुः पितृसहो रोकौमातृष्वसा चेन्निशि चंद्रपंगू ॥ २९ ॥

અ૦—દિવાજનુઃ ચેત્ રવિઃ જનકઃ સ્યાત્ ભૃગુઃ માતા (સ્યાત્)
નિશાયાં (જનુઃચેત્) પંગુવિધુઃ દિવા ભૃગુઃ પિતૃસહોદરઃ અર્કઃ માતૃ-
ષ્વસા નિશિ ચેત્ ચંદ્રપંગૂ ॥ ૨૯ ॥

ભાવાર્થ—દીવસે જન્મ હોય તો, સૂર્ય પિતા અને માતા શુક્ર છે.
રાત્રિએ જન્મ હોયતો શની પિતા અને માતા ચંદ્રમા છે. તેમજ
દીવસે જન્મ હોય તો શુક્ર કાકા અને, સૂર્ય માસી છે. તથા રાત્રીએ
જન્મ હોય તો ચંદ્રમા કાકા અને શની માસી છે.

अथप्रपङ्गतो कर्माजं वमाह ॥ पितुश्चमातृद्विषतः सुहृद्भ्यो
बंधुः प्रियातो भृतकादिहार्कात् क्रमेण कर्मोपगता विलग्नार्दि-
दोऽप्यच्छंति धनानि खेटाः ॥ ३० ॥ लग्नतश्च वितोपि चंद्रः
कर्मनाथलवनाथवृत्तितः ॥ कर्मजीवनमि प्रातरेणं जातदे-
समुदितं रवितो यत् ॥ ३१ ॥

અ૦—इह विलग्नार् इदोः कर्मोपगताः खेटाः अर्कात् क्रमेण पितुः
मातुः द्विषतः सुहृद्भ्यः बंधुः प्रियात् भृतकात् धनानि प्रयच्छंति
लग्नतः च रवितः चंद्रतः कर्मनाथलवनाथवृत्तितः जातके इदं कर्मजी-
वनं यत् प्रतिपन्नं (तत्) रवितः समुदितम् ॥ ३० ॥ ३१ ॥

ભાવાર્થ—લગ્નથી તથા ચંદ્રમાથી હરમા સ્થાનમાં રહેલા શ્રેષ્ઠો અનુ-
ક્રમે પિતા, માતા, શત્રુ, મીત્ર, બંધુ, પ્રીય, અને સેવકાદિથી ધન

પ્રાપ્ત કરાવે છે. (જેમ કે લગ્નથી અથવા ચંદ્રથી મુચ્ચ દશમે હોય તો પીતા તરફથી ધન પ્રાપ્ત કરે, ચંદ્ર હોય તો માતા તરફથી ધન મેળવે) લગ્ન, સ્ત્રી અને ચંદ્રમાથી દશમા સ્થાનના નવમાંશના સ્વામીની વૃત્તિ વડે દ્રવ્ય સંપાદન કરવાનું જે જાતક શાસ્ત્રમાં કહ્યું છે તે સ્ત્રીથી પણ જોવાનું. ૩૦ ૩૧

इति श्रीविलभद्रात्मजयाज्ञिकनाथविरचितायां जातकचंद्रिकायां ग्रहभेदादिनिरूपणाभिधानोनाम अष्टमः प्रबोधः समाप्तः

॥ अथ षष्ठः प्रबोधः प्रारंभः ॥

अंतर्दशा भेदवर्तीषु यस्माद्दशासु सर्वासु शरीरभाजाम् ॥
व्यक्तिर्भवेन्मिश्रशुभाशुभानामतः प्रवक्ष्ये हि दशाभिधानं
पंचगजातं खगभावजातं योगोद्भवं दृष्टिभवं फलं यत् ॥
स्फुटं भवेत् खेटावेपाककाले तेनोच्यते खेटदशाप्रकारः ॥ २ ॥

અં—યસ્માત્ શરીરભાજાં અંતર્દશાભેદવર્તીષુ સર્વાસુ દશાસુ
વ્યક્તિઃ ભવેત્ અતઃ મિશ્રશુભાશુભાનાં દશાભિધાનં પ્રવક્ષ્યે હિ પંચા-
ગજાતં સ્વગભાવજાતં યોગોદ્ભવં દૃષ્ટિભવં યત્ ફલં સ્યાત્ સ્વેદવિપાકકાલે
સ્ફુટં ભવેત્ તેન સ્વેદદશા પ્રકારઃ ઉચ્યતે ॥ ૧ ॥ ૨ ॥

ભાવર્થ—મનુષ્યોની અંતર્દશાના ભેદવાળી સઘળી દશાઓમાં
સુખદુઃખ આપવાવાળી પોતાની કૃતિ છે તેમાં શુભ અને અશુભ ફળ
સ્પષ્ટ થાય માટે દશાને ક્રમ કહ્યું છું. પંચાંગથી, ચંદ્ર ભાવથી, યોગથી
અને દ્રષ્ટીથી ઉત્પન્ન થયેલું ફળ ચંદ્રની દશામાં સ્પષ્ટ થાય છે માટે
અહીંની દશા કરવાને પ્રકાર કહ્યું છું.

शिवचतुष्कमिनस्य दशारसा पितृभक्तः यमक्षधरा विधोः॥
करचतुष्कमिनात्मजजा गजा नगधरा बुधजाह्यनुतस्त्रयं ॥
जलचतुष्कमिनातः जजा दिशो गुरुभवांकधरा वसुतस्त्रयं॥
उभचतुष्कमिनास्तमसोनलत्रितयमिंदुभुजा भगुजा दशाः

અં—શિવચતુષ્કં રસાઃફનસ્ય દશાઃ પિતૃભક્તઃત્રયં અક્ષધરાઃ
વિધોઃકરચતુષ્કં ગજાફલાત્મજજાઃ અનુતઃત્રયં નગધરાઃ બુધજાઃ જલ-
ચતુષ્કં દિશઃ ફનાત્મજજાઃ વસુતઃત્રયં અંકધરાઃ ગુરુભવા ઉભચતુષ્કં
ફનાઃ તમસઃ (ચ) અનલત્રિતયં ફંદુભુજા તે ધૃગુજાઃ દશાઃ સ્યુઃ ૨ ૪

ભાવાર્થ—આરૂઢાથી ૪ નક્ષત્રસુધી સૂર્યની ૬ વર્ષની દશા, મધ્યાથી ૩ નક્ષત્રસુધી ૧૫ વર્ષની ચંદ્રમાની દશા, હસ્ત નક્ષત્રથી ૪ નક્ષત્રસુધી ૮ વર્ષની મંગળનીદશા, અનુરાધાથી ૩ નક્ષત્રસુધી ૧૭ વર્ષની બુધની દશા, પૂર્વાષાડાનક્ષત્રથી ૪ નક્ષત્રસુધી ૧૦ વર્ષની શનીની દશા, ધનિષ્ઠાથી ૩ નક્ષત્રસુધી ૧૯ વર્ષની ગુરૂની દશા, ઉત્તરાશાદ્રપાથી ૪ નક્ષત્રસુધી ૧૨ વર્ષની રાહુની દશા અને કૃત્તિકા નક્ષત્રથી ૩ નક્ષત્રસુધી ૨૧ વર્ષની શુક્રની દશા અર્થથી.

ગતેષ્ટનિઘ્ના નિજમાસસંખ્યા સર્વર્ક્ષમક્તા ગતમાસસંખ્યા શેષં સ્વરામે ગુણિતં હરાસં ઘસ્રાસ્તુ શેષં સ્વરસૈ વિનિઘ્નં પદ્મા-
રૈરવાસં ઘટીકાસ્તુ શેષં સ્વાંગાહતં હારહતં વિનાઙ્યઃ॥માસા વિમક્તાઃ સ્વરરશ્મિમિઃ સા મહાદશાન્દપ્રમુખા સ્વંગાનામ્॥
સા મુક્તયુક્તા હિધને ગતેષ્ટે ઋણે ચ ભોગ્યેનયુતા વિધેયા॥
સંપાતનીયા નિજમાનતઃ સા મુક્તા તથા ભોગ્યદશા સ્ફુ-
ટાસ્યાત્ ॥ ૭ ॥

અ—નિજમાસસંખ્યાઃ ગતેષ્ટનિઘ્નાઃ તુ સર્વર્ક્ષમક્તાગતમાસસંખ્યા (સ્યાત્) શેષં સ્વરામેઃ ગુણિતં હરાસં (તે) ઘાસ્રઃ તુ શેષં સ્વરસૈઃ વિનિઘ્ન દ્વારૈઃ અવાસં ઘટીકાઃ તુ શેષં સ્વાંગાહતં હારહતં વિનાઙ્યઃ માસાઃ સ્વર-
રશ્મિમિઃ વિમક્તાઃ સા અન્દપ્રમુખાસ્વંગાનાં મહાદશાઃ (ભવંતિ) હિ ધને ગતેષ્ટે સા (દશા) મુક્તયુક્તા ચ ઋણે ભોગ્યેનયુતા વિધેયા સા નિજમાનતઃ સંપાતનીયા સા મુક્તા તથા ભોગ્યદશા સ્ફુટા સ્યાત્ ૫ ૬ ૭

ભાવાર્થ—ચંદ્રમાના ગતેષ્ટને પોતાની (એટલે જે દશામાં જન્મ હોય તેના) માસની સંખ્યાવાડે ગુણી સર્વર્ક્ષથી ભાગલેલો તે ગતમાસની સંખ્યા આવશે, પછી જે શેષ રહે તેને ૩૦ થી ગુણી સર્વર્ક્ષથી ભાગ લેવાથી દિવસ આવશે, પછી શેષને ૬૦ ગુણી સર્વર્ક્ષથી ભાગ લેવાથી ઘટીકા આવશે અને ફરી શેષ હોય તેને ૬૦ થી ગુણી સર્વર્ક્ષથી ભાગ લેવાથી પળ આવશે પછી ઉપર જે માસ આવ્યા હોય તેને બારે ભાગવાથી જે લબ્ધ રહે તે વર્ષ અને શેષ રહે તે માસ સમજવા. એ પ્રમાણે મહાદશાના વર્ષાદિ લાવવાં ચંદ્રમાનું ગતેષ્ટ ધન હોય તો દશાનું ભુક્ત સમજવું; અને ઋણ ગતેષ્ટ હોય તો દશાનું ભોગ્ય સમજવું. પછી જે ભુક્ત અથવા ભોગ્ય આવ્યું હોય તેને પોતાના જે વર્ષ હોય તેમાંથી બાદ કરવું તે મહાદશાનું ભુક્ત, ભોગ્ય સ્પષ્ટ થાય છે,

ટીકા—ધારો કે કોઈ મનુષ્યનો પુર્વોક્ત રીતે કરેલો સ્પષ્ટ ચંદ્ર ૭-૧૦ ૪૩-૩૧ છે અને અનુરાધા નક્ષત્રમાં જન્મ છે માટે યુધની દશામાં જન્મ થયો છે એવું પદાત્મક સર્વક્ષી ૩૪૨૯ છે. અને તેનું ઋણ પદાત્મક ગતેષ્ટ ૧૫૨૮ છે. ત્રણ નક્ષત્રનાં ૧૭ વર્ષ તેને એક નક્ષત્રના ૬૮ માસ આવે, તે ઉપર બતાવેલાં ૧૫૨ ૧૫૨૮ ને ૬૮ થી ગુણીએ તો ૧૦૩૯૦૪ આવે તેને સર્વક્ષી ૩૪૨૯ થી ભાગ લેતાં ભોગ્ય ૬-૧૦-૯-૨-૪૬ આવશે. આ ગતેષ્ટ ઋણ છે માટે ભોગ્ય સમજવું. એને પોતાના વર્ષ ૧૭ માંથી બાદ કરવાથી ભુક્ત ૧૩ ૧-૨૦-૫૭-૧૪ આવશે એપ્રમાણે ભુક્ત તથા ભોગ્ય લાવવું.

જનિહિમાંશુકલાઃ સ્વવિયદ્ગૈર્ વિમજિતો ગતભાન્યવશે-
ષકં॥અગતમાસહતં હરસંહતં ફલમિહાગ્રિમમાસમિતિર્ભ-
વેત્॥૮॥ત્રિંશન્નિઘ્નાચ્છેષતો હારલબ્ધં ઘસ્ટ્રા શેષં સ્વાંગનિઘ્નં
હરાસં ॥ નાઙ્યાઘં સ્યાત્પાતનીયં સ્વમાનાઙ્ગયા મુક્તા સા-
ધનીયા દશૈવં ॥ ૯ ॥

અ૦—જનિહિમાંશુકલાઃ સ્વવિયદ્ગૈર્ વિમજિતાઃ ગતભાનિ અવ-
શેષકં અગતમાસહતં હરસંહતં इह फलं अग्रिममासमितिः भवेत् शेषतः
त्रिंशन्निघ्नाः हारहतः लब्धं घस्राः शेषं स्वांगनिघ्नं हरासं (तव) नाङ्याघं
स्यात् स्वमानात् पातनीयं एवं मुक्ताभोग्यादशा साधनीया ॥८॥९॥

ભાવાર્થ—જન્મનો ચંદ્રમા જે હોય તેની કળા કરવી પછી તેને ૮૦૦ થી ભાગ લેવો, તે ગતનક્ષત્ર આવે અને શેષ રહે તે કળા સમજવી, પછી જે દશામાં જન્મ હોય તેના માસથી ગુણી ૮૦૦ થી ભાગવા તે ગત માસ આવે, તેને ૩૦થી ગુણી ૮૦૦ ભાગવાથી જે ભાગમાં આવે દિવસ સમજવા અને શેષને ૬૦ થી ગુણી ૮૦૦ થી ભાગવાથી ઘટીકા આવે, પછી શેષને ૬૦ થી ગુણી ૮૦૦ થી ભાગ લેવાથી પણ આવે છે. એ જે કુળ આઠ્યું હોય તેને ભુક્ત સમજવું તેને પોતાના વર્ષમાંથી બાદ કરવાથી દશાનું સ્પષ્ટ ભુક્ત ભોગ્ય આવે.

ટીકા—જેમકે જન્મનો ચંદ્ર ૭-૧૦-૪૩-૩૧ ની કળા કરી ૮૦૦ થી ભાગ લઈએ એટલે ગત નક્ષત્ર ૧૬ કળા ૪૪૩ અને ૫૧ વિકળા આવે, તેને યુધની દશામાં જન્મ છે માટે તેના માસની સખ્યા ૬૮ થી ગુણી ૮૦૦ થી ભાગ લેવાથી ભુક્ત વર્ષાદિ ૩-૧-૨૦ ૫૮-૩ આવે તેને પોતાના વર્ષ ૧૭ માંથી બાદ કરવાથી ભોગ્ય વર્ષાદિ ૧૩-૧૦-૯-૧-૫૭ આવશે. એ યુધ મહાદશાનું ભુક્ત તથા ભોગ્ય આઠ્યું. કળા ઉપરથી દશા કરતાં ભુક્તજ આવે છે.

संवच्छके वत्सरवृंदयोगौ मासोर्कराशौ च दिनास्तदंशे ॥
संयोजितास्तत्समये परस्य महादशा भोग्यमहादशायाः॥

અ૦—વત્સરયોગૌ સંવત્શકે ચ અર્કરાશૌ મામઃ તદંશે દિનાઃ
સંયોજિતાઃ તત્તમયે ભોગ્યમહાદશાયાઃ પરસ્ય મહાદશા ચ સ્યાત્ ૧૦

ભાવાર્થ—સંવત શકમા લોગ્યના વર્ષ ઉમેરવાં, માત્રમાં રાશી, દીવ-
સમાં અંશ, ઘટીમાં કળા, અને પળમાં વિકળા ઉમેરવાથી ચાલતી દશાતું
ઉત્તીર્ણ અને ધીજી દશાને પ્રવેશ તેટલી રાશી અંશ કળાએ થાય છે.

ટીકા—વિપર જાણાવેલી દશાતું ભોગ્ય વર્ષાદિ ૧૩-૧૦-૯-૧-૫૭ છે
તેમાં જન્મના સંવત ૧૯૬૪ શકે ૧૮૨૯ સુધી ૫-૨૩-૫૨-૫૩ ઉમેરીએ
એટલે સવત ૧૯૭૮ શકે ૧૮૪૩ સિદ્ધ સંક્રાંતિગતિંતાંશ ૨ કળા ૫૪ વિકળા
૫૦ સમયે યુવની મહાદશા ઉતરીને શનીની મહાદશા એસશે એમ સમજવું.

દશાહતાઃ સ્વેદદશાભિરત્ર સ્વેદેરવાસં તુ ભવંતિ માસાઃ ॥

શેષંચરામૈર્નિહતં દરાસં દિનાઃ સમાચ્યાંતરજા દશૈવં ॥૧૧॥

અ૦—અત્ર સ્વેદદશાભિઃ દશાહતાઃ સ્વેદે અવાસં તુ માસાઃ ભવતિ
શેષં ચરામૈઃ નિહતં દરાસં (તે) દિનાઃ એવં સમાચ્યાંતરજા દશા ભવતિ

ભાવાર્થ—જે ગ્રહની મહાદશામાં જે ગ્રહની અંતર્દશા કરવી હોય
તે ગ્રહના જેટલા વર્ષ હોય તેટલા વર્ષથી તે મહાદશાના વર્ષને ગુણવા
૯ થી ભાગ લેવો, ભાગમાં આવે તે માસ જાણવા શેષ રહે તેને ૩૦
થી ગુણી ૯ થી ભાગ લેવો તે દિવસ સમજવા, એ પ્રમાણે અંતર્દશા કરવી.

ટીકા—જેમ કે સુર્યની મહાદશામાં સુર્યની અંતર્દશા કેટલી છે ? એતું
સ્પષ્ટિકરણ કરતા સુર્યની દશાના ૬ વર્ષ છે અને સુર્યનીજ અંતર્દશા ૬૯૫
છે તો ૬ ને છથી ગુણીએ એટલે એટલે ૩૬ આવે તેને ૯ થી ભાગ લખએ
એટલે ભાગમાં ૪ આવે ને શેષ ૦ વધે તે સુર્ય મહાદશામાં સુર્યની અંતર્દશા
૪ મામની જાણુથી એ પ્રમાણે દરેક ગ્રહની અંતર્દશા કરવી. અંતર્દશાના
૨૫૭૮ કાલા પાતુ ૧૬ માં ગેવા

શુક્તં શુક્તાંતર્દશાનો વિહીનં શેષં ત્યાજ્યં શેષકાંતર્દશાયાઃ
શેષા ભોગ્યાંતર્દશા તસ્ય યોજ્યામ વચ્છાકાદૌ પરેષામિહૈવ

અ૦—શુક્તં શુક્તાંતર્દશાતઃ વિહીનં શેષં ત્યાજ્યં શેષકાંતર્દશાયાઃ
તસ્ય સંવચ્છાકાદૌ પરેષામિહૈવ શેષા ભોગ્યાંતર્દશા યોજ્યા ૧૨

ભાવાર્થ—શુક્તને શુક્તાંતર્દશામાંથી બાદ કરીયે. તેમ કરતાં જે શેષ
રહે તેને એક અંતર્દશામાંથી રહિત કરીયે, તેમ કરતાં જે શેષ રહે
તે લોગ્યાંતર્દશા જાણવી તેમાં સવત શક મેળવવાથી ધીજી ગ્રહની
શુક્તાંતર્દશા આવશે

દિનીકૃતાદંતરપાકવર્ષા ત્સ્વપાકવર્ષૈર્નિહતાદવાસં ॥ ગંજા-
બ્રહ્મિઃ ફલમત્ર ઘસ્યાઃ પષ્ટિમ્શેષાદ્ધરલબ્ધનાઙ્યઃ ॥૧૩॥

ધેનાદિકાશ્ચોપદશાઃ સ્યુરેવં સ્વચારિણાં સૂક્ષ્મફલાવબુધ્યૈ॥
તૈમ્યેષુસૌમ્યાસુસ્વદાત્વસૌમ્યેષ્વશર્મદોગ્રાશુભજાતુસૌમ્યા

અ૦-અત્ર અંતરપાકવર્ષાત્ દિનીકૃતા સ્વપાકવર્ષૈઃ નિહતાત્ ગજા-
ભૂમિઃ અવાપ્તં ફલં ઘસ્ટ્રાઃ (સ્યાત્) શેષાત્ ષષ્ટિગ્રહરલબ્ધનાડ્યઃ ચ
નાદિકાઃ એવં સ્વચારિણાં સૂક્ષ્મફલાવબુધ્યૈ ઉપદશાઃ સ્યુઃ સૌમ્યેષુ
મ્યા જ્ઞેયા તુ અસૌમ્યે અસુસ્વદા જ્ઞેયા અશર્મદાઉગ્રા તુ શુભજા સૌમ્યા

ભાવાર્થ-જે ગ્રહની અંતરદશામાં ઉપદશા કરવી હેય તેના દિવસ
વા અને ઉપદશાના વર્ષથી તે દિવસોને ગુણવા અને ૧૦૮ થી ભાગવા,
મધ જે આવે તે દિવસ જાણવા શેષને ૬૦ ગુણી પાછા ૧૦૮ થી
ગવા, ભાગમાં આવે તે ઘટીકા સમજવી, ફરી શેષ હોય તો ૬૦ થી
ણી ૧૦૮ થી ભાગ લઈએ તો પણ આવશે. એ પ્રમાણે કરવાથી ઉપ-
દશા થાય છે. એ પ્રકારે ગ્રહોના સૂક્ષ્મફળ જાણવા માટે ઉપદશા કરવી.

ટીકા-સૂર્યની અંતરદશામાં સૂર્યની ઉપદશા કરવી હોય તો સૂર્યની મહાદશા
સૂર્યની અંતરદશા ૪ માસની છે તેના દિવસ ૧૨૦ તેને સૂર્યના વર્ષ ૬ થી
પૂર્તાં ૭૨૦ આવે તેને ૧૦૮ થી ભાગે તો ૬ ભાગમાં આવે, તે દિન જાણવા
તે શેષ ૭૨ રહે તેને ૬૦ થી ગુણી ૧૦૮ થી ભાગીયે તો ભાગમાં ૪૦ આવે
ઘટીકા જાણવીને શેષ ૦ વધે છે. તે સૂર્યની અંતરદશામાં સૂર્યની ઉપદશા
૧૦૬-૦-૬-૪૦-૦ આગળ આ ઉપદશાના ૨૫૪ ટીકા પાતું ૧૭ મા છે તે જોવા.

નક્ષત્રનાદિં પ્રતિભુક્તભોગ્યાથ પ્રોચ્યતે સ્વેદમહાદશાત્ર ॥
યૈકઘસ્ટ્રાશ્ચવિધૌ સ્વરામાઃ કુજેર્કઘસ્ટ્રાશ્ચ બુધેન્ધિરામા ॥
નૌ તુ વિંશત્પ્રમિતા ગુરૌ સ્યાદ્રજાનલારાહુ-શાષ્ટચંદ્રાઃ ॥
સિતે દ્વિવેદાપ્રમિતાદિનાશ્ચ નક્ષત્રનાદિં પ્રતિવા પ્રસાધ્યા ॥

અ૦-અથ નક્ષત્રનાદિં પ્રતિ ભુક્તભોગ્યા સ્વેદમહાદશા પ્રોચ્યતે
ત્ર સૂર્યે અંક ઘસ્ટ્રાઃ ચ વિધૌ સ્વરામાઃ કુજે અર્કઘસ્ટ્રાઃ ચ બુધે અન્ધિ-
માઃ તુ જ્ઞાનૌ વિંશત્પ્રમિતાઃ ગુરૌ ગજાનલાઃ રાહુદશા અષ્ટચંદ્રાઃ ચ સિતે
વેદાપ્રમિતા દિનાઃ સ્યાત્ નક્ષત્રનાદિં પ્રતિ પ્રસાધ્યા વા ૧૫ ૧૬

ભાવાર્થ-ગ્રહની મહાદશાના નક્ષત્રની એક ઘટીકાએ કેટલા દિવસ
ગવે તે, કહું છું. સૂર્ય ૬ દિવસ, ચંદ્રમા ૩૦, મંગળ ૧૨ બુધ
૬, શનીની દશામાં અભીજીત સાથે ઘટીકાએ ૨૦, ગુરુ ૩૮, રાહુ
.. અને શુક્ર ૪૨ દિવસ જોગવે છે.

વનોર્કવા દશવિધં તુ મણિત્થો બાદરાયણોષ્ટવિધમાહવિ-
કં ॥ અથ સિદ્ધસેનાવિબુધોરસપાતં મુનિરાન્ધિયાવદતિદેવ-

લનામા ॥ ૧૭ ॥ ત્રિભેદં મુનિર્વિષ્ણુગુપ્તોત્તમોદ્વિભેદં તુતા-
નશાસ્ત્રદૃષ્ટ્યા પ્રવચ્ચિમ ॥ નિસર્ગાભિધશ્ચાદિમોત્તમોદશાખ્યો
દ્વિતીયોત્તમોત્તમોદશાખ્યસ્તૃતીયઃ ॥ ૧૮ ॥ ચતુર્થભેદો વિદ-
શાભિધાનોત્તમો પંચમઃ સ્યાદિહરાશિનામા ॥ ષષ્ઠસ્તથા ભા-
વફલાખ્યભેદો યોગાભિધઃ સ્યાદિહસસમોપિ ॥ ૧૯ ॥ દ્વક-
ફલં વસુમિતો નવમઃ સ્યાદષ્ટવર્ગજફલં રસવર્ગઃ ॥ દિઙ્મિતઃ
શિવમિતશ્ચ સમાહર્માસજંચ મિથુનાશનભોગૈઃ ॥ ૨૦ ॥ સ્યાદ્દ્વા-
દશઃ સત્ત્વશરીરધાતુસ્વરૂપભેદૈઃ કથિતોત્તમભેદઃ ॥ અન્યેત્ર સ-
ર્વે કથિતાઃ પ્રભેદા નૈસર્ગિકં ભેદમહં પ્રવક્ષ્યે ॥ ૨૧ ॥

અ૦—અથ યવનઃ અર્કધાતુમણિત્યઃ દશવિધં વાદરાયણઃ અષ્ટ-
વિધં વિપાકં આહ વિબુધઃ સિદ્ધસેનઃ રસધાતં દેવલનામા મુનિઃ અબ્ધિ-
ધા વદતિ અથ વિષ્ણુગુપ્તઃ મુનિઃ ત્રિભેદં તુ સત્યઃ દ્વિભેદં તાન શાસ્ત્રદૃષ્ટ્યા
પ્રવચ્ચિમ અથ આદિમઃ નિમર્ગાભિધઃ ચ દ્વિતીયઃ દશાખ્યઃ તૃતીયઃ અંત-
ર્દશાખ્યઃ ચતુર્થભેદઃ વિદશાભિધાનઃ इह पंचमः राशिनामा स्यात् तथा
षष्ठः भावफलाख्यभेदः इह सप्तमः अपियोगाभिध. स्यात् वसुमितः
द्वकफलं नवमः अष्टवर्गजफलं स्यात् दिङ्मितः रसवर्गः च शिवमितः
समाहर्मासजं च मिथुनाशनभोगैः द्वादशः सत्त्वशरीरधातुस्वरूपभेदैः
स्यात् अत्र (द्वादश) भेदः कथितः अत्र अन्ये सर्वे प्रभेदाः कथिताः
अहं नैसर्गिकं भेदं प्रवक्ष्ये १७ १८ १९ २० २१.

ભાવાર્થ—યવનાચાર્ય ૧૨ પ્રકારની દશા કહેછે, મહિત્થાચાર્ય
૧૦ પ્રકારની કહેછે, બાદરાયણ ૮ પ્રકારની કહેછે. સિદ્ધસેન પાંડિત
૬ પ્રકારની કહેછે, દેવલનામના મુની ચાર પ્રકારની કહેછે, વિષ્ણુગુપ્ત-
મુનિ ત્રણ ભેદ કહેછે અને સત્યાચાર્ય એમ કહે છે કે દશામાં બે
ભેદ છે તે શાસ્ત્ર દ્રષિથી કહું છું. પ્રથમ નિસર્ગિક ભેદ, બીજો મહા
દશાનામનો, ત્રીજો અંતરદશા નામનો, ચોથો વિદશાનામનો, પાંચમો
રાશીનામા. ૬ ઠો. ભાવફળ નામનો, ૭ મો. યોગાયોગનો, ૮ મો.
દિષ્ટફળનો, ૯ મો. અષ્ટવર્ગથી. ઉત્પન્ન થયેલાં ફળનો, ૧૦મો. વસુ-
ર્ગનો, ૧૧ મો અને ૧૨મો સ્વરૂપ ભેદ એ પ્રમાણે ચાર ભેદ બીજા
આચાર્યો એ કહ્યા છે તેમાં હું નૈસર્ગીક ભેદ કહું છું.

एकंविधोर्द्वे कुसुतस्य नंदा बुधस्य शुक्रस्य च विनातिः स्यात्
धृतिगुरोर्विशानि भास्करस्य शनेः खबाणाश्च दशा निसर्गाः

નિસર્ગપાકો જનિકાલતઃ સ્યાત્ક્રમેણ સ્વસ્વપ્રમણેન ભૂયઃ
ફલં પ્રયચ્છંતિ હિ માનવાનાં શુભાશુભાનામશુભા સ્થલાનાં

અ૦—વિધો એકં કુસુતસ્ય દ્વે બુધસ્ય નંદા ચ શુક્રસ્ય વિંશતિઃ
ગુરોઃ ધૃતિઃ માસ્કરસ્ય વિંશતિ ચ શનઃ સ્વવાળઃ (સા) દશા નિસર્ગા
સ્યાત્ જનિકાલતઃ નિસર્ગપાકઃ ક્રમેણ સ્વસ્વપ્રમણેન ભૂયઃ સ્યાત્
શુભા શુભાનાં અશુભા સ્થલાનાં માનવાનાં ફલં પ્રયચ્છંતિ હિ ૨૨ ૨૩

ભાવાર્થ—ચંદ્રમાની ૧ દીવસની દશા, મંગળની ૩, બુધની ૬,
શુક્રની ૨૦, ગુરૂની ૧૮, સ્વીની ૨૦ અને શનીની ૫૦ દિવસની દશા;
તે નીસર્ગદશા કહેવાય છે. એ દશા જન્મકાળથી આરંભીને પોતાના
અનુક્રમવડે વારંવાર આવ્યા કરે છે તેમાં શુભગ્રહનું શ્રેષ્ઠક્રમ અને
પાપગ્રહનું નેષ્ટક્રમ બાણુવું. ૨૨ ૨૩.

અથદશાપ્રસંગાદિનદશામાહ||નચ મિતા રવિજા સ્વશરા
વિધોર્ગજકરા કુજજાંગશરા વિદઃ||રસગુણા શનિજાષ્ટ-
શરા ગુરોઃ કરયુગા સ્તમસઃસ્વનગાભૃગોઃ || ૨૪ || આથે
રવૌ સ્વાક્ષિદિન રવેઃસ્યાદ્વિધોસ્તૃતીયે દશ વાસરં ચ || તુર્યે
કુજસ્યાષ્ટ દિનં ચ ષષ્ઠે વિદોદશાવેદદિનં હિ યાવત્ ||૨૫||
દિગ્વાસરંસપમે શનેશ્ચગુરોર્દશાર્કેનવમે ષ્ઠમ્વાઃ || વિંશ-
દિનંસ્યા ગમે ચ રાહોઃ શેષા દશા શુક્રભવા નિરુક્તા ||

અ૦—નચમિતા રવિજા સ્વશરા વિધોઃ ગજકરા કુજજા અંગશરા
વિદઃ રસગુણા શનિજા અષ્ટશરા ગુરોઃ કરયુગાઃ તમસઃ સ્વનગા ભૃગોઃ
(દશાઃ સ્યાત્) આથેરવૌ સ્વાક્ષિદિનં રવેઃ સ્યાત્ ચ તૃતીયે દશવા-
સરં વિધોઃ તુર્યે અષ્ટદિનં કુજસ્ય ચ ષષ્ઠે વેદદિનં હિયાવત્ વિદઃ દશા
ચ સપ્તમમે દિગ્ વાસરં શનેઃ અર્કે નવમે અર્કઘસ્રાઃ ગુરોઃ દશા ચ
દશમે વિંશદિનં રાહો સ્યાત્ (તુપુનઃ) શેષા દશા શુક્ર ભવા નિરુક્તા

ભાવાર્થ—૨૦ દિવસની સ્વીની દશા, ૫૦ દિવસની ચંદ્રની, ૨૮ દિવ-
સની મંગળની, ૫૬ દિવસની બુધની, ૩૬ દિવસની શનીની ૫૮ દિવસની
શુક્રની, ૪૨ દિવસની રાહુની અને ૭૦ દિવસની શુક્રની દશા બાણુવી.—
જન્મના સૂર્યના ૨૦ દિવસ સુધી રવિની દશા, ત્રીજા સૂર્યના ૧૦
દિવસ સુધી ચંદ્રની, ચોથા સૂર્યના ૮ દિવસ સુધી મંગળની, છઠા સૂર્યના
૪ દિવસ સુધી બુધની, સાતમા સૂર્યના ૧૦ દિવસ સુધી શનીની, નવમા

સૂર્યના ૮ દિવસ સુધી શુક્રની, ૬૨મા સૂર્યના ૨૧ દિવસ સુધી શુક્રની અને અન્ય સૂર્ય પુરો થાય ત્યાં સુધી શુક્રની ૬૨મા અમઝરી ગણિતમાત્રમિહ પ્રતિપાદિતં જનિભવં સહિતં પરિભાષયા ફલમતોન્યત એવ નયંત્વિધં યદિ સદોષમદૂષણતાં બુધાઃ॥

અ૦—ઈહ જનિભવં પરિભાષયા સહિતં ગણિતમાત્રં પ્રતિપાદિતં અતઃ બુધાઃ : ઇદં અન્યત એવ ફલં યદિ સદોષં (તથાપિ) અદૂષણતાં નયંતુઃ

ભાવાર્થ—આ જાતકચંદ્રિકામાં પરિભાષા સહિત જન્મથી ઉત્પન્ન થયેલું જણીત માત્રનું પ્રતિપાદન કર્યું છે, માટે પડીતોએ બોલું કેટલુંક ફળ દોષતાનું હોય નો પણ દોષ વગરનું જોવું. ૨૮

જયતિ જંબુ સ્તોવરપત્તનં ધરણીભૂષણમાર્યનિકેતનમ્॥ ઇહ નિવાસકરઃ શ્રુતિસાગરો દ્વિજવરો બલભદ્ર ઇતિ શ્રુતઃ ૨૮ તજ્જન્મના યાજ્ઞિકનાથનામ્ના પ્રકાશિતા જાતકચંદ્રિકેયાં॥ અપાકરોત્વાશુહૃદગણસ્થ જ્યોતિર્વિદજ્ઞાનમહાંધકારં ૨૯.

અ૦—ધરણીભૂષણ આર્યનિકેતનં જંબુસ્તોવરપત્તનં જયતિ ઇહ નિવાસકરઃ શ્રુતિસાગરઃ દ્વિજવરઃ ‘બલભદ્ર’ ઇતિ શ્રુતઃ તજ્જન્મના ‘યાજ્ઞિકનાથ’ નામ્ના ઇય જાતકચંદ્રિકા પ્રકાશિતા હૃદગણસ્થ જ્યોતિર્વિદજ્ઞાન મહાંધકારં આશુઅપાકરોતુ ॥ ૨૮ ॥ ૨૯ ॥

ભાવાર્થ—પૃથ્વીમાં ભૂપણ રૂપ આર્યોને રહેવા યોગ્ય જંબુસર શેહેરનો જય થાયો, કારણ કે એ શેહેરમાં નિવાસ કરનાર વેદના અર્થ-રૂપી સમુદ્રના પાર પામેલા “બલભદ્ર” નામના બ્રાહ્મણ હતા તેના પુત્ર “યાજ્ઞિકનાથ” આ “જાતકચંદ્રિકા” પ્રકાશ કરીછે; તે ચંદ્રિકાના પ્રકાશથી જ્યોતિર્વિદ્યાના અજ્ઞાનરૂપી મહા અંધકારને જલ્દી દુર કરે.

ઈતિ શ્રીબલભદ્રાત્મજયાજ્ઞિકનાથાવિરાચિતાયાં જાતકચંદ્રિકયાં મહાદશાભિધાનોનામષષ્ઠઃપ્રબોધઃસમાપ્તઃ ॥ ૬ ॥ ॥

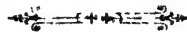
॥ ઇતિ જાતકચંદ્રિકા સમાપ્તા ॥

છપાય છે !

છપાય છે !!

છપાય છે !!!

મુહૂર્તચિંતામણિ.

પીયૂષધારા ટીકાનું ગુજરાતી ભાષાંતર.

આ પુસ્તક મુદ્દત જોવામાં અત્યુત્તમ અને સર્વમાન્ય છે; તેમજ આ ગ્રંથ કોષપણુ સદ્ગૃહસ્થ તથા જ્યોતિઃશાસ્ત્રીઓથી અગમ્યો નથી; એટલે ઉક્ત પુસ્તકનાં વિશેષ વખાણુ કરવાં હું યોગ્ય ધારતો નથી. હુંકમાં એટલુંજ કે આ ગ્રંથ દરેક જણે પોતાને ત્યાં રાખવાલાયક છે. કેટલાક સદ્ગૃહસ્થો તરફથી આ પુસ્તકને માટે સૂચના થવાથી અતિ પરિશ્રમ લઈ તૈયાર કયું છે. આશા છે કે આ ગ્રંથને માટે દરેક જણુ આશ્રય આપશેજ. લગભગ ૬૦૦ પાનાનું ઉંચા કાગળ ઉપર સુંદર છાપેલું અને પાકી બાઈડીંગવાળું પુસ્તક દરેક જણુને સુગમ પડે માટે કીંમત રૂ. ૩૭ રાખી છે. પોસ્ટેજ છ આના જુદું. આગળથી આહક થનારાને ફક્ત રૂ. ૨૫ માં મળશે. માટે નીચેને સરનામે નામ નોંધાવવા કૃપા કરવી.

અમદાવાદ.

સુરત.

સરસ્વતી ડીપો.

જોશી ગૌરીશંકર મંછાશંકર,

એલ. એન્ડ એલ વ્યાસની હાં.

કે. મહીધરપુરા દાળગીયાનો મોહોલ્લો સુરત.

ખાડીયા કવેશ્વરની પોળ સામે.

મુંબઈ.

મહાદેવ રામચંદ્ર જાગુટે.

સુખોદિની પ્રીન્ટીંગ પ્રેસ.

ચુકસેલર; ત્રણ દરવાજા, અમદાવાદ.

૩૦૫ બજારગેટ; કોટ, મુંબઈ.

संवत् १९६४ शके १८२९ मार्गशीर्ष

ता. चंद्र:

(पारशिष्ट)

१	शु	४५	४३	आ	५०	५०	शु	३३	०	वा	१६	२१	मिथुन
२	स	५०	५०	पु	६०	०	ब	३६	३	ते	२१	२१	४५ नं
३	र	५६	२०	पु	६	२९	ऐ	३५	२०	ब	२६	२२	कर्क
४	च	५६	३२	पु	१०	५१	ऐ	३१	५९	व	२९	२३	कर्क
५	न	६०	०	अ	१६	५६	वि	३२	४८	फौ	२३	२४	१० नं
६	बु	६	०	म	२२	२०	मि	३३	३७	तै	४	२५	सिंह
७	पु	७	३४	पू	२६	४८	आ	३६	५३	व	७	२६	४२ नं
८	शु	१०	०	उ	३०	७	लौ	३५	२१	व	१०	२७	३३
९	स	११	८	ह	३२	१०	शो	३३	४५	कौ	११	२८	कन्या
१०	र	११	३	चि	३३	७	अ	२९	१९	गी	११	२९	३३ नं
११	ब	९	४१	स्वा	३२	४०	सु	२४	५२	१	१०	३०	तुला
१२	म	७	१०	वि	३१	२३	घृ	१९	३१	बा	७	३१	१६ नं
१३	बु	५६	१०	अ	२९	२	श	१३	२४	नै	५	१	वृश्चि
१४	शु	५४	२२	ज्ये	२५	५६	नं	५२	३८	व	२४	२	२६ नं
१५	स	४८	४६	मू	२२	१८	क्र	५१	४५	च	१९	३	धन

मकरशुक्र घ ८।२६

मम-घ-२४ नं-म-नि-१६।२०
संकष्ट ४

धनेबुध-४१।४२

पूर्वाषाढाऽर्कः
३५।४६मीनेभोग ५५
अनवारीस-
१९०८

मं	बु	गु	शु	स	रा
१०	८	३	९	१०	२
२७	४	२०	१०	२७	२१
६०	३५	४७	३८	४०	३३
५	५२	५७	१८	१८	०
४१	१५	६	७४	३	३
१	३१	३४	४२	२३	७

संवत् १९६४ शके १८२९ पौषशुक्रपक्ष ता. चंद्र:

१	श	४३	४	पू	१८	१८	व्या	४३	५०	किं	१३	४	३३ नं
२	र	३७	१५	उ	१४	८	ह	३६	६	बा	१७	५	मकर
३	च	३१	३८	अ	१०	२	ब	२९	१८	तै	२	६	४० नं
४	म	२६	१३	ध	६	४	वि	३३	१३	वि	३३	७	तुला
५	बु	२१	१९	रा	६०	४२	व्या	१३	३८	बा	२१	८	४५ नं
६	शु	१७	७	उ	५७	३	व	७	२	ते	१७	९	मीन
७	स	१३	४९	ने	५५	३३	मि	५५	५५	वि	११	११	३८ नं
८	अ	११	३३	अ	५६	५८	सि	५१	४६	ब	११	११	मेघ
९	र	१०	२४	म	५८	१७	सा	४८	३१	कौ	१०	१२	अथ
१०	च	१०	३४	कु	६०	०	शु	४६	१५	गी	११	१३	४५ नं
११	म	१२	१	क	०	४६	शु	४४	५९	वि	१२	१४	तुला
१२	बु	१४	४२	रो	४	३९	ने	४४	३७	बा	१४	१५	४५ नं
१३	शु	१८	२६	मू	९	३५	ऐ	४४	५५	नै	१९	१६	मिथुन
१४	स	२३	४	आ	१५	२३	वै	४५	५१	ब	२३	१०	मिथुन
१५	श	२८	३२	पु	२१	४०	वि	४७	५	ब	२८	१८	४५ नं

चंद्रदर्शन

उत्तराषाढाऽर्कः
४१।३४उत्तराषाढाऽर्कः
मकरबुध १६मकरऽर्कः ५५
उ-३० कुंतेकुक्र
२५।१६

मं	बु	गु	शु	स	रा
११	८	३	९	१०	२
६	२६	१९	२४	२८	२०
२१	३६	२९	४५	३३	५२
१	५१	३८	५५	३५	४
२५	१५	७	७६	८	३
५	४	३४	२८	८	११

अथअनांशा १३ कस्यलग्नपत्रं परिशिष्ट ३

[illegible]

[illegible]

जन्माङ्गम्.					राश्याङ्गम्.					भावाङ्गम्.									
५	ल.	३ रा.			११ श.	ल.	६ रा.	८		५	ल.	३ रा.							
६	४ गु.	२			१२ मं.	चं. शु.	१०	८		६	४ गु.	२							
७		१			१		७			७		१							
८	चं. शु.	मं. १२			२	४ गु.	६			८	१०	चं. शु.	मं. १२						
९	११ श.				३ रा.	५				९	११	र. बु. के.							
१०	११ श.									१०	११								
होराचक्रम्.					द्वेष्काणचक्रम्.					सप्तमांशचक्रम्.									
५ गु. शु.	६	३			९	७ श.	शु.			२ गु.	१२								
६	४ गु.	२			१०	८	६			३	१७	११							
७		१			११ रा.	५ रु.				४		१०							
८	१०	१२			मं. गु.	२ चं.	४			५ श.	चं. रा.	९							
९	११				१२ १ बु.	२				६ मं.	७	शु. ८							
नवमांशचक्रम्.					द्वादशांशचक्रम्.					त्रींशांशचक्रम्.									
८	६ बु.				१० श.	८				१	चं.	११							
९	७ रु.	५			११ रा.	९	७			२	चं.	१२	१०						
१० गु.	मं. शु.				गु. १२	शु. ६				३	१२	१ बु.	१०						
११	१ रा.	३ श.			मं. १	बु. चं.	५ रु.			४	३	६	१ बु.						
१२	२ चं.				२	३	४			५	४	७ रा.	८						
पार्वाण्ड १८					पारिणिष्ट १६														
अथ मध्यमायु चक्रम्.					अथ ग्रहाणां उच्च नीचानि.														
र.	चं.	मं.	बु.	गु.	शु.	श.	रा.	ल.	ऐ.	ग्रह.	र.	चं.	मं.	बु.	गु.	शु.	श.	रा.	ल.
६	१	३	५	९	३	२	०	६	३८	०	१	९	५	३	११	६	२		
४	२	१०	३	०	०	५	४	११	७	१०	३	२८	१५	५	२७	२०	२०		
२७	१४	२१	१४	१५	२९	६	३	१३	२६	६	७	३	११	९	५	०	८		
५९	११	३	४५	५२	९	३९	२१	६	९	१०	३	२८	१५	५	२७	२०	२०		
२४	२४	३६	३६	१२	३६	३६	३६	३६	३६										
अथ स्थला चक्रम्.					अथ उच्च राशि चक्रम्.														
र.	चं.	मं.	बु.	गु.	शु.	श.	रा.	ल.	ऐ.	र.	चं.	मं.	बु.	गु.	शु.	श.	रा.	ल.	ऐ.
१२	०	०	३	२७	३	०	०	१०	५९	३	३	३	३	३	३	३	३	३	३
९	६	१०	५	१	०	०	४	३		२२	४०	५०	५४	२९	४६	४३	४७		
२५	२४	२०	९	१७	२९	२०	०	२३	२१	४४	२	३	४३	४२	३२	५५	४४		
५८	४८	१५	५	३६	९	०	०	२१	३६	२६	२६	१६	३६	२४	२४	४८	२०		

१	सं. २	सं. ३	सं. ४	सं. ५	सं. ६	सं. ७	सं. ८	सं. ९	सं. १०
३	३	४	४	५	५	६	६	७	७
१३	२७	१२	२६	११	२५	९	२५	११	२५
१०	३८	६	३४	३	३१	५९	३१	३	३४
३७	६३	५०	५०	३	१०	१७	१०	३	५७
७	सं. ८	सं. ९	सं. १०	सं. ११	सं. १२	सं. १३	सं. १४	सं. १५	सं. १६
९	९	१०	१०	११	११	०	०	१	०
१३	२७	१२	२६	११	२५	९	२५	११	२५
१०	३८	६	३४	३	३१	५९	३१	३	३४
३७	६३	५०	५०	३	१०	१७	१०	३	५७

अ. ग्रहाणां भावोपरि हाट्टेवर्तते.

क्र.	र.	चं.	मं.	नु.	गु.	श.	झ.	स.	पा.	कु.
१	४९	५८	१९	४१०	०	४५	१४	०	८३	१९१
	६	१८	४८	१४	०	४८	५७	०	५१	२०
२	३४	४५	१८	३२	०	४९	२७	१०	९१	१२५
	३१०	५७	१६	४६	०	५	५८	२९	२०	४८
३	२०	३१	५९	१८	१	३४	५३	३४	१६८	९४
	५९	२९	९७	७७	३६	३६	३५	३५	३५	४४

र	च	म		गु	शु	श	र
८	१०	८	१२	१०	१०	८	८
५	३९	५१	५३	८	११	३	३३

	म	न	रि	सि	ह	गु	मु	प	रा	जा	कु
राहु	५० ३२	४८ ३०	४६ २८	४४ २६	४२ २४	४० २२	३८ २०	३६ १८	३४ १६	३२ १४	३० १२
शनि	५७ ३९	५५ ३७	५३ ३५	५१ ३३	४९ ३१	४७ २९	४५ २७	४३ २५	४१ २३	३९ २१	३७ १९
शक्र	५४ ३६	५२ ३४	५० ३२	४८ ३०	४६ २८	४४ २६	४२ २४	४० २२	३८ २०	३६ १८	३४ १६
गुरु	५१ ३३	४९ ३१	४७ २९	४५ २७	४३ २५	४१ २३	३९ २१	३७ १९	३५ १७	३३ १५	३१ १३
बुध	५८ ४०	५६ ३८	५४ ३६	५२ ३४	५० ३२	४८ ३०	४६ २८	४४ २६	४२ २४	४० २२	३८ २०
मीना	५५ ३७	५३ ३५	५१ ३३	४९ ३१	४७ २९	४५ २७	४३ २५	४१ २३	३९ २१	३७ १९	३५ १७
चन्द्र	५२ ३४	५० ३२	४८ ३०	४६ २८	४४ २६	४२ २४	४० २२	३८ २०	३६ १८	३४ १६	३२ १४
रवि	५९ ४१	५७ ३९	५५ ३७	५३ ३५	५१ ३३	४९ ३१	४७ २९	४५ २७	४३ २५	४१ २३	३९ २१

8	89	9	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	00	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	00	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	00	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	00	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	00	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	00	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	00	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	00	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	00	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	00	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	00	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	00	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	00	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	00	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	00	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	00	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	00	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	00	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55
---	----	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----

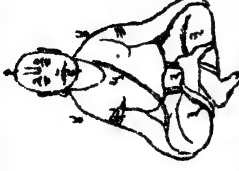
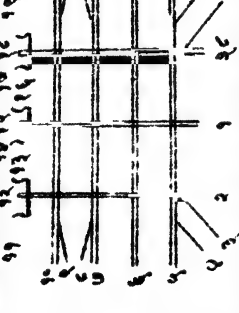
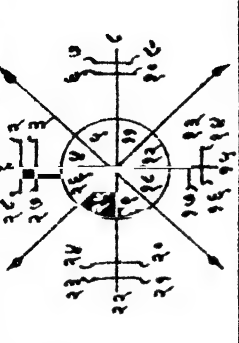
अंश	०	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३	२४	२५	२६	२७	२८	२९
१	०	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३	२४	२५	२६	२७	२८	२९
२	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३	२४	२५	२६	२७	२८	२९	३०	३१	३२	३३	३४	३५	३६	३७	३८	३९	४०	४१	४२	४३	४४
३	४५	४६	४७	४८	४९	५०	५१	५२	५३	५४	५५	५६	५७	५८	५९	६०	६१	६२	६३	६४	६५	६६	६७	६८	६९	७०	७१	७२	७३	७४
४	३०	३१	३२	३३	३४	३५	३६	३७	३८	३९	४०	४१	४२	४३	४४	४५	४६	४७	४८	४९	५०	५१	५२	५३	५४	५५	५६	५७	५८	५९
५	०	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३	२४	२५	२६	२७	२८	२९
६	६०	६१	६२	६३	६४	६५	६६	६७	६८	६९	७०	७१	७२	७३	७४	७५	७६	७७	७८	७९	८०	८१	८२	८३	८४	८५	८६	८७	८८	८९
७	४५	४६	४७	४८	४९	५०	५१	५२	५३	५४	५५	५६	५७	५८	५९	६०	६१	६२	६३	६४	६५	६६	६७	६८	६९	७०	७१	७२	७३	७४
८	३०	३१	३२	३३	३४	३५	३६	३७	३८	३९	४०	४१	४२	४३	४४	४५	४६	४७	४८	४९	५०	५१	५२	५३	५४	५५	५६	५७	५८	५९
९	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३	२४	२५	२६	२७	२८	२९	३०	३१	३२	३३	३४	३५	३६	३७	३८	३९	४०	४१	४२	४३	४४

अथ जातकोक्त विशेषदृष्टिचक्र नं. २

[illegible]

अथ होरा. नं. १				आंद्रेष्काण नं. २				अथ नवमीश. नं. ३											
राशी	१०	२०	३०	राशी	१०	२०	३०	रा	३०	४०	५०	६०	७०	८०	९०	१००	११०	१२०	१३०
मे	५	५	५	मे	१	५	९	मे	१	५	९	३	५	९	३	५	९	३	५
वृ	५	५	५	वृ	२	५	९	वृ	१	५	९	३	५	९	३	५	९	३	५
मि	५	५	५	मि	३	५	९	मि	५	९	३	५	९	३	५	९	३	५	९
क	५	५	५	क	५	५	९	क	५	५	९	३	५	९	३	५	९	३	५
लि	५	५	५	लि	५	५	९	लि	५	५	९	३	५	९	३	५	९	३	५
क	५	५	५	क	६	५	९	क	१	५	९	३	५	९	३	५	९	३	५
तु	५	५	५	तु	७	५	९	तु	७	५	९	३	५	९	३	५	९	३	५
वृ	५	५	५	वृ	८	५	९	वृ	८	५	९	३	५	९	३	५	९	३	५
ध	५	५	५	ध	९	५	९	ध	९	५	९	३	५	९	३	५	९	३	५
म	५	५	५	म	१०	५	९	म	१०	५	९	३	५	९	३	५	९	३	५
कुं	५	५	५	कुं	११	५	९	कुं	११	५	९	३	५	९	३	५	९	३	५
मी	५	५	५	मी	१२	५	९	मी	१२	५	९	३	५	९	३	५	९	३	५
अथ सप्तमाश. नं. ४								द्वादशांश चक्र. नं. ५											
राशी	१०	२०	३०	४०	५०	६०	७०	रा	३०	४०	५०	६०	७०	८०	९०	१००	११०	१२०	१३०
मे	१	५	९	३	५	९	३	मे	१	५	९	३	५	९	३	५	९	३	५
वृ	१	५	९	३	५	९	३	वृ	१	५	९	३	५	९	३	५	९	३	५
मि	३	५	९	३	५	९	३	मि	३	५	९	३	५	९	३	५	९	३	५
क	५	९	३	५	९	३	५	क	५	९	३	५	९	३	५	९	३	५	९
लि	५	९	३	५	९	३	५	लि	५	९	३	५	९	३	५	९	३	५	९
क	५	९	३	५	९	३	५	क	५	९	३	५	९	३	५	९	३	५	९
तु	५	९	३	५	९	३	५	तु	५	९	३	५	९	३	५	९	३	५	९
वृ	५	९	३	५	९	३	५	वृ	५	९	३	५	९	३	५	९	३	५	९
ध	५	९	३	५	९	३	५	ध	५	९	३	५	९	३	५	९	३	५	९
म	५	९	३	५	९	३	५	म	५	९	३	५	९	३	५	९	३	५	९
कुं	५	९	३	५	९	३	५	कुं	५	९	३	५	९	३	५	९	३	५	९
मी	५	९	३	५	९	३	५	मी	५	९	३	५	९	३	५	९	३	५	९

जन्मकुण्डली	रवेष्टकवर्ग ४८	चंद्राष्टकवर्ग ४९	भोगाष्टकवर्ग ३०	बुधाष्टकवर्ग ५४
५ रा. ३ गु. ४ ७ १० चं. ३ ११ डा. र. तु.	५ रा. ३ गु. ४ ७ १० चं. ३ ११ डा. र. तु.	५ रा. ३ गु. ४ ७ १० चं. ३ ११ डा. र. तु.	५ रा. ३ गु. ४ ७ १० चं. ३ ११ डा. र. तु.	५ रा. ३ गु. ४ ७ १० चं. ३ ११ डा. र. तु.
पुर्वाष्टकवर्ग ५६	मुक्राष्टकवर्ग ५२	शनेष्टकवर्ग ३९	लग्नाष्टकवर्ग ४७	रेवेष्टकवर्ग ५३
५ रा. ३ गु. ४ ७ १० चं. ३ ११ डा. र. तु.	५ रा. ३ गु. ४ ७ १० चं. ३ ११ डा. र. तु.	५ रा. ३ गु. ४ ७ १० चं. ३ ११ डा. र. तु.	५ रा. ३ गु. ४ ७ १० चं. ३ ११ डा. र. तु.	५ रा. ३ गु. ४ ७ १० चं. ३ ११ डा. र. तु.

परिक्षिप्त १२ नराकार चक्रं.	परिक्षिप्त १३ सूर्यकालानल चक्रं.	परिक्षिप्त १४ चंद्रकालानल चक्रं.
		
परिक्षिप्त १५	अथ मध्यमायुः स्पष्ट कोटक अशादि	नं. १.
२	८	१८
३	२	१९
४	१	२०
५	२	२१
६	१	२२
७	२	२३
८	१	२४
९	२	२५
१०	१	२६
११	२	२७
१२	१	२८
१३	२	२९
१४	१	३०
१५	२	३१
१६	१	३२
१७	२	३३
१८	१	३४
१९	२	३५
२०	१	३६
२१	२	३७
२२	१	३८
२३	२	३९
२४	१	४०
२५	२	४१
२६	१	४२
२७	२	४३
२८	१	४४
२९	२	४५
३०	१	४६
३१	२	४७
३२	१	४८
३३	२	४९
३४	१	५०
३५	२	५१
३६	१	५२
३७	२	५३
३८	१	५४
३९	२	५५
४०	१	५६
४१	२	५७
४२	१	५८
४३	२	५९
४४	१	६०
४५	२	६१
४६	१	६२
४७	२	६३
४८	१	६४
४९	२	६५
५०	१	६६
५१	२	६७
५२	१	६८
५३	२	६९
५४	१	७०
५५	२	७१
५६	१	७२
५७	२	७३
५८	१	७४
५९	२	७५
६०	१	७६
६१	२	७७
६२	१	७८
६३	२	७९
६४	१	८०
६५	२	८१
६६	१	८२
६७	२	८३
६८	१	८४
६९	२	८५
७०	१	८६
७१	२	८७
७२	१	८८
७३	२	८९
७४	१	९०
७५	२	९१
७६	१	९२
७७	२	९३
७८	१	९४
७९	२	९५
८०	१	९६
८१	२	९७
८२	१	९८
८३	२	९९
८४	१	१००
८५	२	१०१
८६	१	१०२
८७	२	१०३
८८	१	१०४
८९	२	१०५
९०	१	१०६
९१	२	१०७
९२	१	१०८
९३	२	१०९
९४	१	११०
९५	२	१११
९६	१	११२
९७	२	११३
९८	१	११४
९९	२	११५
१००	१	११६
१०१	२	११७
१०२	१	११८
१०३	२	११९
१०४	१	१२०
१०५	२	१२१
१०६	१	१२२
१०७	२	१२३
१०८	१	१२४
१०९	२	१२५
११०	१	१२६
१११	२	१२७
११२	१	१२८
११३	२	१२९
११४	१	१३०
११५	२	१३१
११६	१	१३२
११७	२	१३३
११८	१	१३४
११९	२	१३५
१२०	१	१३६
१२१	२	१३७
१२२	१	१३८
१२३	२	१३९
१२४	१	१४०
१२५	२	१४१
१२६	१	१४२
१२७		

अथ मध्यमायुः कोलक कलादि नं. २

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३	२४	२५	२६	२७	२८	२९	३०	
.
३	५	७	९	१०	१२	१४	१५	१६	१८	१९	२१	२३	२५	२७	२८	३०	३१	३२	३४	३५	३६	३७	३८	३९	४०	४१	४२	४३	४४	
४८	४९	५०	५१	५२	५३	५४	५५	५६	५७	५८	५९	६०	६१	६२	६३	६४	६५	६६	६७	६८	६९	७०	७१	७२	७३	७४	७५	७६	७७	
३१	३२	३३	३४	३५	३६	३७	३८	३९	४०	४१	४२	४३	४४	४५	४६	४७	४८	४९	५०	५१	५२	५३	५४	५५	५६	५७	५८	५९	६०	
१	१	१	२	२	२	२	२	२	२	२	२	२	२	२	२	२	२	२	३	३	३	३	३	३	३	३	३	३	३	३
२५	२७	२९	३१	३३	३५	३७	३८	३९	४०	४१	४३	४५	४७	४९	५१	५३	५५	५७	५९	६०	६१	६३	६५	६७	६९	७०	७२	७४	७६	७८
४८	४९	५०	५१	५२	५३	५४	५५	५६	५७	५८	५९	६०	६१	६२	६३	६४	६५	६६	६७	६८	६९	७०	७१	७२	७३	७४	७५	७६	७७	७८

अथ मध्यमायुः कोलक विकलादि नं. ३.

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३	२४	२५	२६	२७	२८	२९	३०	
.
३	५	७	९	१०	१२	१४	१५	१६	१८	१९	२१	२३	२५	२७	२८	३०	३१	३२	३४	३५	३६	३७	३८	३९	४०	४१	४२	४३	४४	
४८	४९	५०	५१	५२	५३	५४	५५	५६	५७	५८	५९	६०	६१	६२	६३	६४	६५	६६	६७	६८	६९	७०	७१	७२	७३	७४	७५	७६	७७	
३१	३२	३३	३४	३५	३६	३७	३८	३९	४०	४१	४२	४३	४४	४५	४६	४७	४८	४९	५०	५१	५२	५३	५४	५५	५६	५७	५८	५९	६०	
१	१	१	१	१	१	१	१	१	१	१	१	१	१	१	१	१	१	१	१	१	१	१	१	१	१	१	१	१	१	१
५५	५७	५९	६०	६१	६२	६३	६४	६५	६६	६७	६८	६९	७०	७१	७२	७३	७४	७५	७६	७७	७८	७९	८०	८१	८२	८३	८४	८५	८६	८७
४८	४९	५०	५१	५२	५३	५४	५५	५६	५७	५८	५९	६०	६१	६२	६३	६४	६५	६६	६७	६८	६९	७०	७१	७२	७३	७४	७५	७६	७७	७८

सूर्यदशामध्येग्र-अंतर्द आ.पु.पु. अ.मा.१८									चंद्रदशामध्येग्र-अंतर्द म.पू उ.पा. ६०								
ग्र.	सु.	चं.	मं.	बु.	श.	गु.	रा.	शु.	च.	मं.	बु.	श.	गु.	रा.	शु.	सू.	
व.	१	.	१	२	१	२	१	२	१	२	.	
भा.	४	१०	५	११	६	.	८	२	१	१	४	४	७	८	११	१०	
दि.	.	.	१०	१०	२०	२०	.	.	.	१०	१०	२०	२०	.	.	.	
घ.	

भौमदशम-ग्र. अंत. ह. बि. खा. वि मा २५ बुधदशम-ग्र. अंत अ. ज्ये. मू. मा. ६८

अ.	मं.	बु	श.	गु.	रा.	शु.	सू.	वं.	बु	श.	गु.	रा.	शु.	सू.	वं.	मं.
क.	०	१	०	१	०	१	०	०	२	१	२	१	३	०	२	१
मा.	७	३	८	४	१०	६	५	१	८	६	११	१०	३	११	४	३
दि.	३	३	२६	२६	२०	२०	१०	१०	३	२६	२६	२०	२०	१०	१०	३
घ.	२०	२०	४०	४०	०	०	०	०	२०	४०	४०	०	०	०	०	२०

शानिदशामध्येग्र. अतः पू. उ. अ. श्रं. मा. ३०. गुरुदशामध्येग्र. अंतः धश. पू. मा. ७६.

अ	श	गु	रा	शु	र	बं	कु	गु	रा	शु	र	बं	कु	गु	रा	शु	र
ब	०	१	१	१	०	१	०	१	३	२	३	१	२	१	२	१	१
मा	११	९	१	११	६	४	८	६	४	१	८	०	७	४	११	९	९
दि	३	३	१०	१०	२०	२०	२६	२६	३	१०	१०	२०	२०	२६	२६	३	३
घ.	२०	२०	०	०	०	०	४०	४०	२०	०	०	०	०	४०	४०	२०	२०

राहदशामध्येग्र.अं.उरे अ.भ.मा.३६ शुक्रदशामध्येग्र.अंत.कृ.रोमृ.मा.८५

[illegible]

रवि अंत शा मास ४ म उपदशा.										रवि चंद्रदशा मास १० म उपदशा.									
ग्र	रा	चं	मं	बु	श	गु	रा	शु	र	चं	मं	बु	श	गु	रा	शु	र		
ब		
मा		
दि	६	१६	८	१८	११	२१	१३	२३	११	२२	१०	२०	२२	३	२८	१६	१६		
घ	४०	४०	५३	५३	६	६	२०	२०	४०	१३	१३	४६	४६	२०	२०	४०	४०		
प		
वि		

रवि मीमांतर्दशा मा. ५।दि १० म उ.										रवि बुध अंतर्द. मास दि. ११।१०									
ग्र	मं	बु	श	गु	रा	शु	र	चं	बु	श	गु	रा	शु	र	चं	मं			
ब			
मा			
दि	११	२५	१४	२८	१०	१	८	२२	२३	११	२१	७	६	१८	१०	२५			
घ	५१	११	४८	८	४६	६	५३	१३	३१	२८	४८	४६	६	५३	१३	११			
प	६	६	५३	५३	४०	४०	२०	२०	६	५३	५३	४०	४०	२०	२०	६			
वि	४०	४०	२०	२०	४०	२०	२०	४०			

रवि त्राने रंतर्द. मा. ६।२० म उपदशा										रवि गुरो रंतर्द. वर्ष १।०।२० म उपदशा									
ग्र	रा	गु	रा	शु	र	चं	मं	बु	गु	रा	शु	र	चं	मं	बु	श			
ब			
मा	.	१	.	१	.	.	.	१	२	१	२	.	१	.	१	१			
दि	१८	५	२२	८	११	२०	१४	१	६	१२	१३	२१	२२	२८	२०	५			
घ	३१	११	१३	५३	६	४६	४८	२८	५१	१३	५३	६	४६	८	४०	११			
प	६	६	२०	२०	४०	४०	५३	५३	६	२०	२०	४०	४०	५३	५३	६			
वि	४०	४०	२०	४०	२०	२०	४०			

रवि शहो रंतर्द. मा. ८ म उपदशा.										रवि शुक्रांतर्दशा ब. १।२। म उ.									
ग्र	रा	शु	र	चं	मं	बु	श	रा	शु	र	चं	मं	बु	श	गु	रा			
ब			
मा	.	१	.	१	.	१	.	१	२	१	१	१	२	१	२	१			
दि	२६	१६	१३	३	१०	७	२२	१२	२१	२३	२८	१	६	८	१३	१६			
घ	४०	४०	२०	२०	४६	४६	१३	१३	४०	२०	२०	६	६	५३	५३	४०			
प			
वि			

चंद्रभोगांतर्दवर्णादि११११० म०३०

ग्र	चं	मं	बु	श	गु	रा	शु	र	ग्र	मं	बु	श	गु	रा	शु	र
ब	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
मा	३	१	३	२	४	२	४	१	०	२	१	२	१	२	०	१
दि	१४	२५	२८	९	११	२३	२५	११	२९	२	७	१०	१४	१७	२२	२५
घ	१०	३३	३	२६	५६	२०	५०	४०	२७	५७	२	२२	२६	४६	१३	३३
प	०	२०	२०	४०	४०	०	०	०	४६	४६	१३	१३	४०	४०	२०	२०
वि	०	०	०	०	०	०	०	०	४०	४०	२०	२०	०	०	०	१

चंद्रबुधांतर्द. व २।४।१० म. उपद.

चंद्रशानरंतर्द. व १।४।२० म. उपद.

ग्र.	बु.	श.	गु.	रा.	शु.	र.	च.	मं.	श.	गु.	रा.	शु.	र.	च.	मं.	बु.
व	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
मा	४	२	४	३	५	१	३	२	१	२	१	३	०	२	१	२
दि	१३	१८	२५	४	१५	१०	२८	२	१६	२७	२५	७	२३	९	७	१८
घ	४७	४२	३९	२६	१६	१३	१३	५७	१७	५७	३३	१३	४६	२६	२	४२
प.	४६	१३	१३	४०	४०	२०	२०	४६	४६	४६	२०	२०	४०	४०	१३	१३
वि	४०	२०	२०	०	०	०	०	४०	४०	४०	०	०	०	०	२०	२०

चंद्रगुरोरंतर्द व. २।७।२० म. उ. द.

चंद्रराहोरंतर्द्व. १।८ म. उपदशा.

अ.	गु.	ग.	रु.	र.	चं.	मं.	बु.	श.	रा.	गु.	र.	चं.	मं.	बु.	श.	गु.
व.	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
मा.	५.	३	६	१	४	२	४	२	२	३	१	२	१	३	१	३
दि.	१७	१५	४	२२	११	१०	२१	२७	६	२६	३	२३	१४	४	२५	१५
ष.	२७	१३	४३	४६	५६	२२	३२	५७	४०	४०	२०	२०	२६	२६	३३	३३
र.	४६	२०	२०	४०	४०	१३	१३	४६	०	०	०	०	४०	४०	२०	२०
नि.	४०	०	०	०	०	२०	२०	४०	०	०	०	०	०	०	०	०

चंद्रभूगोरंतर्द व.२।११ सर्वेषां सुपदशा.

चंद्रबेरंतर्द. मा १० म. उपदशा.

[illegible]

मं. भौमद. मा. ७।३।२. म. उ. द.										मं. बुधद. मा. १।३।२. म. उ.									
ग्र.	मं.	बु.	श.	रा.	शु.	र.	च.	मं.	बु.	श.	रा.	शु.	र.	च.	मं.	बु.	श.	रा.	शु.
व.	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
मा.	०	१	०	१	०	१	०	०	०	१	०	१	०	०	०	०	१	०	१
दि.	१५	३	१९	७	२३	११	११	२९	११	११	१९	२०	२८	२५	२	३	१५	३	१९
घ.	४८	३४	४५	३१	४२	२८	५१	३७	२१	५८	४५	२२	८	११	५७	३४	४५	३१	४२
प.	८	४८	११	५१	१३	५३	६	४६	२८	३१	११	१३	५३	६	४६	५०	४८	११	५१
वि.	५३	५३	१	१	२०	२०	४०	४०	५३	७	७	२०	२०	४०	४०	५३	५३	१	१
मं. शनैरंतर्द. मा. ८६।२।४. म. उ. द.										मं. गुरुद. मा. १।४।२६।४. म. उ.									
ग्र.	श.	गु.	रा.	शु.	र.	चं.	मं.	बु.	श.	गु.	रा.	शु.	र.	चं.	मं.	बु.	श.	गु.	रा.
व.	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
मा.	०	१	०	१	०	१	०	१	२	१	३	०	२	१	२	१	२	१	३
दि.	२४	१६	२९	२१	१४	७	१९	११	२९	२६	८	२८	१०	७	१९	१६	२९	२१	१४
घ.	४१	१४	३७	५१	४८	२	४५	५८	८	१७	३१	८	२२	३१	४५	५४	४८	२	४५
प.	२८	४८	४६	६	५३	१३	११	३१	८	४६	६	५३	१३	५१	११	४८	४६	६	५३
वि.	३५	५३	४०	४०	२०	२०	७	७	५३	४०	४०	२०	२०	७	७	५३	५३	४०	४०
मं. राहोरंतर्द. मा. १०. २०. म. उपदशा.										मं. भृगोरंतर्द. व. १।६।२०. म. उ. द.									
ग्र.	र.	शु.	र.	चं.	मं.	बु.	श.	रा.	शु.	र.	चं.	मं.	बु.	श.	गु.	रा.	शु.	र.	चं.
व.	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
मा.	१	२	०	१	०	१	०	१	३	१	२	१	२	१	३	२	१	२	०
दि.	५	२	१७	१४	२३	२०	२९	१६	१८	१	१७	११	२८	२१	८	२	१७	१४	२३
घ.	३३	१३	४६	२६	४२	२२	३७	१७	५३	६	४६	२८	८	५१	३१	१३	४६	२६	४२
प.	२०	२०	४०	४०	१३	१३	४५	४६	२०	४०	४०	५३	५३	६	६	२०	४०	४०	१३
वि.	०	०	०	०	२०	२०	४०	४०	०	१	०	२०	२०	४०	४०	०	०	०	०
मं. रविरंतर्द. मा. ५।१०. म. उपदशा.										मं. चंद्रांतर्द. व. १।१०।१०. म. उ. द.									
ग्र.	र.	चं.	मं.	बु.	श.	गु.	रा.	शु.	चं.	मं.	बु.	श.	गु.	रा.	शु.	र.	चं.	मं.	बु.
व.	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
मा.	०	०	०	०	०	०	१	१	०	२	१	२	१	२	१	२	०	०	०
दि.	८	२२	११	२५	१४	२८	१७	१	२५	२९	२	७	१०	१४	१७	२२	११	२५	१४
घ.	५३	१३	५१	११	४८	८	४६	६	३३	४७	५७	२	२२	२६	४६	१३	५१	११	४८
प.	२०	२०	६	६	५३	५३	४०	४०	२०	४६	४६	१३	१३	४०	४०	२०	२०	६	६
वि.	०	०	४०	४०	२०	२०	०	०	०	४०	४०	२०	२०	०	०	०	०	४०	४०

बु. बुधांतर्द. व. २।८।३।२० म. उपदशा.									बु. शरंतर्द व. १।६।२६।१० म. उप								
अ.	बु.	श.	गु.	रा.	शु.	र.	चं.	मं.	श.	गु.	रा.	श.	र.	चं.	मं.	बु.	श.
व.	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
मा.	५	२	५	३	६	१	५	२	१	३	२	३	१	२	११	२	३
दि.	१	२९	१९	१७	७	२३	१३	११	२२	९	२	२०	१	१८	११	३	२
घ.	३८	११	२८	२	१८	३१	४७	२१	२८	४१	५७	११	२८	४२	५८	१	३
प.	८	५१	३१	१३	५३	६	४६	२८	८	२८	४६	६	५३	१३	३१	५	३
वि.	५३	७	७	२०	२०	४०	४०	५३	५३	५३	४०	४०	२०	२०	७	०	०
बु. गुरोरंतर्द प. २।११।२६।१० म. उप									बु. गृहोरंतर्द. व. १।१०।२० म. उप								
अ.	गु.	रा.	शु.	र.	चं.	मं.	बु.	श.	रा.	शु.	र.	चं.	मं.	बु.	श.	गु.	रा.
व.	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
मा.	६	३	६	१	४	२	५	३	२	४	१	३	१	३	२	३	३
दि.	९	२९	२९	२९	२९	१९	१९	९	१५	१२	७	४	२०	१७	२	२	३
घ.	२४	३७	२१	४८	३२	४५	२८	४१	३३	१३	४६	२६	२३	२	५७	३	३
प.	४८	४६	६	५३	१३	११	३१	२८	२०	२०	४०	४०	१३	१३	४६	६	३
वि.	५३	४०	४०	२०	२०	७	७	५३	०	०	०	०	२०	२०	४०	५	५
बु. १ गोरंतर्द. व. ३।३।२० म. उप. शा.									बु. रविअंतर्द. मा. १।१।१० म. उप								
अ.	शु.	सू.	चं.	मं.	र.	श.	गु.	रा.	र.	चं.	मं.	बु.	श.	गु.	रा.	श.	रा.
व.	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
मा.	७	२	५	२	६	३	६	४	०	१	०	१	१	१	१	१	३
दि.	२१	६	१५	२८	७	२०	२९	१२	१८	१७	२५	२३	१	२९	७	३	३
घ.	२३	६	१६	८	१८	११	२१	१३	५३	१३	११	३१	२८	४८	४६	६	३
प.	२०	४०	४०	५३	५३	६	६	२०	२०	२०	६	६	५३	५३	४०	५	५
वि.	०	०	०	२०	२०	४०	४०	०	०	०	४०	४०	२०	२०	०	०	०
बु. चंद्रअंतर्द व. २।४।१० म. उपदशा.									बु. भीमांतर्द. व. १।३।३२० म. उप								
अ.	चं.	मं.	बु.	श.	गु.	रा.	शु.	र.	मं.	बु.	श.	गु.	रा.	शु.	र.	श.	रा.
व.	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
मा.	३	२	४	२	४	३	५	१	१	२	१	२	१	२	०	०	०
दि.	२८	२	१३	१८	२९	४	१५	१७	३	११	११	१९	२०	२८	२५	५	५
घ.	३	५७	४७	४२	३२	२६	१६	१३	३४	२१	५८	४५	२२	८	११	५	५
प.	२०	४६	४६	१३	३३	४०	४०	२०	४८	२८	३१	११	१३	५३	६	६	६
वि.	०	४०	४०	२०	२०	०	०	०	५३	५३	७	७	२०	२०	४०	५	५

शु. शिरोरुर्द. मा. ११।३।२० म. उपदशा									श. गुरोरुर्द. व. १।९।३।२० म. उ								
श.	रा.	कु.	र.	चं.	मं.	बु.	श.	गु.	रा.	कु.	र.	चं.	मं.	बु.	श.	गु.	रा.
व.	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
मा.	१	१	१	२	०	१	०	१	३	२	४	१	२	१	३	१	१
दि.	०	२८	७	४	१८	१६	२४	२२	२१	१०	३	५	२७	१६	९	२८	०
घ.	५१	३८	२	४८	३१	१७	४१	२८	२५	२२	८	११	५७	५४	४१	३८	५१
च.	५१	३१	१३	५३	६	४६	२८	८	११	१३	५३	६	४६	४८	२८	३१	५१
वि.	७	७	२०	२०	४०	४०	५३	५३	७	२०	२०	४०	४०	५३	५३	७	७
श. राहोरुर्द. व. १।१।१० म. उपदशा									श. शुक्रांतर्द. व. १।१।१० म. उप.								
श.	रा.	कु.	र.	चं.	मं.	बु.	श.	गु.	श.	रा.	कु.	र.	चं.	मं.	बु.	श.	गु.
व.	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
मा.	१	२	०	१	०	२	१	२	४	१	३	१	३	२	४	२	१
दि.	१४	१७	२२	२५	२९	२	७	१०	१६	८	७	२१	२०	४	३	१७	१०
घ.	२६	४६	१३	३३	३७	५७	२२	२३	६	५३	१३	५१	११	४८	८	४६	२६
च.	४०	४०	२०	२०	४६	४६	१३	१३	४०	२०	२०	६	६	५३	५३	४०	४०
वि.	०	०	०	०	४०	४०	२०	२०	०	०	०	४०	४०	२०	२०	०	०
श. रवेरुर्द. मा. ६।२० म. उपदशा									श. चंद्रांतर्द. व. १।६।२० म. उप.								
श.	रा.	कु.	र.	चं.	मं.	बु.	श.	गु.	श.	रा.	कु.	र.	चं.	मं.	बु.	श.	गु.
व.	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
मा.	०	०	०	१	०	१	०	१	२	१	२	१	२	१	३	०	०
दि.	११	२७	१४	१	१८	५	२३	८	९	७	१८	१६	२७	२५	७	२७	११
घ.	६	४६	४८	२८	३१	११	१३	५३	२६	२	४२	१७	५७	३३	१३	४६	६
च.	४०	४०	५३	५३	६	६	२०	२०	४०	१३	१३	४६	४६	२०	२०	४०	४०
वि.	०	०	२०	२०	४०	४०	०	०	०	२०	२०	४०	४०	०	०	०	०
श. भीमांतर्द. मा. ८।२६।१० म. उप.									श. बुधान्तर्द. व. १।६।२६।१० म.								
श.	रा.	कु.	र.	चं.	मं.	बु.	श.	गु.	श.	रा.	कु.	र.	चं.	मं.	बु.	श.	गु.
व.	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
मा.	०	१	०	१	०	१	०	१	२	१	३	२	३	१	३	१	१
दि.	११	११	२४	१६	२०	२१	१४	७	२१	२२	९	२	२०	१	१८	११	११
घ.	४५	५८	४१	५४	३७	५१	४८	२	११	२८	४१	५७	११	२८	४२	५८	४५
च.	११	३१	२८	४८	४६	६	५३	१३	५१	८	२८	४६	६	५३	१३	३१	११
वि.	७	७	५३	५३	४०	४०	२०	२०	७	५३	५३	४०	४०	२०	२०	७	७

गु. गुरोरंतर्द व. ३।१।३।२० म. उपद.										गु. राहोरंतर्द व. २।१।१० म. उपद.									
ग्र.	गु.	रा.	शु.	र.	चं.	मं.	बु.	श.	गु.	रा.	शु.	र.	चं.	मं.	बु.	श.	गु.	रा.	शु.
व.	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
मा.	७	४	७	०	५	२	६	३	२	४	१	३	१	३	२	४	१	३	२
दि.	१	१३	२३	६	१७	२९	९	२१	२६	२७	१२	१५	२६	२९	१०	१३	१	१३	१३
घ.	४१	४२	५८	५३	७	८	२४	२५	२६	४६	१३	३३	१७	३७	२२	४२	४१	४२	४२
प.	५१	१३	५३	६	४६	८	४८	११	४०	४०	२०	२०	४६	४६	१३	१३	५१	५१	५१
वि.	७	२०	२०	४०	४०	५३	५३	७	०	०	०	०	४०	४०	२०	२०	७	७	७
गु. भृगोरंतर्द व. ३।८।१० म. उपदशा.										गु. रवेरंतर्द व. १। २० म. उप.									
ग्र.	शु.	सू.	चं.	मं.	बु.	श.	गु.	रा.	गु.	रु.	चं.	मं.	बु.	श.	गु.	रा.	श.	गु.	रा.
व.	२	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
मा.	८	२	६	३	६	४	७	४	२	१	०	१	१	१	२	१	२	१	२
दि.	१८	१३	४	८	२९	३	२३	२७	२१	२२	२८	२९	५	६	१२	१३	१३	१३	१३
घ.	३६	५३	४३	३१	२१	८	५८	४६	६	४६	८	४८	११	५१	१३	५३	५३	५३	५३
प.	५०	२०	२०	६	६	२३	५३	४०	४०	४०	५३	५३	६	६	२०	२०	५०	५०	५०
वि.	०	०	०	४०	४०	२०	२०	०	०	०	२०	२०	४०	४०	०	०	०	०	०
गु. चंद्रांतर्द व. २।७।२० म. उपदशा.										गु. श्रौमांतर्द व. १।४।२६।४० म. उप.									
ग्र.	चं.	मं.	गु.	श.	गु.	रा.	शु.	र.	मं.	बु.	श.	गु.	रा.	शु.	र.	चं.	मं.	गु.	श.
व.	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
मा.	४	२	४	२	५	३	६	१	१	२	१	२	१	३	०	२	१	२	१
दि.	११	१०	२९	२७	१७	१५	४	२२	७	१९	१६	२९	२६	८	२८	१०	१०	१०	१०
घ.	५६	२२	३२	५७	७	३३	४३	४६	३१	४५	५४	८	१७	३१	८	२२	२२	२२	२२
प.	४०	१३	१३	४६	४६	२०	२०	४०	५३	११	४८	८	४६	६	५३	१३	१३	१३	१३
वि.	०	२०	२०	४०	४०	०	०	०	७	७	५३	५३	४०	४०	२०	२०	०	०	०
गु. बुधांतर्द व. २।३।१२६।४० म. उप.										गु. शनैरंतर्द व. १।९।३।२० म. उप.									
ग्र.	बु.	श.	गु.	रा.	शु.	र.	चं.	मं.	श.	गु.	रा.	शु.	र.	चं.	मं.	बु.	श.	गु.	रा.
व.	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
मा.	५	३	६	३	६	१	४	२	१	३	२	४	१	२	१	३	२	१	३
दि.	१९	९	९	२९	२९	२९	२१	११	२८	२१	१०	३	५	२७	१६	९	१९	१९	१९
घ.	२८	४१	२४	३७	३७	६	३२	४५	३८	२५	२२	८	११	५७	५४	४१	२८	२८	२८
प.	३१	२८	४८	४६	४६	४०	१३	११	३१	११	१३	५३	६	४६	४८	२८	३१	३१	३१
वि.	७	५३	५३	४०	४०	२०	२०	७	७	७	२०	२०	४०	४०	५३	५३	७	७	७

रा. राहोरतर्द व. १।४ म. उपदशा.									रा. भुगोरतर्द व. २।४ म. उपदशा.								
म.	रा.	शु.	मं.	चं.	मं.	बु.	शु.	गु.	शु.	र.	चं.	मं.	बु.	शु.	गु.	रा.	शु.
व.
मा.	१	३	.	२	१	२	१	२	५	१	३	२	४	२	४	३	.
दि.	२३	३	२६	६	५	१५	१४	२४	१३	१६	२६	२	१२	१७	२७	३	.
घ.	२०	२०	४०	४०	३३	३३	२६	२६	२०	४०	४०	१३	१३	४६	४६	२०	.
प.	२०	२०	४०	४०	.	.	.	२०	२०	४०	४०	.	.
वि.
रा. रबिरतर्द मा. ८ म. उपदशा.									रा. चंदांतर्द व. १।८ म. उपदशा.								
ग्र.	र.	चं.	मं.	बु.	शु.	गु.	रा.	शु.	चं.	मं.	बु.	शु.	गु.	रा.	शु.	र.	गु.
व.
मा.	.	१	.	१	.	१	.	१	२	१	३	१	३	२	३	१	.
दि.	१३	३	१७	७	२२	१२	२६	१६	२३	१४	४	२५	१५	६	२६	३	.
घ.	२०	२०	४६	४६	१३	१३	४०	४०	२०	२६	२६	३३	३३	४०	४०	२०	.
प.	.	.	४०	४०	२०	२०	.	.	.	४०	४०	२०	२०
वि.
रा. भौमातर्द मा. १०।२० म. उपदशा.									रा. बुधांतर्द व. १।१०।२० म. उप.								
ग्र.	न.	बु.	शु.	गु.	रा.	शु.	र.	चं.	बु.	शु.	गु.	रा.	शु.	र.	चं.	मं.	गु.
व.
मा.	.	१	.	१	१	२	.	१	३	२	३	२	४	१	६	१	.
दि.	२६	२०	२९	२६	५	२	१७	१४	१७	२	२५	१५	१२	७	४	२	.
घ.	४२	२२	३७	१७	३३	१३	४६	२६	२	५७	३७	३६	१३	४६	२६	२२	.
प.	१३	१३	४६	४६	२०	२०	४०	४०	१३	४६	४६	२०	२०	४०	४०	१३	.
वि.	२०	२०	४०	४०	२०	४०	४०	२०	.
रा. अनेरतर्द व. १।१।१० म. उपदशा.									रा. गुरोरतर्द व. २।१।१० म. उपद.								
ग्र.	शु.	गु.	रा.	शु.	र.	चं.	मं.	बु.	गु.	रा.	शु.	र.	चं.	मं.	बु.	शु.	गु.
व.
मा.	१	२	१	२	.	१	.	२	४	२	४	१	३	१	३	२	.
दि.	७	१०	१४	१७	२२	२५	२९	२	१३	२४	२७	१२	१५	२६	२९	१०	.
घ.	२	२२	२६	४६	१३	३३	३७	५७	४२	२६	४६	१३	३३	१७	३७	२२	.
प.	१३	१३	४०	४०	२०	२०	४६	४६	१३	४०	४०	२०	२०	४६	४६	१३	.
वि.	२०	२०	४	४०	२०	४	४०	२०	.

शुक्र श्रुक्रांतर्द क ४।१ म उपदशा										शुक्र रवेतर्द च १।२ म उपदशा							
अ	इ	र	च	म	बु	श	ग	रा		र	च	म	बु	श	ग	रा	शु
व	०	०	०	०	०	०	०	०		०	०	०	०	०	०	०	०
मा	९	२	६	३	७	४	८	५		०	१	१	२	१	३	१	२
दि	१५	२१	७	१८	२१	१६	२८	१३		२३	२८	१	६	८	१३	१६	२१
घ	५०	४०	२४	५३	२३	६	३६	२०		२०	२०	६	६	५३	५३	४०	४०
प	०	०	१०	२०	२०	४०	४०	०		०	०	४०	४०	२०	२०	०	०
वि	०	०	०	०	०	०	०	०		०	०	०	०	०	०	०	०
शुक्र चंद्रांतर्द व २।११ म उपदशा										शुक्र भौमांतर्द व १।६।२० म उप							
अ	इ	र	च	म	बु	श	ग	रा	शु	र	म	बु	श	ग	रा	शु	र
व	०	०	०	०	०	०	०	०	०		०	०	०	०	०	०	०
मा	४	२	५	३	६	३	६	१		१	१	२	१	३	२	३	१
दि	२५	१७	१५	७	४	२६	२४	२८		११	२८	२१	८	२	१८	१	१७
घ	५०	४६	१६	१३	४३	४०	१०	२०		२८	८	५१	३१	१३	५३	६	४६
प	०	४०	४०	२०	२०	०	०	०		५३	५३	६	६	२०	२०	४०	४०
वि	०	०	०	०	०	०	०	०		२०	२०	४०	४०	०	०	०	०
शु बुगंतर्द व ३।३।२० म उपद										शु अनेरतर्द व १।११।१० म उप							
अ	इ	र	च	म	बु	श	ग	रा	शु	र	म	बु	श	ग	रा	शु	र
व	०	०	०	०	०	०	०	०	०		०	०	०	०	०	०	०
मा	६	३	६	४	७	२	५	२		३	४	२	४	१	३	१	३
दि	७	२०	२१	१२	२१	६	१५	२८		४	३	१७	१६	८	७	२१	२०
घ	१८	११	२१	१३	२३	६	१६	८		४८	८	४६	६	५३	१३	५१	११
प	५४	६	६	२०	२०	४०	४०	५३		५३	५३	४०	४०	२०	२०	६	६
वि	२०	४०	४०	०	०	०	०	२०		२०	२०	०	०	०	०	४०	४०
शु गुरांतर्द व ३।८।१० म उपदशा										शु राहीरतर्द व २।४ म उपदशा							
अ	इ	र	च	म	बु	श	ग	रा	शु	र	म	बु	श	ग	रा	शु	र
व	०	०	०	०	०	०	०	०	०		०	०	०	०	०	०	०
मा	७	४	८	२	६	३	६	४		३	५	१	२	२	४	०	४
दि	२३	२७	१८	१३	४	८	२१	३		३	१३	१६	२६	२	१२	१७	२७
घ	५८	४६	३६	५३	४३	३१	२१	८		२०	२०	४०	४०	१३	१३	४६	४६
प	५३	४०	४०	२०	२०	६	६	४०		०	०	०	०	२०	२०	४०	४०
वि	२०	०	०	०	०	४०	४०	०		०	०	०	०	०	०	०	०

मंगला वर्ष १ मध्ये अंतर्द. चक्रम्.										पिंगला वर्ष २ मध्ये अंतर्द. चक्रं.									
ग्र.	मं	पिं	धा	भा	भ	उ	सि	सं	मं	पिं	धा	भा	भ	उ	सि	सं	मं		
	चं	सू	गु	मं	बु	श	शु	रा		सू	गु	मं	बु	श	शु	रा	कं		
व	०	०	०	०	०	०	०	१		०	०	०	०	०	०	०	०		
मा	०	०	१	१	१	२	२	२		१	२	२	३	४	४	५	०		
दि	१०	२०	१	१०	२०	०	१०	२०		१०	०	२०	१०	०	२०	१०	२०		

धान्यादशावर्ष ३ मध्ये अंतर्दशाचं										भामरिदशावर्ष ४ मध्ये अंतर्द. च.									
ग्र.	धा	भा	भ	उ	सि	सं	मं	पिं		भा	भ	उ	सि	सं	मं	पिं	धा		
	गु	मं	बु	श	शु	रा	चं	सू		मं	बु	श	शु	रा	चं	सू	गु		
व	०	०	०	०	०	०	०	०		०	०	०	०	०	०	०	०		
मा	३	४	५	६	७	८	१	२		५	६	८	९	१०	१	२	४		
दि	०	०	०	०	०	०	०	०		१०	२०	०	१०	२०	१०	२०	०		

भद्रिकादशावर्ष ५ मध्ये अंतर्दशाचं										उल्कादशावर्ष ६ मध्ये अंतर्द. च.									
ग्र.	म	उ	सि	सं	मं	पिं	धा	भा		उ	सि	सं	मं	पिं	धा	भा	म		
	बु	श	शु	रा	चं	र	गु	मं		श	शु	रा	चं	र	गु	मं	बु		
व	०	०	०	१	०	०	०	०		१	१	१	०	०	०	०	०		
मा	८	१०	११	१	१	१	५	६		०	२	४	२	४	६	८	१०		
दि	१०	०	२०	१०	२०	१०	०	२०		०	०	०	०	०	०	०	०		

सिद्धादशावर्ष ७ मध्ये अंतर्दशाचं										सकटादशावर्ष ८ मध्ये अंतर्द. च.									
ग्र.	सि	सं	मं	पिं	धा	भा	भ	उ		सं	मं	पिं	धा	भा	भ	उ	सि		
	शु	रा	चं	र	गु	मं	बु	श		रा	चं	र	गु	मं	बु	श	शु		
व	१	१	०	०	०	०	०	१		१	०	०	०	०	१	१	१		
मा	४	६	२	४	७	९	११	२		९	२	५	८	१०	१	४	६		
दि	१०	२०	१०	२०	०	१०	२०	०		१०	२०	१०	०	२०	१०	०	२०		

મહાવેદવ્યાસ પ્રણેત્ર.

શ્રી વિષ્ણુ પુરાણ

તું સચોત્ર

ગુજરાતી ભાષાંતર.

મહાત્મી વેદવ્યાસે રચેલા અદ્વૈત પુરાણોમાંનું આ શ્રી વિષ્ણુ પુરાણ
ગ્રંથ છે. એમાં ધાર્મિક વિષયો ઉત્તમ રીતે રચેલા છે, યુરોપના
મહાન વિદ્વાનો જેવા કે પ્રો. વિલ્સન, મી. સ્મીથ વગેરેએ એને માટે
ઉત્તમ અભિપ્રાયો આપી આંગ્રેજ ભાષામાં તરજુમા કરેલા છે. આ પુ
સ્તકનાં જેટલાં વખાણ કરીયે તેટલાં આશ્ચર્ય છે. દરેક આધારણ માણુસ
પણ આ પુસ્તકનો લાભ લે એટલા માટે રાચતા આદ્ય પેણ સુદર
કારણ, ઉંચા કપડાનીં મુનેરી નામ આથેની આઈડિંગ તેમજ સ્થાન
કરવા લાયક ઉત્તમ છળીઓ વગેરે છે છતાં કિંમત ફક્ત રૂ. ૧-૮-૦
રૂબી છે. પોપ્ટેજ આના ૦-૬-૦, પ્રાંત્ર નકલ સામટી હોનારના પેપરેજ
માફ.

અમવાનું હેકાગ્ર.

સરસ્વતી હીપો.

એલ. એન્ડ એલ. બ્યાસની કુંઠ આવીયા.

કેવેન્સરની પોળ પાસે—અમદાવાદ.

મહાદેવ રામચંદ્ર જાગૃપટે.

રાણ હરવાળા—અમદાવાદ.

શાસ્ત્રી અંગાશંકર મંછાશંકર.

ડે. મહીમપુરા દાગમીયાનો ખોલોદેવો—સુરત.

તથા દરેક અગ્રીવા બુકસેલરને ત્યાં મળશે.

